

RENDÉSZETI ALAP- ÉS SZAKVIZSGA BIZOTTSÁG

**RENDÉSZETI
SZAKVIZSGA
TANANYAG**

ADÓ- ÉS VÁMIGAZGATÁS

Szerzők: Herger Péter pénzügyőr alezredes
Varga Sándorné pénzügyőr őrnagy
Kropok Tamás pénzügyőr főhadnagy
Herédi János pénzügyőr alezredes
Cunico Csaba pénzügyőr őrnagy
dr. Szekeres István pénzügyőr alezredes

Szakmai lektor: Szántó R. Zoltán pénzügyőr ezredes

Pedagógiai lektor: Bányik Anita

Szerkesztő: Endrődiné Kókai Lilla

Készült: 2018. november

TARTALOMJEGYZÉK

I.....	9
A JÖVEDÉKI SZABÁLYOZÁS ALAPJAI.....	9
1. A jövedék kialakulása.....	9
2. A jövedéki szabályozás szerkezete.....	10
3. Jövedéki termékek adójogi meghatározása	12
A termékek csoportosítása.....	12
Az adójogi meghatározás szempontjai	12
4. A termékek adójogi meghatározása.....	13
Energiatermék	13
Sör	13
Csendes bor	13
Habzóbor	13
Egyéb csendes erjesztett ital.....	14
Egyéb habzó erjesztett ital.....	14
Köztes alkoholtermék.....	14
Alkoholtermék.....	15
Dohánygyártmány	15
5. Jövedéki tevékenységek adójogi meghatározása.....	15
A jövedéki tevékenységek csoportosítása	15
6. Tevékenységek adójogi meghatározása	17
Adóraktári tevékenység.....	17
Felhasználói engedélyes tevékenység	17
Bejegyzett kereskedői tevékenység.....	17
Eseti bejegyzett kereskedői tevékenység	18
Bejegyzett feladói tevékenység.....	18
Jövedéki engedélyes tevékenység	18
Dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenység	18
Csomagküldő kereskedelmi tevékenység.....	18
Adóügyi képviselői tevékenység.....	18
Nyilvántartásba vett felhasználói tevékenység.....	18
Üzemi motorikusgáztöltő-állomás üzemeltetői tevékenység.....	19
Kereskedelmi jármű nyilvántartásba vett üzembentartója, bérlője által végzett tevékenység	19
Szárított dohánnyal, fermentált dohánnyal végzett tevékenység	19
Jövedéki kiskereskedelmi tevékenység	19
Egyéb legális jövedéki tevékenység.....	19
Központi költségvetésnek vagyoni hátrányt okozó jogsértő cselekmény	20
Egyéb jogsértő kötelezettségszegés.....	20
7. Engedélyezés és jövedéki biztosíték	21
Engedélyezési eljárás	21
Engedély hatályvesztése, felfüggesztése, visszavonása	22
A jövedéki biztosíték szabályrendszere	22
Mentesülés a biztosítéknyújtás alól.....	23
A jövedéki biztosíték igénybe vétele.....	24

A jövedéki biztosíték elfogadása vagy módosítása	24
8. Adóügyi jelzések alkalmazása	24
9. A jövedéki adóztatás sajátosságai	26
Jövedéki adókötelezettség, adófizetési kötelezettség keletkezése	26
A jövedéki adófizetési kötelezettség keletkezése	26
10. Adófelfüggesztés rendszere	26
Az adó felfüggesztési eljárás	26
11. Mentés az adófizetési kötelezettség alól	27
12. Az adó összegének megállapítása	28
A tételes jövedéki adó esetében	28
13. Határidők a jövedéki adóztatásban	29
Bejegyzett kereskedő, eseti bejegyzett kereskedő, jövedéki engedélyes kereskedő és adóügyi képviselő esetében	30
Az adókiivetés	30
Az adóbeszedés	30
14. Adó-visszaigénylés esetei, feltételei	30
15. A jövedéki szakterületen alkalmazott ellenőrzések és jogkövetkezmények rendszere	32
Ellenőrzések	32
Az Air. szerinti ellenőrzés	33
16. A jövedéki szankciórendszer	33
17. Az egyes jogkövetkezmények bemutatása	34
A jövedéki bírság alkalmazása	34
Egyéb bírság alkalmazása	34
A lefoglalás alkalmazása	35
II.	36
KÖRNYEZETGAZDASÁG	36
1. A környezetvédelmi termékdíj	36
Bevezető	36
A környezetvédelmi termékdíj célja	36
A termékdíj alapja, összetevői, mértéke	38
Termékdíjjal kapcsolatos kötelezettségek	38
2. A fémkereskedelem szabályozása	39
A fémtörvény célja	39
Értelmező rendelkezések	40
Fémkereskedelmi engedélyköteles anyag beszerzése	41
Fémkereskedelmi engedélyköteles anyag raktározása, tárolása	41
Fémkereskedelmi engedélyköteles anyag szállítása	41
Fémkereskedelmi engedélyköteles anyag hasznosítása	42
Hatósági ellenőrzés	42
3. Népegészségügyi Termékdíj (2011. évi CIII. tv.)	42
Adókötelezettség keletkezése	42
4. Regisztrációs Adó (2003. évi CX. tv.)	43
5. Hulladéktörvény	44
6. A hulladék-hierarchia	45
A hulladék fogalma, osztályozása	45
A hulladéktípusok csoportosítása (ÁRVAI, 1991.)	46
Hulladékgazdálkodási tevékenységek	46
A hulladék kereskedelme, közvetítése, szállítása	47
A hulladék hasznosítása	47

A hulladék ártalmatlanítása	47
A hulladékgazdálkodás egyes szereplőinek kötelezettsége.....	48
A hulladékbirtokos kötelezettségei:	49
Az egyes társhatóságok feladata a termékdíjjal és hulladékgazdálkodással kapcsolatban	49
Az FM a következő prioritásokat tűzte ki	50
A veszélyes hulladék	50
Hulladékokkal kapcsolatos adatszolgáltatási kötelezettség	51
III.	52
VÁMIGAZGATÁSI FELADATOK	52
1. A vámigazgatás jogszabályrendszerének bemutatása	52
Az uniós és nemzeti vámjogszabályok kapcsolata.....	52
Az Európai Unió vámterülete és a Vámunió területe.....	53
A vám fogalma és jelentősége.....	53
2. A vámhatóságok jelentősége a megújuló vámigazgatásban.....	54
Kockázatelemzés és kockázatkezelés.....	54
Vámellenőrzés	54
Áruátengedését követő ellenőrzés	55
3. Árukereskedelem az Európai Unió vámterületén	55
Az áruk vámjogi státusza és származása	55
A származó termék fogalma.....	56
A származási szabályok két nagy csoportba oszthatók	56
Kereskedelmi jellegű áruforgalom	57
Vám-árnyilatkozat	57
Szabad forgalomba bocsátás	58
Külső árutovábbítás	58
Vámraktározás.....	59
Vámszabad területek	59
Ideiglenes behozatal	59
Meghatározott célra történő felhasználás	60
Aktív feldolgozás	60
Passzív feldolgozás.....	60
4. Az áruk vámértéke.....	61
Kereskedelmi jellegű áruforgalom	61
A vámérték megállapítása	61
A vámérték megállapításának esetei a vám alapját befolyásoló tényezők.....	62
Incoterms klauzulák, fuvarparitások (2010).....	62
Nem kereskedelmi jellegű áruforgalom	63
Dohánytermékek	65
Alkoholtermékek	65
5. Tiltások és korlátozások	66
Tiltó, korlátozó rendelkezések	66
Haditechnikai termékek.....	66
Kulturális javak	66
Veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok (CITES).....	67
Vadásztrófeák	67
Az EU-ba irányuló faanyag-behozatal (FLEGT)	67
Ózonréteget lebontó anyagok (ODS)	68
Kettős felhasználású termékek	68
Radioaktív anyagok.....	68

Kábítószer-prekursorok.....	68
Veszélyes anyagok és készítmények.....	69
Polgári használatra engedélyezett lőfegyverek, lőszeres és a közbiztonságra különösen veszélyes egyes eszközök.....	69
Polgári felhasználású robbanóanyagok.....	70
Biztonsági papírok.....	70
Növény-egészségügyi szempontból nem ellenőrzésköteles szállítmányok fa csomagolóanyagainak vámhatósági ellenőrzése.....	70
Termésművelő anyagok, növényvédő szerek és a 28% nitrogén tartalom feletti ammónium-nitrát, illetve a nitrogént ammónium-nitrát formában tartalmazó műtrágyák.....	71
Személyes fogyasztásra és a kedvtelésből tartott állatok etetésére szánt állati eredetű termékek.....	71
Termékbiztonság és megfelelés.....	72
Szellemi tulajdonjog.....	72
Kézpénzellenőrzés.....	72
6. Szankciók a vámigazgatásban.....	73
Vámigazgatási bírság, eljárási bírság.....	73
Szankció elvek.....	73
A jogsértések szankciói, fajtái és mértékük.....	73
Vámigazgatási bírság gyorsított eljárás keretében.....	74
Enyhébb szankciók:.....	75
Bírságkiszabásra vonatkozó rendelkezések.....	75
IV.....	76
ÁRUOSZTÁLYOZÁS ÉS ÁRUISMERETI FELADATOK.....	76
1. Vámtarifák kialakulása és szerepe.....	76
HR Nomenklatúra.....	76
Kombinált Nomenklatúra (KN).....	77
2. Áruosztályozás és áruismeret kapcsolata.....	80
Áruosztályozás.....	80
Áruismeret.....	81
Kötelező érvényű tarifális felvilágosítás (KTF).....	82
Az áruosztályozás alkalmazási területei.....	83
A Kombinált Nomenklatúra alkalmazásának általános szabályai.....	84
Az 1. szabály.....	84
A 6. szabály.....	85
A 2/a szabály.....	86
Nem teljesen kész, befejezetlen áruk.....	86
A 2/b szabály.....	87
A 3. szabály.....	88
A 3/a. szabály.....	88
A 3/b.szabály.....	88
A 3/c. szabály.....	91
A 4. szabály.....	91
Az 5/a szabály.....	92
Az 5/b szabály.....	92
A vámtarifaszám megállapításának menete.....	92
A TARIC rendszer.....	96
A TARIC rendszer felépítése.....	97
Alkalmazott TARIC rendszerek.....	98

V.....	99
A NAV RENDESZETI ÉS IGAZGATÁSI JOGKÖRE ÉS A PÉNZÜGYŐRŐK INTÉZKEDÉSI JOGOSULTSÁGAI.....	99
1. A NAV rendészeti és igazgatási jogkörében végzendő tevékenységei	99
A pénzügyőrök intézkedési jogosultságai	99
Intézkedés szabálysértés észlelésekor	100
Elfogás és előállítás, feltartóztatás	100
Feltartóztatás	100
Ruházat, csomag és jármű átvizsgálása.....	101
Felvilágosítás kérés	102
Igazoltatás.....	102
Eljárás diplomáciai vagy nemzetközi jogon alapuló más mentességet élvező személyekkel vagy közjogi tisztséget betöltő személlyel szemben	104
2. A korlátozások és tilalmak hatálya alá tartozó fontosabb termékkörökhöz kapcsolódó engedélyek és szankciók ismertetése	104
Általános rendelkezések	104
Haditechnikai termékek külkereskedelme.....	105
Engedélyköteles termékek.....	105
Kettős felhasználású termékek külkereskedelme	106
Behozatal harmadik országokból	107
3. Polgári felhasználású lőfegyverek, lőszer és robbanóanyagok.....	107
Nem kereskedelmi célú áruforgalom	107
Kereskedelmi célú áruforgalom	107
Polgári felhasználású robbanóanyagok	108
Kulturális javak körébe tartozó tárgyak	108
Veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok védelme (CITES fajok).....	109
Kábítószerrel, pszichotróp anyagokkal, kábítószer-prekurzorokkal és az új pszichoaktív anyagokkal kapcsolatos ellenőrzések.....	109
Készpénz-bejelentési kötelezettség az EU külső határain.....	110
Embargós intézkedések	110
4. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal szabálysértési tevékenysége.....	112
5. A NAV hatáskörébe tartozó szabálysértések ismertetése	113
Vámszabálysértés	113
Vámszabálysértés elkövetőjének segítése	113
Vámorgazdaság	113
Fémjelzési szabálysértés.....	113
A pénztánczatra vonatkozó szabályok megszegése	113
Versenytárs utánzása	114
Gyógyszerrendészeti szabálysértés	114
Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése	114
Iparjogvédelmi jogok megsértése.....	115
6. Az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer (EKAER).....	115
Az EKAER rendszer lényege, célja, jogforrásai, a bejelentés szabályai	115
VI.....	117
BŰNÜGYI FELADATOK	117
1. A nyomozó hatóságokra vonatkozó szabályok	117
Általános hatáskörű nyomozó hatóság	117
Különös hatáskörű nyomozóhatóság.....	118
Elsődleges nyomozó hatósági jogkör	118
Másodlagos nyomozati jogkör	118

Ad hoc nyomozó hatóság	119
A nyomozó hatóságokra vonatkozó általános szabályok	119
A nyomozó hatóság tagjának kizárása	119
A Nemzeti Adó- és Vámhivatal nyomozó hatóságaira vonatkozó szabályok.....	120
Különös hatáskör	120
Illetékességi szabályok	121
Áru- és Bűnjelkezelő Főosztály	121
2. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal hatáskörébe tartozó bűncselekmények.....	122
A költségvetést károsító bűncselekmények.....	122
Társadalombiztosítási, szociális vagy más jóléti juttatással visszaélés.....	122
Költségvetési csalás.....	123
A költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettség elmulasztása.....	125
Jövedékkel visszaélés elősegítése	125
3. A gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények	126
A számvitel rendjének megsértése	126
Csődbűncselekmény	128
A szellemi tulajdonjog elleni bűncselekmények	129
Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése	130
Jogkezelési adat meghamisítása	132
Iparjogvédelmi jogok megsértése.....	132
4. A másodlagos nyomozati jogkörbe tartozó bűncselekmények	133
Orgazdaság	133
Versenytárs utánzása	135
Közokirat-hamisítás.....	136
Hamis magánokirat felhasználása	137
Egyedi azonosító jellel visszaélés	138
5. A büntetőeljárás megindítása	138
Az adó- és vámigazgatási szervek eljárása bűncselekmény gyanújának észlelése esetén	139
Eljárási cselekmény elvégzése határozat nélkül.....	139

I.

A JÖVEDÉKI SZABÁLYOZÁS ALAPJAI

1. A jövedék kialakulása

Jövedék

Az Európai Unió egységes belső piacán nemzeti adóbevételként harmonizált közvetett adó, amelynek teherviselője a jövedéki terméket belföldön vásárló végső fogyasztó, felhasználó.

Jövedék kialakulása

A német „Gefäll” szó fordításából származó jövedék gyökerei az állam kialakulásáig nyúlnak vissza. Az állam viszonylag korán felismerte, hogy egyes termékekre stabil elvonást lehet érvényesíteni az irántuk meglévő, szenvedélyhez, szokáshoz kötött keresletre alapozva, vagy a gazdasági-társadalmi életben betöltött fontosságuk miatt. Az elvonás tárgyát általában a társadalom széles rétegei által keresett vagy luxusigényeket kielégítő termékek képezték. Ezek a termékek a társadalmi-gazdasági fejlődést követve, illetve a természeti-gazdasági adottságokat nézve idővel változtak, a klasszikus jövedéki termékek mellett másokra is magas adót vetettek ki, vagy egyes jövedéki termékek esetében már nem érvényesítették azt.

Hazai fejlődésének fontosabb állomásai:

- 1) regálék (királyi jogok, királyi kincstárát megillető pénzjövedelmek és királyi városoknak, földesuraknak adományozott jogok érvényre juttatása),
- 2) fiskális jövedék (egyedáruságok kimondása és fenntartása, fogyasztási adók kivetése),
- 3) kötött gazdaságirányítás (fiskális jövedék korlátozott körben /szesz, dohány/ történő fenntartása),
- 4) a jövedék felélesztése (magas fogyasztási adóval terhelt termékek feketekereskedelme elleni fellépés elindulása 1993. augusztus 1-jén a jövedéki szabályozásról és ellenőrzésről, valamint a bérfőzési szeszadóról szóló 1993. évi LVIII. törvény hatályba léptetésével),
- 5) a jövedéki adó bevezetése (közösségi jövedéki adóharmonizációra való felkészülés megkezdése 1998. január 1-jén a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 1997. évi CIII. törvény hatályba léptetésével),
- 6) a jövedéki adó uniós szintre emelése (közösségi jövedéki adóharmonizáció teljes körű megvalósítása 2004. május 1-jén a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. törvény hatályba léptetésével),
- 7) a jövedéki adóztatás terén szerzett tapasztalatok, a jövedéki adórendszer korszerűsítése, az adózói adminisztráció csökkentése, az elektronikus ügyintézés igénye és az adójogszabályok harmonizációja alapján a jövedéki adóról szóló 2016. évi LXVIII. törvény hatályba lépése, alkalmazása,
- 8) a közösségi jövedéki adóharmonizáció fejlesztése (tagállami adóhatóságok közös fellépése az adókikerülésre és adócsalásra irányuló törekvésekkel szemben).

2. A jövedéki szabályozás szerkezete

Jogszályi háttér:

- **2016. évi LXVIII. törvény** a jövedéki adóról (továbbiakban: Jöt.)
- **45/2016. (XI. 29.) NGM rendelet** a jövedéki adóról szóló 2016. évi LXVIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról (továbbiakban: Jvhr.).

A jövedéki törvény kapcsolatai

Az előző jogforrásokon túlmenően a jövedéki törvény ún. mögöttes és kiegészítő jogforrásokat is tartalmaz, mely jogszabályokat a jövedéki törvénnyel összhangban, azzal összefüggésben szükséges alkalmazni.

Mögöttes jogforrások:

- 1) az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.),
- 2) az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.),
- 3) az adóhatóság által foganatosítandó végrehajtási eljárásokról szóló 2017. évi CLIII. törvény,
- 4) a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: NAV tv.),
- 5) vámjogszályok a vámfelfüggesztési eljárás alatt álló jövedéki termék esetén.

Kiegészítő jogforrások

A jövedéki ügyekben az eljárási szabályokkal összhangban alkalmazni kell valamennyi olyan közösségi és nemzeti rendelkezést, amely összefüggésbe hozható a Jöt. rendelkezéseivel.

A teljesség igénye nélkül ide tartoznak például:

- 1) Kombinált Nomenklatúra,
- 2) Bortörvény, Pálinkatörvény,
- 3) Magyar Élelmiszerkönyv,
- 4) Magyar Szabvány, Mérésügyi törvény,
- 5) Utasforgalmi törvény,
- 6) Kereskedelmi törvény,
- 7) Áfa törvény,
- 8) Btk., Be. stb.

A jövedéki törvény célja (preambulum):

- 1) központi költségvetés feladatainak ellátásához szükséges bevételek biztosítása,
- 2) jövedéki termékek piacán a versenysemlegesség érvényesülhessen,
- 3) Európai Unióhoz való csatlakozásból fakadó jogharmonizációs követelmények teljesítése,
- 4) a jövedéki szabályozás bevezetése óta szerzett tapasztalatok alkalmazása.

Jövedéki törvény általános rendelkezései

A jövedéki törvény általános rendelkezései nem csak eljárási szabályok, iránymutatások, hanem döntően a jövedéki adórendszer sajátos vonásait tükrözik.

Ezek a következők:

- 1) Az adóból származó bevétel az államháztartás központi alrendszerét illeti.

- 2) Az adóbevételek biztosítása érdekében a jövedéki termékek adó megfizetése nélküli előállításából, tárolásából, szállításából és a halasztott adófizetésből adódó adókockázatra jövedéki biztosítékot kell nyújtani.
- 3) Adómentesség, adókedvezmény annyiban alkalmazható, érvényesíthető, ha az annak alapjául szolgáló jogügylet, más hasonló cselekmény tartalma megvalósítja a szabály, az adóelőny célját. Az alkalmazhatóságot, illetve az érvényesíthetőséget annak kell bizonyítania, akinek az érdekében áll.
- 4) E törvényt az európai uniós jogi aktusokkal összhangban kell értelmezni.
- 5) A jövedéki ügyeket – ha e törvény eltérően nem rendelkezik – elektronikusan kell intézni.

A jövedéki törvény hatálya

Területi hatály:

A Jöt. rendelkezéseit Magyarország területén kell alkalmazni, a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. tv. 6. § (1) bekezdése alapján.

Tárgyi hatály:

A Jöt. rendelkezéseit alkalmazni kell

- az adóra,
- a jövedéki ügyekre.

Személyi hatály:

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. tv. 6. § (2) bekezdés a) pontja alapján

- természetes személyekre,
- jogi személyekre,
- jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetekre.

Hatáskör, illetékesség

A hatásköri feladatokat, az elvégzésükre kijelölt szervezet, illetve azok illetékességi területeit a Nemzeti Adó- és Vámhivatal egyes szerveinek hatásköréről és illetékességéről szóló 485/2015. (XII.29.) Korm. rend. tartalmazza, melynek értelmében a főbb rendezőelvek az alábbiak:

Jövedéki ügyben eljáró szervek:

első fokon

- a NAV illetékes megyei (fővárosi) adó- és vámigazgatóságai,
- 2. sz. Repülőtéri Igazgatóság,
- a Kiemelt Adó- és Vámigazgatóság (röviden: KAVIG);

másodfokon

- NAV Fellebbviteli Igazgatósága.

Jövedéki hatásköri speciális szabályok:

kötelező érvényű KN-kód besorolásával kapcsolatos ügyben eljáró szerv

első fokon

- NAV Szakértői Intézete

másodfokon

- NAV Fellebbviteli Igazgatósága

A magánfőző desztillálóberendezésének bejelentése és a magánfőzés szabályainak ellenőrzése (kivéve az előállított termék jogszabálysértő értékesítése, mert az jövedéki ügy) során eljáró hatóság:

első fokon

- az önkormányzati adóhatóság

másodfokon

- megyei kormányhivatalok

Illetékességi területek

A 485/2015. (XII.29.) Korm. rend.1. melléklet szerinti közigazgatási területek határozzák meg az adó- és vámigazgatóságok illetékességi területét.

Az 1. témakörhöz kapcsolódó alapfogalmak:

- 1) adó,
- 2) jövedéki termék,
- 3) jövedéki ügy,
- 4) adóraktár,
- 5) adó felfüggesztési eljárás,
- 6) szabadforgalomba bocsátás,
- 7) szabálytalanság,
- 8) teljesen megsemmisült vagy helyrehozhatatlanul károsodott jövedéki termék,
- 9) importálás, importáló,
- 10) importálás helye,
- 11) harmadik ország,
- 12) vámfelfüggesztési eljárás.

3. Jövedéki termékek adójogi meghatározása

A termékek csoportosítása

Adójogi szempontból megkülönböztetünk jövedéki terméket, amely lehet:

- 1) energiatermék,
- 2) sör,
- 3) csendes bor,
- 4) habzóbor,
- 5) egyéb csendes erjesztett ital,
- 6) egyéb habzó erjesztett ital,
- 7) köztes alkoholtermék,
- 8) alkoholtermék,
- 9) dohánygyártmány.

nem jövedéki terméket (jövedéki terméknek nem minősülő bármely termék), amely lehet:

- jövedéki jogszabályban nevesített termék (például: ecet, aroma, cukorcefre, szárított dohány, fermentált dohány stb.),
- jövedéki jogszabályban nem nevesített termék (például: étolaj, olívaolaj stb.).

Az adójogi meghatározás szempontjai

- dohánygyártmányon kívüli jövedéki termék esetében a **KN-kód**,
- dohánygyártmány esetében a 39/2013. (II. 14.) Kormányrendelet rögzített **termékleírás** (például: dohánytartalom, feldolgozási mód, dohánygyártmány tömege, kerülete, alakja stb.).

KN-kód

A vám- és a statisztikai nómenklatúráról, valamint a Közös Vámtarifáról szóló 1987. július 23-i 2658/87/EGK tanácsi rendelet 1. melléklete szerinti Kombinált Nómenklatúrában meghatározott, nyolc számjegyű áruazonosító szám.

4. A termékek adójogi meghatározása

Energiatermék

KN-kóddal energiatermékként megjelölt **ellenőrzött energiatermék**, amely lehet

- adómértékkel megjelölt üzemanyag, tüzelőanyag, fűtőanyag (például: benzin, gázolaj), vagy
- egyéb ellenőrzött ásványolaj (például: benzol, toluol, üzemanyagok adalékanyaga, hígító anyaga).

nem ellenőrzött energiatermék, amely lehet megfigyelt termék, vagy

- 1) földgáz, villamos energia, szén, vagy
- 2) tiszta növényi olaj, zsír, vegyipari termék, feltéve, hogy az előállítási, kínálási, értékesítési, felhasználási célja tüzelőanyag, fűtőanyag, vagy
- 3) egyéb nem ellenőrzött energiatermék (például: olajhulladék),
- 4) **bármely termék** (*KN-kóddal energiatermékként akár megjelölt, akár nem*) feltéve, hogy az előállítási, kínálási, értékesítési, felhasználási célja üzemanyag (például: a 2207 KN-kód alá tartozó bioetanol, használt olívaolaj, biodízel üzemanyag célra), üzemanyag-adalék, hígító anyag,
- 5) **bármely szénhidrogén** (*KN-kóddal energiatermékként akár megjelölt, akár nem*) a petrolkocsz, tőzeg vagy egyéb szilárd szénhidrogén, fűtési, tüzelési célú földgáz kivételével, feltéve, hogy az előállítási, kínálási, értékesítési, felhasználási **célja** tüzelőanyag, fűtőanyag.

Sör

- 1) A termék alkoholtartalma **több mint 0,5 térfogatszázalék**,
- 2) KN-kód szerinti besorolás,
- 3) **2203 KN-kód** alá tartozó termék (például: világos, barna, fekete, vörös sörök csapolva, üveges, dobozos kiszerelésben, gyümölessörök), vagy
- 4) **2206 KN-kód** alá tartozó termék. Ez esetben a termék az előző pont szerinti sör és alkoholmentes ital keveréke (például: utólag ízesített sörök, sör és kóla keveréke stb.).

Csendes bor

- 1) Meghatározott KN-kódok (a teljes 2204 és 2205, a habzóbor és a habzó erjesztett ital kivételével),
- 2) A késztermék alkoholtartalma teljes mértékben erjedésből származik, és
- 3) 1,2 térfogatszázaléknál több, de legfeljebb 15 térfogatszázalék, vagy
- 4) 15 térfogatszázaléknál több, de legfeljebb 18 térfogatszázalék, és alkoholtartalom növelés nélkül állították elő.

Ide tartozik például: a borszakmai szabályok szerinti szőlőbor, fűszerezett bor, erjedésben lévő bor.

Habzóbor

- Meghatározott KN-kód (2204 és 2205),

- A késztermék alkoholtartalma 1,2 térfogatszázaléknál több, de legfeljebb 15 térfogatszázalék, mely teljes mértékben erjedésből származik.

További feltétel:

- dróttal, szalaggal vagy más módon rögzített, gomba formájú dugóval lezárt palackban van, VAGY
- benne a 20 °C-on oldott állapotban jelen lévő szén-dioxid által előidézett túlnyomás 3 bar vagy annál nagyobb.

Ide tartozik például a pezsgők zöme, gomba dugóval lezárt gyöngyöző borok stb.

Egyéb csendes erjesztett ital

- 1) Legfeljebb 10 térfogatszázalék alkoholtartalmú, 2204 és 2205 besorolású termékek, melyek még nem lettek említve korábban (például: szeszesített bor, alkoholos kivonattal ízesített bor),
- 2) A sör és a habzónak minősített termékek kivételével azon, 2206 besorolású termékek, melyek alkoholtartalma,
- 3) 1,2 térfogatszázaléknál több, de legfeljebb 10 térfogatszázalék, vagy
- 4) 10 térfogatszázaléknál több, de legfeljebb 15 térfogatszázalék, mely teljes mértékben erjedésből származik.

Ide tartozik például a fröccs (ami csendes bor és hozzáadott ízesítés nélküli szénsavas víz 8,5 térfogatszázalékot meg nem haladó alkoholtartalmú, kiszertelt keveréke), gyümölcsborok, cider, cukorcefre.

Egyéb habzó erjesztett ital

- 1) Meghatározott KN-kód (habzóbor + 2206 00 31 – 2206 0039),
- 2) A késztermék alkoholtartalma,
- 3) 1,2 térfogatszázaléknál több, de legfeljebb 13 térfogatszázalék, vagy
- 4) 13 térfogatszázaléknál több, de legfeljebb 15 térfogatszázalék, mely teljes mértékben erjedésből származik,

További feltétel:

- 5) dróttal, szalaggal vagy más módon rögzített, gomba formájú dugóval lezárt palackban van, vagy
- 6) benne a 20 °C-on oldott állapotban jelen lévő szén-dioxid által előidézett túlnyomás 3 bar vagy annál nagyobb.

Ide tartozik például a gyümölcspezsgők, alkohollal erősített, szőlőbor alapú pezsgők stb.

Köztes alkoholtermék

A korábban említett adójogi kategóriákba nem sorolható, 2204-2206 besorolású termékek, amelynek tényleges alkoholtartalma 1,2 térfogatszázaléknál több, de legfeljebb 22 térfogatszázalék.

Például

10 térfogatszázaléknál magasabb alkoholtartalmú, bor vagy habzóbor alapú koktélok, finom szeszes gyümölcslikőr borok (ha a bor adja a lényeges jellemzőt), vermutok (Garrone, Martini).

Alkoholtermék

- 1) 2204 -2206 KN-kód szerinti olyan termék, amelynek tényleges alkoholtartalma meghaladja a 22 térfogatszázalékot, (például: a részben vagy teljesen erjedt bort avinálják borpárlattal),
- 2) 2207 -2208 KN-kód szerinti olyan termék, amelynek tényleges alkoholtartalma meghaladja az 1,2 térfogatszázalékot,
- 3) Például: 2207: finomszesz, víztelenszesz, denaturált szesz, bioetanol, E85, i. 2208: szeszes italok, pálinkák, likőrök, alkoholos koktélok stb,
- 4) a 2207 10 00-2208 90 99 KN-kód szerinti terméket oldott vagy oldatlan állapotban tartalmazó olyan termék, amely nem tartozik az a) és b) pontban meghatározott KN-kódok alá és tényleges alkoholtartalma meghaladja az 1,2 térfogatszázalékot, (például: oldószerkeverékek, magas alkoholtartalmú megfigyelt termékek, parfümök, kivonatok, aromák, svédcepp 40 tf % alkoholtartalommal stb.).

Dohánygyártmány

- 1) cigaretta,
- 2) szivar, szivarka,
- 3) fogyasztási dohány, amely lehet
- 4) finomra vágott fogyasztási dohány, (például cigarettadohány) vagy
- 5) egyéb fogyasztási dohány, (például pipadohány),
- 6) töltőfolyadék,
- 7) új dohánytermék-kategóriák, (például hevítéssel működő termék – „Heat No Burn”),
- 8) bármely termék, amely teljesen vagy részben dohánytól eltérő anyagot is tartalmaz, de egyébként megfelel az egyes dohánygyártmányok leírásának, (például vízpipadohány).

Kivéve:

- kizárólag gyógyászati célú, gyógyhatású anyagot tartalmazó termék, feltéve, hogy dohányt nem tartalmaz és érvényes forgalomba hozatali engedéllyel rendelkezik, továbbá,
- füst nélküli dohánytermék, (például: rágasra szolgáló dohánytermék, tüsszentésre szolgáló dohánytermék, szájon át fogyasztott egyéb dohánytermék, elektromos cigaretta készülék).

A 2. témakörhöz kapcsolódó alapfogalmak:

- 1) Cigaretta,
- 2) Szivar, szivarka,
- 3) Finomra vágott fogyasztási dohány,
- 4) Egyéb fogyasztási dohány,
- 5) Kész dohányvágat,
- 6) Dohánytörmelék,
- 7) Töltőfolyadék,
- 8) Elektronikus cigaretta,
- 9) Új dohánytermék-kategóriák.

5. Jövedéki tevékenységek adójogi meghatározása

A jövedéki tevékenységek csoportosítása

A tevékenység tárgya szerint megkülönböztetünk:

- 1) energiatermékkel végzett jövedéki tevékenységet,

- 2) alkoholdermékkel végzett jövedéki tevékenységet,
- 3) sörrel végzett jövedéki tevékenységet,
- 4) csendes borral végzett jövedéki tevékenységet,
- 5) habzóborral végzett jövedéki tevékenységet,
- 6) egyéb csendes erjesztett itallal végzett tevékenységet,
- 7) egyéb habzó erjesztett itallal végzett tevékenységet,
- 8) köztes alkoholdermékkel végzett jövedéki tevékenységet,
- 9) dohánygyártmánnyal végzett jövedéki tevékenységet.

A tevékenység jellege szerint megkülönböztetünk: **legális** jövedéki tevékenységet, amely lehet vámhatósági engedély birtokában végezhető jövedéki tevékenység:

- 1) adóraktári tevékenység,
- 2) felhasználói engedélyes tevékenység,
- 3) bejegyzett kereskedői tevékenység,
- 4) eseti bejegyzett kereskedői tevékenység,
- 5) bejegyzett feladói tevékenység,
- 6) jövedéki engedélyes tevékenység,
- 7) dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenység (kivéve: kijelölési okirattal rendelkező dohányforgalmazó helyek);

vámhatósági nyilvántartásba vétel mellett végezhető jövedéki tevékenység:

- 1) csomagküldő kereskedői tevékenység,
- 2) adóügyi képviselői tevékenység,
- 3) jövedéki termék előállítására alkalmas berendezés előállítása, értékesítése, birtoklása,
- 4) nyilvántartásba vett felhasználói tevékenység,
- 5) üzemi motorikusgáztöltő-állomás üzemeltetői tevékenység,
- 6) kereskedelmi jármű nyilvántartásba vett üzemeltetője, bérlője által végzett tevékenység,
- 7) tagállamba szállító kisüzemi bortermelői tevékenység,
- 8) szárított dohánnyal, fermentált dohánnyal végzett tevékenység;

bejelentéshez kötött jövedéki tevékenység:

- 1) a magánszemély az általa előállított és az előállító, családtagjai vagy vendégei által elfogyasztott, naptári évenként és háztartásonként 1000 litert meg nem haladó mennyiségű sör, palackos erjesztésű habzóbor, egyéb csendes erjesztett ital, palackos erjesztésű egyéb habzó erjesztett ital előállítása, feltéve, hogy értékesítésre nem kerül sor,
- 2) a tudományos és oktatási célra használt nem üveg desztillálóberendezés birtoklása,
- 3) energiatermék kinyerését eredményező rekultivációs tevékenység,
- 4) légiutas-ellátási tevékenység,
- 5) motorfejlesztés,
- 6) hulladékhasznosítási tevékenység, ha az előállítás során köztes fázisban egyéb ellenőrzött ásványolaj keletkezik,
- 7) biológiai ecet előállítása, ha az előállítás során köztes fázisban alkoholdermék keletkezik,
- 8) másik tagállamból másik tagállamba vagy harmadik országba irányuló, belföldön áthaladó ömlesztett kenőolaj szállítása,
- 9) nemzetközi légi forgalomban részt vevő légi jármű karbantartása,
- 10) másik tagállambeli személy által adó felfüggesztési eljárás keretében feladott csendes bor adóraktár, bejegyzett kereskedő által történő átvétele,

- 11) lakossági energiafogyasztó által a saját háztartása céljára vásárolt földgáz közúti jármű üzemanyagaként történő felhasználása.

vámhatóság engedélyéhez, nyilvántartásba vételéhez vagy bejelentéshez nem kötött jövedéki tevékenység:

- jövedéki kiskereskedelmi tevékenység (kiskereskedelem, ideértve a kijelölési okirattal rendelkező dohányforgalmazó helyeket is),
- egyéb legális jövedéki tevékenység;

illegális (tiltott) jövedéki tevékenységet, amely lehet:

- központi költségvetésnek vagyoni hátrányt okozó jogsértő cselekmény,
- egyéb jogsértő kötelezettségszegés.

6. Tevékenységek adójogi meghatározása

Adóraktári tevékenység

Vámhatósági engedély birtokában végezhető olyan legális jövedéki tevékenység, amelynek keretében megengedett jövedéki terméknek az adó megfizetése nélkül történő:

- 1) beszerzése, adóraktárba történő beszállítása,
- 2) adóraktárban történő előállítás,
- 3) tárolása, raktározása,
- 4) szállítása,
- 5) adófizetési kötelezettség alóli mentesülést eredményező felhasználása (más jövedéki termék előállítása, más egyéb termék előállítása stb., például likőrök, vermutok előállítása, alkoholos gyümölcs előállítása, vegyipari, gyógyszeripari, élelmiszeripari termék előállítása stb.),
- 6) denaturálása, regenerálása,
- 7) megsemmisítése,
- 8) adóraktárból történő kitarolása, szállítása.

Felhasználói engedélyes tevékenység

Vámhatósági engedély birtokában végezhető olyan legális jövedéki tevékenység, amelynek keretében megengedett:

- 5 liternél/5 kilogrammnál nagyobb kiszerezésű **egyéb ellenőrzött** ásványolajnak, *(például: motorolaj, bázisolaj)* a felhasználására az engedélyezett felhasználói tevékenység céljából (kivéve: nyilvántartásba vett felhasználói tevékenység), kiszerezésére,
- **megfigyelt terméknek** *(pl.: hígító, oldószer)* az előállítására, felhasználására – beleértve a gyártási eljárás során melléktermékként keletkezést is – az engedélyezett felhasználói tevékenység céljából (kivéve: nyilvántartásba vett felhasználói tevékenység), kiszerezésére,
- **teljesen denaturált alkoholnak** a felhasználására az engedélyezett felhasználói tevékenység céljából (megfigyelt termék előállításához vagy felhasználói engedélyben rögzített egyéb célból), kiszerezésére.

Bejegyzett kereskedői tevékenység

Vámhatósági engedély birtokában végezhető olyan legális jövedéki tevékenység, amely során megengedett más tagállamból adó felfüggesztési eljárás keretében jövedéki termék átvétele.

Eseti bejegyzett kereskedői tevékenység

Vámhatósági engedély birtokában végezhető olyan legális jövedéki tevékenység, amely során megengedett más tagállamból adó felfüggesztési eljárás keretében jövedéki termék egy alkalommal történő átvétele.

Bejegyzett feladói tevékenység

Vámhatósági engedély birtokában végezhető olyan legális jövedéki tevékenység, amelynek keretében megengedett a rendelkezésre bocsátott és le nem kötött (felhasználható) jövedéki biztosítékkal lefedett jövedéki terméknek az importálás helyéről tagállamba, illetve belföldre az adó fizetésének halasztásával történő feladása és rendeltetési helyre történő továbbszállítása.

Jövedéki engedélyes tevékenység

Vámhatósági engedély birtokában végezhető olyan legális jövedéki tevékenység, amelynek keretében megengedett a jövedéki engedélyes tevékenység jellege szerint rögzített jövedéki terméknek szabadforgalomban történő kereskedelme (kivéve: nem jövedéki engedélyes kereskedelmi tevékenység), exportja-importja.

Dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenység

Az állammal kötött koncessziós szerződés (kivéve, ha a tevékenységet az állam maga gyakorolja) birtokában végzett legális jövedéki tevékenység, amelynek során megengedett üzletszerű gazdasági tevékenység keretében dohánytermék forgalmazása, értékesítése és az ezzel közvetlenül összefüggő szolgáltatások nyújtása a fogyasztók részére.

Csomagküldő kereskedelmi tevékenység

Vámhatósági nyilvántartásba vétel mellett végezhető olyan legális jövedéki tevékenység, amelynek keretében megengedett, szabadforgalomba bocsátott jövedéki termék másik tagállamba magánszemélynek vagy független gazdasági tevékenységet nem folytató személynek, közvetlen vagy megbízott útján megvalósuló szállítással történő értékesítése, figyelemmel a termékre vonatkozó jogszabály által előírt korlátozásokra.

Adóügyi képviselői tevékenység

Vámhatósági nyilvántartásba vétel mellett végezhető olyan legális jövedéki tevékenység, amelynek keretében megengedett, jövedéki terméknek szabadforgalomban más tagállamból belföldre történő érkezésével keletkező adókötelezettség tagállami csomagküldő kereskedő helyett és nevében történő teljesítése.

Nyilvántartásba vett felhasználói tevékenység

Vámhatósági nyilvántartásba vétel mellett végezhető olyan legális jövedéki tevékenység, amelynek keretében megengedett a felhasználói tevékenység időszaka és helye szerint rögzített:

- 5 liternél/5 kilogrammnál nagyobb kiszerezésű **egyéb ellenőrzött ásványolajnak és megfigyelt terméknek** a tárgyévre jóváhagyott, de **legfeljebb évi 6000 liter/6000 kilogramm** mennyiségi kereten belül az adó megfizetése nélkül szabadforgalomban történő beszerzése, üzemébe történő beszállítása, üzemében történő tárolása, raktározása, felhasználása, üzeméből saját üzemébe történő átszállítása,

- **teljesen denaturált alkoholnak a tárgyévre jóváhagyott típusban és mennyiségi kereten belül** szabadforgalomban történő beszerzése, üzemébe történő beszállítása, üzemében történő tárolása, raktározása, felhasználása, üzeméből saját üzemébe történő átszállítása.

Üzemi motorikusgáztöltő-állomás üzemeltetői tevékenység

Vámhatósági nyilvántartásba vétel mellett végezhető olyan legális jövedéki tevékenység, amelynek keretében megengedett LPG-nek szabadforgalomban történő beszerzése, üzemi motorikusgáztöltő-állomás tárolótartályában történő tárolása és tárolótartályából történő kiszolgálása, kizárólag az üzemen belüli nem közúti járművek üzemanyag felhasználása céljából.

Kereskedelmi jármű nyilvántartásba vett üzembentartója, bérlője által végzett tevékenység

Vámhatósági nyilvántartásba vétel mellett végezhető olyan legális jövedéki tevékenység, amelynek keretében megengedett kereskedelmi gázolajnak bejelentett üzemanyagkártyával történő megvásárlása, saját, illetve bérelt magyarországi telephelyen való tárolása, üzemanyag-tankoló automatával ellátott üzemanyagtartályból elektronikus mérőeszközön keresztül kereskedelmi járműbe történő betöltése, és közúti árufuvarozáshoz, vagy személyszállításhoz a kereskedelmi jármű üzembentartója vagy bérlője által történő felhasználása.

Szárított dohányval, fermentált dohányval végzett tevékenység

Vámhatóság nyilvántartásba vétele, illetve a Jöt.-ben meghatározott regisztrációra kötelezettek bejelentési kötelezettsége mellett végezhető olyan legális jövedéki tevékenység, amelynek keretében megengedett a szárított dohány, valamint a fermentált dohány Magyarország területére történő behozatala, tárolása, értékesítése.

Jövedéki kiskereskedelmi tevékenység

Vámhatósági engedély és nyilvántartásba vétel nélkül végezhető olyan legális jövedéki tevékenység, amelynek keretében megengedett a jövedéki terméknek szabadforgalomban történő beszerzése, készletezése, igazoltan bejelentett és/vagy működési engedéllyel rendelkező üzlethelyiségben (üzemanyagok esetében automatába is) végső felhasználók részére történő értékesítése.

Egyéb legális jövedéki tevékenység

Vámhatósági engedély és nyilvántartásba vétel nélkül végezhető minden, jövedéki termékkel végzett legális tevékenység, amely az előző pontok egyike alá sem tartozik.

Például:

- adóraktári engedély nélkül az adófizetési kötelezettség alól mentesült csendes bornak, sörnek, habzóbornak, egyéb csendes és habzó erjesztett italnak, házi párlatnak belföldön történő előállítása (házi sör, házi pezsgő, házi „pálinka”),
- import jövedéki engedély nélkül a jövedéki terméknek adómentesen harmadik országból belföldre történő behozatala.

Központi költségvetésnek vagyoni hátrányt okozó jogsértő cselekmény

Például:

- 1) Jövedéki terméknek adóraktáron kívül történő előállítás, feltéve, hogy a termék előállítása kizárólag adóraktárban végezhető.
- 2) Jövedéki termék jogellenesen történő behozatala, átvétele más tagállamból (kivéve, ha a termék után az adót megfizették).
- 3) A részlegesen denaturált alkoholnak adóköteles ital előállításához történő felhasználása, illetve élvezeti célra szolgáló termékben történő forgalomba hozatala, értékesítése, birtokban tartása.
- 4) Cukorcefre adóraktáron kívüli előállítása, birtoklása.
- 5) A jelölt gázolajnak áru- vagy személyszállítást gazdasági tevékenység keretében végző hajó üzemanyagtartályából történő eltávolítása (kivétele).
- 6) A párlatnak a bérfőző, illetve a magánfőző által a jogszabályi feltételek megsértésével történő értékesítése.
- 7) Az adófizetési kötelezettség keletkezése nélkül előállított sörnek, csendes bornak, habzóbornak, egyéb csendes és habzó erjesztett italnak a jogszabályi feltételek megsértésével történő előállítása, értékesítése vagy az előírt bejelentési kötelezettség elmulasztása.

Egyéb jogsértő kötelezettségzegés

Például:

- 1) A zárjegyek, hivatalos zárnak a hamisítása, illetve hamis, hamisított vagy jogtalanul megszerzett zárjegyek, hivatalos zárnak a birtoklása, továbbadása, értékesítése, átvétele, felhasználása.
- 2) A borászati mellékterméknek jogosulatlan értékesítése, megvásárlása.
- 3) Az alkoholtermék és energiatermék előállítására alkalmas desztillálóberendezésnek, a sör előállítására alkalmas főzőüstnek és forralóüstnek, a dohánygyártmány előállítására alkalmas gépnek vagy egyéb eszköznek a jogosulatlan előállítása, értékesítése, birtoklása.
- 4) A magánfőző a saját desztillálóberendezése feletti tulajdonszerzésére vonatkozó bejelentésében az adó megállapításához szükséges adatok tekintetében valótlan adatot ad meg (önkormányzati adóhatósági hatáskör).
- 5) Jöt.-ben meghatározott adat bejelentési, adatszolgáltatási, változás bejelentési, nyilvántartás vezetési kötelezettség megszegése.
- 6) Jöt.-ben meghatározott egyéb kötelezettségek megszegése.

7. Engedélyezés és jövedéki biztosíték

Engedélyezési eljárás

Jövedéki tevékenységek engedélyezése

Szűkebb értelemben a vámhatósági engedély birtokában végezhető jövedéki tevékenységek engedélyezési eljárását jelenti, tágabb értelemben ide tartozik a vámhatóság által nyilvántartásba vett jövedéki tevékenységek regisztrációs eljárása és a dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenység engedélyezési eljárása is.

Jövedéki tevékenységek engedélyezési eljárása

Kérelemre vagy hivatalból induló olyan hatósági eljárás, amelynek keretében a vámhatóság a jövedéki tevékenységgel szemben támasztott engedélyezési feltételek teljesülését elbírálja, felülvizsgálja.

Jövedéki tevékenység folytatásának kérelmezése:

- 1) Annak a személynek, aki vámhatósági engedély birtokában végezhető jövedéki tevékenységgel kíván foglalkozni, a jövedéki tevékenység folytatásának engedélyezését az állami adó- és vámhatóságtól kérelmeznie kell.
- 2) Az engedély iránti kérelem az állami adó- és vámhatósághoz az ÁNYK programban kitöltött nyomtatványon terjeszthető elő.
- 3) Dohánytermék- kiskereskedelmi tevékenység kérelmezése esetén a kérelem postai úton, személyesen írásban, illetve elektronikus úton (a kérelmező nem kötelezett elektronikus úton történő benyújtásra, ez választási lehetőség) nyújtható be.
- 4) A kérelmező személynek az engedély iránti kérelemhez csatolnia kell a jövedéki tevékenység folytatásának engedélyezésével szemben támasztott feltételek teljesülését igazoló eredeti okmányokat vagy azok hitelesített másolatát, (kivéve, ha az adott feltétel teljesülését igazoló okmányt az engedélyezési eljárást lefolytató vámszerv kérésére kell benyújtania, vagy a helyszínen kell bemutatnia).

Engedélyezési feltételek

Az egyes engedélyek megszerzését a jövedéki törvény feltételekhez köti, melyek lehetnek **általános**, illetve – kizárólag az adott tevékenységgel kapcsolatos – **speciális** feltételek.

Az általános feltételek értelmében engedélyre olyan személy jogosult:

- 1) aki könyvvezetési kötelezettségének a kettős könyvvezetés szabályai (kivéve: egyéni vállalkozó és mezőgazdasági őstermelő) szerint tesz eleget,
- 2) aki nem áll csőd-, felszámolási vagy végelszámolási eljárás alatt,
- 3) akinek nincs meg nem fizetett köztartozása, társadalombiztosítási járuléktartozása kivéve, ha arra részletfizetést vagy fizetési halasztást engedélyeztek,
- 4) aki jövedéki biztosítékot nyújt,
- 5) aki rendelkezik azokkal a hatósági engedélyekkel, igazolásokkal, amelyeket jogszabály a folytatni kívánt tevékenység gyakorlásához külön előír,
- 6) akinél a tevékenység gyakorlásához és az ellenőrzések folytatásához szükséges tárgyi feltételek adottak,
- 7) aki, vagy akinek vezetője, vezető tisztségviselője büntetlen előéletű.

A speciális feltételek tevékenységenként eltérőek lehetnek. Ide tartozik például: a végezni kívánt tevékenységet részletesen bemutató leírás, telephelyen használt tárolótartály, mérőeszköz helyére, típusára vonatkozó leírás stb.

Engedély kiadása

Az állami adó- és vámhatóság az engedélyt elektronikus formában adja ki, amennyiben a kérelmező a törvényben előírt összes (általános és speciális) kötelezettségének eleget tesz.

Engedély hatályvesztése, felfüggesztése, visszavonása

Az állami adó- és vámhatóság által kiadott engedély hatályát veszti:

- ha az engedélyes magánszemély meghal, kivéve, ha örököse a tevékenység folytatásának szándékát a halál bekövetkezését követő 30 napon belül az állami adó- és vámhatósághoz bejelenti, és az e törvényben előírt, az engedélyesek által teljesítendő feltételeknek megfelel,
- a jogi személy engedélyes jogutód nélkül megszűnik,
- az engedélyt visszaadják.

Az állami adó- és vámhatóság az engedélyt visszavonja:

- ha az engedély megadásánál figyelembe vett vagy az engedély kiadását követően teljesítendő feltételek teljes vagy részleges elmaradása, vagy a tevékenység végzésének valamely körülménye a tevékenység ellenőrizhetőségét vagy az adófizetési kötelezettség teljesítését,
- veszélyezteti, és a hiányosság megszüntetésére 30 napon belül van lehetőség, az állami adó- és vámhatóság az engedélyt a hiányosság megszüntetéséig, de legfeljebb 30 napra felfüggeszti, és ha az engedélyes a kitűzött határidő elteltéig a hiányosságot nem szünteti meg, vagy a hiányosság megszüntetésére 30 napon belül nincs lehetőség,
- nem veszélyezteti, ekkor az állami adó- és vámhatóság felszólítja az engedélyest a hiányosság megszüntetésére, és az engedélyes a felszólításban meghatározott határidőn belül nem szünteti meg a hiányosságot.

Közteher nem teljesítése, továbbá köztartozás megállapítása esetén az állami adó- és vámhatóság abban az esetben vonja vissza az engedélyt, ha az engedélyes:

- bármely adónemben fennálló közteher fizetési kötelezettségét vagy tartozását az esedékességet követő 60 napon belül nem teljesítette, feltéve, hogy a kötelezettség összege a 100 ezer forintot meghaladja, kivéve, ha az engedélyes az engedély visszavonására irányuló hatósági eljárás megkezdéséig a kötelezettségét megfizette, vagy arra részletfizetést vagy fizetési halasztást engedélyeztek, vagy
- terhére a vizsgált időszakra vonatkozó közteher fizetési kötelezettség 10 százalékát meghaladó köztartozást jogerősen állapít meg, és a magatartás jellegére tekintettel az adóbírság mérséklését az Art. kizárja.

Az engedély visszavonásáról és az engedély felfüggesztéséről hozott döntés fellebbezésre tekintet nélkül azonnal végrehajtható.

A jövedéki biztosíték szabályrendszere

A jövedéki biztosíték szerepe

A biztosíték olyan letétbe helyezett összeg vagy érték, amelyet egy személy egy kötelezettség teljesítésének zálogaként átad. Ezzel a másik fél szabadon rendelkezhet a kötelezettség meg nem tartása vagy az adósság meg nem fizetése esetén.

A jövedéki biztosíték egyértelmű funkciója, hogy a jövedéki alanyok által esetlegesen elmulasztott és a hatóság által feltárt adókötelezettség, illetve egyéb megállapított jogsértések esetén kivetett bírságok és köztartozások az állam számára - részben vagy egészben - behajthatók legyenek.

A jövedéki biztosíték nyújtásának esetei

A jövedéki törvény értelmében jövedéki biztosítékot kell nyújtani:

- **a tárolt jövedéki termékadó kockázatára** (kivéve: ha a tárolt jövedéki termék saját előállítású),
- **az adófelfüggesztéssel szállított jövedéki termék adókockázatára** (kivéve: ha az adó felfüggesztési eljárás keretében történő szállítás saját telephelyek között történik, vagy a szállításra vonatkozó törvényi maximum biztosítékot – az 1 milliárd forintot – már rendelkezésre bocsátották),
- **az adófizetési kötelezettség teljesítésével járó adókockázatra** (kivéve: ha az adóraktári engedélyes meglévő jövedéki biztosítéka az adófizetési kötelezettség teljesítésével járó adókockázat tekintetében elérte az 5 milliárd forintot).

A jövedéki biztosíték alanyai

Amennyiben jogszabály másként nem rendelkezik, tevékenységének folytatásához jövedéki biztosítékot nyújt:

- 1) az adóraktári engedélyes,
- 2) a bejegyzett kereskedői engedélyes,
- 3) az eseti bejegyzett kereskedői engedélyes,
- 4) a bejegyzett feladói engedélyes,
- 5) a felhasználói engedélyes,
- 6) a jövedéki engedélyes, valamint
- 7) a nyilvántartásba vett csomagküldő kereskedő adóügyi képviselője.

Kérelemre engedélyezhető, hogy jövedéki biztosítékot nyújtson az adóraktár engedélyese vagy a bejegyzett feladó helyett:

- 1) a fuvarozó,
- 2) a címzett,
- 3) a jövedéki termék tulajdonosa vagy
- 4) ezek közül több személy együttesen, továbbá
- 5) készfizető kezesség esetén a kezességvállalási engedéllyel rendelkező személy.

A jövedéki biztosíték nyújtásának módja

A jövedéki biztosíték nyújtása történhet:

- készpénzzel (jövedéki biztosíték számlára történő átutalás),
- pénzügyi biztosítékkal (bankgarancia vagy biztosítói kötelezvény),
- készfizető kezességvállalással.

Mentesülés a biztosítéknyújtás alól

Nem kell jövedéki biztosítékot nyújtania (a teljesség igénye nélkül):

- 1) a központi költségvetési szervnek (például: egyetemek, könyvtárak stb.),
- 2) az adóraktár engedélyesének, például:
 - az adóraktárában tárolt saját előállítású jövedéki termékre,
 - ha helyette a fuvarozó, a címzett, a jövedéki termék tulajdonosa vagy azok közül több személy együttesen, továbbá készfizető kezes a biztosítékot már az állami adó- és vámhivatal rendelkezésére bocsátotta,
 - az adófelfüggesztéssel történő szállítás esetén a telephelyei közötti szállításra, illetve az 1 milliárd forintot meghaladó összegre,
 - az 5 milliárd forintot meghaladó összegre.
- 3) az egyszerűsített adóraktár engedélyesének, ha nem minősül kockázatos adózónak,
- 4) a kisüzemi bortermelőnek, ha nem minősül kockázatos adózónak stb.

A jövedéki biztosíték igénybe vétele

A jövedéki biztosíték a végrehajtás szabályai szerint vehető igénybe:

- 1) adótartozásra,
- 2) bírság-, pótléktartozásra,
- 3) zárjegyihiányra,
- 4) az engedélyest terhelő egyéb költség (tárolási, szállítási) fedezetére.

A követelés érvényesítésére külön végzés nélkül jogosult az állami adó- és vámhatóság.

A jövedéki biztosíték elfogadása vagy módosítása

Az állami adó- és vámhatóság a jövedéki biztosítékra felajánlott összeg elfogadásáról vagy a kérelmezettől eltérő összegben történő megállapításáról:

- **határozattal dönt**, ha ez az ügy érdeme, **vagy**
- **végzést hoz** a kérelem tárgyában egyéb esetben.

A jövedéki biztosíték figyelése, engedély felfüggesztése és visszavonása

Az igazgatóság eljárása során folyamatosan figyeli, hogy az engedélyezett tevékenységhez nyújtott jövedéki biztosíték fedezi-e az adófelfüggesztés keretében történő szállítással, tárolással és az adófizetési kötelezettség teljesítésére járó adókockázatot.

Amennyiben a jövedéki biztosíték nem felel meg a jogszabályban foglalt feltételeknek, akkor az igazgatóság az engedélyt azonnali hatállyal a hiányosság megszüntetéséig, de legfeljebb 30 napra felfüggeszti, és ha az engedélyes a kitűzött határidő elteltéig a hiányosságot nem szünteti meg, az engedélyt visszavonja.

8. Adóügyi jelzések alkalmazása

A Jöt. egyes termékek szabadforgalomban végzett kereskedelmét (magyar) adóügyi jelzések alkalmazásához köti.

Adóügyi jelzésnek minősül:

- 1) zárjegy,
- 2) párlat adójegy,
- 3) hivatalos zár,
- 4) adóügyi jelölőanyag.

Valamennyi adóügyi jelzés esetében követelmény, hogy hamisítást megakadályozó biztonsági elemeket tartalmazzon. Ilyen például zárjegyek esetében a speciális papír, festék és hologram fólia stb.

Közös szabály, hogy az adóügyi jelzéseket úgy kell felhelyezni, hogy azokat a jövedéki termékek csomagolásáról ne lehessen sértetlenül eltávolítani, a felbontásnál megsérüljenek, ismételt felhasználásra alkalmatlanná váljanak.

Zárjegy

Az alkoholtermék vagy dohánygyártmány legkisebb fogyasztói csomagolási egységére felhelyezett bélyeg, amely igazolja, hogy

- a termék adóraktárban került előállításra (palackozásra), és onnan került kiszállításra,
- a harmadik országból, illetve tagállamból a közösségi vámjog, illetve a jövedéki adótörvény rendelkezései szerint került behozatalra.

Párlat adójegy

A tárgyévben magánfőzés keretében előállítani tervezett párlat előállításához az előállítást megelőzően párlat adójegyket kell beszerezni az adó- és vámhatóságtól.

Hivatalos zár

A hordós, illetve kannás kiserelésű csendes bor és egyéb csendes erjesztett ital edényzetére felhelyezett eszköz, amely

- annak megsérülése vagy eltávolítása nélkül meggátolja a tárolt, szállított csendes bor és egyéb csendes erjesztett ital jellegének, minőségének, valamint mennyiségének a hordó, illetve a kanna nyílásán keresztül történő megváltoztatását,
- az adó- és vámhatóság engedélyével került előállításra.

Adóügyi jelölőanyag: hajók üzemanyagaként felhasznált **gázolaj jelölésére használt anyag**, jelölőanyagként a **SolventYellow 124** elnevezésű terméket kell használni.

A 3. témakörhöz kapcsolódó alapfogalmak

A Jöt. szerint:

- 1) Adóraktár engedélyese,
- 2) Felhasználói engedélyes,
- 3) Egyéb ellenőrzött ásványolaj,
- 4) Megfigyelt termék,
- 5) Denaturálás,
- 6) Bejegyzett kereskedő,
- 7) Eseti bejegyzett kereskedő,
- 8) Bejegyzett feladó,
- 9) Jövedéki engedélyes kereskedő,
- 10) Jövedéki kiskereskedelmi tevékenység,
- 11) Jövedéki kiskereskedő,
- 12) LPG,
- 13) Üzemi motorikusgáztöltő-állomás,
- 14) Üzemi motorikusgáztöltő-állomás üzemeltetője,
- 15) Kereskedelmi gázolaj.

Fdvtv. szerint (2012. évi CXXXIV. tv.):

- 1) Dohánytermék,
- 2) Dohányterméket kiegészítő termék,
- 3) Dohánytermék-kiskereskedő,
- 4) Fogyasztó,
- 5) Dohánybolt.

Kertv. szerint (2005. évi CLXIV. tv.):

- 1) Kereskedelmi tevékenység,
- 2) Kiskereskedelmi tevékenység,
- 3) Nagykereskedelmi tevékenység,
- 4) Közlekedési eszközön folytatott értékesítés,
- 5) Mozgóbolt,
- 6) Üzlethelyiség (üzlet).

9. A jövedéki adóztatás sajátosságai

Jövedéki adókötelezettség, adófizetési kötelezettség keletkezése

Adókötelezettség tartalma: adózó köteles törvényben vagy az Art.-ban előírt:

- 1) bejelentésre, nyilatkozattételre,
- 2) adó megállapításra,
- 3) bevallásra,
- 4) adófizetésre,
- 5) bizonylat kiállításra és megőrzésre,
- 6) nyilvántartás vezetésre (könyvvezetésre),
- 7) adatszolgáltatásra,
- 8) adólevonásra, adóbeszedésre,
- 9) pénzforgalmi számlanyitásra és adóköteles tevékenységével összefüggő kifizetéseinek e számlán való teljesítésére.

Az adókötelezettség keletkezésének jövedéki esetei:

- 1) Jövedéki termék belföldi előállítása,
- 2) Jövedéki termék importálása,
- 3) Másik tagállamban szabadforgalomba bocsátott jövedéki terméket kereskedelmi céllal vagy csomagküldő kereskedelem keretében belföldre szállítják,
- 4) Másik tagállamban szabadforgalomba bocsátott jövedéki termék kereskedelmi célú vagy csomagküldő kereskedelem keretében végzett szállítása során a szabálytalanságot belföldön követik el (a szállítmány egésze vagy annak egy része nem érkezik meg a címzetthez, kivéve a teljesen megsemmisült vagy helyrehozhatatlanul károsodott jövedéki terméket).

A jövedéki adófizetési kötelezettség keletkezése

Az adófizetési kötelezettség keletkezik, például:

- 1) a jövedéki termék szabadforgalomba bocsátásával (piacra kerülésével),
- 2) másik tagállamban szabadforgalomba bocsátott jövedéki terméknek kereskedelmi céllal belföldre szállításával,
- 3) jövedéki termék csomagküldő kereskedelem keretében belföldre szállításával,
- 4) bármilyen energiatermék üzemanyagkénti, üzemanyagok adalékakénti, hígítóanyagakénti vagy fűtőanyagkénti kínálásával, értékesítésével vagy felhasználásával, ha korábban nem keletkezett adófizetési kötelezettség az adott felhasználásra megállapított adómértékkel,
- 5) a jövedéki engedélyes kereskedőnél az üzemanyag készletfelvétellel megállapított tényleges készletének és nyilvántartás szerinti készletének – a végrehajtási rendeletben meghatározott mértéket meghaladó – különbözete szerinti többlet esetén stb.

10. Adófelfüggesztés rendszere

Az adó felfüggesztési eljárás

A jövedéki termék vámfelfüggesztési eljáráson kívüli előállítására, tárolására vagy szállítására alkalmazott, **az adófizetési kötelezettséget felfüggesztő adóeljárás.**

Az adózott jövedéki terméket – kivéve az LPG-t és az egyéb cseppfolyósított szénhidrogént – az adófelfüggesztés alatt álló jövedéki terméktől elkülönítve kell tárolni.

Az adó felfüggesztési eljárás keretében tárolt, átvett és feladott jövedéki termék mennyiségéről elektronikus nyilvántartást kell vezetni.

Az adó felfüggesztési eljárás keretében felmerülő adókockázatra jövedéki biztosítékot kell nyújtani.

A jövedéki terméket az Európai Unió területén adó felfüggesztési eljárás keretében szállíthat az adóraktár engedélyese, vagy a bejegyzett feladó.

Az adó felfüggesztési eljárás keretében végzett szállítás akkor kezdődik, amikor a jövedéki termék elhagyja az adóraktár területét, vagy amikor a bejegyzett feladó által feladott jövedéki termék vámjogi szabadforgalomba bocsátásra kerül.

A jövedéki termékadó felfüggesztési eljárás keretében elektronikus termékkísérő okmánnyal (továbbiakban: **e-TKO**-val) szállítható.

Az adó felfüggesztési eljárás keretében végzett szállítás akkor fejeződik be, amikor a címzett átv teszi a jövedéki terméket, vagy amikor a jövedéki termék elhagyja az Európai Unió területét. Az adó felfüggesztési eljárás keretében végzett szállítás befejeződését az elektronikus átvételi elismervény és export esetén az elektronikus kiviteli elismervény igazolja.

Az adófelfüggesztés megszűnése

Az adófelfüggesztés megszűnésének esetei:

- 1) felfüggesztett kötelezettség alóli **végleges** mentesülés,
- 2) például az adóraktár engedélyese a jövedéki terméket **kiléptette** közvetlenül harmadik országba, végleges rendeltetéssel **és a kiléptetést a vámhatóság** igazolta,
- 3) felfüggesztett **kötelezettség** beállta,
- 4) például az adóraktár engedélyese a jövedéki terméket **kiléptette** közvetlenül harmadik országba, végleges rendeltetéssel **és a kiléptetést a vámhatóság** nem igazolta.

11. Mentés az adófizetési kötelezettség alól

Adómentes:

- a harmadik országból vámmentesen behozott jövedéki termék (természetes személyek személyi poggyászában lévő jövedéki termék behozatala), például: cigarettánál légi utas esetében 200 darab, egyéb utas esetében 40 darab, alkohol termékek esetében összesen 1 liter, sör esetében 16 liter a vámmentes keret stb.,
- üzemanyagnál a harmadik országból belföldre érkező gépjármű szabványos üzemanyagtartályában található üzemanyag mennyisége, továbbá a 10 litert meg nem haladó mennyiségű, hordozható tartályban tárolt üzemanyag.

Nem keletkeztet jövedéki adókötelezettséget:

- 1) a más tagállamból gépjárművek üzemanyagtartályában, kiegészítő üzemanyagtartályában behozott üzemanyag szállítása,
- 2) a jövedéki termék más tagállamból magánszemélyek által saját felhasználásra történő behozatala,
- 3) a két tagállam között közlekedő repülőgépek fedélzetén lévő jövedéki termékek szállítása, ha azokat nem hozzák forgalomba, mialatt a repülőgép belföldön tartózkodik,
- 4) a másik tagállamból belföldön keresztül egy másik tagállamba jövedéki termék EKO-val végzett szállítása.

Mentesül az adófizetési kötelezettség alól, például:

- 1) a magánszemély az általa előállított és az előállító, családtagjai vagy vendégei által elfogyasztott, naptári évenként és háztartásonként 1000 litert meg nem haladó mennyiségű sörre, palackos erjesztésű habzóborra, egyéb csendes erjesztett italtra,

- palackos erjesztésű egyéb habzó erjesztett italtra, feltéve, hogy értékesítésre nem kerül sor,
- 2) a magánszemély a saját művelésben álló szőlőterületen termelt szőlőből vagy legfeljebb az értékesített saját szőlőtermés mennyiségével azonos mennyiségben vásárolt szőlőből az általa előállított, borpiaci évenként és háztartásonként összesen legfeljebb 1000 liter mennyiségű, az előállító, családtagjai vagy vendégei által elfogyasztott csendes borra, feltéve, hogy értékesítésre nem kerül sor,
 - 3) a tudományos és oktatási célra előállított és felhasznált alkoholtermék előállítója az alkoholtermékre, ha azt saját maga használja fel, semmisíti meg,
 - 4) az adóraktár engedélyese teljes denaturálási eljárással etil-alkoholt tartalmazó termékre,
 - 5) az adóraktár engedélyese az adóraktárában adó felfüggesztési eljárás alatt álló energiatermékekre, amelyet energiatermék előállításához kapcsolódó célra használ fel stb.

12. Az adó összegének megállapítása

A tételes jövedéki adó esetében

Adóalapra átszámított jövedéki termék mennyiségét szorozni kell az adómértékkel.

Százalékos:

- jövedéki adó esetében: mennyiségi egységben megadott kiskereskedelmi eladási árat szorozni kell a mennyiségi egységre átszámított dohánygyártmány mennyiséggel és az adómértékként meghatározott százalékértékkel,
- áfa esetében: mennyiségi egységben megadott kiskereskedelmi eladási árat szorozni kell a mennyiségi egységre átszámított dohánygyártmány mennyiséggel és az áfa-törvényben meghatározott százalékértékkel (27%-os áfa esetében a kiskereskedelmi árból számolva jelenleg 21,26%).

Példák az adó összegének megállapítására

1) Adószámítási példa:

Termék mennyisége: 110 hektóliter borpárlat. Termék tényleges alkoholtartalma: 40 tf %.
Alkoholtermék adómértéke: 333 385 Ft/HPA.

Adóalapra számított mennyiség: $110 \text{ hektóliter} \times 40 \text{ tf}\% / 100 = 44 \text{ hektóliter tiszta szesz (HPA)}$.

Adó összege: $44 \text{ HPA} \times 333 \text{ 385 Ft/HPA} = 14 \text{ 668 940 Ft}$.

2) Adószámítási példa:

Termék mennyisége: 20 000 doboz világos sör. Termék alkoholtartalma: 4,6 tf %. Kiszereles ürtartalma: 0,33 liter/doboz. Sör adómértéke: 1 620 Ft hektóliterenként és alkoholfokonként (jelöljük az egyszerűség kedvéért HLA-nak). A 4,6 tf % alkoholtartalmú sör alkoholfoka: 4,6.

Adóalapra számított mennyiség:

$20 \text{ 000 doboz} \times 0,33 \text{ liter/doboz} = 6600 \text{ liter}$,

$6600 \text{ liter} / 100 = 66 \text{ hektoliter (HL)}$,

$66 \text{ HL} \times 4,6 = 303,6 \text{ HLA}$.

Fizetendő adó összege: $303,6 \text{ HLA} \times 1 \text{ 620 Ft/HLA} = 491 \text{ 832 Ft}$.

3) Adószámítási példa:

Termék mennyisége: 2 500 üveg almabor. Kiszereles ürtartalma: 0,7 liter/üveg. Termék alkoholtartalma: 12,5 tf%. Egyéb csendes erjesztett ital adómértéke: 9 870 Ft/HL.

Adóalapra számított mennyiség:

2 500 üveg x 0,7 liter/üveg = 1 750 liter, 1750 liter / 100 = 17,5 hektoliter (HL).

Fizetendő adó összege: 17,5 HL x 9 870 Ft/HL = 172 725 Ft

4) Adószámítási példa:

Termék mennyisége: 14 800 palack tankpezsgő. Kiszérelés űrtartalma: 0,75 liter/palack.

Termék alkoholtartalma: 14 tf%. Habzóbor adómértéke: 16 460 Ft/HL.

Adóalapra számított mennyiség:

14 800 palack x 0,75 liter/palack = 11 100 liter, 11 100 liter / 100 = 111 hektoliter (HL).

Fizetendő adó összege: 111 HL x 16 460 Ft/HL = 1 827 060 Ft.

5) Adószámítási példa:

Termék mennyisége: 14 800 üveg vermut. Kiszérelés űrtartalma: 0,75 liter/üveg. Termék alkoholtartalma: 18 tf%. Köztes alkoholtermék: 25 520 Ft/HL.

Adóalapra számított mennyiség: 14 800 üveg x 0,75 liter/üveg = 11 100 liter, 11 100 liter / 100 = 111 hektoliter (HL).

Fizetendő adó összege: 111 HL x 25 520 Ft/HL = 2 832 720 Ft.

6) Adószámítási példa:

Termék mennyisége: 200 doboz cigaretta. Cigaretta hossza: 8 cm. Kiszérelés: 19 db/doboz. Kiskereskedelmi eladási ár: 980 Ft/doboz. Cigaretta jövedéki adómértéke: 16200 Ft/ezer db és a kiskereskedelmi ár 25%-a de legalább 29200 Ft/ezer db. Áfa mértéke: 27%.

Adóalapra számított mennyiség:

– tételes: 200 doboz x 19 db/doboz = **3800 db, 3800 db / 1000 = 3,8 MIL (1 MIL = ezer darab),**

– százalékos: 200 doboz x 980 Ft/doboz = 196 000 Ft,

Jövedéki adó összege:

– tételes: 3,8 MIL x 16200 Ft/ ezer db = 61560 Ft,

– százalékos: 196 000 Ft x 25 % = 49 000 Ft,

– számított adó (tételes + százalékos): 61560 Ft + 49 000 Ft = 110560 Ft,

– minimumadó: 3,8 MIL x 29200 Ft/ ezer db = 110960 Ft.

Fizetendő jövedéki adó összege: a minimumadó (110960 Ft), mivel nagyobb, mint a számított adó.

Fizetendő áfa összege: 196 000 Ft x 21,26 % = 41 669,6 Ft ≈ 41 670 Ft.

Fizetendő adók együttesen: fizetendő jövedéki adó (110960 Ft) + fizetendő áfa összege (41 670 Ft) = **152630 Ft.**

13. Határidők a jövedéki adóztatásban

Az önadózás

Az adózó az adót önadózással állapítja meg, vallja be és fizeti meg, ha a Jöt. szerint nincs helye az adó hivatalból történő megállapításának.

Az adóraktár engedélyes esetében

A jövedéki adót és a dohánygyártmány általános forgalmi adót kell:

- 1) megállapítania naptári hónaponként,
- 2) elektronikusan bevallania **havonta, a tárgyhót követő hó 20. napjáig,**
- 3) megfizetnie **havonta, a tárgyhót követő hó 20. napjáig,** (kivéve: a kizárólag **dohánygyártmányt előállító, forgalmazó** adózó a 2 milliárd forintot meg nem haladó adó összegét **a tárgyhót követő második hónap 20. napjáig.**

- 4) adóelőleget fizetnie **havonta, a tárgyhó 25. napjáig**, ha az előző év azonos negyedévében keletkezett adófizetési kötelezettsége elérte a 6 millió forintot. **Az adóelőleg mértéke** az előző év azonos negyedévében keletkezett adófizetési kötelezettségének **egyhatod része**.

Bejegyzett kereskedő, eseti bejegyzett kereskedő, jövedéki engedélyes kereskedő és adóügyi képviselő esetében

Az adóraktár engedélyesre vonatkozó jövedéki adózási szabályokat értelemszerűen kell alkalmaznia azzal az eltéréssel, hogy

- az adóbevallás alapjául szolgáló tények, körülmények, adatok ellenőrzésére, a bejegyzett kereskedőnek, adóügyi képviselőnek nyilvántartást nem kell vezetni;
- adóelőleget nem köteles fizetni.

Az adókivetés

A vámhatóság határozattal állapítja meg a jövedéki adót és a dohánygyártmány általános forgalmi adóját például:

- termékimport esetén (3. országból vámeljárási keretében behozott jövedéki termék),
- ha az adófizetési kötelezettség szabálytalanság miatt keletkezik,
- az adófizetésre kötelezett személy kérelmére (például engedély visszavonásakor) stb.

A határozattal kivetett jövedéki adót és a dohánygyártmány általános forgalmi adót a határozat véglegessé válásától számított 15 napon belül kell megfizetni.

Az adóbeszedés

A kizárólag bérfőzést végző szeszfőzde engedélyese csupán a bérfőzési szeszadó összegét állapítja meg és a bérfőzetőtől készpénzben szedi be, amelyet az 500 ezer forint értékhatár elérését, illetve a rendszeres vagy szűrőpróbaszerű elszámolást követő munkanapon fizeti be a vámhatóság bérfőzési szeszadó számlájára. A befizetés számlabefizetési megbízással és készpénz-átutalási megbízással is történhet.

14. Adó-visszaigénylés esetei, feltételei

Adó-visszaigénylés esetén a Jöt.-ben meghatározott személyek jogosultak az adózott jövedéki termék teljes, vagy részleges adótartamának érvényesítésére. Az adó-visszaigénylési jogosultság általánosan az adóbevallásban, a fizetendő adóból történő levonással vagy visszaigényléssel érvényesíthető.

Az adó-visszaigénylés gyakorisága, az igényjogosult választása szerint történhet:

- évente, legkorábban a tárgyévet követő év január hónapjának 20. napjától,
- negyedévente, legkorábban a tárgynegyedévet követő hónap 20. napjától, vagy
- havonta, legkorábban a tárgyhót követő hónap 20. napjától.

Jövedéki adó-visszaigénylések esetében az igény érvényesítésére nyitva álló határidő 5 év.

Az adó-visszaigénylési jogosultság a jövedéki termék jövedéki adót tartalmazó áron történt beszerzéséről kiállított számviteli bizonylat birtokában, a bizonylat kiállításának napján hatályos adómértékkel számított adó figyelembe vételével érvényesíthető.

Az új jövedéki szabályozás a korábbi jövedéki jogszabályokban nevesített adó-visszaigénylési jogcímek helyett bizonyos tevékenységekhez köthető adófizetési kötelezettség alóli mentesüléssel összefüggésben adó-visszaigénylést tesz lehetővé, vagyis az a személy, aki

adózott jövedéki terméket olyan tevékenységhez használ fel, amelyre adófizetési kötelezettség alóli mentesülés érvényesíthető, az adó visszaigénylésére szintén jogosult.

Az adó-visszaigénylési jogcímek

Megfizetett adó visszaigénylésére jogosultak:

- 1) adózott jövedéki terméket exportáló személy,
- 2) adóraktár engedélyese a fogyasztásra alkalmatlanná vált és megsemmisített, vagy jövedéki termék előállítására felhasznált, adózott jövedéki termék után,
- 3) szabadforgalomba bocsátott jövedéki termék belföldről, kereskedelmi céllal másik tagállamba történő szállítása esetén az EKO szerinti szállító,
- 4) csomagküldő kereskedő,
- 5) törvényben kihirdetett nemzetközi szerződés alapján az adó alól mentesített személy, szervezet.

Viszonosság esetén a megfizetett adó visszaigénylésére jogosultak.

Közlekedéshez kapcsolódó adó-visszaigénylés:

- 1) Vasúti személyszállítási vagy vasúti árutovábbítási tevékenységet végző személy,
- 2) Úszómunkagép üzemben tartójaként nyilvántartott személy,
- 3) Földgáz üzemű, M2 járműkategóriába és M3 járműkategóriába tartozó autóbuszokat a helyi és helyközi közlekedésében üzemeltető személy,
- 4) Állami vagy helyi önkormányzati feladatot, egyéb közfeladatot ellátó szerv közfeladat ellátásával közvetlen összefüggésben földgáz közlekedési célú felhasználása,
- 5) Kereskedelmi járműnyilvántartásba vett üzembentartója, bérlője,
- 6) Minősített földgázellátási üzemzavarhoz kapcsolódó adó-visszaigénylés,
- 7) Motorfejlesztéshez kapcsolódó adó-visszaigénylés.

Egyéb ipari felhasználáshoz kapcsolódó adó-visszaigénylés:

- 1) a vegyipari alapanyagként földgázt felhasználó személy;
- 2) a földgázellátásról szóló törvényben meghatározott földalatti gáztároló megfelelő működéséhez a tárolóréteg(ek)ben állandóan biztosítandó gázmennyiség feltöltésére vagy szinten tartására, továbbá a szállító- vagy elosztóvezeték feltöltése céljából földgázt a feltöltésre vagy szinten tartásra felhasználó személy,
- 3) a hálózati engedélyesként a hálózati veszteség pótlása céljából energiaterméket felhasználó személy,
- 4) a nem üzemanyagként vagy tüzelő-, fűtőanyagként szén felhasználó személy,
- 5) A mezőgazdaságban felhasznált gázolaj utáni adó-visszaigénylés,
- 6) A magánfőzőtől és a bérfőzötől megvásárolt párlat utáni adó-visszaigénylés.

Mentesüléshez kapcsolódó adó-visszaigénylés:

- 1) nem magáncélú légitözlekedési tevékenységet végző személy,
- 2) gazdasági célú hajózási tevékenységet végző személy,
- 3) erőművet vagy távhőtermelő létesítményt üzemeltető személy,
- 4) kémiai redukcióban, ásványtani, elektrolitikus és kohászati folyamatban energiaterméket felhasználó személy.

Visszaigénylés feltétele

A visszaigénylés jogosultságát a jövedékitermék-adóval növelt áron való beszerzését, illetve importálását igazoló eredeti bizonylattal (például számlával), továbbá a jövedéki törvényben előírt egyéb dokumentumokkal kell alátámasztani (például egységes vámokmánnyal, tankolt üzemanyag mennyiségét és a forgalmi rendszámot tartalmazó kimutatással, megsemmisítésről felvett vámhatósági jegyzőkönyvvel stb.).

A 4. témakörhöz kapcsolódó alapfogalmak:

- 1) Üzemanyag,
- 2) Kiegészítő üzemanyagtartály,
- 3) Speciális konténer,
- 4) Magánszemély,
- 5) Borpiaci év,
- 6) Háztartás,
- 7) Párlat, bérfőzött párlat,
- 8) Bérfőzető,
- 9) Magánfőzés, magánfőző,
- 10) Gyümölcstermesztő személy,
- 11) Szabadforgalomba bocsátás időpontja,
- 12) Adófizetési kötelezettség keletkezésének időpontja.

15. A jövedéki szakterületen alkalmazott ellenőrzések és jogkövetkezmények rendszere

Ellenőrzések

Az ellenőrzések célja

Az adótörvényekben és más jogszabályokban előírt kötelezettségek teljesítésének vagy megsértésének megállapítása. Az ellenőrzés során az adó- és vámhatóság feltárja és bizonyítja azokat a tényeket, körülményeket, adatokat, amelyek megalapozzák a jogsértést, és az ezek miatt indított hatósági eljárást.

Az ellenőrzések típusai jövedéki szakterületen:

- Jöt. szerinti ellenőrzés (jövedéki ellenőrzés),
- Air. szerinti ellenőrzés.

A Jöt. szerinti ellenőrzés célja

A Jöt.-ben és a végrehajtási rendeletben meghatározott kötelezettségek teljesítésének és a jogosultságok jogszabályi feltételei megvalósulásának ellenőrzése.

Alanyi köre:

- jövedéki adóalanyok,
- jövedéki adó-visszaigénylők,
- jövedéki adózásban résztvevő más személyek.

Jellemzői:

- 1) szabadforgalomhoz (adózott jövedéki termékekhez) kötődő ellenőrzési forma,
- 2) lefolytatására a telephely szerint illetékes adó- és vámigazgatóság jogosult,
- 3) legalább kétfős járőr végzi, szolgálati parancs alapján, akik az eljárási jogosultságukat szolgálati igazolványukkal igazolják, mely általános megbízólevélnek minősül,

- 4) nem eredményez ellenőrzéssel lezárt időszakot.

Az Air. szerinti ellenőrzés

Célja:

Az adótörvényekben és más jogszabályokban előírt

- kötelezettségek teljesítésének vagy megsértésének megállapítása,
- a kötelezettségek teljesítésének előmozdítása.

Alanyi köre:

- adóalanyok,
- adó-visszaigénylők,
- adózásban résztvevő más személyek.

Fajtái:

- adóellenőrzés, mely ellenőrzéssel lezárt időszakot eredményez és az adó, költségvetési támogatás alapjának és összegének vizsgálatára irányul,
- jogkövetési vizsgálat, mely egyéb adókötelezettségek teljesítésére irányul és ellenőrzéssel lezárt időszakot nem keletkeztet,
- ismételt ellenőrzés, mely adóellenőrzéssel lezárt bevallási időszak tekintetében az adó, költségvetési támogatás ismételt vizsgálatára irányuló utóellenőrzés, vagy felüellenőrzés.

Az importált jövedéki termék ellenőrzésére a vámjogszabályban foglaltak alapján kerül sor.

Jellemzői:

- 1) adókötelezettségekhez kötődő ellenőrzési forma,
- 2) az állami adó- és vámhatóság hatáskörébe tartozó adónemekre irányul,
- 3) lefolytatásának szabályait az Air. tartalmazza,
- 4) lefolytatásához általános megbízólevél szükséges,
- 5) lefolytatásának határideje adóellenőrzés és ismételt ellenőrzés esetében kilencven nap, jogkövetési vizsgálat esetén 30 nap, mely határidők meghosszabbíthatók,
- 6) az ellenőrzést a helyszínen vagy az adó- és vámhatóság hivatali helyiségében kell lefolytatni,
- 7) az adóhatóság a megállapításait – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – jegyzőkönyvbe foglalja.

16. A jövedéki szankciórendszer

A jövedéki adótörvényben és a kapcsolódó jogszabályban előírt kötelezettségek betartása, a jogszabálykövető magatartás érvényesítése céljából a jogsértőkkel szemben jogkövetkezményeket alkalmaz a vámhatóság.

Az alkalmazható jogkövetkezmények:

Bírság jellegű szankciók

- jövedéki bírság (Jöt.),
- egyéb bírság (Jöt.).

Intézkedés jellegű szankciók

- üzletbezárás (Jöt., Art.),
- lefoglalás, elkobzás, (Jöt., Art.).

Pótlék jellegű szankciók

- késedelmi pótlék (Art.),
- önellenőrzési pótlék (Art.).

Egyéb szankciók

- jövedéki adó megfizetése (Jöt.),
- engedély felfüggesztése, visszavonása (Jöt.).

17. Az egyes jogkövetkezmények bemutatása

A jövedéki bírság alkalmazása

A jövedéki törvényben meghatározott kötelezettségét megszegő személy, jövedéki bírsággal sújtandó.

Mértéke:

- a központi költségvetésnek okozott vagyoni hátrány mértékének kétszeresétől ötszöröséig terjedő összeg, de legalább 30 ezer forint,
- gyorsított eljárásban a jövedéki bírság összege 20 ezer forint, dohánygyártmány esetében 28 ezer forint,
- a költségvetésnek vagyoni hátrányt nem okozó kötelezettségszegések esetén a magánszemély 300 ezer forintig, a gazdálkodó szervezet 750 ezer forintig terjedő jövedéki bírsággal sújtható.

Egyéb bírság alkalmazása

Az önkormányzati adóhatóság azt a természetes személyt, aki

- a magánfőzésre vonatkozó szabályoknak megfelelően, de a desztillálóberendezés bejelentése vagy párlat adójegy beszerzése nélkül végzi párlat előállítását,
- a desztillálóberendezés jogszerű birtoklása megállapításához szükséges adatok tekintetében valótlan adatokat ad meg, felszólítja, hogy jogszabályi kötelezettségének tegyen eleget 15 napon belül,
- Ha az érintett a felszólításának határidőig nem tesz eleget, az önkormányzati adóhatóság 200 ezer forintig terjedő bírsággal sújta.

Az üzletbezárás alkalmazása

A jövedéki termékkel kereskedelmi tevékenységet folytató személy (jövedéki engedélyes kereskedő, jövedéki kiskereskedő) az adóköteles tevékenység célját szolgáló helyiség tekintetében a Jöt.-ben meghatározott egyes kötelezettségek megsértése esetén az Art. szerinti üzletbezárás alkalmazható.

Az időtartam

Első jogsértés alkalmával **12 nyitvatartási napig**, ismételt előfordulás esetén **30 nyitvatartási napig**, majd minden további jogsértés alkalmával **60 nyitvatartási napig**. Az ismétlődésre vonatkozó szabályok nem alkalmazhatóak, ha két egymást követő ugyanolyan jogsértés elkövetése – ha annak pontos időpontja nem állapítható meg, feltárása – között 2 év eltelt.

A lefoglalás alkalmazása

A dolgok, tárgyak, eszközök tekintetében a tulajdonhoz fűződő jogok (birtoklás, rendelkezési jog, használat, hasznok szedésének joga) ideiglenes megvonása

- tényállás tisztázása érdekében,
- bármely dologra - az élő állat kivételével -, amelyre az eljárásban, mint tárgyi bizonyítási eszközre szükség van,
- elkobzás érvényesítése érdekében.

Az elkobzás alkalmazása

A dolog tulajdonosát véglegesen megfosztja a dolog feletti rendelkezési jogtól, amelynek eredményeként a dolog tulajdonjoga az államra átszáll. A jövedéki ügyben el kell koboznia azt a lefoglalt dolgot, terméket, eszközt, amire a jogerősen megállapított jövedéki kötelezettséghez elkövezték és jövedéki bírság kerül kiszabásra, vagy ha a jövedéki bírság kiszabását az állami adó- és vámhatóság mellőzte.

A késedelmi pótlék alkalmazása:

- a jövedéki adó késedelmes megfizetése esetén az esedékesség napjától,
- az esedékesség előtt történő igénybevétele esetén pedig az esedékesség napjáig.

Az önellenőrzési pótlék alkalmazása:

- ha a jövedéki adót és a dohánygyártmány általános forgalmi adóját önellenőrzéssel helyesbíti a vámhatóság ellenőrzése előtt

A jövedéki adó megfizetése:

- az adóraktáron kívül jogellenesen előállított jövedéki termék, adóraktáron kívül tárolt adózatlan jövedéki termék, vagy a harmadik országból, tagállamból belföldre jogellenesen behozott, átvett jövedéki termék, szabálytalansággal érintett jövedéki termékesetében,
- bármilyen energiatermék üzemanyagkénti, üzemanyagok adalékakénti, hígítóanyagkénti vagy fűtőanyagkénti kínálásával, értékesítésével vagy felhasználásával, ha korábban nem keletkezett adófizetési kötelezettség az adott felhasználásra megállapított adómértékkel,
- a jövedéki engedélyes kereskedőnél az üzemanyag készletfelvétellel megállapított tényleges készletének és nyilvántartás szerinti készletének – a végrehajtási rendeletben meghatározott mértéket meghaladó – különbözete szerinti többletre.

Az engedély felfüggesztése, visszavonása: Az engedélyezési témánál.

II.

KÖRNYEZETGAZDASÁG

1. A környezetvédelmi termékdíj

Bevezető

A környezetvédelmi termékdíj egyfajta gazdasági szabályozó eszköz és bevételt eredményező nemzeti adó nem sajátos összetételezéseként aposztrofálható, amely rendelkezik mind a környezetjogi (nem adójellegű) szabályozás, mind az adójellegű szabályozás ismérveivel. Fontos megemlíteni, hogy mi alapján határozható el az, hogy a környezetvédelmi termékdíj miért környezetjogi szabályozás, és miért adó nem, hisz éles ellentét van a kettő között. Környezetjogi szabályozás, mivel a célja, illetve a terület, amit lefed, és amivel foglalkozik, környezetvédelmi kategória. Elsődleges célja a környezetvédelem elősegítése.

Ezen túlmenően adó nem is egyben, hisz rendelkezik annak ismérveivel: költségvetési bevételi forma, amelyet az állam egyoldalúan állapít meg, kényszer útján érvényesíthető, az adó alapját, mértékét valamint tárgyát szintén az állam állapítja meg, igazodva az aktuális célokhoz, pénzügypolitikai-gazdaságicélkitűzésekhez.

A termékdíj törvény hatálya alá tartoznak tehát olyan termékek, amelyek felhasználásuk után hulladékká válnak, és ennek a hulladéknak valamelyik minőségi ismérve vagy nagy mennyisége miatt veszélyessé válik környezetvédelmi szempontokból, továbbá azok a termékek is, amelyek használatuk során bocsátanak ki valamiféle környezetre veszélyes vagy ártalmas anyagot.

Az EU-ban a környezetvédelmi adók 75%-a az energiaszektorból származik, ezért az energiaadók szerepe a környezetvédelmi adózásban és a környezetpolitikában döntő fontosságú.

A termékdíj egy olyan közgazdasági szabályozó, amely a jogszabályban meghatározott termékekre kerül rá pluszterheként, a kötelezett fizeti meg, és értékesítéskor (általában valamilyen módon) beépíti a termék árába.

A környezetvédelmi termékdíj célja

A környezetgazdasági díj jellegű szabályzók a piaci szereplők költségeinek befolyásolásával, valamint a fogyasztói árakra gyakorolt hatással a bevételek változtatása révén igyekeznek hatni. A fogyasztói árak befolyásolása változtatásra ösztönzi a gazdálkodókat a környezetvédelem jogi szabályozásában meghatározott környezeti célok elérése érdekében.

Az 1995-ben bevezetett környezetvédelmi termékdíjas szabályozásnak a termékdíjköteles termékek vonatkozásában az alábbi környezetvédelmi szempontú céljai vannak, amelyek a környezetvédelmi termékdíjról szóló 2011. évi LXXXV. törvény preambulumban meghatározottakkal azonosak.

A törvény célkitűzése, hogy:

- 1) hozzájáruljon a környezetszennyezés megelőzéséhez és csökkentéséhez,
- 2) hozzájáruljon a természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodáshoz,
- 3) pénzügyi forrásokat teremtsen a környezetet veszélyeztető termékek előállítására, forgalmazására, felhasználására során, illetve azt követően okozott környezeti veszélyeztetések, valamint károk megelőzéséhez és csökkentéséhez,

- 4) elősegítse az EU-s és a hazai hulladékgazdálkodási szabályozások által hazánk, illetve a piaci szereplők részére meghatározott környezetvédelmi előírások teljesítését.

A termékdíj fizetéssel kapcsolatos kötelezettségeket az alábbi jogszabályok határozzák meg:

- 1) 2011. évi LXXXV. törvény A környezetvédelmi termékdíjról (Ktdt.) A termékdíj-törvény meghatározza a kötelezettek körét, a termékek körét, a fizetési feltételeket és termékdíj mértékét, valamint annak számítási módját,
- 2) 343/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet A környezetvédelmi termékdíjról szóló 2011. évi LXXXV. törvény végrehajtására,
- 3) 2011. január 1-től a 2010. évi CXXII. törvény 13.§. 9. bek. e) pontja alapján a NAV végzi az energiaadóval, a környezetvédelmi termékdíjjal, a regisztrációs adóval kapcsolatos adóztatási és ellenőrzési feladatokat,
- 4) A Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és egyes szervek kijelöléséről szóló 273/2010. (XII. 9.) Korm. rendelet 15. § (1) bekezdés e) pontja szerint: „A megyei (fővárosi) vám- és pénzügyőri igazgatóságok első fokon eljárnak azokban az ügyekben, amelyeket közösségi jogi aktus, továbbá törvény, kormányrendelet vagy miniszteri rendelet a vámhatóság hatáskörébe utal, így különösen: ellátják a környezetvédelmi termékdíjról szóló törvényben foglalt vámhatósági feladatokat.”

Területi hatály

A környezetvédelmi termékdíjról szóló törvény (Ktdt.) területi hatálya Magyarország államterületére terjed ki, beleértve a vámszabad területet, a tranzitterületet, valamint a vámszabad raktárakat is.

Tárgyi hatály

A környezetvédelmi termékdíjról szóló törvény alkalmazásában az alábbi termékdíjköteles termékekre és a termékdíjköteles termékekkel kapcsolatos tevékenységekre terjed ki.

Termékdíjköteles termékek:

- 1) az akkumulátor,
- 2) a csomagolóeszköz, az egyéb csomagolóeszköz (a továbbiakban együtt: csomagolóeszköz),
- 3) az egyéb hőszigetelőanyag,
- 4) az elektromos, elektronikai berendezés,
- 5) a gumibroncs,
- 6) a reklámhordozó papír,
- 7) az egyéb műanyag termék,
- 8) az egyéb vegyipari termék.
- 9) az irodai papír.

Új termékdíjköteles termék jön létre, ha a feldolgozás, megmunkálás következtében a termék a Ktdt. 1. mellékletében meghatározott vámtarifaszáma, az e törvény végrehajtására kiadott kormányrendeletben meghatározott környezetvédelmi termékdíj kódjának vagy csomagolóeszköz esetében a csomagolóeszköz-katalógus szerinti kódszámának első három jegye megváltozik, illetve ugyanezen termékek után, ha más termékkel együtt vagy más termékek részeként vagy összetevőjeként hozzák forgalomba, saját célra használják fel azokat (pl.: gépjárművek gumibroncsa, akkumulátora, légkondicionáló berendezése stb.)

A csomagolóeszköz kivételével a termékdíjköteles termékek vámtarifaszámok alá osztályozott körét a mindenkor hatályos Kombinált Nomenklátúra szerint az 1. melléklet határozza meg. A csomagolóeszközök a törvény végrehajtására kiadott kormányrendeletben szereplő csomagolóeszköz-katalógus kódszámaival kerülnek meghatározásra.

Személyi hatály

Általános szabály, hogy a környezetvédelmi termékdíj-kötelezettség a termékdíjköteles termék forgalomba hozatala, saját célú felhasználása vagy készletre vétele esetén keletkezik.

A Ktdt. személyi hatálya kiterjed

A kötelezettek:

- 1) az első belföldi forgalomba hozója vagy első saját célú felhasználója (az első belföldi forgalomba hozó lehet hazai gyártó vagy importőr, azaz aki először Magyarországon területén forgalomba hozza),
- 2) belföldi előállítású egyéb köolajtermék esetében az első belföldi forgalomba hozó első vevője, vagy a saját célú felhasználója (itt kizárólag a hazai előállítású egyéb köolajtermék esetében alkalmazandó),
- 3) bérnyújtás esetén a termékdíjköteles termék bérnyújtatója (azaz a megrendelő a fizetésre kötelezett),
- 4) a külföldi előállítású csomagolást alkotó termékdíjköteles csomagolószerszög első belföldi forgalomba hozója vagy a lebontott csomagolásból képződő csomagolási hulladék első belföldi birtokosa.

Reklámhordozó papír esetében az a) pont szerinti első belföldi forgalomba hozatalnak - belföldi előállítás esetén - a nyomdai szolgáltatás teljesítése (nyomtatás és átadás) minősül.

A termékdíj alapja, összetevői, mértéke

A termékdíj alapját a termékdíjköteles termék tömege képezi, melynek tételét a Ktdt. 2. számú melléklete határozza meg az egyéni hulladékkezelést választók kivételével.

A fizetendő termékdíj megállapításánál az alábbi képletet alkalmazzuk:

$$\text{KÉPLET: } T=R+E_1+K_1$$

Ahol a következő díjtételek jelennek meg:

- 1) T: fizetendő termékdíj,
- 2) R: rendszerirányítási költség,
- 3) E₁: externális költség,
- 4) K₁: kezelési költség.

A fajlagos rendszerirányítási költségnek fix díjtételei vannak, és minden esetben fizetendő eleme a környezetvédelmi termékdíjnak. Ezzel szemben az externális költség és a kezelési költség függ a kötelezett hulladékhasznosítási teljesítményétől.

Termékdíjjal kapcsolatos kötelezettségek

A termékdíj-kötelezettségfogalmat kell alkalmazni a termékdíjköteles termékkel, valamint a kötelezettet érintő, a vámhatóság felé teljesítendő feladatokra. Ide tartoznak tehát az alábbi részkötelezettségek:

- 1) bejelentkezési,
- 2) bejelentési, változás-bejelentési,
- 3) termékdíj-megállapítási, termékdíj-előleg megállapítási,
- 4) termékdíj-bevallási, termékdíj-előleg bevallási,
- 5) termékdíj-fizetési, termékdíj-előleg fizetési,
- 6) bizonylat kiállítás, megőrzési, számlamegőrzési, számlán történő feltüntetési,
- 7) nyilvántartás-vezetési,
- 8) adatszolgáltatási, ideértve a nyilatkozat alapján – termékdíjfizetési kötelezettség nélkül értékesített, csomagolószerszög katalógusban szereplő árukra vonatkozóan is,
- 9) nyilatkozattételi.

A fenti kötelezettségek ellenőrzését a Nemzeti Adó-és Vámhivatal végzi jogszabályi felhatalmazás alapján.

2. A fémkereskedelem szabályozása

A fémtörvény célja

Alapvető jogforrások:

- **2009. évi LXI. törvény** egyes fémek begyűjtésével és értékesítésével összefüggő visszaélések visszaszorításáról (a továbbiakban: fémtörvény),
- **312/2009. (XII. 28.) Korm. rendelet** a fémtörvény végrehajtásáról.

Kapcsolódó jogforrások:

- 1) Hulladékgazdálkodással kapcsolatos jogszabályok,
- 2) A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény,
- 3) A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény,
- 4) A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény,
- 5) 98/34/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv.

A fémtörvény megalkotásának indokai:

- A fémekre elkövetett bűncselekmények nagy száma, illetve azok által okozott kár kiemelkedő nemzetgazdasági súly,
- a közterületen elhelyezett műtárgyak, berendezések — hőtáv-vezetékek, vasúti berendezések, trafóházak, elektromos elosztó szekrények, postai kábelek — fémburkolatainak, alkatrészeinek eltulajdonítása,
- a kohászati termékek feldolgozását végző vállalkozások sérelmére elkövetett lopások.

A fémtörvény célja a jelentős gazdasági károkat okozó és a közszolgáltatások biztonságát fenyegető fémlopások, és illegális fémkereskedelem visszaszorítása, ezen belül:

- a fémhulladékok, törmelékek és másodnyersanyagok piaci átláthatósága,
- a feldolgozásra kerülő fémek nyomon követhetősége,
- a kötelezettségek számon kérhetőségének biztosítása valamint a kulturális javak védelme.

A fémtörvényben foglalt rendelkezések megtartása nem mentesít a hulladékgazdálkodással kapcsolatban külön jogszabályban meghatározott kötelezettségek teljesítése alól.

A fémtörvény hatálya

Időbeli hatály: 2010. január 1.

Területi hatály: Magyarország területe.

Személyi hatály egyrészt kiterjed:

- 1) a fémkereskedőkre,
- 2) fémkereskedőnek nem minősülő személyekre, akik fémkereskedelmi engedélyköteles anyagot,
- 3) beszereznek/felvásárolnak,
- 4) begyűjtnek,
- 5) tárolnak, raktároznak,
- 6) szállítanak,
- 7) értékesítenek,
- 8) hasznosítanak.

Másrészt kiterjed a fémkereskedelmi hatóságra (vámhatóságra), amely:

- 1) nyilvántartást vezet,
- 2) a fémkereskedőkről, telephelyeikről, valamint a telephelyek nyitva tartásáról, amelyet honlapján közzétesz,
- 3) az eltulajdonított fémkereskedelmi engedélyköteles anyagok azonosításához szükséges adatokról, amelyet honlapján közzétesz,
- 4) lefolytatja az engedélyezési eljárást, ezen belül megtartja a telephely helyszíni ellenőrzését,
- 5) ellenőrzi a fémkereskedelmi engedélyköteles anyag jogszerű beszerzését,
- 6) jogkövetkezményt alkalmaz.

Tárgyi hatály kiterjed:

- 1) a fémkereskedelmi engedélyköteles anyaggal a Magyarország területén végzett fémkereskedelmi tevékenységre,
- 2) a fémkereskedelmi tevékenység engedélyezésére, valamint,
- 3) a fémkereskedelmi engedélyköteles anyagnak a Magyarország területén teljesített,
- 4) értékesítésére,
- 5) felvásárlására,
- 6) begyűjtésére,
- 7) hasznosítására.

Értelmező rendelkezések

Fémkereskedő: a fémkereskedelmi engedély jogosultja.

Fémkereskedelmi engedélyköteles anyagok a következők:

- 1) Alumínium,
- 2) Antimon,
- 3) Bizmut,
- 4) Cink,
- 5) Cirkónium,
- 6) Kadmium,
- 7) Kobalt,
- 8) Króm,
- 9) Magnézium,
- 10) Mangán,
- 11) Molibdén,
- 12) Nikkel,
- 13) Ólom,
- 14) Ón,
- 15) Réz,
- 16) Tantál,
- 17) Titán,
- 18) Vanádium,
- 19) Vas,
- 20) Wolfram továbbá ezek törmelékét vagy ötvözetét tartalmazó tárgy.

Kivéve:

- elsődleges alapanyag, félgyártmány (szegek, csavarok stb.),
- gumiabroncs,
- csomagolás (fém kólás doboz).

Begyűjtés

Fémkereskedelmi engedélyköteles anyag ellenérték fizetése nélküli összegyűjtés és fémkereskedelmi tevékenységnek nem minősülő beszerzése.

Fémkereskedelmi tevékenység

Fémkereskedelmi engedélyköteles anyagnak a fémkereskedő által - a fémkereskedő vagy más személy által történő hasznosítás céljából - történő felvásárlása, fuvarozása, tárolása, raktározása és értékesítése.

Felvásárlás

Fémkereskedelmi engedélyköteles anyag ellenérték fejében történő üzletszerű beszerzése.

Hasznosítás

Fémkereskedelmi engedélyköteles anyag fémtartalmának feldolgozása, beolvasztása, megmunkálása, átalakítása.

Fémkereskedelmi engedélyköteles anyag beszerzése

A fémkereskedő fémkereskedelmi engedélyköteles anyagot kizárólag **írásba foglalt megállapodás alapján** szerezhet be.

Kivétel

Ha fémkereskedelmi engedélyköteles anyagot a fémkereskedő természetes személytől vesz át, és a természetes személy a személyazonosságát igazolja, a fémkereskedelmi engedélyköteles anyag **a természetes személynek** az anyag jogszerű szerzésére vonatkozó **nyilatkozata alapján is átvethető**. Amennyiben a természetes személy a személyazonosságát nem igazolja, az átvételt meg kell tagadni.

Fémkereskedelmi engedélyköteles anyag raktározása, tárolása

Kizárólag a fémkereskedelmi engedélyben meghatározott telephelyen történhet. A fémkereskedő az általa természetes személytől, illetve üzletszerű gazdasági tevékenységet nem folytató jogi személytől vagy jogi személyiség nélküli szervezettől átvett fémkereskedelmi engedélyköteles anyagot a telephelyén az átvételtől számított hatodik naptári napig tárolni köteles.

Fémkereskedelmi engedélyköteles anyag szállítása

A fémkereskedelmi engedélyköteles anyagot a fémkereskedő csak a külön jogszabályban meghatározott adattartalmú **anyagkísérő okmánnyal** együtt szállíthatja és raktározhatja.

Az anyagkísérő okmányt más célra készített, a fémtörvény és a külön jogszabály szerinti adatokat tartalmazó **okirat helyettesítheti**.

Az anyagkísérő okmány olyan bizonylat, amely igazolja a szállított fémkereskedelmi engedélyköteles anyag:

- származását, eredetét,
- a fémkereskedő általi átvételét és értékesítését,
- a kereskedő telephelyei közötti szállítását.

Az anyagkísérő okmány jellemzői:

- szigorú számadású bizonylat,
- 3 példányos okmány,
- formanyomtatvány, amely a vámhatóság engedélyével, számítógéppel is előállítható.

Fémkereskedelmi engedélyköteles anyag hasznosítása

Fémkereskedőnek nem minősülő személy külön engedély nélkül végezheti:

- saját tulajdonú fémkereskedelmi engedélyköteles anyag hasznosítását, valamint,
- fémkereskedőtől beszerzett fémkereskedelmi engedélyköteles anyag hasznosítását (ez kizárólag írásba foglalt megállapodás alapján történhet).

Hatósági ellenőrzés

A fémkereskedelmi hatóság hatósági ellenőrzés keretében kérelemre vagy hivatalból ellenőrzi:

- a fémkereskedő fémkereskedelmi tevékenységét, valamint,
- a fémkereskedelmi engedélyköteles anyagok más személy általi begyűjtését, értékesítését és hasznosítását.

3. Népegészségügyi Termékadó (2011. évi CIII. tv.)

Adókötelezettség keletkezése

Az adóköteles termék első olyan értékesítése, amelynek a teljesítési helye belföld.

Adóköteles termékek – vizsgálandó összetevők:

- 1) üdítőital - gyümölcs, illetve zöldséghányad, tejalapanyag, cukor, szörp,
- 2) energiatital - metil-xantin, taurin,
- 3) előrecsomagolt cukrozott készítmény – tejalapanyag, cukor, kakaó,
- 4) sós snack – só,
- 5) ételízesítő - gyermektápszer, fogyasztásra kész leves vagy mártás, mustár, ketchup, nem szárított, aprított vagy pépesített, sózott ételízesítő zöldség készítmény, só,
- 6) ízesített sör – cukor,
- 7) alkoholos frissítő – cukor,
- 8) gyümölcsíz - extradzsem, extrazselé, marmelád és különleges minőségű lekvár, cukor,
- 9) alkoholos ital.

Adókötelezettség jelölése

Az adó alanya az adóköteles termék értékesítéséről kiállított számlán, számviteli bizonylaton, vagy ha számla, számviteli bizonylat kiállítására nem kötelezett vagy azt elmulasztotta, az értékesítésről szóló okiraton köteles feltüntetni, hogy az adókötelezettség őt terheli.

Adó alanya

Az adóköteles terméket belföldön első alkalommal értékesítő személy, szervezet.

Adómértékek és adóalapok:

- 1) a sűrítvény, koncentrátum vagy szörp formában értékesített üdítőital esetében 200 forint/liter, más üdítőital esetében 7 forint/liter,
- 2) energiatital esetében 250 forint/liter,
- 3) cukrozott kakaópor esetében 70 forint/kilogramm, más előrecsomagolt cukrozott készítmény esetében 130 forint/kilogramm,
- 4) sós snack esetében 250 forint/kilogramm,
- 5) ételízesítő esetében 250 forint/kilogramm,
- 6) ízesített sör és alkoholos frissítő esetében 20 forint/liter,
- 7) gyümölcsíz esetén 500 forint/kilogramm,

- 8) alkoholos ital esetében, ha annak alkoholtartalma:
- 1,2 térfogatszázaléknál nagyobb, de az 5 térfogatszázalékot nem haladja meg 20 forint/liter,
 - 5 térfogatszázaléknál nagyobb, de a 15 térfogatszázalékot nem haladja meg 100 forint/liter,
 - 15 térfogatszázaléknál nagyobb, de a 25 térfogatszázalékot nem haladja meg 300 forint/liter,
 - 25 térfogatszázaléknál nagyobb, de a 35 térfogatszázalékot nem haladja meg 500 forint/liter,
 - 35 térfogatszázaléknál nagyobb, de a 45 térfogatszázalékot nem haladja meg 700 forint/liter,
 - 45 térfogatszázaléknál nagyobb 900 forint/liter.

Adómentességek:

- 1) a naptári évben az adóköteles termékből 50 liternél vagy 50 kilogrammnál kisebb mennyiséget értékesít,
- 2) exportálás – harmadik országba történő értékesítés,
- 3) közösségbe történő termékértékesítés,
- 4) ha a vevő továbbértékesíti a terméket a 2 vagy 3 pontban foglaltaknak megfelelően.

4. Regisztrációs Adó (2003. évi CX. tv.)

Adókötelezettség keletkezése:

- 1) a gépjármű forgalomba helyezése,
- 2) a gépjármű importálása,
- 3) a gépjármű Közösségen belüli beszerzése,
- 4) a gépjármű átalakítása,
- 5) a flotta-üzemeltető személygépkocsijának belföldi illetőségű személy részére történő bérbeadása.

Adóköteles termékek:

- személygépkocsi,
- motorkerékpár,
- lakóautó.

Adó alanya:

- 1) a természetes személy, jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet, akinek (amelynek) a nevére a forgalomba helyezést kezdeményezik,
- 2) az importáló,
- 3) az áfa fizetésére kötelezett személy,
- 4) a gépjármű tulajdonosa,
- 5) közös tulajdon esetén a tulajdonostársak tulajdoni hányaduk arányában minősülnek adóalanyoknak. (Az adó megfizetéséért a tulajdonostársak egyetemlegesen felelnek.),
- 6) ha az adóalany székhelye, állandó telephelye vagy lakóhelye, illetve szokásos tartózkodási helye a Közösség területén kívül van, az adó alanya köteles az adókötelezettség teljesítése érdekében belföldön lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező üzembentartót, vagy az Art.-ban meghatározott pénzügyi képviselőt meghatalmazni (a továbbiakban: képviselő). (A képviselő az adókötelezettség teljesítéséért az adóalannal egyetemlegesen felelős.).

Az adó mértékét befolyásoló tényezők:

- 1) hengerűrtartalom (ccm),
- 2) motor meghajtásának típusa (benzin, gázolaj, hibrid, elektromos, wankel),
- 3) a jármű kora (hónapokban),
- 4) környezetvédelmi osztályba sorolása,
- 5) a jármű műszaki állapota.

Adómentességek:

- 1) DT, CD, CK rendszám esetén,
- 2) muzeális járművek esetében,
- 3) exportcélra vásárlás esetén,
- 4) ha nem kéri a forgalomba helyezését.

5. Hulladéktörvény

Az Országgyűlés a környezet és az emberi egészség védelme, a környezetterhelés mérséklése, a természeti erőforrásokkal való takarékos gazdálkodás, az erőforrás-felhasználás hatásainak csökkentése, hatékonyságának javítása, továbbá a hulladékképződés, illetve a képződő hulladék káros hatásainak megelőzése, mennyiségének és veszélyességének csökkentése, továbbá a használt termékek újra használata, a fogyasztási láncban szereplő anyagok termelési-fogyasztási körforgásban tartása, valamint a hulladék minél nagyobb arányú anyagában történő hasznosítása, és a nem hasznosuló, vissza nem forgatható hulladék környezetkímélő ártalmatlanítása érdekében alkotta meg a **2012. évi CLXXXV törvényt a hulladékról**.

1. § (1) A törvény hatálya kiterjed

- a) minden hulladékra, a (3) bekezdésben foglalt kivételekkel,
- b) azokra az **állati melléktermékekre**, ideértve a belőlük származó feldolgozott termékeket, amelyeket a nem emberi fogyasztásra szánt állati eredetű melléktermékekről szóló jogszabályok alapján lerakásra szánnak,
- c) a **hulladékképződés megelőzését szolgáló tevékenységekre**, valamint
- d) a **hulladékgazdálkodásra és a hulladékgazdálkodási létesítményekre**.

(2) Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában e törvény hatálya kiterjed

- a) a **szennyvízre**,
- b) az **ásványi nyersanyagok kutatásából, kitermeléséből, feldolgozásából és tárolásából származó hulladékra**,
- c) az **állati melléktermékekre**, ideértve a belőlük származó feldolgozott termékeket, ha azokat égetésre, valamint biogáz- vagy komposztáló üzemben történő hasznosításra szánják, valamint
- d) a nem vágás következtében **elpusztult és ártalmatlanításra kerülő állatokra**, ideértve a járványos állatbetegségek leküzdése érdekében leölt állatok tetemeit is.

(3) NEM TERJED KI a törvény hatálya

- a) a **levegőbe kibocsátott légnemű anyagokra**,
- b) a **radioaktív hulladékra**,
- c) a **hatástalanított robbanóanyagokra**,
- d) a **természetes állapotában meglévő ki nem termelt földre**, beleértve a ki nem termelt szennyezett talajt, valamint a földhöz tartós jelleggel rögzített építményeket, beleértve a használaton kívüli, elhagyott, romos épületeket is,
- e) a **szennyezetlen talajra** és más, természetes állapotában meglévő olyan anyagra, amelyet **építési tevékenység során termelnek ki**, és azt a kitermelés helyén természetes állapotában építési tevékenységhez használják fel,

- f) **a fekáliára** – ha arra a (2) bekezdés c) pontja nem terjed ki –, **a trágyára, a szalmára,** valamint **a mezőgazdasági termelőtevékenység vagy erdőgazdálkodás, illetve fafeldolgozás során képződő egyéb nem veszélyes természetes anyagra,** amelyet a mezőgazdaságban, az erdészetben vagy biomasszaként energia előállítására használnak a környezetre és az emberi egészségre veszélytelen eljárással vagy módszerrel,
- g) **a vizek és vízi utak kezelése, árvízmentesítés, vízkárelhárítás vagy talajfeltöltés** (a talaj minőségének javítása) céljából a felszíni vizekben áthelyezett üledékre, iszapra, amely az 1. mellékletben meghatározott veszélyességi jellemzők egyikével sem rendelkezik.

6. A hulladékhierarchia

A hulladékképződés megelőzése és a hulladékgazdálkodás során az alábbi tevékenységek elsőbbségi sorrendként történő alkalmazására kell törekedni:

- 1) a hulladékképződés megelőzése,
- 2) a hulladék újra használatra előkészítése,
- 3) a hulladék újrafeldolgozása,
- 4) a hulladék egyéb hasznosítása, így különösen energetikai hasznosítása, valamint,
- 5) a hulladék ártalmatlanítása.

A fentiekben meghatározott tevékenységek közül azt kell választani, amely az összességében legjobb környezeti eredményt biztosító megoldást hordozza magában, és elősegíti a hulladéktörvény szerinti hasznosítási és ártalmatlanítási célkitűzések megvalósítását.

A hulladék fogalma, osztályozása

A hulladék fogalmának meghatározása látszólagos egyszerűsége ellenére is meglehetősen nehéz.

Az emberi tevékenység sokrétűsége, a hulladékok anyagi tulajdonságainak változatossága a gazdaságilag különbözőképpen fejlett országokban a megítélés eltérő szempontjai, a hazánkban mindmáig nem szabványosított terminológia, mind megnehezíti a fogalom minden szempontra kiterjedő korrekt megfogalmazását. A hulladék lényegében nem környezetvédelmi, hanem gazdasági és jogi fogalom, amelynek azonban fontos környezeti vonatkozásai vannak.

Általános értelemben *hulladéknak* tekinthető az a bármely halmazállapotú, önállóan vagy hordozó közeggel megjelenő anyag és energia, ami az ember mindennapi életéből, termelő, szolgáltató vagy fogyasztó tevékenységéből ered, és az adott műszaki, gazdasági, társadalmi feltételek között tulajdonosa sem felhasználni, sem értékesíteni nem tud, illetve nem kíván sem kezelve, sem kezeletlenül, ezért átalakítással vagy anélkül történő, a környezetre ártalmatlan elhelyezéséről átmenetileg vagy véglegesen gondoskodni kell.

Mint a fenti megfogalmazásból látszik, annak a megítélésében, hogy egy anyag, tárgy stb. hulladéknak minősül-e vagy sem az anyagi jellemzőkkel legalább azonos súlyú szerepet játszanak a társadalmi, gazdasági tényezők is. Hogy egy adott anyag, tárgy, maradvány stb. az ember, a társadalom megítélése szempontjából hulladéknak minősül-e vagy sem, függ az emberek anyagi helyzetétől, a társadalmi, a műszaki és a gazdasági fejlettség szintjétől.

A közös jellemző tulajdonságaik szempontjából *hasonló hulladékfajták együttese a hulladéktípus*. A hulladékfajta azon egyedi hulladékok gyűjtőfogalma, amelyeknek a jellemző anyagi tulajdonsága (pl. fizikai vagy kémiai) együttes kezelésüket lehetővé teszi (pl. háztartási hulladék, szilárd égetési maradékok, tűz- és robbanásveszélyes hulladék, radioaktív hulladék stb.).

A hulladéktípusoknak a hazai szabályozással és gyakorlattal összhangban lévő három főbb csoportját az 1.1. táblázat tünteti fel (ÁRVAI, 1991.):

1.1. táblázat

A hulladéktípusok csoportosítása (ÁRVAI, 1991.)

Hulladéktípus	Eredet	Jellemző
Termelési hulladék	Kitermelő, feldolgozó és szolgáltató tevékenység	Fizikai és kémiai tulajdonsága igen változó
Települési (kommunális)	Elosztási, szolgáltató és fogyasztási tevékenység	Fizikai és kémiai tulajdonsága változó. Összetétele és mennyisége az életszínvontól és a fogyasztási szokásoktól függ
Különleges kezelést igénylő (veszélyes) hulladék	Kitermelő, feldolgozó, szolgáltató, elosztási és fogyasztási tevékenység	Mérgező, fertőző, korrozív, radioaktív, tűz-és robbanásveszélyes. A hulladék vagy bármely bomlásterméke az emberre, az élővilágra és az épített környezetre káros hatást fejthet ki

Hulladékgazdálkodási tevékenységek

A hulladék gyűjtése

A hulladékot a kezelésre történő elszállítás érdekében a hulladékbirtokos amennyire az műszaki, környezetvédelmi és gazdasági szempontból megvalósítható elkülönítetten gyűjti. Az elkülönítetten gyűjtött hulladékot más hulladékkal vagy eltérő tulajdonságokkal rendelkező más anyagokkal összekeverni tilos.

A hulladéktermelő az ingatlanon képződött hulladék gyűjtését az ingatlan területén hulladékgazdálkodási engedély nélkül legfeljebb 1 évig végezheti.

A gyűjtőgyűjtésre vonatkozó tevékenységét hulladékgazdálkodási engedéllyel végzi az alábbi kivételekkel:

- nevelési-oktatási intézmény papírhulladék gyűjtése céljából évente legfeljebb két alkalommal, és alkalmanként legfeljebb öt nap időtartamban papírhulladék-gyűjtési kampányt szervezhet, amelynek során a papírhulladékot a vele jogviszonyban álló gyermektől, tanulótól gyűjtésre vonatkozó hulladékgazdálkodási engedély nélkül, a területén kialakított átvételi helyen átveheti,
- A gyártó az általa előállított, a forgalmazó az általa forgalmazott termékcsoporthoz tartozó termékből, továbbá annak csomagolásából származó hulladékot a termék, illetve csomagolásának előállítása, forgalmazása helyén átveheti, és annak gyűjtését hulladékgazdálkodási engedély nélkül végezheti. Tevékenységét gyűjtésre vonatkozó **hulladékgazdálkodási engedéllyel végzi.**

A hulladék kereskedelme, közvetítése, szállítása

Az a **kereskedő**, illetve **közvetítő**, akinek a tevékenységével érintett hulladék a birtokába kerül, tevékenységét csak hulladékgazdálkodási engedéllyel végezheti.

A közvetítő és a kereskedő hulladékot csak kezelésre vonatkozó hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkező gazdálkodó szervezetnek adhat át.

A közvetítő és a kereskedő az átvett hulladékot a hulladékkezelőnek változatlan formában adja át. A hulladék összetételének, típusának, fajtájának, jellegének vagy bármilyen tulajdonságának megváltoztatását a közvetítő és a kereskedő csak kezelésre vonatkozó hulladékgazdálkodási engedéllyel végezhet.

A kereskedőre és a közvetítőre a kereskedelemről szóló törvény, valamint a kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló kormányrendelet előírásai is vonatkoznak.

A közvetítő és a kereskedő a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás körébe tartozó hulladékkal nem rendelkezhet, illetve azzal kapcsolatos szállítási, közvetítési és kereskedelmi tevékenységet nem végezhet.

Az a szállító, aki hulladékot üzletszerűen szállít, tevékenységét hulladékgazdálkodási engedély birtokában végzi.

A hulladék szállítója felelős a hulladék rendeltetési helyére történő biztonságos eljuttatásáért, figyelemmel a hazai és nemzetközi szállítmányozási és fuvarozási szabályokra.

A hulladék hasznosítása

A hulladék hasznosítója azt a hasznosítási műveletet alkalmazza, amely a hasznosítandó hulladék vonatkozásában az összességében legjobb környezeti eredményt biztosítja. Hasznosítási művelet a környezetvédelmi hatóság által kiadott hulladékgazdálkodási engedély birtokában végezhető. Ha a hasznosítási művelet elvégzéséhez a hulladék más hulladékkal vagy eltérő tulajdonságokkal rendelkező más anyagokkal való összekeverése szükséges, a hulladékkezelő a hasznosítandó hulladékot csak abban az esetben keverheti össze más hulladékkal vagy eltérő tulajdonságokkal rendelkező más anyagokkal, ha az összességében legjobb környezeti eredmény másképp nem biztosítható. Ilyen művelet csak kezelésre vonatkozó hulladékgazdálkodási engedéllyel végezhető. Hulladékégető müben vagy hulladék-együtt égető müben hulladékégetés vagy hulladék-együtt égetés akkor engedélyezhető, ha az égetés vagy együtt égetés elektromos-, illetve hőenergia termelésre irányul vagy cement-, téglá-, illetve építőipari cserép- és kerámiagyártásra. Hulladékégető müben vagy hulladék-együtt égető müben égetni vagy együtt égetni csak olyan hulladékot lehet, amely anyagában nem hasznosítható. Veszélyes hulladék kizárólag veszélyes-hulladékégető müben égethető. A hasznosításra kerülő nem veszélyes hulladék a hasznosítási művelet megkezdéséig a hulladékkezelő telephelyén legfeljebb 3 évig tárolható.

A hulladék ártalmatlanítása

A hasznosításra nem kerülő hulladékot ártalmatlanítani kell. A hulladék ártalmatlanítója az ártalmatlanítandó hulladék vonatkozásában azt az ártalmatlanítási műveletet alkalmazza, amely az összességében legjobb környezeti eredményt biztosítja. Ártalmatlanítási művelet a környezetvédelmi hatóság által kiadott hulladékgazdálkodási engedély birtokában végezhető. Az ártalmatlanításra kerülő nem veszélyes hulladék az ártalmatlanítási művelet megkezdéséig a hulladékkezelő telephelyén legfeljebb 1 évig tárolható.

A hulladék behozatala, kivitele és átszállítása

Hulladék Magyarország területére az 1013/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben, valamint az országhatárt átlépő hulladékszállításról szóló kormányrendeletben

előírtak szerint hozható be. Magyarország területére ártalmatlanításra szánt veszélyes hulladékot, valamint ártalmatlanításra szánt háztartási hulladékot és a háztartási hulladék égetéséből származó maradékanyagot behozni tilos. A hulladék behozatalára, kivitelére, illetve átszállítására irányuló bejelentési kötelezettség áll fenn a környezetvédelmi hatóság felé. A környezetvédelmi hatóság a hulladék Magyarországra történő behozatalával, kivitelével, illetve átszállításával összefüggésben folytatott hatósági ellenőrzés keretében ellenőrizheti.

A hulladékgazdálkodás egyes szereplőinek kötelezettsége

A gyártó kötelezettségei

A gyártó törekszik arra, hogy a terméket és csomagolását úgy tervezze meg, alakítsa ki, továbbá olyan technológia- és termékfejlesztést hajtson végre, amely az elérhető leghatékonyabb anyag- és energiafelhasználással jár, valamint elősegíti a hulladékképződés megelőzését, a termék újrahasználatát, továbbá hulladékká válását követően annak környezetkímélő kezelését. A gyártó közérthető módon tájékoztatja a termék fogyasztóit a termék és csomagolása hulladékgazdálkodási szempontból lényeges tulajdonságairól, a termék újrahasználhatóságáról, elhasználódása vagy hulladékká válása esetén annak feldolgozhatóságáról, valamint további kezelésének lehetőségeiről. A gyártó a terméken vagy annak csomagolásán jól látható és közérthető módon jelöli a termék és a csomagolás hulladékszegény, tartós vagy újra felhasználható jellegét, hulladékgazdálkodási szempontból lényeges anyagösszetételét, betét- vagy letéti díjas forgalmazását.

A gyártó termékének forgalomba hozatalát megállapodás alapján ahhoz a feltételhez kötheti, hogy a forgalmazó vállaljon kötelezettséget a termék betétdíj – tartós fogyasztási cikk esetén letéti díj – ellenében történő visszavételére a betétdíjról szóló törvényben meghatározott feltételek szerint. A gyártó azt a betét- vagy letéti díjas terméket, illetve annak csomagolását, amely után a fogyasztó betét- vagy letéti díjat fizetett, a forgalmazótól, illetve a fogyasztótól visszaváltja vagy visszaveszi, és a betét- vagy letéti díjat részére visszafizeti.

A forgalmazó kötelezettségei:

Ha a forgalmazó a gyártóval megállapodást kötött, a forgalmazó gondoskodik a megállapodásban foglalt,

- általa forgalmazott használt termék, illetve csomagolás fogyasztótól történő visszaváltásáról vagy visszavételéről, és a gyártónak történő átadásáról, ide nem értve a környezetvédelmi termékdíjról szóló törvényben meghatározott termékdíjköteles terméket, valamint,
- az általa forgalmazott termékből, illetve csomagolásából származó hulladék hulladékbirtokostól történő átvételéről, elkülönített gyűjtéséről és hulladékkezelőnek történő átadásáról, ide nem értve a környezetvédelmi termékdíjról szóló törvényben meghatározott termékdíjköteles termékből származó hulladékot.

Jogszabály a forgalmazót a gyártótól függetlenül is kötelezheti az általa forgalmazott termék, illetve termékcsoportból származó használt termék, továbbá forgalmazói csomagolás fogyasztótól történő visszaváltására vagy visszavételére, valamint a termékből, illetve csomagolásából származó hulladék hulladékbirtokostól történő átvételére, elkülönített gyűjtésére vagy hulladékkezelőnek történő átadására.

Fontos, hogy a forgalmazó azt a használt terméket, illetve csomagolását, amely után a fogyasztó betét- vagy letéti díjat fizetett, a fogyasztótól visszaváltja vagy visszaveszi, és részére a díjat visszafizeti.

A gyártóra és a forgalmazóra vonatkozó közös szabályok

A gyártó a más gyártó által előállított vagy a forgalmazó a más forgalmazó által forgalmazott használt termékből, illetve csomagolásából származó hulladékot csak hulladékgazdálkodási engedély birtokában veheti át, kivéve, ha a gyártó által gyártott vagy a forgalmazó által forgalmazott termék vagy csomagolása a más gyártó által előállított, illetve más forgalmazó által forgalmazott termékkel jellegében és funkciójában azonos.

A termék forgalmazását:

- törvény vagy kormányrendelet betét- vagy letéti díj,
- törvény termékdíj megfizetéséhez kötheti.

A gyártó, illetve a forgalmazó a gyártói felelősség körébe tartozó termékcsoporthoz tartozó használt termékből, illetve forgalmazói csomagolásból származó hulladék – a betét- vagy letéti díjas használt terméket, csomagolását, illetve az abból visszamaradt hulladékot ide nem értve – átvételéért ellenértéket nem kérhet.

A környezetvédelmi termékdíjról szóló törvény termékdíjköteles termékből származó hulladékokra vonatkozó szabályaival összhangban kell értelmezni.

A gyártók, illetve a forgalmazók a kötelezettségeik ellátása érdekében – *a környezetvédelmi termékdíjról szóló törvényben meghatározott kivétellel* – önálló közvetítő szervezetet hozhatnak létre vagy közvetítőt bízhatnak meg azzal, hogy e kötelezettségeiket a közvetítő, illetve közvetítő szervezet a gyártóktól, illetve a forgalmazóktól díjfizetés ellenében, szerződésben rögzített feltételek mellett átvállalja, és a tevékenységi körébe tartozó hulladék elszállítását, hasznosítását vagy ártalmatlanítását szervezze és közvetítse.

A hulladékbirtokos kötelezettségei:

A hulladékbirtokos a hulladék kezeléséről

- 1) az általa üzemeltetett hulladékkezelő létesítményben alkalmazott előkezelő, hasznosító vagy ártalmatlanító eljárás, illetve ilyen műveletek végzésére alkalmas berendezés,
- 2) a hulladék hulladékkezelőnek történő átadása,
- 3) a hulladék közvetítőnek történő átadása,
- 4) a hulladék kereskedőnek történő átadása,
- 5) a hulladék közszolgáltatónak történő átadása – ideértve a hulladék hulladékgyűjtő ponton vagy hulladékgyűjtő udvarban történő átadásának esetét is –, vagy
- 6) a hulladék átvételi helyen, illetve az átvételre kötelezettnek történő átadása útján gondoskodik.

A hulladékkezelő, a kereskedő és a közszolgáltató a törvényben meghatározott kivétellel a hulladék birtokbavételével a hulladék tulajdonosává válik.

A hulladékgazdálkodás költségeit a **szennyező fizet elvvel összhangban** az eredeti hulladék-termelő, illetve a hulladék adott vagy korábbi birtokosa fizeti meg. Ennek teljesítésére jogszabály (részben vagy egészben) a hulladékot eredményező termék gyártóját, forgalmazóját is kötelezheti. Akinek tevékenysége során hulladék képződik, a hulladék kezeléséről a hulladékbirtokosra vonatkozó előírásoknak megfelelően gondoskodik.

Hulladékot csak kezelésre vonatkozó hulladékgazdálkodási engedéllyel rendelkező gazdálkodó szervezet tárolhat.

Az egyes társhatóságok feladata a termékdíjjal és hulladékgazdálkodással kapcsolatban

VM¹(Vidékfejlesztési Minisztérium) majd FM (Földművelésügyi Minisztérium)

A termékdíj, mint környezetvédelmi célból működő gazdasági szabályozó eszköz 1995 óta képezi részét a hazai jogrendszernek. A termékdíj azokra a termékekre kerül kivetésre, amelyek

¹ www.kormany.hu

összetevőik miatt veszélyesek a környezetre, vagy mennyiségük miatt kiemelkedő (pl. hulladékgazdálkodási) problémákat okozhatnak. A termékdíj célja, hogy a környezetre veszélyt jelentő termékek esetén olyan mértékben drágítsa meg az adott termék árát, amely tartalmazza a társadalom számára a környezetvédelmi veszély elhárításához szükséges fellépés költségét. A termékdíj másik célja, hogy a kockázatos termék árának megdrágításán keresztül, olyan konkurens termék használata irányába mozdítsa el a fogyasztót, amely hasonló környezeti veszélyt, költséget nem okoz.

Az 1995. évi LVI. termékdíj törvényt és hozzá kapcsolódó 10/1995. (IX.28.) KTM rendeletet és 53/2003. (IV.11.) kormányrendeletet azonban sok kritika érte, mondván: „Nagyon bonyolult az eljárásrend, valamint bonyolult és sok az adminisztráció”.

A törvény megújítása érdekében a minisztérium felülvizsgálatába kezdett, mely keretében a kormányzat koordinálásával és gazdasági és környezetvédelmi érdekképviselők bevonásával **megvizsgálják, milyen lehet az a gazdasági szabályozás, amely garantálja a rendkívül szigorú európai uniós környezetvédelmi célok teljesítését, érdekeltté tesz abban, hogy a hulladékká vált italcsomagolás ne az erdőszélre, vagy akár hulladéklerakóba, hanem sokkal inkább hasznosításra, újra használatra kerüljön.**

Az FM a következő prioritásokat tűzte ki

Környezetvédelmi célokat szolgáljon (kevesebb hulladék jöjjön létre, ami létrejön, a legnagyobb arányban hasznosításra kerüljön).

- Figyelemmel legyen a versenyképességre, pl. kevés adminisztráció,
- Az EU visszagyűjtési és hasznosítási célkitűzések keretének betartása.

A felülvizsgálatot az FM az érintettek lehető legszélesebb körének, a gyártók, kereskedők, hulladékkezelők, a társadalmat képviselő önkormányzatok és társadalmi szervezetek képviselőiből álló munkacsoportban kívánja végezni, támaszkodva a végrehajtás ellenőrzéséért és kikényszerítéséért felelős hatóságokra.

A veszélyes hulladék

Valamely anyag vagy tárgy veszélyes hulladéknak minősül, ha az a hulladékjegyzékről szóló miniszteri rendeletben meghatározott hulladékjegyzékben veszélyes hulladékként szerepel, és megfelel a Ht. 2. § (1) bekezdésének 48. pontjában foglalt fogalom meghatározásának.

Valamely anyag vagy tárgy akkor is veszélyes hulladéknak minősül, ha az nem szerepel a hulladékjegyzékben, de a környezetvédelmi hatóság megállapítja, hogy rendelkezik a Ht. 1. mellékletben meghatározott veszélyességi jellemzők valamelyikével. Minden ilyen ismeretlen összetételű és a hulladékjegyzékben nem szereplő anyagot vagy tárgyat veszélyességének megállapításáig veszélyes hulladéknak kell tekinteni.

A hulladék nem minősül veszélyes hulladéknak, ha a hulladékjegyzékben veszélyes és nem veszélyes hulladékként egyaránt szerepel, de megállapításra került, hogy nem rendelkezik az 1. mellékletben meghatározott veszélyességi jellemzők egyikével sem.

Tilos a veszélyes hulladékot a környezetvédelmi hatóság engedélye nélkül más hulladékkal, illetve anyaggal összekeverni vagy hígítani.

Tilos a veszélyes hulladék hígítása vagy összekeverése annak érdekében, hogy a veszélyes anyagok eredeti koncentrációja a hulladékot veszélyes hulladékká minősítő határérték szintje alá csökkenjen.

A hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló kormányrendelet alapján rendszeres adatszolgáltatásra kötelezett az a gazdálkodó szervezet, amelynek tevékenysége során veszélyes hulladék képződik:

- a veszélyes hulladék képződését eredményező termelő tevékenységéről anyagmérleget készít,
- a veszélyes hulladék képződését, gyűjtését, átadását és átvételét, szállítását és kezelését nyilvántartja, azt bizonylattal igazolja, továbbá,
- tevékenységéről a környezetvédelmi hatóságnak adatot szolgáltat.

A hulladéktermelő a veszélyes hulladékot a nemzetközi egyezményekkel és a közösségi joggal összhangban, valamint a hatályos jogszabályi előírásoknak megfelelően csomagolja és címkézi annak gyűjtése, szállítása, valamint tárolása során.

A veszélyes hulladék szállítása során a hulladékot – elektronikus formában is kiállítható – nyomtatvánnyal kell ellátni, amely tartalmazza az 1013/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben meghatározott adatokat.

A hasznosításra vagy ártalmatlanításra kerülő veszélyes hulladék a hasznosítási vagy ártalmatlanítási művelet megkezdéséig a hulladékkezelő telephelyén legfeljebb 1 évig tárolható.

Hulladékokkal kapcsolatos adatszolgáltatási kötelezettség

A hulladék termelője, birtokosa, gyűjtője, szállítója, kereskedője, közvetítője és kezelője, valamint a közszolgáltató (a továbbiakban együtt: nyilvántartásra kötelezett) a hulladékkal kapcsolatos, jogszabályban meghatározott módon és tartalommal, a tevékenységével érintett hulladékról típus szerint a telephelyén nyilvántartást vezet.

Amennyiben a hulladékot Magyarország területére külföldről hozzák be, a hulladékról a hulladék első belföldi átvévője vezet nyilvántartást.

A hulladék szállítója, kereskedője, közvetítője, kezelője a törvényben meghatározott nyilvántartásban a hulladék eredetének nyomon követhetősége céljából, a természetes személytől átvett hulladék esetében:

- a természetes személyazonosító adatokat, valamint,
- a lakcímet tarthatja nyilván.

A nyilvántartást a hulladékjegyzékről szóló miniszteri rendeletben meghatározott kódszámok alapján kell vezetni.

A nyilvántartást, bizonylatot a nyilvántartásra kötelezett legalább 5 évig – veszélyes hulladék esetén 10 évig – megőrzi. Hulladéklerakó esetén a hulladéklerakási tevékenységről szóló nyilvántartás nem selejtezhető.

A nyilvántartásra kötelezett a nyilvántartás alapján a hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló kormányrendelet szerint a környezetvédelmi hatóságnak adatot szolgáltat, továbbá nyilvántartását a hatóság felhívása esetén a hatóság rendelkezésére bocsátja.

Az a hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről szóló kormányrendeletben meghatározott gazdálkodó szervezet, amely mellékterméket állít elő, vagy tevékenysége során melléktermék képződik, és az előállított vagy képződött anyagot, tárgyat melléktermékként használja fel, tárolja vagy forgalmazza, a melléktermékről nyilvántartást vezet.

A nevelési-oktatási intézménynek a területén kialakított átvételi helyen átvett papírhulladék után nem kell adatszolgáltatást teljesítenie.

A hulladékgazdálkodással kapcsolatos egységes információs rendszert az Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer önálló részeként a környezetvédelemért felelős miniszter alakítja ki és működteti.

III.

VÁMIGAZGATÁSI FELADATOK

1. A vámigazgatás jogszabályrendszerének bemutatása

Az uniós és nemzeti vámjogszabályok kapcsolata

Az Európai Unió jogi aktusok és a hozzájuk szorosan kapcsolódó tagállami (nemzeti) jogszabályok határozzák meg azokat az anyagi és eljárásjogi rendelkezéseket, melyek mentén a vámigazgatás rendszerének működnie kell. A jogszabályok – melyek alapvetően két csoportba sorolhatók - egymást kiegészítve alkotnak egységes egészet az Európai Unió vámigazgatásában. Az egyik csoportot alkotják az uniós jogi aktusok - amelyek minden tagállamra nézve kötelezően alkalmazandók -, a másik csoportba pedig az adott tagállam nemzeti jogszabályai, melyek az uniós szabályozás alkalmazását segítik elő.

Hazánk a 2004. május 1-jei Európai Unióhoz történő csatlakozását követően hatályon kívül helyezte nemzeti vámjogszabályait, és az Európai Unió jelenleg 28 tagállamában alkalmazandó uniós vámjogszabályokat kezdte alkalmazni. Az Európai Unió vámjogi szabályozásának történetében átfogó változás köszöntött be a **2016. május 1-től alkalmazandó, Az Európai Parlament és a Tanács 952/2013/EU rendelete az Uniós Vámkódex létrehozásáról szóló jogi aktus** (a továbbiakban: Vámkódex) életre hívásával, mivel - a korábbi szabályozások megreformálásával összhangban - kezdetét vette a vám szakterület modernizációja. A vámigazgatás megreformálása egy olyan munkaprogram keretében vette kezdetét, amely egy ciklikus, több éven át tartó folyamatos megújulást fog biztosítani mind az ügyféli, mind a vámhatósági oldal részére.

Egy jól működő rendszer csak akkor bizonyulhat hatékonnak, ha azt megfelelő szabályok alapján építik fel és azok betartásával működtetik. Ez a vámigazgatás terén is hasonlóképpen működik, annyi különbséggel, hogy az Európai Unió 28 tagállamának kell ugyanabban a rendszerben, közös vámjogszabályok alkalmazásával együttműködnie. Azonban a törvényhozási folyamat itt nem ér véget, hiszen a tagállamoknak saját jellegzetességeikre figyelemmel nemzeti szintű vámjogszabályt kell létrehozniuk, amely természetesen nem lehet ellentétes az uniós jogalkotással. Ez azért szükséges, mivel a tagállamok gazdasági teljesítményében, földrajzi adottságaiban lehetnek eltérések, valamint az uniós szabályozás nem terjed ki minden részletszabályra, amely a tagállamok esetleges gazdasági tevékenységére hatást gyakorolhat. Magyarország jelenleg hatályos vámjogszabálya **Az uniós vámjog végrehajtásáról szóló 2017. évi CLII. törvény** (a továbbiakban: Vámtörvény). Az említett jogszabályok a teljesség igénye nélkül kerültek említésre, mivel számos olyan jogi aktus, rendelet és eljárási rend kapcsolódik hozzájuk, melyeket a vámigazgatás eljárásai során napi rendszerességgel szükséges alkalmazni.

Példa a vámjogszabályok kapcsolatára

A Vámkódex rendelkezik a vámjogszabályok megsértésének esetén alkalmazandó szankciókról, amely lehet pénzbírság, vagy vonatkozhat akár egy vámhatósági engedély visszavonására, felfüggesztésére, módosítására. A részletszabályok megalkotását azonban tagállami szintre helyezi, melyeket Magyarországon a Vámtörvény tartalmaz.

Az Európai Unió naponta frissülő törvényhozási, határozathozatali, ítélkezési és egyéb gyakorlati tevékenységét a <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html> webes elérhetőség alatt is nyomon követhetjük.

Az EUR-Lex ingyenes hozzáférést biztosít az EU 24 hivatalos nyelvén az alábbi anyagokhoz:

- az uniós joganyag (uniós szerződések, irányelvek, rendeletek, határozatok, egységes szerkezetbe foglalt jogszabályok stb.),
- előkészítő jogi aktusok (jogalkotási javaslatok, jelentések, zöld és fehér könyvek stb.),
- az EU ítélkezési gyakorlata (ítéletek, végzések stb.).

Az Európai Unió vámterülete és a Vámunió területe

Vámjogszabályok értelmében az Európai Unió vámterülete alatt a Vámkódexben felsorolt országok területét kell érteni a hozzájuk tartozó felségvizekkel, belvizekkel és légterükkel együtt. Az említett országok azonban nem képezik teljes körűen a vámterületet, hiszen vannak olyan országok és területek, amelyek ugyan tagállami területen kívül helyezkednek el, mégis a vámterület részei. Ilyen terület a Franciaországhoz tartozó Monacói Hercegség, illetve a Ciprushoz tartozó - Nagy-Britannia fennhatósága alatt álló tengerentúli terület Akrotíri- és Dekélia brit katonai bázisok. Érdeemes szót ejteni azokról a területekről is, amelyek ugyan valamely tagállamhoz tartoznak, mégsem a vámterület részei. Ilyen területek például a Spanyolországhoz tartozó Ceuta és Melilla, vagy az Olaszországhoz tartozó Livigno.

Az Európai Uniónak jelenleg a vámterülethez nem tartozó **Törökországgal, Andorrával és San Marinóval** van hatályos vámuniós szerződése. A vámuniós szerződések alapján a vámunió része egyrészt az Unió vámterülete, másrészt Törökország, Andorra és San Marino vámterülete. Ez tömören azt jelenti, hogy a fenti országokban azon áruk tekintetében, amelyekre a szabad forgalomba bocsátásról és a szabad forgalomról szóló irányadó rendelkezések alkalmazandók, uniós vámjogi státuszú terméknek tekintendők.

Példa

Amennyiben egy a vámuniós szerződésben meghatározott árut Törökországban szabad forgalomba bocsátanak, majd azt az Európai Unió valamely másik tagállamába exportálják az áru vámjogi státuszának igazolása mellett, - uniós árunak tekintendő. Fontos, hogy az áruk vámjogi státusza az exportőr ország vámhatósága által igazolva legyen, ebben az esetben a TR szállítási bizonyítvánnyal.

A vám fogalma és jelentősége

A vám olyan kötelező, ellenszolgáltatás nélkül fizetendő központi költségvetési bevétel, amit az állam jogszabály alapján, erre hatáskörrel felruházott szervei útján, az államhatáron behozott áruk után szed. Az így beszedett bruttó vám **80%-a az Európai Unió saját forrásaként kerül kifizetésre, a 20% pedig a nemzeti költségvetésben beszedési költségként visszatartható.** A vám továbbá összetevője az importált termék Általános forgalmi adó (ÁFA) alapjának is, azaz egy termék szabad forgalomba bocsátása esetén ÁFA alap növelő tényezőként jelenik meg. Jelentősége az állam bevételeinek növelése, az ország gazdaságának szabályozása, az adott ország piacán forgalomban lévő termékek minőségének és árának befolyásolása, valamint a hazai termelők védelme.

A vámok jelentősége nem csak a költségvetés szempontjából meghatározó, hiszen az Unió vámterületére beszállításra kerülő termékek engedélyezésére, az emberi egészség megővésére, a környezet védelmére is preventív hatást gyakorol. Ez alatt azt kell érteni, hogy bizonyos termékek, termékkörök nem kerülhetnek be az Európai Unió kereskedelmének körforgásába,

mivel az azokkal szemben alkalmazandó vámok azt megtiltják, vagy éppen a behozatalukhoz fűződő érdeket közömbösítik.

2. A vámhatóságok jelentősége a megújuló vámigazgatásban

Kockázatelemzés és kockázatkezelés

A vámhatóságok elsődleges küldetése, hogy felelniük kell az Unió nemzetközi kereskedelmének felügyeletéért, hozzájárulva ez által a tisztességes és nyitott kereskedelemhez, a közös kereskedelempolitikához és az ellátási lánc átfogó biztonságához.

A vámhatóságoknak olyan intézkedéseket kell hozniuk, amelyek különösen a következőket célozzák:

- 1) az Unió és tagállamai pénzügyi érdekeinek védelme,
- 2) az Unió védelme a tisztességtelen és jogellenes kereskedelemmel szemben, a jogszerű üzleti tevékenység támogatása mellett,
- 3) az Unió és lakói biztonságáról és védelméről, valamint a környezetvédelemről való gondoskodás, szükség szerint más hatóságokkal szorosan együttműködve, és
- 4) megfelelő egyensúly fenntartása a vámellenőrzések és a jogszerű kereskedelem megkönnyítése között.

A vámhatóságok kockázatelemzési tevékenységük során elsődlegesen azokat a szempontokat határozzák meg, amelyek:

- akadályozná az uniós vagy a nemzeti intézkedések helyes alkalmazását,
- veszélyeztetné az Unió és tagállamai pénzügyi érdekeit, vagy,
- fenyegetést jelentené az Unió és lakói biztonságára és védelmére, az emberek, az állatok vagy a növények egészségére, a környezetre vagy a fogyasztókra.

A feltárt kockázati tényezők figyelembevételével rendszerszintű kockázatkezelési tevékenységet folytatnak, melyet a vámszakmai rendszerekbe integrált és központi szinten felügyelt kockázatelemző rendszerek támogatnak.

Vámellenőrzés

A vámhatóságoknak kötelessége az Unió vámterületére belépő, vagy már korábban belépett árukkal kapcsolatban ellenőrzést folytatniuk. Az áruk átengedését megelőző vámellenőrzés lefolytatása során a vámhatóság megvizsgálhatja **a benyújtott vám-árnyilatkozat adatait, az árut, a kapcsolódó okmányokat, valamint mintát is vehet az áruból további részletes vizsgálathoz.** Amennyiben az ellenőrzés során a vámhatóság mindent rendben talál, az árukat át kell engedni.

A vámhatóság az áruforgalom irányának megfelelően a hatáskörébe utalt ellenőrzéseket illetékességének figyelembevételével elvégezheti:

- harmadik országgal szomszédos határátkelőhelyen,
- mélységi ellenőrzés keretében, illetve,
- belterületi vámhivatalnál.

A vámhatóságnak a vámellenőrzést annak megindítását követően késedelem nélkül, de legfeljebb **60 napon belül be kell fejeznie.** Ez az időtartam a vámszerv vezetője által 60 nappal meghosszabbítható.

Példa

Az Unió vámterületére beszállított árukkal kapcsolatban a határátkelőhelyen működő adó- és vámigazgatóság vizsgálni fogja a biztonsági és védelmi típusú kockázati szempontokat. A belterületen működő adó- és vámigazgatóság megállapítja a fizetendő vám- és egyéb terhek összegét. A tevékenységek azonban egyazon igazgatóságnál is elvégezhetőek, az ügyfél kérelmének megfelelően. Természetesen ez nem azt jelenti, hogy egy vámvizsgálatot minden esetben 60 napig, vagy akár tovább lehet végezni, azonban bizonyos vámvizsgálatok esetében, például egy áru mintavételét követő szakértői vizsgálat esetében az időtartam elhúzódhat.

Áruátengedését követő ellenőrzés

Az áruátengedést követő ellenőrzés során a vámhatóság az árunyilatkozatban feltüntetett:

- információk pontosságát és teljességét,
- az alátámasztó okmányok meglétét, hitelességét, pontosságát és érvényességét,
- valamint a számviteli és egyéb nyilvántartásokat vizsgálja.

Az áruátengedést követő ellenőrzés alatt azt kell érteni, hogy a vámhatóság az ügyfél által a múltban akár három évvel korábban kezdeményezett vámeljárást tekintetében végez ellenőrzést. Erre az ellenőrzés típusra más jogszabályi rendelkezések vonatkoznak, mint a vámenellenőrzésre. A vámhatóságnak az áruátengedést követő ellenőrzést, mint hivatalból indult vámigazgatási eljárást, annak megindítását követően **120 napon belül kell befejeznie**. Ez az időtartam a vámszerv vezetője, valamint a felettes szerv vezetője által 90+90 nappal meghosszabbítható.

Példa

Egy magyar számítástechnikai vállalat 2016-tól Kínából importál termékeket, melyeket a vám- és egyéb terhek megfizetését követően Magyarországon és az Unió más tagállamaiban értékesít. A vámhatóság a 2016-2017. évi import vámeljárási vonatkozásában kezdeményezi az ellenőrzést, melyekkel kapcsolatban az összes rendelkezésre álló számlát, egyéb okmányokat, főkönyvet ellenőrzi annak érdekében, hogy az alap vámeljárássok helyesen kerültek-e lefolytatásra.

3. Árukereskedelem az Európai Unió vámterületén

Az áruk vámjogi státusza és származása

Áruk az Európai Unió vámterületén

Mindennapi életünk során számtalan termékkel találkozhatunk, amelyek létfenntartásunkhoz szükségesek, vagy éppen az életünket teszik könnyebbé, de kijelenthetjük, hogy ezek nélkül nem lennének olyan komfortosak a hétköznapok.

Ezek a termékek egyrészt az Unión belül létrejöttek:

- **uniós áruk**, vagy olyan az Unión kívüli,
- **nem uniós áruk**, amelyeket szeretnénk magunkénak tudni. Az utóbbival kapcsolatban azonban szükség van a vámhatóságok közreműködésére is, hiszen ők döntenek majd el, hogy **a nem uniós árut egyáltalán be szabad-e hozni az Unió vámterületére, és ha igen „annak mennyi az ára”**.

Amennyiben a vámeljárást során a vámhatóság mindent rendben talál, **a nem uniós áru vámjogi státusza uniós lesz**. Az uniós áruval kapcsolatban nincs különösebb megkötés, hiszen az vámjogilag szabadon felhasználható.

Uniós áruk:

- Teljes egészében az Unió vámterületén létrejött vagy előállított áruk, amelyek nem tartalmazzák az Unió vámterületének részét nem képező országokból vagy területekről behozott árukat.

Példa

Magyarországon termelt takarmánynövények, Németországban született állatok, Romániában előállított sör.

- Az Unió vámterületének részét nem képező országokból vagy területekről erre a területre beszállított és szabad forgalomba bocsátott áruk.

Példa

Amerikából Spanyolországba beszállított mobiltelefon, vagy Ukrajnából Olaszországba beszállított fűrészáru, melyek után a vámtartozás és egyéb teherfizetési kötelezettség teljesítésre került.

- Az Unió vámterületén belül kizárólag az első pontban említett árukból vagy az első és második pontban említett árukból előállított vagy termelt áruk.

Példa

Görögországban termelt narancsból és Magyarországon előállított cukorból készült gyümölcsle, vagy a Szenegáli Köztársaság felségvizeiből kifogott szardínia, melyet Portugáliában szabad forgalomba bocsátottak, majd Portugáliában előállított olívaolaj hozzáadásával konzerváltak.

Nem uniós áruk

Az uniós árukon kívüli áruk, ide értve az Unió vámterületét ténylegesen elhagyó, vagy az uniós vámjogi státuszukat más módon elvesztett (eredetileg uniós) árukat is.

Az áruk származása

Azon túl, hogy egy árunak meghatározzuk az uniós, vagy nem uniós státuszát, éppen olyan jelentős **az áruk származásának** meghatározása is. Az áruk úgynevezett „gazdasági nemzetiségének” meghatározása azért fontos, mert az Európai Unió bizonyos országokból vagy területekről származó áruk tekintetében kedvezményt biztosít. Teszi ezt azért, hogy egy fejlődő ország gazdaságát erősítse, vagy azért, mert egy szabadkereskedelmi megállapodás keretében ezt elfogadták. Az áruk vámjogi státusza és az áruk származása között különbséget kell tennünk, mivel azáltal, hogy alapesetben egy harmadik országból származó nem uniós áru vámjogilag uniós státuszt kap, származását tekintve továbbra is harmadik országból származó lesz.

A származó termék fogalma

Származó terméknek azt az árut lehet tekinteni, amely teljes egészében az adott országban:

- jött létre vagy állították elő,
- vagy azon termékeket, amelyek az adott országban lényeges vagy kielégítő megmunkáláson, feldolgozáson mentek keresztül.

A származási szabályok két nagy csoportba oszthatók

Nem preferenciális származási szabályok:

Ezen esetekben a származás igazolásához nem kapcsolódik kedvezményes vámtétel alkalmazásának lehetősége, de a származás igazolására szükség van az egyéb kereskedelem-politikai intézkedések alkalmazása miatt.

Példa: Egy meghatározott országból származó áru tekintetében az Európai Unió dömpingellenes vámot alkalmaz, mivel az áru szabad forgalomba bocsátása káros hatást

gyakorolna az Unió gazdasági szereplőire nézve. Ennél fogva szükséges annak megállapítása, hogy az áru honnan származik, még akkor is, ha nem kapcsolódik hozzá behozatali kedvezmény. Figyelemmel kell lenni arra is, hogy nem az exportőr ország a meghatározó, hiszen az eltérő is lehet a származási országtól.

Preferenciális származási szabályok

Amennyiben az ügyfél igazolni tudja az áruk származó helyzetét és a származás igazolásához a származási szabályok alapján lehetőség van kedvezményes vámtétel alkalmazására, a vámhatóság tarifális kedvezményben részesítheti az árukat az Európai Unió piacán.

Egyoldalú preferenciák

Az Európai Unió egyoldalúan biztosít kedvezményt harmadik országból származó termékekre.
Példa

Az Üzbegisztánból (GSP fejlődő ország) származó áruk tekintetében - amennyiben azok származása minden kétséget kizáróan igazolásra kerül, - az Unió egyoldalú kedvezményt biztosít. Ebben az esetben az áruk csökkentett vagy nulla vámtétel alkalmazása mellett bocsáthatók szabad forgalomba.

Viszonosság alapján működő preferenciák

A preferenciák alkalmazásában részes felek szabadkereskedelmi megállapodások keretében, kölcsönösen kialakított kedvezményeket vesznek igénybe egymás származó termékeivel kapcsolatban.

Példa

Ilyen szabadkereskedelmi megállapodás a CETA (EU-KANADA). Kanada vámmentesen importálhat Magyarországról tokaji aszút, Magyarország pedig eredeti kanadai juharszirupot.

Kereskedelmi jellegű áruforgalom

Vámeljárások:

- Szabad forgalomba bocsátás,
- Kivitel,
- Különleges eljárások.

Árutovábbítás:

- külső árutovábbítás,
- belső árutovábbítás.

Tárolás:

- vámraktározás,
- vámszabad területek.

Különleges felhasználás:

- ideiglenes behozatal.

Meghatározott célra történő felhasználás feldolgozás:

- aktív feldolgozás,
- passzív feldolgozás.

Azt, hogy a lehetséges vámeljárások közül melyik kerüljön alkalmazásra, alapvetően az ügyfél dönti el. Ebből következik, hogy a vám eljárás csak az ügyfél kérelmére történhet, ennek hiányában a vámhatóság érdemi intézkedés megtételére nem jogosult.

Vám-árunyilatkozat

Valamely személy azon óhajának előírt módon és formában tett nyilatkozata, hogy az árut egy meghatározott vám eljárás alá kívánja vonni.

Minden vámeljáráás alá vonásra szánt áruról – a vámszabad területi eljárást kivéve – az adott vámeljárásnak megfelelő **vám-árnyilatkozatot kell benyújtani**.

A vámkezelést a vám-árnyilatkozat alapján általában annál a vámhivatalnál kell elvégezni, amelyik az áruk vám elé állítási helye alapján illetékes. Kivételt képez ez alól a központi vámkezelés intézménye.

Vám-árnyilatkozatot bármely olyan személy benyújthat (nyilatkozattevő), aki az árura vonatkozóan az árnyilatkozatban kért vámeljáráásra irányadó rendelkezések alkalmazásához megkövetelt valamennyi információt biztosítani tudja. Ennek a személynek arra is képesnek kell lennie, hogy a szóban forgó árut vám elé állítsa vagy állíttassa.

A vám-árnyilatkozat az áruk vám elé állításának várható időpontja előtt is benyújtható. Ha az árut nem állítják vám elé a vám-árnyilatkozat benyújtását követő **30 napon belül**, a vám-árnyilatkozat be nem nyújtottnak minősül. Amennyiben nincs árnyilatkozat (a jogszabályi kivételektől eltekintve) vámkezelésre nem kerülhet sor.

Vám-árnyilatkozat adása történhet:

- 1) elektronikus úton,
- 2) írásban,
- 3) szóban,
- 4) ráutaló magatartással (repülőtéri piros és zöld folyosó).

Szabad forgalomba bocsátás

A nem uniós áru elnyeri az uniós áru vámjogi státuszát, ezt követően szabadon felhasználható. Ezt a vámeljárást nevezik a hétköznapi szóhasználatban „import”-nak.

Példa

Az AO1212AB/AO2121XX forgalmi rendszámú ukrán tehergépjármű állati nyersbőrt szállít az olasz Ferramenti Pelle S.p.A. részére. Az áru Záhonyban lép be az Unió vámterületére, ahol az ukrán gazdálkodó közvetett képviselője az áru külső árutovábbítását kéri TIR Carnet fedezete alatt Olaszországba. Az áru megérkezését követően szabad forgalomba bocsátást kell kezdeményeznie az olasz gazdálkodónak, hogy az áru felett szabadon rendelkezessen.

Kivitel

Az uniós áruk végleges rendeltetéssel történő harmadik országba szállítása (export).

Példa

A Kalocsai Fűszerpaprika Zrt. kereskedelmi forgalom számára kiserelt paprika örleményt értékesít a Kanadában lévő Hungarian Products Company részére. A szállítmány légi úton a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtérrel fog indulni. **Kivitel** vámeljárást kell kezdeményeznie a magyar gazdálkodónak, hogy az árut Magyarországról végleges rendeltetéssel Kanadába szállíthassa.

Külső árutovábbítás

Nem uniós árunak az Unió vámterületén belül egyik pontról a másikra történő szállítása.

Példa

A budapesti székhelyű Kisestélyi Kft. ruhaneműket importál Kínából. Az áru hajón érkezik az Unió vámterületére a hamburgi kikötőn keresztül. Az áru szabad forgalomba bocsátása a Dél-budapesti Adó- és Vámigazgatóságnál történik. **Külső árutovábbítás** vámeljárást kell kezdeményeznie a gazdálkodónak a hamburgi vámhivatalnál, hogy az áruk eljussanak Budapestre.

Belső árutovábbítás

Uniós árunak az Unió két pontja közötti szállítása harmadik ország érintésével.

Példa: A görögországi Lindosból narancsot szállítanak Budapestre. **Belső árutovábbítás** vámeljárást kell kezdeményeznie a gazdálkodónak ahhoz, hogy a görög narancs Szerbián és Macedónián keresztül a magyar vásárlók otthonaiba eljusson.

Vámraktározás

Nem uniós áruk raktározása a vám és egyéb terhek megfizetése, valamint kereskedelempolitikai intézkedések nélkül.

Példa

A magyarországi Dzsúsz Drink Kft. gyümölcslevei ízesítéséhez kereskedelmi mennyiségű kristálycukrot vásárol egy ukrán gazdálkodótól. A magyar gazdálkodó gyártási kapacitása azonban átmenetileg visszaesett, így a megrendelt kristálycukorra csak később lesz szüksége. **Vámraktározás** vámeljárást kell kezdeményeznie a magyar gazdálkodónak, amennyiben egyelőre nem akarja megfizetni az áru után a vám és egyéb terhek összegét.

Vámszabad területek

A tagállamok az Unió vámterületének egyes részeit vámszabad területnek jelölhetik ki, ahol uniós és nem uniós áruk egyaránt tárolhatók. Az eljáráshoz nem szükséges vám-árnyilatkozat benyújtása, az árukat a vámszabad területre történő beszállításuk pillanatában vámeljárást alá vontnak kell tekinteni.

Példa

A vámszabad területek harmadik országgal egy tekintet alá eső területeknek minősülnek. Az adott tagállam állapítja meg a részletszabályait. Magyarországnak jelenleg egy működő vámszabad területe van Záhonyban. A terület engedélyezését a nemzetgazdasági miniszter hagyja jóvá.

Ideiglenes behozatal

Lehetővé teszi az újra kivitelre szánt nem uniós áruk különleges felhasználását az Unió vámterületén a behozatali vám alóli teljes vagy részleges mentességgel. Az ideiglenes behozatal megvalósulhat teljes vámmentesség mellett, valamint részleges vámmentesség alkalmazásával. Az, hogy melyik vámeljárást kell alkalmazni, függ az áruk fajtájától, valamint a felhasználás jellegétől.

Példa

A svájci Sauber Motorsport AG. új fejlesztésű autójával kíván részt venni a Magyarországon 2017. július 30-án megrendezésre kerülő Forma-1 Magyar Nagydíjon. A svájci Sauber istállónak **teljes vámmentesség mellett ideiglenes behozatali** vámeljárást kell kezdeményeznie, hogy autói, valamint az összes szükséges alkatrész és felszerelés a verseny ideje alatt rendelkezésére álljon.

Példa

A budapesti 4-es Metro kivitelezését és építését végző cég nem rendelkezik megfelelő fűrópajzzsal. A legközelebb elérhető megfelelő fűrópajzst Szerbiából tudnák bérbe venni. **Részleges vámmentesség mellett ideiglenes behozatali** vámeljárást kell kezdeményeznie a gazdálkodónak ahhoz, hogy az építkezés ideje alatt ehhez a munkálathoz használhassa a fűrópajzst.

Meghatározott célra történő felhasználás

Az áruk szabad forgalomba bocsáthatók nulla, vagy csökkentett vámtétel mellett, különleges felhasználásukra figyelemmel.

Példa

Német mezőgazdasági gépeket gyártó cég az általa készített mezőgazdasági vontatóinak hajtásmechanizmusát Japánban előállított sebességváltó berendezéssel gyártja le. **Meghatározott célra történő felhasználás** vámeljárást kell kezdeményeznie a német gazdálkodónak, ha a terméket vámentesen kívánja szabad forgalomba bocsátani, mivel azt kizárólag az előre meghatározott tevékenységhez fogja felhasználni.

Aktív feldolgozás

Nem uniós áruknak az Unió vámterületén történő feldolgozása vám és egyéb terhek megfizetése, valamint kereskedelempolitikai intézkedések nélkül.

Példa

A magyar székhelyű SmokingKills Kft. dohánygyártmányok gyártásával foglalkozik, melyhez a szükséges dohánylevelet Svájcban szerzi be. A termékek előállítását követően azok egy részét a hazai piacon is értékesíti, megfizetve a vám és egyéb terhek összegét, valamint kész dohánygyártmányokat Svájcba is visszaszállít. A svájci dohány feldolgozásához **aktív feldolgozás** vámeljárást kell kezdeményeznie a gazdálkodónak.

Passzív feldolgozás

Az uniós áruk ideiglenesen kivihetők az Unió vámterületéről annak érdekében, hogy azokat feldolgozási műveleteknek vessék alá.

Példa: Egy magyar autógyártó vállalat által készített járművek motorjainak hengerfejeit egy szerbiai fémipari gazdálkodó marja készre - bér munka keretében -, amelyek ezt követően visszaszállításra és beépítésre kerülnek a Magyarországon gyártott autókba. Annak érdekében, hogy ez a tevékenység megvalósuljon, **passzív feldolgozás** vámeljárást kell kezdeményeznie a magyar gazdálkodónak.

A különleges eljárások közül az alábbiak alkalmazásához a vámhatóság előzetes engedélyre van szüksége:

- 1) aktív és passzív feldolgozási eljárás,
- 2) ideiglenes behozatali eljárás,
- 3) meghatározott célra történő felhasználási eljárás,
- 4) a vámraktározásra szolgáló létesítmények működtetése.

Az árukkal kapcsolatban - amennyiben azokat nem vonják vámeljárással alá - mindenképpen rendelkezni kell. A Vámkódex az alábbi lehetőségeket biztosítja, mint az árukkal kapcsolatos egyéb vámjogi rendeltetések.

Az áru megsemmisítése

Ha a vámhatóságoknak alapos indoka van, megkövetelheti a vám elé állított áru megsemmisítését, amiről az áru birtokosát megfelelően tájékoztatni kell. Az áru megsemmisítésének költségeit az áru birtokosa viseli.

Felajánlás

A vámeljárást jogosultja vagy – adott esetben – az áru birtokosa felajánlhatja az államnak a nem uniós árukat és a meghatározott célra történő felhasználás alatt lévő árukat is, amelyhez a vámhatóság előzetes engedélyre van szüksége.

Újrakivitel

Amennyiben lehetőség van rá, az ügyfél a nem uniós áruk tekintetében kezdeményezheti azok újrakiviteli eljárás alá vonását.

4. Az áruk vámértéke

Kereskedelmi jellegű áruforgalom

A világkereskedelem mintegy egyötödével az Európai Unió a világ legjelentősebb kereskedelmi nagyhatalma. Többek között emiatt is elmondható, hogy az Unió vámterületére beszállításra kerülő áruk túlnyomó része kereskedelmi jelleggel érkezik. A kereskedelmi szándékkal szállított áruk után az importálónak **vám tartozás és egyéb** teherfizetési kötelezettsége **keletkezik**, amelynek megfizetését követően az áruval szabadon kereskedhet az Unió területén. A vám tartozás és egyéb teher meghatározásának azonban számos bonyolult összetevője van, amelynek meghatározásában és ellenőrzésében a vámhatóság kiemelt szerepet kap.

Vám = Vámérték (adó alapja) X Vámtétel (adó mértéke)	
Értékvám	= Vámérték X %-os Vámtétel
Mértékvám	= Importált mennyiség (pl.: kg, liter, m ³ , stb.) X Valamennyi EUR/Mennyiségi egység
Vegyesvám	= Az előző kettő kombinációja (Példa: 8,5 % + 23,6 EUR/100 kg)

Vám számítása

A vámérték megállapítása

Ahhoz, hogy a fizetendő vám tartozást és egyéb terheket megállapítsuk, meg kell állapítanunk az áru **vámértékét**, amelyet értékvám esetén túlnyomórészt **az ügyleti érték** alapján tudunk megtenni. Ha ez mégsem lehetséges, akkor a vámérték megállapításának másodlagos módszereit alkalmazzuk.

A vámérték megállapítása			A vám alapját befolyásoló tényezők:
1.	Ügyleti értéken alapuló módszer	A vámérték megállapításának elsődleges módszere	Értékvám esetében: a. Ügyleti érték (számlaérték) b. Fuvarparitás (pl: EXW Mumbai) c. Kiigazító tényezők (az ügyleti értéket befolyásoló elemek) Mértékvám esetében az importált termékmennyiség
2.	Azonos áru ügyleti értéke	A vámérték megállapításának másodlagos módszerei	
3.	Hasonló áru ügyleti értéke		
4.	levonásos módszerrel		
5.	számított érték alapján		
6.	tartalék módszerrel		

A vámérték megállapításának esetei a vám alapját befolyásoló tényezők

Az áruk vámértékének meghatározásakor kiemelten fontos megállapítani, hogy azok vámértéke annak a körülménynek a figyelembevételével legyen megállapítva, hogy mikor és hol történt az Unió vámterületére való belépésük.

Incoterms klauzulák, fuvarparitások (2010)

Az INCOTERMS klauzulák frissítése 2011. január 1-jével lépett életbe. A klauzulák nem kötelező érvényű törvények, hanem megformált kereskedelmi szokványok, amelyek csak a szerződéses megegyezés után válnak érvényessé.

Fuvarparitások és kiigazító tényezők

A vámérték pontos meghatározásához szükséges figyelembe vennünk azokat a kereskedelemben alkalmazandó klauzulákat, amelyek a termék értékesítője és vevője között, az adott ügyletben meghatározzák a felek kötelezettségeit és jogait. Ha információval rendelkezünk arról, hogy a felek közötti költség, biztosítás, kockázat hogyan és hol oszlik meg, úgy a vámérték számításánál is tudni fogjuk, hogy ezek az elemek az ügyleti értéket kiegészítik, vagy abba nem beszámítandóak.

A nemzetközi kereskedelmi gyakorlatban **fuvarparitás** alatt azt a földrajzi pontot értjük, ahol az áru szállításával kapcsolatos költségek az eladóról a vevőre szállnak át, **a teljesítés helye** pedig az a földrajzi hely, ahol az áruval, illetve szolgáltatással összefüggő kockázat, kárveszély átszáll az eladóról a vevőre.

Az INCOTERMS 2010 a szállítási módok szerint tagolódik. A klauzulák egy része minden szállítási módra – szárazföldi, légi és vízi -, valamint a multimodális szállítási módra is kiterjed. Ezek különösen konténeres szállítás esetén alkalmazhatók. A klauzulák másik csoportja kizárólag vízi szállítás esetén alkalmazható.

Néhány klauzula és magyarázatuk a teljesség igénye nélkül:

- 1) **EXW** – *ex works/üzemből* – az eladó köteles a terméket átadni, rendelkezésre bocsátani a saját telephelyén (vagy más megjelölt helyen) a vevőnek, anélkül, hogy bármilyen költséget vagy kockázatot vállalna a szállításból. Az eladó nem köteles az árut átrakni a szállító járműbe, nem kötelessége az exportcélú vámügyintézés sem.
- 2) **FOB** – *free onboard / költségmentesen a hajó fedélzetére* – a leggyakrabban alkalmazott tengeri klauzula alkalmazása esetén az eladó akkor teljesít, ha az áru áthalad a hajó korlátja fölött. Az eladó szerez be az exporthoz szükséges minden engedélyt, a vevő saját költségén szállíttatja el az árut a kikötőből, és viseli mindazon kárt, amely a szállítás során keletkezik. Az eladó kötelessége értesíteni a vevőt a berakodás tényéről, és át kell adnia az okmányt, amely igazolja, hogy az áru átadása megfelelően megtörtént (általában a hajó raklevél szolgál ennek igazolására).
- 3) **CIF** – *cost insurance and freight / költség, biztosítás és fuvardíj* – kétpontos klauzula, amely alapján az elhajózási kikötőben a hajó korlátja fölött átszáll a kárveszély a vevőre, az eladó viseli a költségeket a rendeltetési kikötőig, beleértve a biztosítási díjat is. Az eladó a saját költségén köti meg a fuvarbiztosítást, amelynek kedvezményezettje a vevő. A biztosítási díjnak a szerződéses ár 110%-ára kell szólnia, a szerződés devizanemére kiállítva.
- 4) **DAP** – *delivered at place / helyszíni kiszállítás* - az eladó akkor teljesít, amikor a meghatározott célállomáson a vevő rendelkezésére bocsátja a beérkező szállítóeszközből kirakható küldeményt. Eddig minden kockázatot az eladó visel. Amennyiben a felek másként nem állapodnak meg, az eladó nem jogosult az áru célállomáson történő kirakodása során felmerült költségei megtérítését követelni a

vevőtől. Az eladó intézi az export engedélyeket, azonban az import engedélyek beszerzése, a vámfizetés, illetve az import vámügyintézés a vevő feladata.

Példa a vámtartozás megállapítására

Malajziából (Kuala Lumpurból) majomkenyérfából készített kézi faragású étkezőasztalokat importálnak Budapestre. Meg kell határozni az áruk vámértékét, a vámtartozás és egyéb terhek összegét. Rendelkezésre áll a kereskedelmi számlán található ügyleti érték összege, a vámtétel, az ÁFA mérték, az aktuális MNB árfolyam, a fuvarparitás, valamint a szállítás során az Európai Unió vámhatáráig, valamint onnan a rendeltetési helyig felmerült költségek összege.

Gyártás helye: Kuala Lumpur (Malajzia)

Indulási kikötő: Port Klang (Malajzia)

Az Unióba belépés helye: Koper (Szlovénia-az EU határa)

Rendeltetési hely: Budapest (Magyarország)

Ügyleti érték: 69.400 USD	Szállítási költség
MNB árfolyam: 277,75 Ft = 1 USD	Port Klang (MY) – Koper (SL) = 405.372 Ft
Fuvarparitás: FOB Port Klang (Malajzia)	Koper (SL) – Budapest = 307.182 Ft
Vámtétel: 5,6 %	ÁFA tétel: 27 %

Ügyleti érték: 69.400 USD X 277.75 = 19.275.850 Ft

Vámérték

19.275.850 Ft + 405.372 Ft = 19.681.222 Ft

(A fuvarparitás szerint az eladó azt vállalta, hogy az árut az indulási kikötőbe, a megjelölt hajó fedélzetére szállítja. Minden felmerült költség és kockázat eddig az övé volt, majd az árunak a hajó korlátján való átemelésével átszállt a vevőre. Az indulási kikötőtől az EU vámhatáráig (Koper) felmerülő költségek a vevőt terhelik és az ügyleti értéket növelni fogják.

Vámtartozás: **19.681.222 Ft X 5,6 % = 1.102.148 Ft**

ÁFA alap: **19.681.222 Ft + 1.102.148 Ft + 307.182 Ft = 21.090.552 Ft**

(Az ÁFA alapját ebben az esetben a vámérték, valamint a vámtartozás és az EU vámhatáráról a rendeltetési helyig felmerülő költségek alkotják)

ÁFA: **21.090.552 Ft X 27% = 5.694.449 Ft**

Fizetendő vám: **1.102.100 Ft (100 Ft-ra kerekítve)**

Fizetendő ÁFA: **5.694.449 Ft**

A vámhatóság a fizetendő terhek összegét határozatban közli az ügyféllel, akinek alapesetben 10 nap áll rendelkezésére, hogy fizetési kötelezettségének eleget tegyen.

Nem kereskedelmi jellegű áruforgalom

Nem kereskedelmi jellegű áru a magánszemély által magánszemélynek küldött küldeményben lévő áru azzal a feltétellel, hogy:

- 1) a küldemény alkalmi jellegű,
- 2) a küldemény kizárólag olyan, a címzett vagy családja általi személyes használatra szolgáló árukat tartalmaz, amelyekhez jellegüknél vagy mennyiségüknél fogva nem fűződik kereskedelmi érdek,
- 3) a küldeményt a feladó a címzettnek mindennemű pénzbeli ellenszolgáltatás nélkül küldi, az utas személyes poggyászában lévő áru akkor, ha,
- 4) alkalmi jellegű,
- 5) kizárólag az utas vagy családja személyes használatára szolgáló vagy ajándékozásra szánt árucikkekből áll, és az árucikkek jellege és mennyisége nem utal arra, hogy a behozatal vagy kivitel esetleg kereskedelmi céllal történik.

Az Unió vámterületére beszállított nem uniós áruk egy része nem kereskedelmi jelleggel érkezik. Általában ezeket a termékeket saját részre rendelik, vagy személyesen hozzák be, de az a közös bennük, hogy csak akkor rendelkezhetnek velük szabadon, amennyiben a személyi poggyász részét képezik, és azt a vámhatóság engedélyezi.

Személyi poggyásznak azok az importált termékek minősülnek, amelyeket együttesen az utas – vámellenőrzés esetére – az Unió vámterületére történő belépésekor, mint személyi poggyászat a vámhatóságnak be tud mutatni, illetőleg a vámhatóságnak utóbb tud bemutatni, feltéve, hogy ezzel egyidejűleg igazolja, hogy azokat indulásakor a fuvarozónál kísérő poggyászként adta fel.

A vám- és nemzeti adómentesség arra a személyi poggyász behozatalra terjed ki, amely:

- 1) alkalmi jellegű (olyan behozatal, amely ésszerű időn belül nem egy sorozat részeként valósul meg),
- 2) importált termék vagy termékek az utas, annak családtagja személyes használatára vagy ajándékozás céljára szolgálnak,
- 3) importált terméknek vagy termékeknek sem a jellege, sem a mennyisége nem utal kereskedelmi jellegű importra, (az első három feltétel együttesen jelenti a nem kereskedelmi jellegű importot), továbbá,
- 4) importált termékek értéke és mennyisége nem haladja meg az adómentességi érték- és mennyiséghatárt.

A négy feltétel egyidejű érvényesülése azt jelenti, hogy a – következőkben ismertetett – érték- és mennyiséghatár csak felső korlátot jelent, amelyen belül a többi feltétel figyelembevételével kerül meghatározásra a vám- és nemzeti adómentesen behozható mennyiség. Azonban, ha bármely feltétel nem teljesül, úgy a vám eljárás az általános szabályok szerint, vám- és nemzeti adófizetés mellett végezhető el.

A vámmentességi rendelet, illetve az utasok személyi poggyászában importált termékek Általános forgalmi adó és jövedéki adó mentességéről szóló 2008. évi LXVIII. törvényben (a továbbiakban: utasforgalmi törvény), valamint az Általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 99. § (1) bekezdés a) pontjában EUR összegben meghatározott vám- és adómentességi értékhatárok aktuális forintösszegei a 2018. január 1. és 2018. december 31. közötti időintervallumban az alábbiak szerint alakulnak.

Az adómentességi értékhatár az adómentességi mennyiséghatár által nem szabályozott termékekre vonatkozó vám- és nemzeti adómentes keret, amely az utazás formájától és az utas életkorától függően az alábbi táblázatban meghatározott értékeket jelenti.

Utas	Vám- és nemzeti adómentes értékhatár EUR-ban / HUF-ban
Légi utas	430.- / 93 000.-
Légi utastól eltérő utas (közút, vasút, hajó)	300.- / 134.000.-
15 év alatti utas	150.- / 47.000.-

Az utasforgalmi törvény szerinti értékhatárok (az utasforgalmi törvény 8. § alapján alkalmazott, tárgy naptári évet megelőző év október hónapjának első munkanapja 2017. október 2. szerinti árfolyam: 311,15 HUF/EUR).

A táblázatban meghatározott adómentességi értékhatárok alkalmazása során **a kedvezmény nem vonható össze az együtt utazó családtagok tekintetében**, valamint **az áruk vámértéke sem osztható meg**, amely azt jelenti, hogy az értékhatárt meghaladó termék esetén a fizetési kötelezettség a teljes értéket figyelembe véve kerül meghatározásra.

Példa

Légi forgalomban a 15 év feletti utas által behozott 300.- EUR és 250.- EUR értékű termék esetén csak az egyikre adható meg a vám és nemzeti adómentesség, a másik termék értéke nem osztható meg vámmentes és nem vámmentes keretre.

Az adómentességi értékhatárba nem tartoznak bele azon termékek, amelyekre vonatkozóan **adómentességi mennyiséghatár** került megállapításra. Továbbá az utas személyes szükségleteinek kielégítésére szolgáló gyógyszer vámértéke az adómentességi értékhatár alkalmazása során nem vehető figyelembe.

Az utasforgalmi törvény adómentességi mennyiséghatárt állapít meg az alábbi mennyiségű dohány- és alkoholtermékekre. Az adómentességi mennyiséghatárral érintett áruk vonatkozásában a vám- és adómentesség csak annak az utasnak adható meg, aki a belföldre lépésének napján a 17. életévét betöltötte.

Dohánytermékek

Légi utasok	Légi utasoktól eltérő utasok
- 200 db cigaretta, vagy	- 40 db cigaretta, vagy
- 100 db szivarka (darabonként 3 grammnál nem nagyobb tömegű), vagy	- 20 db szivarka (darabonként 3 grammnál nem nagyobb tömegű), vagy
- 50 db szivar, vagy	- 10 db szivar, vagy
- 250 gramm fogyasztási dohány	- 50 gramm fogyasztási dohány

Alkoholtermékek

- 1) 1 liter 22 térfogatszázaléknál nagyobb alkoholtartalmú alkoholtermék vagy legalább 80 térfogatszázalék alkoholtartalmú nem denaturált alkoholtermék, vagy,
- 2) 2 liter 22 térfogatszázaléknál nem nagyobb alkoholtartalmú alkoholtermék, köztes alkoholtermék, pezsgő vagy egyéb bor, valamint,
- 3) 4 liter szőlőbor,
- 4) 16 liter sör.

A dohány- és alkoholtermékekre (kivéve a szőlőbor és sör) vonatkozóan az utasforgalmi törvény a mennyiséghatáron túl további feltételt határoz meg olyan formában, hogy ezen termékeknél a fentiekben meghatározott mennyiségi korlátok külön-külön jelentik az adómentességi értékhatár 100 %-át. A dohány-, illetve az alkoholtermék esetén a meghatározott mennyiséghatárok százalékos részarányainak együttes összege azonban nem haladhatja meg a 100 %-ot.

Példa

Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy ha a légi utastól eltérő utas behoz 40 db cigarettát, úgy vám- és adómentesség csak erre a mennyiségre adható, a további dohánytermékekre (szivarka, szivar, fogyasztási dohány) vám- és adómentesség már nem adható.

Amennyiben 20 db cigarettát (mennyiséghatár 50 %-a) hoz be, úgy vám- és adómentesen behozhat még 5 db szivart, vagy 10 db szivarkát, vagy 25 gramm fogyasztási dohányt (a mennyiséghatár további 50 %-a).

5. Tiltások és korlátozások

Tiltó, korlátozó rendelkezések

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetén belül a NAV Központi Irányítása Vám Főosztály Különleges Eljárások Osztálya látja el az érintett termékkörökre vonatkozó ellenőrzési feladatok végrehajtásának országos felügyeletét.

Az irányadó uniós és/vagy nemzeti jogszabályok alapján a vámhatóság az alábbi korlátozás és/vagy tilalom alá tartozó termékkörök nemzetközi forgalmát felügyeli:

- 1) haditechnikai termékek,
- 2) kulturális javak,
- 3) védett állat- és növényfajok, valamint a belőlük készült termékek,
- 4) az EU-ba irányuló faanyagok (FLEGT), ózonréteget lebontó anyagok (ODS),
- 5) kettős felhasználású termékek és technológiák, illetve radioaktív anyagok,
- 6) kábítószer prekursorok, illetve kábítószeres, pszichotróp és új pszichoaktív anyagok,
- 7) veszélyes anyagok és készítmények,
- 8) polgári használatra engedélyezett lőfegyverek és lőszeres, valamint a közbiztonságra különösen veszélyes egyes eszközök,
- 9) polgári felhasználású robbanóanyagok,
- 10) biztonsági papírok,
- 11) növény-egészségügyi ellenőrzés alá nem eső szállítmányok fa csomagolóanyagai,
- 12) személyes fogyasztásra szánt állati eredetű termékek és vadásztrófeák.

Haditechnikai termékek

A haditechnikai tevékenység engedélyezésének és a vállalkozások tanúsításának részletes szabályairól szóló 156/2017. (VI. 16.) Korm. rendelet melléklete tartalmazza az ellenőrzés köteles termékköröket (tűzfegyverek, kényszerítő eszközök, titkosszolgálati eszközök).

A haditechnikai termékek harmadik országok és Magyarország viszonylatában megvalósuló behozatala, kivitele, újra kivitele, valamint a tagállamok és Magyarország közötti szállítása és Magyarországon történő átszállítása engedélyköteles.

Az engedélyeket kibocsátására Magyarországon Budapest Főváros Kormányhivatala (BFKH) Kereskedelmi, Haditechnikai, Exportellenőrzési és Nemesfém hitelesítési Főosztály Haditechnikai Osztálya állítja ki.

Kulturális javak

A legalább 50 évnél régebbi kulturális javak körébe sorolható tárgyakkal az Európai Unió más tagállamaiba történő kiszállítása, illetve Unión kívüli országokba irányuló kivitele, újra kivitele és ideiglenes kivitele engedélyhez kötött, az érintett műtárgyak pénzbeli értékétől függően.

Az irányadó nemzeti szabályozás alapján engedélyköteles a legalább 50.000 Ft forgalmi értékkel bíró kulturális tárgyak kivitele. A pénzbeli érték megállapítása a tulajdonos kötelezettsége, amelyhez értékbecslés vagy műkereskedelmi számla szolgálhat alapul. A vámhatóság csak az Unión kívüli országok tekintetében megvalósuló kiviteli, újrakiviteli és ideiglenes kiviteli eljárásokat ellenőrzi, illetve az ilyen eljárásokhoz kapcsolódó engedélyeket kezeli. A kulturális javak Európai Unión kívüli államok tekintetében megvalósuló kivitele, újra kivitele és ideiglenes kivitele, valamint Európai Unión belüli szállítása engedélyköteles. Az engedélyeket Magyarországon a Miniszterelnökség Örökségvédelmi Hatósági Főosztálya állítja ki.

Veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok (CITES)

A vadon élő állat- és növényfajok számára kereskedelmük szabályozása által biztosított védelemről szóló 338/97/EK tanácsi rendelet „A-D” mellékleteiben szereplő növény- és állatfajok élő és élettelen egyedei, azok jól felismerhető részei és a tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 865/2006/EK bizottsági rendelet 1. cikk 4b. pontja szerinti vadásztrófeái, származékai, a belőlük készített preparátumok és tárgyak képezik az ellenőrzés tárgyát.

A jogszabályokban meghatározott termékek harmadik országok tekintetében megvalósuló behozatala, kivitele, újra kivitele és tranzitja, valamint az Európai Unió területén belüli szállítása engedélyköteles. Az engedélyeket hazánkban a Földművelésügyi Minisztérium Természet megőrzési Főosztály Biodiverzitás- és Génmegőrzési Osztály állítja ki.

Vadásztrófeák

A közvetlen elejtésből származó vadásztrófea Magyarországról történő kiviteléhez a megyei kormányhivatalok (mint első fokú vadászati hatóságok) által kiállított trófeabírálati lap szükséges. Az elhullott vagy egyéb nem közvetlen elejtésből származó vadásztrófea, illetve hullott agancs Magyarországról történő kiviteléhez a megyei kormányhivatalok által kiállított trófea kiviteli engedély szükséges.

Nemzeti értéké nyilvánított vadásztrófea Magyarországról történő kiviteléhez fentiekén kívül az Országos Trófeabíráló Testület engedélyező határozata is szükséges. A vadásztrófeák Európai Unión kívüli országból történő behozatalához a hatósági állatorvos által kiállított Közös Állategészségügyi Beléptetési Okmány szükséges. Ha a vadásztrófea a Washingtoni Egyezmény (CITES) hatálya alá is tartozik, úgy a behozatalhoz és a kivitelhez az illetékes CITES Igazgatási Hatóság által kiállított CITES-engedély beszerzése is szükséges.

Az EU-ba irányuló faanyag-behozatal (FLEGT)

Irányadó jogszabályok:

- az Európai Unióba irányuló faanyag-behozatal FLEGT engedélyezési rendszerének létrehozásáról szóló 2173/2005/EK tanácsi rendelet,
- az Európai Közösségbe irányuló faanyag-behozatal FLEGT engedélyezési rendszerének létrehozásáról szóló 2173/2005/EK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó részletes rendelkezések megállapításáról szóló 1024/2008/EK bizottsági rendelet.

A FLEGT az Európai Bizottság által létrehozott, a legális forrásból származó faanyagok kereskedelmét biztosító ellenőrzési rendszer, amely az illegálisan kitermelt faanyag felhasználásának csökkentését hivatott szolgálni. A rendszer megvalósításának célja, hogy olyan fából készült termékek léphessenek be az Európai Unió vámterületére, amelyek legális forrásból származnak.

A FLEGT rendszer hatálya alá tartozó fatermékek harmadik országból az Európai Unió vámterületére történő behozatala engedélyköteles. A vám eljárás jogosultja, aki kezdeményezi a termékek szabad forgalomba bocsátását a BFKH Kereskedelmi, Haditechnikai, Exportellenőrzési és Nemesfém hitelesítési Főosztály Kereskedelmi Osztálytól kérelmezi az exportáló partner által rendelkezésre bocsátott FLEGT engedély vizsgálatát.

Ózonréteget lebontó anyagok (ODS)

Irányadó jogszabályok:

- az ózonréteget lebontó anyagokról szóló 1005/2009/EK számú európai parlamenti és tanácsi rendelet,
- a fluortartalmú üvegházhatású gázokkal és az ózonréteget lebontó anyagokkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 14/2015. (II. 10.) Korm. rendelet.

A jogszabályok összefoglaló néven szabályozott anyagokat említenek, amelyek vámtarifaszám és megnevezés alapján vannak csoportosítva. A szabályozott anyagok harmadik országból az Európai Unió vámterületére történő behozatala, vagy az Európai Unióból harmadik országba irányuló kivitele tilos. A tilalom alá nem eső anyagok behozatala és kivitele az Európai Bizottság engedélyéhez kötött.

Kettős felhasználású termékek

Irányadó jogszabályok:

- a kettős felhasználású termékek kivitelére, transzferjére, brókertevékenységére és tranzitjára vonatkozó közösségi ellenőrzési rendszer kialakításáról szóló 428/2009/EK tanácsi rendelet,
- a kettős felhasználású termékek külkereskedelmi forgalmának engedélyezéséről szóló 13/2011. (II. 22.) Korm. rendelet.

A kettős felhasználású termékek olyan termékek, amelyek polgári célú felhasználás mellett alkalmasak hagyományos és tömegpusztító fegyverek, valamint az azok célba juttatására szolgáló eszközök gyártására, kifejlesztésére. Kereskedelmük ellenőrzéséről nemzetközi megállapodások, uniós és nemzeti jogszabályok rendelkeznek.

A kettős felhasználású termékek – melyek a tanácsi rendelet mellékletét képezik- kivitele, újra kivitele, tranzitja uniós, behozatala viszont nemzeti szabályozás alá esik.

A termékkör Európai Unión kívüli és Európai Unión belüli forgalma egyaránt engedélyköteles. Az engedélyeket hazánk területén a BFKH Kereskedelmi, Haditechnikai, Exportellenőrzési és Nemesfém hitelesítési Főosztály Exportellenőrzési Osztály bocsátja ki.

Radioaktív anyagok

Az egyes áruk, szolgáltatások és anyagi értéket képviselő jogok vámhatárt vagy országhatárt átlépő kereskedelméről szóló 52/2012. (III. 28.) Korm. rendelet.

A jogszabály 1. mellékletének 1.1. pontjában vámtarifaszám és árumeagnevezés alapján felsorolt radioaktív anyagok (izotópok, atomerőművek fűtőanyagai).

Az engedélyeket hazánk területén a BFKH Kereskedelmi, Haditechnikai, Exportellenőrzési és Nemesfém hitelesítési Főosztály Kereskedelmi Osztály állítja ki.

Kábítószer-prekurzorok

Gyógyszerek, kozmetikumok, festékek, lakkok, vegyipari termékek engedélyezett vegyipari előállítására felhasználható anyagok, amelyek azonban kábítószerek illegális előállítására is felhasználhatók.

A kábítószer-prekurzoroknak az Unió és harmadik országok közötti kereskedelme nyomon követésére vonatkozó szabályok megállapításáról szóló 111/2005/EK tanácsi rendelet mellékletében veszélyességi kockázatuk alapján négy kategóriába sorolt anyagok. A tanácsi rendelet az ellenőrzésköteles vegyi anyagokat vámtarifaszám árumeagnevezés, és vegyi anyag azonosítószám (CAS szám) alapján rendszerezi.

A kábítószer-prekurzorok harmadik országok tekintetében megvalósuló behozatala és kivitele engedélyköteles. Az engedélyeket hazánk területén a BFKH Kereskedelmi, Haditechnikai, Exportellenőrzési és Nemesfém hitelesítési Főosztály Kereskedelmi Osztály állítja ki.

Kábítószer, pszichotróp és új pszichoaktív anyagok:

Irányadó jogszabályok:

- a kábítószerekkel és pszichotróp anyagokkal, valamint az új pszichoaktív anyagokkal végezhető tevékenységekről, valamint ezen anyagok jegyzékre vételéről és jegyzékeinek módosításáról szóló 66/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet,
- az új pszichoaktív anyaggá minősített anyagokról vagy vegyületsoportokról szóló 55/2014. (XII. 30.) EMMI rendelet.

Az ellenőrzés alá tartozó termékkörök, kábítószer, pszichotróp anyagok, pszichoaktív anyagok jegyzékeit a kormányrendelet mellékletei tartalmazzák. A kábítószer és pszichotróp anyagok, valamint az új pszichoaktív anyagok, továbbá a kormányrendelet 4. § (1)-(2) bekezdésében említett egyéb anyagok harmadik országok és Magyarország között megvalósuló behozatala, kivitele, újra kivitele engedélyköteles. Az egyes tagállamok és Magyarország közötti szállítás szintén engedélyköteles.

A szállításhoz szükséges eseti export / import engedélyeket az Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet Kábítószerügyi Főosztálya állítja ki.

Veszélyes anyagok és készítmények

Irányadó jogszabályok:

- a nemzetközi kereskedelemben forgalmazott egyes veszélyes vegyi anyagok és peszticidek előzetes tájékoztatáson alapuló jóváhagyási eljárásáról szóló, 1999. szeptember 10-én aláírt Rotterdami Egyezmény,
- a nemzetközi kereskedelemben forgalmazott egyes veszélyes vegyi anyagok és peszticidek előzetes tájékoztatáson alapuló jóváhagyási eljárásáról szóló Rotterdami Egyezmény kihirdetéséről szóló 266/2004. (IX. 23.) Korm. rendelet.

A veszélyes anyagok és készítmények két felhasználási kategóriára, peszticidekre (növényvédő szerek, biocidok) és ipari vegyi anyagokra csoportosíthatók. A veszélyes vegyi anyagok kiviteléről és behozataláról szóló 649/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet a kivitelre szánt anyagok forgalmát korlátozza, és a korlátozás alá tartozó anyagok kivitelét az exportőr által az importőr felé nyújtott előzetes tájékoztatáson alapuló bejelentési, illetve jóváhagyási eljáráshoz köti.

Polgári használatra engedélyezett lőfegyverek, lőszer és a közbiztonságra különösen veszélyes egyes eszközök

Irányadó jogszabályok:

- 1) a fegyverek megszerzésének és tartásának ellenőrzéséről szóló 91/477/EGK Tanácsi Irányelv és a módosításáról szóló 2008/51/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv,
- 2) az Egyesült Nemzeteknek a nemzetközi szervezett bűnözés elleni egyezményét kiegészítő, a tűzfegyverek, részeik, alkotóelemeik és a lőszer tiltott gyártásáról és kereskedelméről szóló jegyzőkönyve, valamint a tűzfegyverek, tűzfegyverdarabok, alkotóelemeik és lőszerük kiviteli engedélyezési, behozatali és tranzit szabályainak létrehozásáról szóló 258/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet,
- 3) a lőfegyverekről és lőszeréről szóló 2004. évi XXIV. törvény (fegyvertörvény),

- 4) az egyes áruk, szolgáltatások és anyagi értéket képviselő jogok vámhatárt vagy országhatárt átlépő kereskedelméről szóló 52/2012. (III. 28.) Korm. rendelet.

Az ellenőrzés tárgyát képező termékek a polgári használatra engedélyezett lőfegyverek és lőszer, ezek alkatrészei, tartozékai, amelyek a fegyvertörvény 2. § 16., 22. és 38. pontjaiban találhatóak meg, továbbá a 258/2012/EU rendelet I. mellékletében szereplő lőfegyverek és lőszer tartoznak ide. Amennyiben szükséges elhatárolni az ilyen termékeket a haditechnikai termékektől, az elhatárolás során azt kell figyelembe venni, hogy a lőfegyverek és lőszer milyen felhasználási célt szolgálnak. Továbbá milyen felhasználást feltételeznek a műszaki paraméterek, a kialakítás, a működési elv (hadászati, nemzetbiztonsági, polgári felhasználás). A tűzfegyver, a lőfegyverdarab, a fegyvertörvény alapján lőfegyvernek minősülő légfegyver, a színházi fegyver, a lőszer, a lőszerelem és a hangtompító tartásához, illetve Magyarország területére bármely forgalomban, harmadik országból történő behozatalához, Magyarország területéről harmadik országba történő kiviteléhez, az ország területén történő átszállításhoz az illetékes megyei (budapesti) rendőrkapitányságok, bizonyos esetben az Országos Rendőr-főkapitányság engedélye szükséges. Engedélyt az kaphat, aki annak tartására vonatkozó engedéllyel rendelkezik.

Polgári felhasználású robbanóanyagok

Irányadó jogszabály:

Az egyes áruk, szolgáltatások és anyagi értéket képviselő jogok vámhatárt vagy országhatárt átlépő kereskedelméről szóló 52/2012. (III. 28.) Korm. rendelet.

A robbanóanyagok kereskedelmét az általuk hordozott közbiztonsági kockázatok miatt uniós és nemzeti jogszabályok korlátozzák. A vámhatóság ellenőrzési tevékenysége arra irányul, hogy a termékkör polgári rendeltetésének jogszerűségét biztosítsa, és a jogellenes felhasználást megakadályozza.

Az érintett termékek a Korm. rendelet 2. és 3. mellékletében szereplő, a 3601-3603 vámtarifaszám alá tartozó polgári, jellemzően ipari felhasználásra kerülő robbanóanyagok.

Az engedélyezési eljárást Magyarországon a BFKH Kereskedelmi, Haditechnikai, Exportellenőrzési és Nemesfém hitelesítési Főosztály Kereskedelmi Osztály állítja ki.

Biztonsági papírok

Irányadó jogszabályok:

- az egyes áruk, szolgáltatások és anyagi értéket képviselő jogok vámhatárt vagy országhatárt átlépő kereskedelméről szóló 52/2012. (III. 28.) Korm. rendelet,
- a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szerveinek hatásköréről és illetékességéről szóló 485/2015. (XII. 29.) Korm. rendelet.

A Korm. rendelet hatálya alá tartozó biztonsági papírok (pl. bankjegypapír, értékpapír, állampapír, személyazonosító okmány, zárjegy, bélyeg) bármely ország viszonylatában történő kereskedelmi célú behozatala, kivitele és újra kivitele engedélyköteles. Magyarország és az Európai Unió kívüli országok, illetve Magyarország és más uniós tagállamok közti szállítás egyaránt engedélyhez kötött. Az engedélyeket a BFKH Kereskedelmi, Haditechnikai, Exportellenőrzési és Nemesfém hitelesítési Főosztály Kereskedelmi Osztály állítja ki.

Növény-egészségügyi szempontból nem ellenőrzésköteles szállítmányok fa csomagolóanyagainak vámhatósági ellenőrzése

Irányadó jogszabályok:

- a növényeket, vagy növényi termékeket károsító szervezeteknek a Közösségbe történő behurcolása és a Közösségen belüli elterjedése elleni védekezési intézkedésekről szóló

2000/29/EK tanácsi irányelv,

- a növény-egészségügyi feladatok végrehajtásának részletes szabályairól szóló 7/2001 (I. 17.) FVM rendelet.

Az ellenőrzési tevékenység a károsító anyagokat vagy kártevőket tartalmazó fa csomagolóanyagok Európai Unióba bekerülésének megakadályozását célozza. Ennek értelmében az ellenőrzött termékek körébe tartozik a fából készült csomagolóanyag, csomagolóládák, dobozok, rekeszek, dobok és hasonló csomagolóeszközök, szállítódeszkák, szekrényes rakodólapok, egyéb raklapok és szállítótálcák, a rakomány kiemeléséhez és alátámasztásához használt fa.

A fa csomagolóanyagok behozatalával kapcsolatos szakhatósági feladatokat a növény- és talajvédelmi hatáskörben eljáró területileg illetékes járási hivatalok látják el. A termékkört érintő országos hatósági felügyeleti tevékenységet a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság (NÉBIH NTAI) végzi.

Termésművelő anyagok, növényvédő szerek és a 28% nitrogén tartalom feletti ammónium-nitrát, illetve a nitrogént ammónium-nitrát formában tartalmazó műtrágyák

Irányadó jogszabályok:

- a műtrágyákról szóló 2003/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet,
- az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény,
- termésművelő anyagok engedélyezéséről, tárolásáról, forgalmazásáról és felhasználásáról szóló 36/2006. (V. 18.) FVM rendelet.

A termésművelő anyagok, a növényvédő szerek és a műtrágyák alapvetően az élelmiszerek, élelmiszeripari alapanyagok megfelelő minőségben történő előállítására használatosak. Az elmúlt időszakban azonban robbanóanyagként történő felhasználásuk is előtérbe került, ami a vámhatóság részére tovább ellenőrzési feladatot generált.

Engedélyköteles termék magyarországi forgalomba hozatalára és felhasználására a NÉBIH Növény-, Talaj- és Agrárkörnyezet-védelmi Igazgatóság által kiállított engedély alapján kerülhet sor.

A vámhatóság ellenőrzési tevékenysége kizárólag az Unión kívüli országokból behozott anyagok és készítmények szabad forgalomba bocsátására terjed ki.

Személyes fogyasztásra és a kedvtelésből tartott állatok etetésére szánt állati eredetű termékek

Irányadó jogszabályok:

- az állati eredetű termékek személyes szállítmányainak a Közösségbe történő behozataláról és a 136/2004/EK rendelet módosításáról szóló 2006/2009/EK bizottsági rendelet,
- a személyes fogyasztásra szánt állati eredetű termékek behozataláról szóló 44/2010. (IV. 23.) FVM rendelet.

Az érintett termékek a bizottsági rendelet I. mellékletében szereplő, nem kereskedelmi célú áruforgalomban EU-n kívüli országból Magyarország területére érkező személyes fogyasztásra és a kedvtelésből tartott állatok etetésére szánt állati eredetű termékek. A személyes fogyasztásra szánt állati eredetű terméknek a bizottsági rendelet I. melléklete 1. részében, a kedvtelésből tartott állatok etetésére szánt állati eredetű terméknek a bizottsági rendelet I. mellékletének 2. részében felsorolt termékek minősülnek.

Az engedélyező hatóság a NÉBIH Állategészségügyi és Állatvédelmi Igazgatósága.

Termékbiztonság és megfelelés

A NAV társhatóságként vesz részt az eljárásban az alábbi jogszabályok alapján:

- az Európai Unió és a Tanács 765/2008/EK rendelete a termékek forgalmazásának tekintetében az akkreditálás és a piacfelügyelet előírásainak megállapításáról és a 339/93/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről,
- a termékek piacfelügyeletéről szóló 2012. évi LXXXVIII. törvény,
- a piacfelügyeleti tevékenység részletes szabályairól szóló 6/2013. (I. 18.) Korm. rendelet.

A termékbiztonsági és piacfelügyeleti intézkedések célja olyan árucikk forgalomba hozatalának, illetve szolgáltatás nyújtásának megakadályozása, amely nem felel meg az azokra vonatkozó élet- és egészségvédelmi követelményeknek, továbbá olyan intézkedések foganatosítása, amelyek megfelelő visszatartó erőt biztosítanak az ilyen termékek forgalmazásával szemben.

Magyarországon a piacfelügyeleti feladatok végrehajtására 2017. január 1-jétől a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (NFM) Fogyasztóvédelmi Piacfelügyeleti Főosztály rendelkezik általános hatáskörrel, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) közreműködő hatóságként vesz részt ennek a feladatnak a végrehajtásában.

Szellemi tulajdonjog

Irányadó jogszabályok:

- a szellemi tulajdonjogok vámhatósági érvényesítéséről és az 1383/2003/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 608/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet,
- a szellemi tulajdonjogok vámhatósági érvényesítéséről szóló 608/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletben meghatározott formanyomtatványok kidolgozásáról szóló 1352/2013/EU bizottsági rendelet,
- az egyes szellemi tulajdonjogokat sértő áruk elleni vámhatósági intézkedésekről szóló 556/2013. (XII. 31.) Korm. rendelet.

Kiemelt figyelmet kell fordítania a vámhatóságnak a hamisított termékek által hordozott kockázatokra és azok káros hatásaira, így az azokkal szembeni fellépés kiemelt prioritással bír a vámhatóság tevékenységében. A hamisított termékek forgalma egyrészt gazdasági és erkölcsi károkat okoz a tagállamoknak és a jogtulajdonos gazdasági szereplőknek, másrészt a megtévesztés révén a fogyasztók egészségét, illetve életét is veszélyeztetheti.

Szellemi tulajdonjogot eredeztet a védjegy, formatervezési minta, földrajzi árujelző, szerzői vagy kapcsolódó jog, szabadalom, a például a gyógyszerekre és a növényvédő szerekre vonatkozó kiegészítő oltalmi tanúsítvány, növényfajta-oltalom, félvezető termékek topográfiája, használati minták, jogszabály által védett kereskedelmi nevek.

Kézpénzellenőrzés

Minden olyan, az Európai Unióba belépő vagy az Európai Uniót elhagyó utas, akinél 10.000 euró vagy azt meghaladó összegű készpénz (akár különböző pénznemekben) vagy ennek megfelelő összértékű készpénz-helyettesítő eszköz (értékpapír, kötvény, részvény, utazási csekk stb.) van, a vámhatóságnak köteles erről írásban nyilatkozatot tenni. A nyilatkozatot annál a vámhatóságnál (vagy egyéb illetékes hatóságnál) kell megtenni, illetve benyújtani, ahol az utas belépett az Európai Unióba, vagy ahol elhagyta azt. Az Európai Unió néhány tagállamában emellett léteznek külön ellenőrzési és nyilatkozattételi előírások a Közösségen belüli készpénzforgalomra.

6. Szankciók a vámigazgatásban

Vámigazgatási bírság, eljárási bírság

A jogalkotótól a vámszervek lehetőséget kaptak arra, hogy a Vámkódexben, valamint annak végrehajtási rendeleteiben, illetve a Vámtörvényben, illetve annak végrehajtása részletes szabályairól szóló rendeletben meghatározott kötelezettségek megszegése esetén vámigazgatási bírságot szabjanak ki.

A vámigazgatási bírság kiszabására az ügy valamennyi körülményének figyelembevételével a vámhatóságok által kerül sor, a jogsértő magatartás szankcionálása, illetve a jövőbeni jogsértő cselekményektől történő visszatartás érdekében.

Szankció elvek

A Vámkódex alapján a tagállamok által alkalmazott szankció legyen hatékony, arányos, visszatartó erejű:

- pénzbírság vagy,
- engedély visszavonása, felfüggesztése vagy módosítása vagy,
- mindkettő együtt.

A jogsértések szankciói, fajtáik és mértékük

Vámhiány: a keletkezett vámok és egyéb terhek és az annál kisebb összegben közölt vámok és egyéb terhek különbözete, továbbá a keletkezett, de nem közölt vámok és egyéb terhek összege, ha az nem abból eredt, hogy a vámhatóság jogszabályt sértett, vagy a rendelkezésre álló adatokat helytelenül értékelte, ide nem értve az ellenőrzés nélküli elfogadás esetét; a vámigazgatási bírság kiszabása szempontjából vámhiánynak minősül továbbá a szabályok be nem tartása miatt lefoglalt és elkobzott termékek esetében a keletkezett behozatali vámok és egyéb terhek összege, továbbá a Vámtörvény 179. § (7) bekezdése alapján megállapított egyéb teher különbözete.

A Vámtörvény által szankcionálandó jogsértések csoportjai:

- 1) árunyilatkozat-adással, értesítéssel, okmánymegőrzéssel összefüggő,
- 2) vámfelügyelettel, vámellenőrzéssel kapcsolatos,
- 3) vámeljárásokhoz kapcsolódó,
- 4) vámjogszabályok alkalmazásához kapcsolódó határozatokkal összefüggő,
- 5) vámmentességekkel összefüggő,
- 6) vámszabad területtel, tranzitterülettel összefüggő kötelezettségek megszegése.

Szankciók mértéke:

- 1) fő szabály szerint a vámhiány 50%-a,
- 2) ha nem keletkezik vámhiány, akkor a Vámtörvény 84. § (1) bekezdésében szereplő fenti tárgykörökhöz igazodó, jogsértést elkövető esetén eltérő (természetes személy, minden más személy) mértékű, a Vámtörvényben megadott maximum bírságösszeg mértékéig, mérlegelési jogkörben differenciálható forint összeget kell megállapítani. (100.000 Ft-1.000.000 Ft-ig),
- 3) A Vámtörvény 84. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott jogsértést oly módon követik el, hogy az Európai Unió vámterületére jövedéki terméket szállítanak be és a belépést követően azt nem állítják vám elé. A vámigazgatási bírság mértéke az árut terhelő vám és egyéb terhek összegének 200%-ával megegyező összeg, de legalább 40.000 Ft. [Vámtörvény 84. § (12) bekezdés],

- 4) Ha a jogsértést vagy mulasztást a bizonylatok, könyvek, nyilvántartások meghamisításával, megsemmisítésével követik el, és annak eredményeként vám és egyéb teherfizetési kötelezettség keletkezik, a vámigazgatási bírság összege a kötelezettségszegés vagy mulasztás eredményeként keletkezett vám és egyéb teherfizetési kötelezettség 200%-a,
- 5) Ha a rosszhiszeműen elkövetett kötelezettségszegéssel vagy mulasztással nem keletkezik vám és egyéb teherfizetési kötelezettség, a vámigazgatási bírság összege természetes személy esetében minimum 15.000 Ft., maximum 300.000 Ft., minden más személy esetében minimum 50.000 Ft., maximum 3 millió Ft. [Vámtörvény 86. §].

Vámigazgatási bírság gyorsított eljárás keretében

Ha a Vámtörvény 84. § (1) bekezdés b) pontja szerinti jogsértést oly módon követik el, hogy az Európai Unió vámterületére nem uniós árut juttatnak be, és a keletkezett vámhiány az 50.000 Ft-ot nem haladja meg, az eljáró vámhivatal gyorsított eljárás keretében a helyszínen vámigazgatási bírságot szabhat ki és szedhet be.

A gyorsított eljárás lefolytatásának feltétele, hogy a nem uniós áru birtokosa, szállítója:

- 1) a jogsértés tényét elismerje,
- 2) a jogkövetkezményekről szóló tájékoztatást tudomásul vegye,
- 3) a jogorvoslati jogáról lemondjon és,
- 4) a megállapított vámigazgatási bírság összegét a helyszínen megfizesse.

A gyorsított eljárás alkalmazása esetén, alacsonyabb összegű bírság kerül kiszabásra, így a Vámtörvény 84. § (8) vagy (12) bekezdése szerint megállapítható vámigazgatási bírság 50%-át kell csak kiszabni, de legalább 4000 Ft-ot, jövedéki termékre elkövetett jogsértés esetén legalább 25.000 Ft-ot.

A gyorsított eljárás jogkövetkezménye, hogy az ügyfél az eljárás ellen nem fellebbezhet, így felettes szerv vagy bíróság előtt nem támadható meg a döntés. A fellebbezési jogról való lemondást tartalmazó nyilatkozat nem vonható vissza, ezért amennyiben a jogsértés elkövetője vitatja a jogsértést, a gyorsított eljárás nem alkalmazható.

Amennyiben az előbbi feltételek együttesen nem állnak fenn, a gyorsított eljárás lefolytatására nem kerülhet sor, és a törvénysértés elbírálása, az ahhoz kapcsolódó szankció megállapítása az általános szabályok szerint történik.

Amennyiben a Vámtörvény 84. § (12) bekezdésében említett kötelezettségszegést jövedéki termékre követték el, a vámhatóság ezen árukat, illetve az azok felhasználására, tárolására és szállítására használt eszközt a Vámtörvény 90. § (1) bekezdése szerint lefoglalja. A lefoglalt jövedéki terméket a lefoglalással egyidejűleg el kell kobozni, majd ezt követően meg kell semmisíteni, ha végleges döntéssel vámigazgatási bírság kerül megállapításra. A lefoglalásról és azzal egyidejű elkobzásról a vámhatóság egyidejűleg rendelkezik.

Amennyiben a jogsértést oly módon követik el, hogy az Európai Unió vámterületére nem uniós árut juttatnak be, a vámhatóság a közölt vámok és egyéb terhek, valamint a kiszabott vámigazgatási bírság összegének megfizetéséig biztosítékként - a nélkülözhetetlen dolgok, illetve egyéb jogsértés hiányában a romlandó áruk és az élő állatok kivételével - lefoglalhatja azt az árut, amelyre a kötelezettségszegést követték, valamint az annak felhasználására, tárolására, szállítására használt eszközt, különösen akkor, ha

- valószínűsíthető, hogy a követelés későbbi kielégítése veszélyben van,
- az ügyfélnek vám és egyéb teher vagy vámigazgatási bírság tartozása van, vagy,
- a lefoglalással, tárolással, szállítással, értékesítéssel várhatóan felmerülő költségek nem jelentenek aránytalan terhet a tartozáshoz vagy az áru, eszköz értékéhez képest.

A gyorsított eljárás kapcsán a lefoglalást meg kell szüntetni, ha:

- a vámigazgatási ügyben közölt vámok és egyéb terhek összegét, továbbá a végleges döntéssel megállapított vámigazgatási bírságot megfizették, vagy,
- a lefoglalt, szállításra használt eszköz nem a jogsértést elkövető tulajdona, és a tulajdonos írásban nyilatkozik arról, hogy a szóban forgó jogsértés időpontjában nem volt tudomása arról, hogy az eszközt vámjogszabályok megsértése céljából használják fel, és ezt követően a tényállás a lefoglalás fenntartása nélkül is tisztázható.

Ha az ügyfél a közölt vámokat és az egyéb terheket vagy a vámigazgatási bírságot nem fizette meg, a biztosítékként lefoglalt nem uniós árut, valamint annak felhasználására, tárolására és szállítására használt eszközt el kell kobozni, és - az FJA 243. cikkében meghatározott kivétellel - értékesíteni kell.

Enyhébb szankciók:

figyelmeztetés, ha

- a kötelezettségszegést vagy mulasztást nem a bizonylatok, könyvek, nyilvántartások meghamisításával, megsemmisítésével követték el és,
- nincs vámhiány, vagy a vámhiány természetes személy esetén a 30.000 Ft-ot, szervezetnél a 150.000 Ft-ot nem haladja meg és,
- a kötelezettségszegést v. mulasztást első ízben követik el, és a kötelezettségszegés nem jogellenes bejuttatás.

Nem bírságotandó, ha a vámáru nyilatkozat módosítását a vámhatóság áruátengedést követő ellenőrzésének megkezdése előtt kérelmezik, a közölt vámokat és az egyéb terheket is érintő információ alapján.

Az eredeti bírság 50%-a, ha az áruátengedést követő ellenőrzés megkezdését követően, de még a jegyzőkönyv közlése előtt maga értesíti az ellenőrzést végző vámszervet, és kéri a jogsértéssel érintett vámáru nyilatkozat módosítását az ellenőrzés tárgykörét érintően.

Eljárási bírság

Az eljáró vámszerv a vámigazgatási eljárás során az e törvényben meghatározott eljárási cselekmények megsértése miatt végzés útján eljárási bírságot szabhat ki.

Az eljárási bírság összegét természetes személy esetében 100 000 Ft-ig, minden más személy esetében 1 millió Ft-ig terjedő összegben kell megállapítani.

Bírságkiszabásra vonatkozó rendelkezések

A vámigazgatási és eljárási bírság összegét 1000 Ft-ra kerekítve kell megállapítani.

A vámigazgatási bírság egy eljárásban többször, a Vámtörvény 84. § (1) bekezdése szerinti jogsértés esetén jogsértésenként külön-külön is kiszabható. Az egy vámáru nyilatkozaton belüli ismétlődő hiba egy esetben minősül.

A gyorsított eljárás kivételével, a közölt vámigazgatási bírságot a döntés véglegessé válásának napjától számított 15 napon belül kell megfizetni.

Nem lehet vámigazgatási bírságot kiszabni vámhiányt okozó jogsértés esetén, ha a szankcionálandó jogsértés tekintetében a vámok és egyéb terhek közlésére nyitva álló határidő eltelt.

Nem lehet vámigazgatási bírságot kiszabni vámhiányt nem okozó jogsértés esetén, ha a szankcionálandó jogsértés elkövetésének napjától számított 3 év eltelt.

A vámigazgatási bírság végrehajthatósága az arról szóló döntés véglegessé válásától számított 3 év elteltével évül el.

IV.

ÁRUOSZTÁLYOZÁS ÉS ÁRUISMERETI FELADATOK

1. Vámtarifák kialakulása és szerepe

A vámszedés és egyben a kereskedelem fejlődésének tekintetében igényként jelentkezett egy olyan árujegyzék vagy nómenklatúra megalkotásának a szükségessége, amely valamilyen logika és rendezőelv alapján biztosítja a kereskedelemben megtalálható áruk egységes besorolását.² A társadalmi és gazdasági élet fellendülésével, illetve a kereskedelem világméretűre történő növekedésével intenzívebbé válik az árucseré, amelynek következtében a vámok már nem elsődlegesen fiskális cézzalatt kerülnek alkalmazásra. Továbbá a vámtarifa már nem kizárólag csak a vámok meghatározásának eszköze, hanem a kereskedelempolitika sajátos eszközeként kerül alkalmazásra. Az előzőekben meghatározott tények, valamint a nemzetközi kereskedelem egyszerűsítése, könnyítése érdekében szükséges volt egy, nemzetközi szinten is elfogadható - statisztikai és vámkiszabási szempontból egyaránt alkalmas – áru besorolási rendszer kidolgozása. Tehát az árujegyzékek (nómenklatúrák) nem csak kifejezetten a vámjellegű szolgáltatások érvényesítése során váltak szükségessé, hanem a kereskedelemben, szállítványozásban vagy a statisztikai kimutatásokban is. A vámtarifában az áruk felsorolása azok egyszerű megjelenésétől (nyersanyagok) kezdődően haladt a feldolgozási technológia tekintetében az összetettebb, megmunkáltabb áruk felé (félkész, késztermék).

HR Nómenklatúra

Tekintettel arra, hogy a világkereskedelemben számos eltérő vámtarifát alkalmaztak, szükségessé vált, hogy ezeket az eltérő áru besorolási rendszert tartalmazó vámtarifákat egységesítsék. Ezért a Vám Világszervezet (World Customs Organization - WCO) 1983-ban elkészítette az ún. Harmonizált Áruleíró és Kódrendszert (röviden: HR Nómenklatúra), amelyet a harmonizált áruleíró és kódrendszerről szóló, 1983. június 14-én Brüsszelben aláírt nemzetközi egyezmény hirdetett ki, amely a nemzetközi kereskedelem legalapvetőbb tényezőjévé vált.

Létrehozásával megvalósul azon célkitűzés, hogy nem kell egy árut különféle jogszabályi rendelkezések alapján ismételtelen besorolni valamilyen nómenklatúrába, hanem a nemzetközi kereskedelem könnyítése és egyszerűsítése érdekében egy alkalommal szükséges besorolni a HR Nómenklatúrába. Az egyezményt az Európai Gazdasági Közösség (EGK) nevében az 1987. évi 369/7/EGK tanácsi határozat hagyott jóvá. A HR-ről szóló nemzetközi egyezmény alapján minden Szerződő Fél (így az Európai Unió is) kötelezettséget vállal arra, hogy saját alkalmazott tarifája megegyezik a HR Nómenklatúrával, változtatás nélkül felhasználja annak szerkezeti elemeit, amelyek az alábbiak:

- 1) Áruosztály (I-XXI. áruosztályt tartalmaz),
- 2) Árucsoport (1-97. árucsoportot tartalmaz),
- 3) Árucsoport,
- 4) Megjegyzés (Áruosztály vagy Árucsoport előtt található szöveges rész, amely segíti a helyes áruosztályozást),

² Vagyis a vámtarifa az árucikkek bizonyos rendszer szerint összeállított jegyzéke.

- 5) Alszámos Megjegyzés (meghatározzák a konkrét alszámok alá osztályozható árukat, továbbá az alszámok szövegében leírt meghatározásokat ismertetik. Pl.: 16. árucsoport. Alszámos Megjegyzés (1) pontja meghatározza a „homogenizált készítmény” tarifális feltételeit.),
- 6) Vámtarifaszám (hat számjegyű, pl.: 0701 10)
 - 1-2. számjegy: árucsoport számát jelöli
 - 3-4. számjegy: árucsoporton belül elfoglalt helyet (sorszámként) jelöli
 - 5-6. számjegy: kötelező alszám jelölésére szolgál
- 7) Árumegnevezés (az árukat részletesebben és pontosabban határozza meg),
- 8) Általános alkalmazási szabályok (1-6. szabály).

A HR Nómenklátúra - valamint minden olyan más árujegyzék, amely a HR Nómenklátúrán alapszik (pl.: KN Nómenklátúra) - helyes használatának szempontjából alapvető jelentősége van az alkalmazási szabályoknak. Ezen általános szabályok megismerése, valamint egységes alkalmazása egyben a helyes áruosztályozás alapja. A szabályok egymásra épülő szerkezetben tartalmazzák azokat az előírásokat, amelyek kiterjednek az egész HR Nómenklátúrára. Valamennyi osztályozásra váró áru esetében meg kell vizsgálni, hogy melyik szabály rendelkezései alapján történik meg az áruosztályozás:

- 1) 1. szabály: a vámtarifaszám megállapítása az árumegnevezések vagy a megjegyzések rendelkezései alapján történik.
- 2) 2/a. szabály: nem teljesen kész, befejezetlen áruk, szétszerelt vagy össze nem állított áruk áruosztályozását segíti.
- 3) 2/b. szabály: alapanyagok más alapanyaggal vagy anyaggal való keverékét, összetételét veszi figyelembe az osztályozás során.
- 4) 3/a. – 3/c. szabályok: az összetett áruk, keverékek és készletek osztályozását segítik.
- 5) 4. szabály: az új, eddig ismeretlen áruk osztályozását segíti elő.
- 6) 5/a. szabály: tartók és tokok osztályozását határozza meg.
- 7) 5/b. szabály: csomagoló anyagok és csomagolóanyagok osztályozását határozza meg.
- 8) 6. szabály: az alszámok alá történő osztályozást segíti.

Az általános szabályok az áruosztályozással kapcsolatos fontos alapelveket határoznak meg. A HR Nómenklátúra egységes nemzetközi alkalmazása érdekében folyamatos fejlesztés alatt áll, mivel a HR Nómenklátúrának meg kell felelnie azoknak a kihívásoknak, amelyeket a rohamos technikai fejlődés generál. Erre a rendszerre épül az Európai Unió által alkalmazott Kombinált Nómenklátúra.

A HR Nómenklátúra tartalmazza a kereskedelemben előforduló különböző árukat, továbbá az iparágak és a tudomány fejlődésének figyelembevételével megjelenő új termékek besorolását egyaránt biztosítja. Az árukat a természetrajzi sorrendiséget figyelembe véve, az egyszerűtől halad az összetett és bonyolultabb áruk felsorolása felé.

Kombinált Nómenklátúra (KN)

Az Európai Unió alapját a *vámunió* képezi, amellyel kapcsolatosan a 2007. december 13-án aláírt és 2009. december 1-jén hatályba lépett Lisszaboni Szerződés 28. cikk 1. bekezdése (korábbi Római Szerződés 23. cikk 1. bekezdése is) az alábbiak szerint rendelkezett:

„Az Unió vámuniót alkot, amely a teljes árukereskedelemre kiterjed, és magában foglalja a behozatali és kiviteli vámok, valamint az azokkal azonos hatású díjak tilalmát a tagállamok között, továbbá közös vámtarifa bevezetését harmadik országokkal fenntartott kapcsolataikban.”

A vámunió 1968-as bevezetése óta az Európai Unió (EU) egyik létfontosságú alapkövének számító vámunió valamennyi árukereskedelem vonatkozásában eltörölte a tagállamok közötti határokat (az Európai Unió működéséről szóló szerződés, az EUMSZ 28. cikke szerint). Import-

és exportvámok, valamint azokkal azonos hatású díjak (pl.: vámpótlék, statisztikai illeték) kivetése tilos a tagállamok között. A külső határoknál a harmadik országokból érkező árukra az egységesen alkalmazott közös vámtarifát (pl.: Kombinált Nomenklatúrát, valamint az integrált vámtarifát - TARIC) alkalmazzák.

A fentiek figyelembevételével megállapítható, hogy az Európai Unió által alkalmazott árujegyzék a Kombinált Nomenklatúra, amely a vám- és statisztikai nomenklatúráról és a Közös Vámtarifa létrehozásáról szóló 2658/87/EGK tanácsi rendelettel került bevezetésre. A rendelet meghatározza, hogy a Kombinált Nomenklatúra a HR Nomenklatúrán alapul. Tekintettel arra, hogy a HR Egyezményt az Európai Unió is aláírta, így a Kombinált Nomenklatúra kialakítása során a HR Nomenklatúra tartalmi elemeit változatlanul átvették, de további kiegészítő tartalmi elemeket is kialakítottak, az Európai Unió kereskedelempolitikai érdekeinek figyelembe vételével. A rendelet meghatározza továbbá, hogy a Kombinált Nomenklatúrát minden év október 31-ig - az Európai Unió Hivatalos Lapjában - egységes szerkezetben ki kell hirdetni. A kihirdetett Kombinált Nomenklatúra pedig a következő év január 1-én lép hatályba. Ez azt jelenti, hogy a Kombinált Nomenklatúra kihirdetésére a 2658/87/EGK rendelet I. számú mellékletének módosításával kerül sor.³

A Kombinált Nomenklatúra szerkezeti felépítése:

- *Áruosztályok (Áo.):* a Kombinált Nomenklatúra I. – XXI. Áruosztályt tartalmaz
- *Árucsoportok (Ács.):* a Kombinált Nomenklatúra 1. – 99. Árucsoportot tartalmaz: Az árucsoportok változó számban, de mindig az áruosztályokon belül találhatóak meg. A 77. Árucsoport nem rendelkezik tartalommal.

Természetesen az áruosztályok és árucsoportok megnevezései - néhány kivételtől eltekintve - nagyon általánosak, és egy-egy meghatározás több árut, azok szélesebb körét foglalja magába. Ezért kizárólag az áruosztályok és árucsoportok címei alapján nem lehet helyes árubesorolást végezni a Kombinált Nomenklatúrában.

A Kombinált Nomenklatúra áru besorolási rendszere szigorú természetrajzi sorrendiség alapján sorolja fel az egyes termékköröket, amelyeket jól tükröznek az egyes áruosztályok és árucsoportok címei. Ennek megfelelően a vámtarifa áru besorolási rendjét az állati, növényi és ásványi anyagok és az azokból előállított termékek logikai sorrendisége adja. A feldolgozottság tekintetében pedig az egyszerűbb áru mindig megelőzi az összetett vagy magasabb szinten megmunkált termékeket. Ezen szempontok alapján könnyebb a tájékozódás a Kombinált Nomenklatúrában.

Árucsoportok: az árucsoportokat tagolják fel. (pl.: 39., 63., 72., 71. Ács.) Jellemzőjük, hogy nem minden árucsoporton belül található árucsoport.

Vámtarifaszám (vtsz.): A Kombinált Nomenklatúra szerinti vámtarifaszámok minden esetben 8 számjegyűek. Ezen kódszámok egységes „nyelvezetet” biztosítanak a termék Nomenklatúrában történő meghatározásához.

A KN alszámok kizárólag a HR szerinti vámtarifaszámot (6 számjegy) követően kerülnek jelölésre a vámtarifaszám 7. és 8. pozíciójában.

Az 1-6. számjegy a HR szerinti vámtarifaszám.

Ezen belül:

- 1-2. számjegy az árucsoport számát jelöli,
- 3-4. számjegy az árucsoporton belül elfoglalt helyet jelöli,
- 5-6. számjegy kötelező HR szerinti alszám.

A Kombinált Nomenklatúra az áruk további részletezése, pontosabb meghatározása és besorolása érdekében további alszámos bontásokat is tartalmaz.

³ A 2018. január 1-én hatályos Kombinált Nomenklatúra, a Bizottság (EU) 2017/1925 végrehajtási rendelettel került kihirdetésre, amely egyben az alaprendelet (2658/87/EGK rendelet) I. számú mellékletének módosítását jelenti.

A 7-8. számjegy a KN szerint meghatározott - az Európai Unió tagállamai által egységesen alkalmazott - alszám.

Megjegyzés

A Kombinált Nomenklatúrában megtalálható különböző megjegyzések segítik az áruosztályozást (a helyes vámtarifaszám megállapítását). Négy fajta megjegyzést különböztetünk meg, amelyek feladata azonos, de azok alkalmazását más és más „osztályozási szinten” kell érvényesíteni.

A Megjegyzések fajtái az alábbiak:

- 1) Áruosztály előtti Megjegyzés rendelkezései az adott Áruosztályra és azon belül megtalálható valamennyi Árucsoportra egyaránt vonatkoznak. Pl.: VII. Áruosztály Megjegyzés (3) pontja, azon nyomtatott mintákkal, jelekkel vagy képi ábrákkal ellátott műanyagból és gumiból (illetve ebből készült áruról) rendelkezik, amelyeket a 49. Árucsoportba kell osztályozni, feltéve, ha a rajtuk lévő nyomtatás az elsődleges felhasználásuk szempontjából lényeges jellemző. Ezt a jellemzőt a VII. Áruosztályban található 39. és 40. Árucsoport termékei esetében egyaránt kell alkalmazni az áruosztályozás során.
- 2) Árucsoport előtti Megjegyzés rendelkezései kizárólag az adott Árucsoportra vonatkoznak. Pl.: 22. Árucsoport Megjegyzés (3) pontja az alkoholmentes italt olyan módon definiálja, hogy minden olyan italt, amelynek térfogatszázalékban kifejezett alkoholtartalma legfeljebb 0,5 térfogatszázalék, a 2202 vámtarifaszám alá kell osztályozni.
- 3) Alszámos Megjegyzés az árucsoportok előtt találhatóak meg, amelyeknek rendelkezései egy konkrét alszám (6 számjegyű vtsz.) tekintetében kötelező érvényűek. Pl.: 16. Árucsoport Alszámos Megjegyzés 1. pontja feltételekhez kötötten részletesen tartalmazza, hogy milyen készítmények minősülnek homogenizált készítménynek, valamint rendelkezik arról is, hogy e feltételek teljesülése esetén a homogenizált készítményt kizárólag a 1602.10 vámtarifaszám alá kell osztályozni.
- 4) Kiegészítő Megjegyzés az árucsoportok előtt találhatóak meg, amelynek rendelkezései egy konkrét alszám (8 számjegyű vtsz.) tekintetében kötelező érvényűek. Pl.: 10. Árucsoport Kiegészítő Megjegyzés 1/a pontja a kerek szemű rizst definiálja, olyan módon, hogy részletesen meghatározza annak jellemzőit (olyan rizs, amelynél a szem hosszúsága nem haladja meg az 5,2 mm-t és hosszúság/szélesség aránya 2-nél kisebb), amelyeket a termék megvizsgálása során kötelezően figyelembe kell venni az adott rizs 1006 10 30 vámtarifaszám alá történő osztályozása érdekében.

A Megjegyzések szerepe az áruosztályozás során sokrétű, tartalmazzák a következőket:

- 1) Szakkifejezéseket és azok magyarázatát, pl.: a 7. Árucsoport Megjegyzés (2) pontja részletezi a zöldségféle szakkifejezést; az 58. Árucsoport Megjegyzés (5) bekezdés leírja a szövött keskenyáru kifejezését; XV. Áruosztály Megjegyzés (2) bekezdése az általánosan használható részek bemutatását részletezi. A magyarázó szöveges részek segítik a vámtarifa speciális „nyelvezetének” megértését és értelmezését.
- 2) Általános kivételeket, vagyis azon konkrét árukat, illetve áruk körét tartalmazzák, amelyek más Áruosztályba, Árucsoportba, illetve más vámtarifa szám alá tartoznak. A Megjegyzések keretében kivételként meghatározott áruk a „Nem tartozik ebbe az árucsoportba” kifejezést követően kerülnek felsorolásra, amelyeket az áruosztályozás során figyelembe kell venni. Pl.: 64. Árucsoport Megjegyzés (1) pontja meghatározza (felsorolás jelleggel), hogy az állandó jelleggel, tartósan korcsolyával vagy görkorcsolyával egybeépített cipő lábbeliként funkcionál, azonban mégis a 95. Árucsoportba kell osztályozni és nem a 64. Árucsoportba.

- 3) Meghatározott vámtarifaszám alá osztályozható árukat,pl.: A 12. Árucsoport Megjegyzés (3) pontja felsorolja az 1209 vámtarifaszám alatt azokat az árukat, amelyek „vetési célra használt mag” kifejezésébe beletartoznak (répamag, a pázsitfű és más fűmag, a virágmag, a zöldség-, erdei fa-, gyümölcsfa mag).
- 4) Összetételt, gyártástechnológiát, áruleírást,pl.: 8. Árucsoport Megjegyzés (3) pontja ismerteti, hogy a szárított gyümölcsöt vagy szárított diófélélet milyen gyártástechnológiával lehet különböző célokra felhasználni (például: tartósításra vagy stabilizálásra mérsékelt hőkezeléssel, kénezéssel, szorbinsav vagy kálium-szorbát hozzáadásával).
- 5) Adott Áruosztályba vagy Árucsoportba tartozó áruk körét Pl.: 6. Árucsoport Megjegyzés (1) pontja meghatározza, hogy ebbe az Árucsoportba soroljuk be az élő fákat, kertészetek vagy a faiskolák és a virágkereskedések forgalmában szokásos növényeket és növényrészeket.

Árumegnevezések

A Kombinált Nomenklátúra valamennyi vámtarifaszámához és alszámához kapcsolódik árumegnevezés, amely lehet konkrét (8407 vtsz.: Szikragyújtású, belső égésű, dugattyús vagy forgódugattyús motor) vagy általános (6304vtsz.: Más lakástextília). Ugyanez a szabály érvényesül az alszámok esetén is (Pl.: 1806 10 vtsz.: Kakaópor cukor vagy más édesítőanyag hozzáadásával; 6302 31 vtsz.: Más ágynemű).

Általános szabályok:(1-6. szabály) Ezen alkalmazási szabályok változatlanul átvételre kerültek a HR Nomenklatúrából.

Vámtételek:

- 1) *Értékvám*: a vám kiszabásának az alapja a vámérték (A Kombinált Nomenklatúrában %-ban kerül meghatározásra),
- 2) *Mértékvám*: az áru valamely fizikai mennyisége (tömeg, alkoholtartalom stb.) alapján kell megállapítani, mindig €-ban (euro) kerül megállapításra. Pl.: 93,1 €/ 100 kg,
- 3) *Vegyes vám*: értékvám és a mértékvám együttes alkalmazása. Pl.: 20,8+5,3 €/ 100 kg,
- 4) *Mezőgazdasági összetevőtől (EA), illetve cukor vagy liszt tartalomtól függő kiegészítő vám (AD S/Z, AD F/M)*: speciálisan mezőgazdasági termékek esetén alkalmazható, mértéke a Kombinált Nomenklatúrában található ún. Meursing (Mörszing) táblázat segítségével határozható meg, amely az adott áru összetételét vizsgálja (tejzsír, tejfehérje, keményítő, szacharóz tartalom), tömegszázalékban kifejezve. Pl.: 7,6+EA,
- 5) *Maximum (MAX) és minimum (MIN) vám*: ha a minimum megjegyzés szerepel a vámtételben, akkor a fentiek szerint kiszámított vámot, össze kell hasonlítani a megadott minimális vámmal, és a kettő közül a nagyobbat kell figyelembe venni(pl.: 1,9 € / 100 kg MIN 10,3 €/100 kg). Maximum vám esetén (pl.: 3,7 € / hl MAX 9,4 €/hl) az alacsonyabb összeget kell figyelembe venni.

2. Áruosztályozás és áruismeret kapcsolata

Áruosztályozás

Az áruosztályozás olyan tevékenység, melynek során az áru megfelelő *vámtarifaszáma* kerül meghatározásra egy Nomenklatúrában. Ezen speciális tevékenység – a vámtarifaszám megállapítása – kizárólag egy árujegyzék (Nomenklátúra) használatához köthető. Ugyanis egy Nomenklatúrában (árujegyzékben) meghatározott rendező elv és felépítési logika alapján kerülnek felsorolásra a nemzetközi kereskedelemben megtalálható áruk, amelyekhez vámtarifaszám került meghatározásra. Ezen vámtarifaszám kiválasztása a Nomenklatúrából

azonban további alkalmazási (áruosztályozási) szabályok ismeretében történik. Tehát termékbesorolás végeredménye egy vámtarifaszám megállapítása, amely közösségi vagy nemzeti jogi intézkedés tárgya lehet.

Az Európai Unió Bírósága áruosztályozáshoz kapcsolódó ítéleteiben meghatározta azt is, hogy a termék rendeltetése a megfelelő besorolás objektív szempontját képezheti, amennyiben:

- az szorosan a kérdéses termékhez tartozik, és,
- ez a termék objektív jellemzői és tulajdonságai alapján megállapítható.

Összegezve: A különböző áruk Kombinált Nomenklatúrába történő tarifális besorolásának meghatározó szempontjait a termékek objektív jellemzőiben és tulajdonságaiban kell keresni. Számos áruismereti forrás biztosítja azon információkat, amelyek a vámtarifaszám meghatározásához szükségesek.

Ilyenek lehetnek többek között:

- 1) látható termék tulajdonságok és leírások,
- 2) minőségi bizonyítvány,
- 3) termék csomagolásának adatai,
- 4) termékkatalógus,
- 5) gyártó művi nyilatkozat,
- 6) szakértői vélemények,
- 7) eladó-vevő nyilatkozata,
- 8) mintavétel (akkreditált laboratóriumi vélemény-szakvélemény).

A termékek objektív jellemzőinek és tulajdonságainak az ellenőrzés során vizsgálhatónak kell lenniük. Az áru rendeltetése a besorolás objektív szempontját képezheti, amennyiben az szorosan az adott áruhoz tartozik, amely kötődésnek az áru objektív jellemzői és tulajdonságai alapján megállapíthatónak kell lennie.

Áruismeret

Az adott áruval kapcsolatosan rendelkezésre álló olyan információk összessége, amelyek az áruosztályozás szempontjából lényegesek.

Az áruismeret felosztható:

- általános áruismeretre, amely olyan általános érvényű szempontokkal foglalkozik, amelyek az áruval közvetlenül kapcsolatosak (pl.: áru rendszerezése, áru minősége, áru mintavételének szempontjai stb.),
- speciális áruismeretre, amely egy konkrét árukörre vonatkozik, illetve annak sajátosságait vizsgálja (Pl.: élelmiszerek, vegyi áruk, textil termékek stb.).

Az áruismeret keretében csak azok az áruval kapcsolatos jellemzők, paraméterek szükségesek az áruosztályozás során, amelyek biztosítják az adott áru Kombinált Nomenklatúrába történő besorolását. Tehát azon jellemzőket kell ismernünk az áruval kapcsolatosan, amelyek kihatnak a tarifális árubesorolásra (áruosztályozás).

Pl.: személygépjárművek áruosztályozása során fontos ismerni a jármű hengerűrtartalmát, motorikus működését (pl.: szikragyújtású, dugattyús, belső égésű motorral működő vagy kompressziós gyújtású, dugattyús, belső égésű motorral működő), azonban nem szükséges ismerni a jármű fogyasztását, teljesítményét, vagy annak színét.

Az áruosztályozás és áruismeret – a fentiekben leírtak figyelembevételével – kapcsolata elválaszthatatlan egymástól, hiszen megfelelő áruismeret nélkül nincs helyes áruosztályozás.

Kötelező érvényű tarifális felvilágosítás (KTF)

Az Európai Unión belül az egységes áruosztályozás (közös vámtarifa alkalmazása) biztosításához nem elég csak a hatóság oldaláról fenntartani ezt a szakmai igényt, hanem egyben elengedhetetlen a gazdálkodók hatékony bevonása is. A gazdálkodók az áruk behozatala vagy kivitele előtt - a jogbiztonság érdekében – hivatalos áruosztályozást kérelmezhetnek az illetékes vámhatóságtól. Ezt a tevékenységet nevezzük kötelező érvényű tarifális felvilágosításnak.

A kötelező tarifális felvilágosítás működését a vámhatóságok információnyújtási kötelezettsége, valamint a személyek felvilágosításhoz való joga képezi. A 952/2013/EU Európai Parlament és tanácsi rendelet 14. cikk (1) bekezdése meghatározza azt a jogosultságot, hogy bárki kérhet a vámhatóságtól olyan felvilágosítást, amely vámjogszabályok⁴ alkalmazásához kapcsolódik. A Kötelező Tarifális Felvilágosítás (rövidítése a továbbiakban: KTF) tulajdonképpen a vámhatóság által írásbeli kérelemre kiadott olyan, az áruk tarifális besorolásához köthető felvilágosítás, amely az Európai Unió vámhatóságaira nézve kötelező érvénnyel bír, tehát speciális joghatású. Röviden összefoglalva a KTF speciális joghatással bíró határozat.⁵A KTF határozatot nem lehet módosítani, azokat érvényteleníteni kell.

A KTF speciális joghatásával kapcsolatosan az alábbiakat szükséges meghatározni:

- 1) A KTF kötelező érvényű, amely kizárólag az áru tarifális besorolásának tekintetében jelenik meg, azonban más adatra, tényre viszont nem terjed ki,
- 2) A KTF speciális joghatása kötelező érvényűségéből ered oly módon, hogy a vámhatóságot a felvilágosítás jogosultjával szemben kizárólag a tarifális besorolás tekintetében köti,
- 3) A KTF határozatot kizárólag a felvilágosítás jogosultja használhatja fel,
- 4) A KTF határozat jogosultja az a személy, akinek a nevére a határozatot kiadták, és akivel szemben a vámhatóságra nézve a kiadott KTF határozat kötelező erővel bír. Az Unió Vámkódex előírja a jogosult részére a vámeljárás során a KTF határozat kötelező érvényű alkalmazását.

A KTF kötelező érvényűsége a vámhatóságokat köti

Az Unió Vámkódexben meghatározott vámhatóságok⁶ az Európai Unió tagállamainak vámhatóságait egyaránt jelenti, így bármely tagállam vámhatósága által kiadott KTF határozatot az Európai Unióban egységesen és kötelező érvénnyel el kell fogadni. Ebből következik, hogy a vámhatóságok kérhetik a KTF határozat lefordítását a tagállam hivatalos nyelvére.

A KTF határozat joghatása annak érvényességi ideje alatt alkalmazható:

- A KTF határozat a hatálybalépés napjától számított 3 évig érvényes. Az Unió Vámkódex előírja a KTF határozat jogosultja részére, hogy köteles haladéktalanul

⁴Lásd az Unió Vámkódex létrehozásáról (UVK) szóló 952/2013/EU Európai Parlament és tanácsi rendelet 5. cikk 2. b.) pontját

⁵ Lásd az Unió Vámkódex létrehozásáról (UVK) szóló 952/2013/EU Európai Parlament és tanácsi rendelet 5. cikk 39. pontját: „**határozat**”: a vámhatóságoknak a vámjogszabályokkal kapcsolatos bármely olyan aktusa, amellyel egy konkrét esetben döntést hoznak, és amely az érintett személyre vagy személyekre joghatással van

⁶ Lásd az Unió Vámkódex létrehozásáról (UVK) szóló 952/2013/EU Európai Parlament és tanácsi rendelet 5. cikk 1. pontját

értesíteni a vámhatóságot a határozat meghozatalát követően felmerült olyan tényezőről, amely befolyásolhatja a határozat tartalmát,

- A KTF határozat kiadásához kapcsolódó kérelmet írásban kell benyújtani a kijelölt illetékes hatóság felé. Magyarországon a *Nemzeti Adó- és Vámhivatal Szakértői Intézete* rendelkezik országos hatáskörrel a kérelmek benyújtásával, valamint a KTF határozat kiadásával kapcsolatosan. A kérelmet formanyomtatványon lehet benyújtani, amely a Bizottság 2016/341. felhatalmazáson alapuló rendelet 2. számú mellékletében található. Mivel az eljárás során nem kerül sor tárgyalás megtartására, a hatóság a rendelkezésére álló adatok alapján dönt, ezért a kérelem érdemi elbírálásához szükséges adatokat a fent hivatkozott rendeletben megtalálható formanyomtatvány biztosítja.

A KTF határozatot kérelemre, a Szakértői Intézet - *az UVK 33. cikk (1) bekezdése értelmében* - formanyomtatványon adja ki. A KTF határozat kizárólag a határozat jogosultjával szemben és a KTF határozaton szereplő termék tarifális besorolása tekintetében köti a vámhatóságokat, két konjunktív feltétel megvalósulása esetén.

A határozat kiadására 120 napos határidő áll rendelkezésére a vámhatóságnak. A határidőt attól a naptól kell számítani, amikor a határozat kiadásához szükséges valamennyi információ a vámhatóság rendelkezésére áll. A határozatot viszont a lehető leghamarabb közölni kell a kérelmezővel.

A KTF határozat díjmentesen kerül kiadásra. Abban az esetben, ha az áru vizsgálatával, elemzésével, valamint szakértői véleményezésével kapcsolatosan külön költség merül fel, azt a kérelmezőnek kell megfizetnie. A KTF iránti kérelmet, mind pedig a kiadott KTF határozatokat a vámhatóságoknak haladéktalanul rögzíteniük kell a Bizottság által működtetett EBTI-3 adatbázisban. Az adatbázisban tárolt KTF kérelmek csak a vámhatóságok és a Bizottság számára hozzáférhetők, míg a KTF határozatok az interneten nyilvánosan is hozzáférhetők az EBTI-3 adatbázisban.

A formanyomtatványon kiadott KTF *határozatnak* minősül, ezért jogorvoslatot lehet ellene érvényesíteni. A határozathoz kapcsolódó fellebbezést a határozat közlésétől számított 15 napon belül kell benyújtani a Szakértői Intézet felé. A fellebbezést követő másodfokú eljárást a NAV Fellebbviteli Igazgatósága folytatja le. A másodfokú határozattal szemben nemzeti bíróságok előtt indíthat eljárást az ügyfél. Az Európai Unió Bírósága nem vonható be a jogorvoslati rendszerbe, vagyis a jogvitában, érdemben nem dönthet.

Az áruosztályozás alkalmazási területei

Vámigazgatási eljárások esetén

Az áruosztályozási tevékenység eredményeként meghatározott vámtarifaszámok befolyásolhatják többek között egy adott vámigazgatási eljárás keretében alkalmazni kívánt vámtételeket, és ennek következtében a fizetendő vám (mint adó) összegét. Ezen kívül jelentősen befolyásolja a vámtarifaszám az egyes kereskedelempolitikai intézkedések alkalmazhatóságát is. Vagyis a vámtarifaszám meghatározása nem csak fiskális (bevételt biztosító adó összegszerű beszedését alapozza meg) jellegű lehet, hanem egy antidömping intézkedés, egy vámfelfüggesztés, egy vámkontingens igénylés, korlátozó vagy tiltó intézkedések, esetleg egy preferenciát (kedvezményt) biztosító uniós rendelkezés alkalmazását egyaránt generálhatja.

Adóigazgatási eljárások esetén:

- 1) környezetvédelmi termékdíj,
- 2) népegészségügyi termékadó,
- 3) fémkereskedelem,
- 4) általános forgalmi adó,
- 5) energiaadó,

- 6) jövedéki adó,
- 7) regisztrációs adó.

A Kombinált Nomenklatúra alkalmazásának általános szabályai

A vámtarifa helyes használatának szempontjából alapvető jelentősége van az alkalmazási szabályoknak. Ezen általános szabályok megismerése, valamint egységes alkalmazása egyben a helyes áruosztályozás alapja. A szabályok egymásra épülő szerkezetben tartalmazzák azokat az előírásokat, amelyek kiterjednek az egész Kombinált Nomenklatúrára. Valamennyi beosztályozásra váró áru esetében meg kell vizsgálni, hogy melyik szabály rendelkezései alapján történik meg az áruosztályozás.

Tekintettel arra, hogy a Kombinált Nomenklatúra alapját a HR vámtarifa képezi, hat általános szabályt ismer, amelyeket számmal különít el egymástól. A szabályok használata során a legfontosabb szempont az alkalmazhatósági sorrendiség fenntartása. Vagyis a 3. szabály nem alkalmazható az 1. szabály, valamint a 2. szabályok figyelembevétele nélkül. Ez alól csak az 1. és a 6. szabály kivétel, hiszen az 1. szabályt és a 6. szabályt együttesen kell alkalmazni a nyolc számjegyű vámtarifaszám megállapítása érdekében.

Az Európai Unió Bírósága ítélezési gyakorlatából (C-310/06. számú ítélet 27. pontja, C-403/07. számú ítélet 46. pontja stb.) megállapítható, hogy az áruosztályozási szabályok alkalmazása során mindig a termék objektív tulajdonságaiból kell kiindulni. Az egyes áruk tarifális besorolásának feltételeit az áruk objektív jellemzői között kell keresni.

Az 1. szabály

A szabály első része megállapítja, hogy az áruosztályok, árucsoportok, árualcsoportok címei csak tájékoztató jellegűek ez az áruosztályozásnak nem képezi az alapját.

Tekintettel arra, hogy a vámtarifa magába foglal minden a kereskedelemben előforduló árut, azonban valamennyi árut a címekben nem lehet felsorolni. Az egyes címek a legnagyobb általánosságban említik meg az áruosztályokba és árucsoportokba tartozó termékek körét, és ez az általánosítás nem elegendő az áruk helyes osztályozásához.

Példa

XV. Áruosztály: „Nemesfém és ebből készült áruk”. Létezik számtalan olyan nem nemesfémből készült áru (gázkazán - XVI. Áruosztály, gépjármű - XVII. Áruosztály), amelyeket nem osztályozhatunk a XV. Áruosztályba.

Példa

39. Árucsoport: „Műanyag és ebből készült áruk”. A 39. Ács. Megjegyzés (2) bekezdése alapján látható, hogy melyek azok az áruk, amelyek nem osztályozhatók a 39. Árucsoportba, még akkor sem, ha műanyagból készültek (lábbeli, kalap, vonalzó, gomb).

A szabály a továbbiakban kimondja, hogy mi alapján végezhető el az áruosztályozás: a vámtarifaszámok szövegében foglalt árumegnevezések szerint,

Példa

0203 vtsz. hűtött sertéshús, 1002. vtsz. rozs, 1507. vtsz. szójabab olaj, Áruosztály, Árucsoport, Árualcsoport előtti Megjegyzések rendelkezése szerint.

Példa

20. Árucsoport Megjegyzés (4) bekezdése meghatározza, hogy a 7 tömegszázalék vagy annál magasabb szárazanyag-tartalmú paradicsomlevet a 2002 vtsz. alá kell besorolni. A Megjegyzés egyértelműen és pontosan fogalmaz az áruosztályozásra vonatkozóan.

Példa

1. Árucsoport tartalmazza az élő állatokat, azonban az 1. Árucsoport Megjegyzés (1) bekezdés a.) pontja kivételként határozza meg, hogy az élő halat, rákot, puhatestűeket és más gerinctelen vízi állatokat a 3. Árucsoportba kell osztályozni.

Példa

95. Árucsoport Megjegyzés (5) bekezdése meghatározza, hogy az olyan árucikkek, amelyek formájuk, alakjuk, alapanyaguk alapján kizárólag állatok számára szánt termékek (pl.: állatjátékként azonosíthatóak), azokat mindig saját vámtarifaszámuk alá kell osztályozni, nem pedig a 95. Árucsoportba játékként.

Nem lehet azonban minden esetben a vámtarifaszám szövege (árumegnevezés) vagy a Megjegyzések rendelkezései alapján az osztályozást elvégezni. Ilyen esetekben kerül sor

- a következő szabályok (2,3,4,5,6.) szerinti osztályozásra, feltéve, ha azok alkalmazása nem ellentétes a vámtarifaszámok szövegével, illetve a Megjegyzések rendelkezéseivel.

Tehát olyan esetekben, amikor a vámtarifaszám szövege, vagy a Megjegyzés konkrét rendelkezést tartalmaz az osztályozandó áru vonatkozóan, akkor a további szabályok nem alkalmazhatóak.

Példa

Fűszerkeverék, amely tartalmaz: 60 % őrölt ánizsmagot (0909 vtsz.) és 40 % őrölt kakukkfűvet (0910 vtsz.). Felvetődik a kérdés, hogy az első látásra két vámtarifaszám alá tartozó árut lehet-e a 3/b szabály alapján osztályozni, tekintettel arra, hogy e szabály foglalkozik a keverékek áruosztályozásával. Azonban az áru nem osztályozható a 3/b szabály alapján, mert a 9. Árucsoport Megjegyzés (1) bekezdése egyértelmű osztályozási szabályt határoz meg a fűszerkeverékek besorolását illetően. A fűszerkeveréket így az 1. szabály szerint kell osztályozni.

Az 1. szabály után és azzal párhuzamosan a 6. szabály kerül értelmezésre, ugyanis e szabály ismerete nélkül a jelenleg használt Kombinált Nomenklatúrában nem tudnánk eljutni a teljes nyolc számjegyű vámtarifaszámhoz, mivel a 6. szabály rendelkezik az alszámok alá történő osztályozásról. Tehát az 1. szabály a vámtarifaszámok szövegére, a Megjegyzésekre utal, így az áruosztályozást csak a vámtarifaszám első négy számjegyére lehet elvégezni. A vámtarifaszám további részeire (alszámaira) vonatkozóan csak a 6. szabály határoz meg kötelező jellegű rendelkezéseket.

A 6. szabály

A szabály rendelkezései alapján az áruosztályozás során az alábbiakat kell figyelembe venni:

- 1) a vámtarifa-alszámokban foglalt árumegnevezéseket,
- 2) az alszámokra vonatkozó alszámos és kiegészítő megjegyzésekben foglalt rendelkezéseket,
- 3) az előző szabályok (2 - 5. szabály) rendelkezéseit,
- 4) az áruosztályok és árucsoportok előtti Megjegyzésekben foglalt rendelkezéseket.

Az osztályozás során ügyelni kell arra, hogy csak **azonos szintű alszámok** hasonlíthatóak össze.

Alszámok összehasonlítása:

- 1) A terméket először a négy számjegyű vámtarifaszám alá kell besorolni,
- 2) ezt követően az azonos szintű alszámokat szükséges összehasonlítani, és ez alapján kiválasztani a helyes alszámot,
- 3) egyvonalas szintű alszámot, az egyvonalas alszámmal,
- 4) kétvonalas szintű alszámot, a kétvonalas alszámmal, de csak a kiválasztott egyvonalas szintű alszámon belül stb.

Ezt a folyamatot egészen addig szükséges folytatni, amíg el nem jutunk a nyolc számjegyű vámtarifaszámig (KN kód) vagy a tíz számjegyű vámtarifaszámig (TARIC kód). A fentiekben leírtak alapján megállapítható, hogy a Nómenklatúrában különböző szintű alszámok találhatóak meg.

A 2/a szabály

Ezen szabályok a:

- 1) nem teljesen kész,
- 2) befejezetlen árukat,
- 3) nyersdarab,
- 4) szétszerelt áruk,
- 5) össze nem állított áruk osztályozási rendelkezéseit tartalmazza.

Nem teljesen kész, befejezetlen áruk

A nem teljesen kész áruk vagy a befejezetlen áru, a kész vagy a befejezett áru vámtarifaszáma alá kerülnek osztályozásra feltéve, ha azok bemutatásuk során rendelkeznek a készáru lényeges jellemzőivel. Ilyen jellemző lehet többek között az áru megjelenési formája, mérete, megmunkálása, felhasználása stb.

Nem teljesen kész áruk: olyan áruk, amelyek egy része hiányzik, nem készültek el teljesen.

Példa

Kerékpár gumiköpeny nélkül, villanyfűró befogatókmány nélkül, esernyő fogantyú nélkül, páncélszekrény zár nélkül, kézitáska fül nélkül, kalapbélés díszítés nélkül, bukósisak arcvédő ablak nélkül, porszívó burkolat nélkül.

Befejezetlen áruk: olyan áruk, amelyek esetében valamely gyártási eljárás vagy művelet marad el ahhoz, hogy késznek vagy befejezett terméknek lehessen tekinteni.

Példa

Lakkozatlan asztal, festetlen képkeret, nyersfából készült játékok festés-díszítés nélkül.

A fentiekből megállapítható, hogy olyan árukra vonatkozik a 2/a szabály, amelyek nem teljesen kész vagy befejezetlen állapotban is felismerhetőek, és rendelkeznek a készáru lényeges ismérveivel.

Nyersdarab

Olyan áruk, amelyek közvetlen felhasználásra nem alkalmasak, de rendelkeznek a készáru megközelítő alakjával, körvonalával. Az áru további megmunkálása szükséges, hogy készáruként felhasználható legyen.

Példa

műanyag palack előforma, amely hengeres alakú köztes termék, amelynek egyik vége zárt, a másik vége pedig nyitott és csavarmenetet tartalmaz. Ezen árunál a menetes vég alatti részt fogják a szükséges méretre és alakra formálni.

Össze nem állított vagy szétszerelt áruk:

Össze nem állított áruk: Olyan áruk, amelyek még nem voltak összeszerelve, vagyis az árut a rendeltetés helyszínen fogják összeszerelni.

Példa

bútor, gépkocsi, óra stb.

Szétszerelt áruk: Olyan áruk, amelyeket célszerűségből, vagy a szállítás érdekében, vagy terjedelme miatt szükséges mértékig szereltek szét.

Példa

Négyzetes (76 x 76 cm), tömör keményfa asztalból és két hozzáillő, skót mintás szövetű párnás üléssel rendelkező fa székből álló **készlet**, a kereskedelmi forgalom számára egyetlen dobozban kiszerveve. Az asztal és a székek összeszerelés nélkül kerülnek bemutatásra.

A szétszerelt vagy össze nem állított áruk esetében figyelemmel kell lenni az alábbiakra:

- a részek (akár szétszereltek, akár össze nem állítottak) együtt érkezzenek,
- a beérkező alkotórészek között ne legyen a szükségesnél nagyobb darabszám,
- ne érkezzen be olyan alkotórész az adott szállítmányban, amely nem tartozik konkrétan az adott termékhez.

A 2/a szabály nem alkalmazható a Kombinált Nomenklátúra I. - IV. áruosztályába tartozó árukra. *Pl.: zöldségek, gyümölcsök, húsok, élelmiszerek, italok stb.*

A 2/b szabály

A Kombinált Nomenklátúra a vámtarifaszám szövegeiben nagyon sok árut nevesít alapanyagára utalva (*pl.: fagyasztott sertéshús – 0203 vtsz., cirokmag – 1007 vtsz.*), valamint egy alapanyagból készült árura (*pl.: természetes parafából készült áru – 4503 vtsz., műanyag edény*). Azonban ezek az áruk nem kizárólag a megnevezett alapanyagból készülhetnek, hanem egyaránt tartalmazhatnak más hozzáadott anyagokat is.

Fentiekre figyelemmel kijelenthető, hogy a 2/b szabály az alapanyagok vagy anyagok keverékeire és összetételeire vonatkozik. Vagyis a 2/b szabály alkalmazásának alapvető feltétele, hogy az alapanyagra valamilyen utalás legyen a vámtarifaszám szövegében.

Az alapanyagra vagy anyagra vonatkozó utalást tartalmazó bármely vámtarifaszám szövegének értelmezését a 2/b szabály kiterjeszti az adott alapanyagnak vagy anyagnak más alapanyaggal vagy anyaggal történő keverékéből készült termékre.

Pl.: Vitaminnal és ásványi anyaggal dúsított tej (0401 vtsz.), paprikás ízesítésű kockasajt (0406 vtsz.), természetes parafából készült lemez vászonerősítéssel (4502 vtsz.), műanyag szigetelőszerelvény menetes fémbetéttel (8547 vtsz.).

Ezen anyagösszetételeket mindig az eredeti alapanyag/anyag vámtarifaszáma alá kell besorolni, azzal a feltétellel, hogy a hozzáadott anyag nem változtatja meg az eredeti alapanyag jellegét. Mindig egy termék/egy vámtarifaszám jöhet szóba, ami minden esetben az alapanyag vámtarifaszáma, vagyis csak egy anyag nevezhető meg az áruosztályozás eldöntésének érdekében.

Abban az esetben, ha a vámtarifaszámok szövege vagy a Megjegyzések rendelkezései egyértelmű utalást adnak az anyagok keverésére, összetételére, akkor az **1. szabályt kell alkalmazni.**

Példa

A cukrozott tej a 0402 vámtarifaszám alá osztályozható, hiszen a vámtarifaszám szövege utalást tartalmaz a „cukor, vagy más édesítőanyag hozzáadásáról”. Ezt a terméket az 1. szabály szerint tarifáljuk.

Példa

A szózott sertéscomb a 0210 vámtarifaszám alá osztályozható, ugyanis a vámtarifaszám szövege megengedi az alapanyaghoz történő más anyag hozzáadását (élelmezési célra alkalmas hús). A terméket ebben az esetben is az 1. szabály szerint osztályozzuk.

A 3. szabály

A szabály olyan keverékekkel, összetett árukkal foglalkozik, amelyek első látásra kettő vagy több vámtarifaszám alá osztályozhatók. A 3. szabály három, összefüggő részből áll, amelyek rendelkezéseit szigorú sorrendiségben kell alkalmazni, ahogy a szabály felsorolja.

Alkalmazási (elsőbbségi) sorrend:

- 3/a: részletes áruleírás,
- 3/b: lényeges jellemző,
- 3/c: szóba jöhető utolsó vámtarifaszám.

A 3/a. szabály

A szabály meghatározza, hogy a legrészletesebb áruleírást tartalmazó vámtarifaszámot előnyben kell részesíteni az általános leírást tartalmazó vámtarifaszámmal szemben. Szigorú előírások nincsenek annak érdekében, hogy mit tekinthetünk legpontosabb, legrészletesebb áruleírásnak, azonban megállapítható, hogy a név szerinti meghatározás részletesebb és pontosabb, mint a csoportos meghatározás.

Példa

villanyborotva beépített elektromotorral:

- 8509 vámtarifaszám (elektromechanikus háztartási készülék beépített elektromotorral),
- 8510 vámtarifaszám (villanyborotva).

A villanyborotvát a név szerint megnevező 8510 vámtarifaszám alá kell osztályozni.

Példa

Személygépkocsiba való gyújtógyertya osztályozása esetén az alábbiakat kell figyelembe venni:

- 8409 vámtarifaszám (motor alkatrész),
- 8511 vámtarifaszám (gyújtó gyertya stb.)

A gyújtógyertyát a név szerint megnevező 8511 vámtarifaszám alá kell osztályozni.

Példa

etil-alkohol (90 tömegszázalék) és etil-tercier-butil-éter (ETBE) (10 tömegszázalék) egyszerű keveréke. A keverékben lévő ETBE százalékos aránya a terméket emberi fogyasztásra alkalmatlanná teszi. Továbbá a terméket ömlesztve szállítják.

- 2207 vámtarifaszám (etil-alkohol és más szesz denaturálva, bármilyen alkoholtartalommal),
- 3824 vámtarifaszám (máshol nem említett vegyipari vagy rokon ipari termékek és készítmények (beleértve a természetes termékek keverékét is).

A 2207 vámtarifaszám pontosabb áruleírással rendelkezik, mint a sokkal általánosabb jellegű áruleírást tartalmazó 3824 vámtarifaszám. Így a kevert termék – 3/a általános szabály értelmében – a 3824 vtsz. alá történő besorolása kizárt.

A 3/b.szabály

E szabály az alábbi árukra vonatkozik:

- 1) keverékekre,
- 2) különböző alapanyagból álló összetett árukra,
- 3) különböző alkotórészekből álló összetett árukra,
- 4) kiskereskedelmi forgalom számára készletben kisserelt árukra.

Ezeket az árukat azon alapanyag vagy alkotórész szerint kell osztályozni, amely az áru lényeges jellemzőjét adja. Lényeges jelleg lehet az alkotórész terjedelme, természete, súlya, mennyisége, értéke, felhasználása.

Példa

(keverék) Csevapcsicsa húsétel készítéséhez az alábbiakat használják fel:

- 50 % friss sertéshús (0203 vtsz.),
- 20 % friss birkahús (0204 vtsz.),
- 30 % friss marhahús (0201 vtsz.).

A húsok keverékéből megállapítható a lényeges jelleget adó alkotórész, így a terméket a 0203 vámtarifaszám alá osztályozzuk.

Példa

(különböző alkotórészekből álló összetett áru) Golyóstoll lézeres mutatófényvel, fémtokban bemutatva. A termék hat gombelmelet és egy cserélhető tintapatront tartalmaz. A termék egy lézeres mutatófényből (9013 vtsz.) és egy golyóstollból (9608 vtsz.) álló összetett termék. Az összetevők értékére és a termék elsődleges felhasználására tekintettel a lézeres mutatófény adja a termék lényeges jellemzőjét.

Ezért a terméket lézerként a 9013 vtsz. alá kell besorolni.

Példa

Különböző anyagokból álló összetett áru.

Szemüveg alakú műanyag termék, amely színes oldatot tartalmaz az alábbi összetételben:

- víz (40 térfogatszázalék) 2201 vtsz.,
- propilén-glikol oldat (60 térfogatszázalék) 3824 vtsz.

A terméket - hűtőben történő lehűtést követően - az arcra helyezve, fejfájás enyhítésére használják. A termék lényeges jellemzőjét a műanyag burkolatban található hűtőfolyadéként használt oldat adja (3824 vtsz.).

A 3/b. szabály rendelkezései alapján a kiskereskedelmi forgalom számára készletben kiserelt áruk kifejezés alatt olyan árukat kell érteni:

- amelyek legalább két különböző, első látásra eltérő vámtarifaszámok alá besorolható árucikkekből állnak,
- amelyek egy speciális igény kielégítése vagy egy meghatározott tevékenység elvégzése céljából összeállított termékekből vagy árucikkekből állnak, valamint,
- amelyek közvetlenül a felhasználók számára újracsomagolás nélkül (pl. dobozban vagy ládában vagy táblára rögzítve), értékesítésre alkalmas módon kerültek összeállításra.

A készletek osztályozása során alapvető szempont, hogy a fenti feltételek egyidejű megléte esetében tekinthető egy termék-összeállítás készletnek. A készleteket mindig a készlet lényeges jelleget adó áru vámtarifaszáma alá osztályozzuk.

Példa

Fürdőszobai/kozmetikai készlet, amely különböző cikkek kombinációjából áll:

- 1) tusfürdő,
- 2) habfürdő,
- 3) mosószappan,
- 4) testápoló,
- 5) sampon,
- 6) arc- és kézkrém,
- 7) szivacs, cipzárral lezárható műanyag táskában kiserelve.

A készletben található cikkek egymással párhuzamosan, egymást követően vagy véletlenszerűen használandók.

Példa

Készlet, amely áll:

- 1db elektromos hajnyírógépből (8510 vtsz.),
- 3 db fésűből (9615 vtsz.),
- 2 db ollóból (8213 vtsz.), műanyag dobozban kiserelve.

Fenti feltételek alapján készletnek minősül, és a készlet lényeges jellegét szükséges vizsgálni. Ebben az esetben a készlet lényeges jellegét adó áru (érték, jelleg) az elektromos hajvágógép. Így a készlet a 8510 vámtarifaszám alá osztályozandó.

Pl.: Kiskereskedelmi forgalom számára készletben kiserelt kandalló készlet, amely az alábbi elemekből áll:

- 1) egy, a padlón álló öntöttvas szerszámtartó-állványból,
- 2) egy piszkavasból,
- 3) egy lapátból,
- 4) fogóvasakból.

A terméket a kandallóban lévő szén, tűzifa és hamu kezelésére szánták. A termék-összeállítás készletben kiserelt terméknek tekinthető, mert kiskereskedelmi forgalom számára történő együttes kiserelésük valamilyen speciális igényt, vagy meghatározott tevékenység elvégzését (kandalló rendben tartása) szolgálja. Az összeállítás lényeges jellemzőjét a 8205 vtsz. alá tartozó kéziszerszámok (piszkavas, lapát és fogóvasak) adják, mivel ezeket használják a kandallónál, miközben az állvány csak megtartja azokat. A készlet így a kéziszerszámok szerint kerül osztályozásra, mint háztartási szerszám a 8205 51 00 vtsz. alá.

Amennyiben a készlet egy vagy több árucikke nem ugyanazon speciális igényt elégíti ki, illetve nem ugyanarra a meghatározott tevékenységre tervezték, mint a kiskereskedelem számára összezsomagolt készlet többi árucikkét, minden árucikket külön-külön kell besorolni, saját vámtarifaszáma alá. Áruosztályozási szempontból készletnek nem minősülő termék-összeállításokat, ún. „nem valós készlet”-nek nevezzük.

Példa

A tusfürdőből, szappanból, testápolóból és papucsból álló fürdőszobai készlet esetében minden árucikket külön-külön kell besorolni, mivel a papucs nem ugyanazt a speciális igényt elégíti ki.

Példa

Egy csavarhúzó készlet, amely különböző méretű és profilú csavarhúzókból (8205 vtsz.) áll össze, illetve kiskereskedelmi csomagolásban kiserelt, nem minősül készletnek, mert a különböző csavarhúzók egy vámtarifaszám alá tartoznak.

A kiskereskedelmi forgalom számára készletben kiserelt áruk kombinálhatók jelentéktelen értékű, kisebb jelentőségű/elhanyagolható árucikkal, amely nincs semmilyen kapcsolatban a készlet többi árucikkével.

A kisebb jelentőségű/elhanyagolható árucikk jelenléte figyelmen kívül hagyható feltéve, hogy az alábbi feltételek teljesülnek:

- 1) az árucikk az egész készletnek csupán mellékes vagy lényegtelen eleme,
- 2) nem módosítja a készlet jellegét,
- 3) az árucikk értéke elhanyagolható a készletben kiserelt árucikkek összértékéhez viszonyítva, valamint,
- 4) az árucikknek önmagában véve jelentéktelen gyakorlati haszna van.

Példa

Fürdőszobai készlet, amely áll:

- 1) tusfürdő,
- 2) szappan,
- 3) fürdőszó.
- 4) testápoló.
- 5) egy elhanyagolható értékű teaméceses, a kiskereskedelem számára papírdobozban kisserelve.

A teamécesest a készlet többi árucikkével együtt kell besorolni, az osztályozás során figyelmen kívül hagyható elem a készletben.

A 3/c. szabály

Abban az esetben, ha a 3/a és 3/b szabályok alapján az osztályozás nem végezhető el, akkor a szoba jöhető vámtarifaszámok közül szám sorrendben az utolsó alá kell osztályozni. Akkor, ha az áruosztályozás során nem elegendő a pontos, részletes áruleírás (3/a szabály), valamint nem állapítható meg az áruval kapcsolatosan a lényeges jellemző (3/b szabály) sem, úgy a 3/c szabály rendelkezéseit vesszük figyelembe.

Példa

Négyzetes (76 x 76 cm), tömör keményfa asztalból és két hozzáálló, skót mintás szövetű párnás ülésrel rendelkező fa székből álló készlet, a kereskedelmi forgalom számára egyetlen dobozban kisserelve.

Példa

Kiskereskedelmi forgalom számára készletben kisserelt kamerás csecsemőfigyelő rendszer, amely a következő részekből áll:

- 1) egy beépített mikrofont, egy videojeladót és egy antennát tartalmazó, vezeték nélküli televíziós kamera, a kamera kimeneti audio/video csatlakozófelülettel rendelkezik,
- 2) egy hangszórót, egy videojelvevőt és egy antennát tartalmazó, körülbelül 14 cm képátlójú, vezeték nélküli színes monitor folyadékkristályos (LCD) kijelzővel; a monitor bemeneti audio/video csatlakozófelülettel rendelkezik,
- 3) két adapter, valamint,
- 4) egy audio/video kábel.

A készülék rendeltetése a csecsemők távolból történő figyelése. Az összetett termék a 8525 vámtarifaszám szerinti kamerából és a 8528 vámtarifaszám szerinti televízió-vevőkészülékből álló készlet, melynek a lényeges jellemzőjét meghatározó alkotórésze nem állapítható meg.

A 4. szabály

A szabály rendelkezéseit akkor alkalmazzuk, ha egy adott terméket az előző szabályok segítségével nem tudunk beosztályozni a Kombinált Nomenklatúrába. Az új, ismeretlen áruk esetében alkalmazható, amelyek a tudomány és a technika fejlődésével keletkeznek. Az ilyen jellegű termékeket a hozzájuk legjobban hasonlító áru vámtarifaszáma alá kell osztályozni.

Hasonlósági tényezőnek minősül többek között a leírás, a küllem, a jelleg, továbbá a tulajdonság, működés, illetve a felhasználási cél. Fontos megemlíteni, hogy amennyiben olyan új, ismeretlen termék kerül rendszeresen külkereskedelmi forgalomba az EU-harmadik országos relációban, amelynek tarifális besorolása kérdéses, úgy az EU Bizottsága a termékre vonatkozólag áruosztályozási rendelkezést hoz (pl.: áruosztályozási rendeletet - ÁOR, vagy Kombinált Nomenklatúra Magyarázatot – KNM módosít).

Az 5/a szabály

Az 5/a szabály a *tartók, tokok* osztályozására vonatkozó alapvető rendelkezéseket tartalmaz. Ezek a tartók és tokok az áruval együtt, az áru vámtarifaszáma alá kerülnek osztályozásra:

- 1) az áru tárolására, tartására különlegesen kialakított,
- 2) az áru tartós tárolásra alkalmas, az áru védelmére szolgál,
- 3) az áruval együtt hozzák be, akár külön csomagolva is,
- 4) az áruval együtt adják el,
- 5) nem a tok adja a lényeges jelleget (lényegtelen díszítés megengedett).

Példa

Vadászfegyver tokban (9303 vtsz.) hegedű tokban(9202 vtsz.), távcső bőr tokban (9005 vtsz.)

Az 5/b szabály

Ez a szabály a *csomagolóanyagok*, valamint a *csomagolótartályok* áruosztályozására vonatkozik. Ezek a csomagolóanyagok, valamint a csomagolótartályok rendes körülmények között az adott áru csomagolására kerülnek felhasználásra. Ezek egyértelműen az áru szállítására, védelmére szolgálnak.

A csomagolóanyagokat és tartályokat az áru vámtarifaszáma alá osztályozzuk ha:

- az áruval együtt hozzák be és,
- az áru csomagolására szolgál.

Példa

Sarokcsiszoló kartondobozba csomagolva; színes TV hungarocellel bélelt kartondobozba csomagolva; előre szeletelt és csomagolt kenyér; mustár műanyag tubusban; szerszámgép faládában; fogkrémes tubus.

A fentiekben meghatározottakat nem lehet alkalmazni az ismételt felhasználásra alkalmas csomagolóanyagokra.

Ebben az esetben külön kell az árut és külön a csomagoló anyagot osztályozni.

Példa

Sűrített gáz tárolására alkalmas, utántölthető palack:

- szén - dioxid gáz: 2811 vtsz.,
- acél tartály: 7311 vtsz.

Példa

Műanyag sörös rekeszben sör kerül behozatalra, a sört és az üveget a 2203 vtsz. alá osztályozzuk, a műanyag rekeszt pedig a 3923 vtsz. alá soroljuk. Vagyis külön-külön osztályozzuk a Kombinált Nomenklatúrába.

Az élelmiszerek esetén az ismételt felhasználásra is alkalmas és kiskereskedelmi forgalom számára kiszerezelt csomagoló anyagokat az *áru vámtarifaszáma* alá kell osztályozni.

Példa

Meggybefőtt üvegben (20. Ács.), Ószibarack lekvár üvegben (20. Ács.), 2 l - es Coca Cola, vörösbőr 0,7 l - es üvegben (22. Ács.) stb.

A vámtarifaszám megállapításának menete

A Kombinált Nomenklatúrában az egyes árukat nyolc számjegyű vámtarifaszámok kódolják. A vámtarifaszám szerkezeti felépítésében két szinten is találkozunk alszámokkal. Az első szint, a vámtarifaszám 5. és 6. számjegyében található meg, amelyet HR alszámnak nevezünk. Ez az alszámot – a nevéből adódóan – a HR Nomenklatúra tartalmazza, mint kötelező alszámot. A

második szinten található meg – ami a vámtarifaszám 7. és 8. számjegye – a KN alszám. Ezt az alszámot – ahogy a neve is mutatja – a Kombinált Nómenklátúra határozza meg. Az áruosztályozás során ügyelni kell arra, hogy csak azonos szintű alszámok hasonlíthatók össze. Felmerülhet a kérdés azzal kapcsolatban, hogy mit jelenthet az azonos szintű alszámok összehasonlítása.

Az alszámok összehasonlítása az alábbiak szerint történik:

- 1) A terméket először négy számjegyű vámtarifaszám alá kell besorolni, az 1. szabály segítségével,
- 2) ezt követően az azonos szintű alszámokat szükséges összehasonlítani és ez alapján kiválasztani a helyes alszámot, a 6. szabály alkalmazásával,
- 3) egyvonalas (-) szintű alszámot, az egyvonalas alszámmal,
- 4) kétvonalas(--) szintű alszámot, a kétvonalas alszámmal, de csak a kiválasztott egyvonalas (-) szintű alszámon belül.

Nómenklátúra lekérdezés		
Verzió: 39/21		
Felhasználói menü		
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Nómenklátúra lekérdezés ▶ Tarifa információ lekérdezés ▶ Közös lekérdezés ▶ Megjegyzések ▶ HR Magyarázat ▶ KN Magyarázat ▶ Áruosztályozási vélemények ▶ Áruosztályozási rendeletek ▶ EB ítéletek ▶ Korrelációs tábla ▶ KERPOL EB ítéletek ▶ Joganyag ▶ Terméktablázat 		
EU vámadatbázisok		
Frissítve: 2018.05.21. 23:53:42		
8519	Hangfelvevő- vagy hanglejátszó készülék	
- 8519 20	- Pénzérmekekkel, bankjegyekkel, bankkártyákkal, zsetonokkal vagy más fizetőeszközzel működő készülék	
- 8519 30	- Lemezjátszók erősítő nélkül (deckek)	
- 8519 50	- Telefonüzenet-rögzítők	
- 8519 81	- Más készülék	
-- 8519 81	-- Mágneses, optikai vagy félvezető adathordozót használó	
--- 8519 81 11	--- Hanglejátszó készülék (kazettalejátszó is), hangfelvevő szerkezet nélkül	
---- 8519 81 11	---- Szövegismétlő készülék telefonhoz	
---- 8519 81 15	---- Más hanglejátszó készülék	
---- 8519 81 15	---- Zsebméretű kazettalejátszó	
---- 8519 81 21	---- Más, kazettás típusú	
----- 8519 81 21	----- Analóg és digitális olvasó rendszerű	
----- 8519 81 25	----- Más	
----- 8519 81 31	----- Más	
----- 8519 81 31	----- Lézeres olvasórendszerrel	
----- 8519 81 31	----- Gépjárművekben használatos, legfeljebb 6,5 cm-es átmérőjű lemezt használó típus	
----- 8519 81 35	----- Más	
----- 8519 81 45	----- Más	
--- 8519 81 51	--- Más készülék	
--- 8519 81 51	--- Diktafon, amely csak külső áramforrással működik	
--- 8519 81 70	--- Más magnetofon hanglejátszó készülékkel együtt	
--- 8519 81 95	--- Más	
-- 8519 89	-- Más	

Az alszámokon belül megkülönböztetünk különböző szinteket, amelyeket a Kombinált Nómenklátúra vízszintes vonalakkal jelöl. (pl.: -, --, ---, ----, ----- stb.). Az egyforma számú vonalakkal jelzett alszámok tartoznak ugyanazon szinthez (lásd az alábbi ábrán).

A képen látható, hogy a Nómenklátúrában több szintű vonalas bontások épülnek egymásra, amelyek egyben jelölik az áruosztályozás menetét is. Összetett és nagyfokú figyelmet igénylő feladat a pontos és helyes áruosztályozás. A következőkben röviden bemutatásra kerül a Kombinált Nómenklátúrába történő áruosztályozás menete két példán keresztül. Először olyan termék kerül osztályozásra, amely név szerint kerül meghatározásra a Kombinált Nómenklátúrában. Majd egy olyan készáru kerül osztályozásra, amelyet a tarifa nem név szerint tartalmaz, hanem általános jelleggel definiál (pl.: felhasználási célra vagy anyagi összetételre utal az árumegnevezésben).

Példa

Fagyasztott sertéscombcsonttal (házi sertésből):

Az áruosztályozást a termék áruosztályba, majd árucsoportba besorolásával kell kezdeni. A termék jellegéből következik, hogy az I. Áruosztályba (Élő állatok; állati termékek), azon belül pedig a 2. Árucsoportba (Élelmezési célra alkalmas hús, vágási melléktermék és belsőség) osztályozzuk, mint élelmezési célra alkalmas húsféle. Az adott árut - figyelemmel a

vámtarifaszám szövegére - a 0203 "Sertéshús frissen, hűtve vagy fagyasztva"vámtarifaszám alá soroljuk.

Ezzel tulajdonképpen, az 1. szabály alkalmazásával eljutottunk a négy számjegyű (0203) vámtarifaszám szintjére. Ettől kezdve pedig a 6. szabály alkalmazása következik, vagyis az alszámok alá történő osztályozás. Össze kell hasonlítani a 0203 vámtarifaszám alszámait azonos bontási szinten. Az egyforma számú vonallal jelölt alszámok találhatóak ugyanazon a szinten, ezért az árubesorolás során fontos, hogy csak az azonos szintű alszámok hasonlíthatóak össze.

Először az egyvonalas (-) bontásokat hasonlítjuk össze:

- frissen vagy hűtve,
- fagyasztva.

Számunkra az egyvonalas (-) bontásból a "**fagyasztva**" kifejezést kell kiválasztani, ezt követően a kiválasztott egyvonalas bontáson belül a kétvonalas (--) bontásokat hasonlítjuk össze:

- Egész és fél comb, lapocka és részei, csonttal,
- Más

A kétvonalas (--) bontások közül a "**Comb, lapocka és részei, csonttal**" kifejezést kell kiválasztani, majd a kiválasztott kétvonalas bontáson belül a háromvonalas (---) bontásokat hasonlítjuk össze:

- Házi sertésből,
- Más

A háromvonalas (---) bontások közül a "**Házi sertésből**" kifejezést kell kiválasztani, majd a kiválasztott háromvonalas bontáson belül a négyvonalas (----) bontásokat hasonlítjuk össze:

- **Comb és részei (0203 22 11)**
- **Lapocka és részei (0203 22 19)**

Felhasználói menü																																			
<ul style="list-style-type: none"> • Nomenklatúra lekérdezés • Tarifa információ lekérdezés • Közös lekérdezés • Megjegyzések • HR Magyarázat • KN Magyarázat • Áruosztályozási vélemények • Áruosztályozási rendeletek • EB ítéletek • Korrelációs tábla • KERPOL EB ítéletek • Joganyag • Terméktáblázat 	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Taric Kód</th> <th>Leírás</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>0201</td> <td>Szarvasmarhafélék húsa frissen vagy hűtve</td> </tr> <tr> <td>0202</td> <td>Szarvasmarhafélék húsa fagyasztva</td> </tr> <tr> <td>0203</td> <td>Sertéshús frissen, hűtve vagy fagyasztva</td> </tr> <tr> <td>- 0203 11</td> <td>- Frissen vagy hűtve</td> </tr> <tr> <td>-- 0203 11</td> <td>-- Egész és fél</td> </tr> <tr> <td>-- 0203 12</td> <td>-- Comb, lapocka és részei csonttal</td> </tr> <tr> <td>-- 0203 19</td> <td>-- Más</td> </tr> <tr> <td>- 0203 21</td> <td>- Fagyasztva</td> </tr> <tr> <td>-- 0203 21</td> <td>-- Egész és fél</td> </tr> <tr> <td>-- 0203 22</td> <td>-- Comb, lapocka és részei, csonttal</td> </tr> <tr> <td>--- 0203 22 11</td> <td>--- Házi sertésből</td> </tr> <tr> <td>---- 0203 22 11</td> <td>---- Comb és részei</td> </tr> <tr> <td>---- 0203 22 19</td> <td>---- Lapocka és részei</td> </tr> <tr> <td>--- 0203 22 90</td> <td>--- Más</td> </tr> <tr> <td>-- 0203 29</td> <td>-- Más</td> </tr> <tr> <td>0204</td> <td>Juh- vagy kecskehús frissen, hűtve vagy fagyasztva</td> </tr> </tbody> </table>	Taric Kód	Leírás	0201	Szarvasmarhafélék húsa frissen vagy hűtve	0202	Szarvasmarhafélék húsa fagyasztva	0203	Sertéshús frissen, hűtve vagy fagyasztva	- 0203 11	- Frissen vagy hűtve	-- 0203 11	-- Egész és fél	-- 0203 12	-- Comb, lapocka és részei csonttal	-- 0203 19	-- Más	- 0203 21	- Fagyasztva	-- 0203 21	-- Egész és fél	-- 0203 22	-- Comb, lapocka és részei, csonttal	--- 0203 22 11	--- Házi sertésből	---- 0203 22 11	---- Comb és részei	---- 0203 22 19	---- Lapocka és részei	--- 0203 22 90	--- Más	-- 0203 29	-- Más	0204	Juh- vagy kecskehús frissen, hűtve vagy fagyasztva
Taric Kód	Leírás																																		
0201	Szarvasmarhafélék húsa frissen vagy hűtve																																		
0202	Szarvasmarhafélék húsa fagyasztva																																		
0203	Sertéshús frissen, hűtve vagy fagyasztva																																		
- 0203 11	- Frissen vagy hűtve																																		
-- 0203 11	-- Egész és fél																																		
-- 0203 12	-- Comb, lapocka és részei csonttal																																		
-- 0203 19	-- Más																																		
- 0203 21	- Fagyasztva																																		
-- 0203 21	-- Egész és fél																																		
-- 0203 22	-- Comb, lapocka és részei, csonttal																																		
--- 0203 22 11	--- Házi sertésből																																		
---- 0203 22 11	---- Comb és részei																																		
---- 0203 22 19	---- Lapocka és részei																																		
--- 0203 22 90	--- Más																																		
-- 0203 29	-- Más																																		
0204	Juh- vagy kecskehús frissen, hűtve vagy fagyasztva																																		

A fenti példa helyes vámtarifaszáma **0203 22 11**. Vagyis a comb és részei alszám jelenti a helyes áruosztályozás eredményét. Az áruosztályozás során az alszámok összehasonlítását egészen addig kell elvégezni, amíg nyolc számjegyű vámtarifaszámot nem érünk el.

Példa: Friss kerti sóska

Az áruosztályozást a termék áruosztályba, majd árucsoportba besorolva kell kezdeni. A termék jellegéből következik, hogy a II. Áruosztályba (Növényi termékek), azon belül pedig a 7. Árucsoportba (Élelmezési célra alkalmas zöldségfélék, gyökerek és gumók) osztályozzuk, mint zöldségféléket. Az adott árut - figyelemmel a vámtarifaszám szövegére - a 0709 "Más zöldség frissen vagy hűtve" vámtarifaszám alá soroljuk.

A vámtarifaszám árumegnevezésében megtalálható „Más” kifejezés olyan friss és hűtött zöldségféléket jelent, amelyeket az előző vámtarifaszámok (0701-0708 vámtarifaszámok) egyike sem nevesíti. Ez a tarifális kifejezés nehezíti az áruosztályozás folyamatát, ezért fontos ismerni az adott árucsoporthoz tartozó osztályozási szabályokat és szempontokat. Ezzel tulajdonképpen, az 1. szabály alkalmazásával eljutottunk a négy számjegyű (0709) vámtarifaszám szintjére.

Az árubesorolás menetét az alszámok alá történő osztályozás követi (lásd 6. szabály). Össze kell hasonlítani a 0709 vámtarifaszám alszámait azonos bontási szinten, vagyis az azonos szintű alszámok hasonlíthatóak össze az osztályozás során.

Először az egyvonalas (-) bontásokat hasonlítjuk össze:

- 1) spárga,
- 2) padlizsán (tojásgyümölcs, törökparadicsom)
- 3) zeller, a gumós zeller kivételével,
- 4) ehető gomba és szarvasgomba,
- 5) a Capsicum vagy a Pimenta nemhez tartozó növények gyümölcse,
- 6) paraj, új-zélandi paraj és labodaparaj (kerti laboda),
- 7) más.

Számunkra az egyvonalas (-) bontásból a "**Más**" kifejezést kell kiválasztani, ezt követően a kiválasztott egyvonalas bontáson belül a kétvonalas (--) bontásokat hasonlítjuk össze:

- 1) articsóka,
- 2) olajbogyó,
- 3) tök, sütőtök, úritök és lopótök (Cucurbitaspp.),
- 4) más.

A kétvonalas (--) bontások közül a "**Más**" kifejezést kell kiválasztani, majd a kiválasztott kétvonalas bontáson belül a háromvonalas (---) bontásokat hasonlítjuk össze:

- 1) salátazöldség, a saláta és a cikória kivételével (0709 99 10),
- 2) leveles répa (fehérrépa vagy mángold) és kárdi (kardonna) (0709 99 20),
- 3) kapribogyó (0709 99 40),
- 4) ánizskapor (0709 99 50),
- 5) csemegekukorica (0709 99 60),
- 6) más (0709 99 90).

Felhasználói menü		
Nómenklatúra lekérdezés	0709	Más zöldség frissen vagy hűtve
Tarifa információ lekérdezés	- 0709 20	- Spárga
Közös lekérdezés	- 0709 30	- Padlizsán (tojásgyümölcs, törökparadicsom)
Megjegyzések	- 0709 40	- Zeller, a gumós zeller kivételével
HR Magyarázat	- 0709 51	- Ehető gomba és szarvasgomba
KN Magyarázat	-- 0709 51	-- Az Agaricus nemhez tartozó ehető gombák
Áruosztályozási vélemények	-- 0709 59	-- Más
Áruosztályozási rendeletek	- 0709 60	- A Capsicum vagy a Pimenta nemhez tartozó növények gyümölcse
EB ítéletek	- 0709 70	- Paraj, új-zélandi paraj és labodaparaj (kerti laboda)
Korrelációs tábla	- 0709 91	- Más
KERPOL EB ítéletek	-- 0709 91	-- Articsóka
Joganyag	-- 0709 92	-- Olajbogyó
Terméktáblázat	-- 0709 93	-- Tök, sütőtök, úritök és lopótök (Cucurbita spp.)
EU vámadatbázisok	-- 0709 99	-- Más
	--- 0709 99 10	--- Salátazöldség, a saláta (Lactuca sativa) és a cikória (Cichorium spp.) kivételével
	--- 0709 99 20	--- Leveles répa (fehérrépa vagy mángold) és kárdi (kardonna)
	--- 0709 99 40	--- Kapribogyó
	--- 0709 99 50	--- Ánizskapor
	--- 0709 99 60	--- Csemegekukorica
	--- 0709 99 90	--- Más

A fenti példa helyes vámtarifaszáma 0709 99 90. Vagyis a Más alszám jelenti a helyes áruosztályozás eredményét. Az áruosztályozás során az alszámok összehasonlítását egészen addig kell elvégezni, amíg nyolc számjegyű vámtarifaszámot nem érünk el.

A TARIC rendszer

A TARIC létrehozása előtt a vámhatóságoknak a hagyományos feladataik mellett a közösségi mezőgazdasági és kereskedelmi politika nemzetközi rendelkezéseit is alkalmazni kellett. A vámhatóságok szakmai feladatainak ilyen mérvű megnövekedése során egyre nőtt az alkalmazandó jogszabályok (intézkedések) száma, amely a mindennapi gyakorlat során magában hordozta ezek helytelen, hiányos alkalmazásának kockázatát, sőt akár figyelmen kívül hagyásuk veszélyét is. Ezért volt szükségszerű egy olyan nómenklatúra megalkotása, amely - a Kombinált Nómenklatúrához képest - a nemzetközi kereskedelem változásaira, kihívásaira gyorsabban és rugalmasabban tud reagálni, az Európai Unió közös kereskedelempolitikai érdekeinek figyelembevételével.

Az Unió Vámkódex létrehozásáról szóló Európai Parlament és a Tanács 952/2013/EU rendelet 56. cikk (2) bekezdés meghatározza:

"Minden olyan Nómenklatúra a Közös Vámtarifa részét képezi, amely részben vagy egészben a Kombinált Nómenklatúrán alapul, továbbá azt további alszámos bontással kiegészíti a közösségi tarifális és nem tarifális jogszabályi rendelkezések alkalmazása érdekében."

Ilyen nómenklatúrának minősül a TARIC is.

A TARIC egy francia eredetű mozaikszó, a "TarifIntégré de la Communauté" kifejezésből ered, amelynek magyar megfelelője: „Integrált Közösségi Vámtarifa Rendszer”. Jogi alapját és egyben létrehozását az Európa Tanács Vám- és statisztikai nómenklatúráról valamint a Közösségi Vámtarifáról szóló 1987. július 23-i 2658/87 EGK tanácsi rendelet 2. cikke határozza meg.

„A Bizottság létrehozza az Európai Közösségek Integrált Vámtarifáját - továbbiakban: TARIC -, amely eleget tesz a Közös Vámtarifa, a külkereskedelmi statisztika, a kereskedelmi és mezőgazdasági, valamint áru behozatalra vagy kivitelre vonatkozó egyéb közösségi politikák követelményeinek.”

A fentiekből megállapítható, hogy a TARIC létrehozásának céljai megegyeznek a Kombinált Nomenklátúra megalkotásával, de annál részletesebben kerültek kidolgozásra.

A TARIC rendszer felépítése

Kombinált Nomenklátúra

A Kombinált Nomenklátúra (KN), a TARIC alapja és azt kiegészíti, hiszen a rendszer tartalmazza a Kombinált Nomenklátúra valamennyi szerkezeti elemét (Áo., Ács., nyolc számjegyű vámtarifaszám, megjegyzések, árumeznevezés, vámtétel, kiegészítő mértékegység, lábjegyzet).

TARIC alszám

A TARIC alszám a Kombinált Nomenklátúrát bővíti. Alkalmazására akkor kerül sor, ha valamilyen közösségi rendelkezést nem lehet KN szinten rögzíteni, mert annak bontási rendszere nem elég pontos. A vámtarifaszám szerkezetének 9-10. számjegye. A nyolc számjegyű Kombinált Nomenklátúra szintű (KN) vámtarifaszám (nyolc számjegy) és a TARIC alszám együttesen alkotja a TARIC kódot, ami így tíz számjegyű vámtarifaszám. A TARIC alszám használata kötelező a külkereskedelmi forgalomhoz kötődő vámeljárásokban, illetve a statisztikai bejelentésekben egyaránt.

Ennek megfelelően a tarifális besorolás keretében - egy adott termék tekintetében - a KN szintű nyolc számjegyű vámtarifaszámon kívül, a TARIC alszámot, illetve bizonyos esetekben a közösségi vagy nemzeti TARIC kiegészítő kódot is fel kell tüntetni az egységes vámárnyilatkozat (EV) 33. rovatában, figyelembe véve az EV kitöltésére vonatkozó rendelkezéseket.

TARIC kiegészítő kódok

A TARIC kiegészítő kódok a Kombinált Nomenklátúra további bővítését jelentik, olyan közösségi intézkedések alkalmazása esetén, amelyek nincsenek, vagy nem teljesen vannak kódolva a vámtarifaszám 9. és 10. számjegyének szintjén.

Kereskedelempolitikai intézkedések

A TARIC rendszer alkalmazásával kapcsolatosan a leggyakrabban alkalmazott szakkifejezés az **intézkedés**. Az intézkedés valamilyen áruforgalomhoz kötődő jogszabályi rendelkezés sajátos leképezése.

A TARIC rendszerben megtalálható intézkedések jellegüket és alkalmazásukat tekintve eltérőek lehetnek:

közösségi intézkedések

- 1) vámfelfüggesztések (autonóm, légi felhasználhatóság stb.),
- 2) vámkontingensek (preferenciális, nem preferenciális),
- 3) harmadik országos (*erga omnes*) vámtételek,
- 4) preferenciális vámtételek,
- 5) antidömping vám, kiegyenlítő vámok (ideiglenes, végleges),
- 6) mezőgazdasági összetevők arányától függő kiegészítő vámok stb.

nemzeti intézkedések

- 1) általános forgalmi adó,
- 2) energiaadó,
- 3) állat-egészségügyi ellenőrzési kötelezettség,
- 4) jövedéki adó,
- 5) export és import korlátozó, tiltó intézkedések (kettős felhasználású termékek, haditechnikai termékek, CITES stb.).

A TARIC menürendszere:

- Nómenklatúra lekérdezés: a közösségi/nem közösségi áruk tarifális besorolásának elvégzését (TARIC kódjának meghatározását) és a nómenklatúrához kapcsolódó lábjegyzet, áruosztály és árucsoport előtti megjegyzés, áruosztályozási és kereskedelempolitikai kapcsolat megismerését biztosító funkció,
- Tarifa információ lekérdezés: egy adott TARIC kódhoz, származási/rendeltetési országhoz vagy régióhoz és szimulációs dátumhoz kapcsolódó érvényes közösségi és nemzeti intézkedések megjelenítését biztosító funkció.

Áruosztályozási feltételek (ÁOF) keresése: A TARIC3_HU ezen menüpontja tételesen sorolja fel azokat az áruosztályozáshoz szükséges rendelkezéseket, amelyekre vonatkozóan lekereséseket lehet elvégezni:

- 1) megjegyzések,
- 2) HR Magyarázat (HRM),
- 3) KN Magyarázat (KNM),
- 4) áruosztályozási vélemények (ÁOV),
- 5) áruosztályozási rendeletek (ÁOR),
- 6) európai Bíróság (EB) ítéletei.

Alkalmazott TARIC rendszerek

A TARIC váminformációs rendszernek több fajtáját ismerjük:

- **TARIC3_HU** rendszer, amelyet a vámhatóság alkalmaz a napi szolgálati feladatainak ellátásához, valamint rendelkezik a rendszer kizárólagos használatával (iop.vpop.hu). A rendszer jellemzője, hogy tartalmaz olyan jellegű adatokat és információkat, amelyek állam- és szolgálati titoknak minősülnek. Ezek az adatok pedig - jellegükből adódóan - nem publikusak (nem hozzáférhetőek) a gazdálkodók részére.
- **TARIC_WEB** rendszer, amely az ügyfelek részére hozzáférhető információs rendszer, amely szűkített adattartalmú és funkcionalitású. Bármely gazdálkodó vagy személy hozzáférhet az interneten keresztül. (A TARIC_WEB elérhetősége: <http://kkk.nav.gov.hu/eles/1/taricweb/>)
- A **TAXUD TARIC adatbázisa**, amely az interneten keresztül bárki számára hozzáférhető 21 különböző nyelven. Elérhetősége: http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp

V.

A NAV RENDÉSZETI ÉS IGAZGATÁSI JOGKÖRE ÉS A PÉNZÜGYŐRÖK INTÉZKEDÉSI JOGOSULTSÁGAI

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) államigazgatási és fegyveres rendvédelmi feladatokat ellátó, a kormány eredeti jogalkotói hatáskörében kiadott rendeletében kijelölt miniszter által irányított, központi hivatalként működő központi költségvetési szerv. A NAV-nak a határátkelőhelyeken végzett feladatait ellátó, a bűnüldözési, bűnmegelőzési, a szabálysértési, a vám- és jövedéki ellenőrzési, mélységi ellenőrzési, az őrzésvédelmi, a hatósági, a végrehajtási eljárási feladatait ellátását végző, valamint mindezen tevékenységek irányítását, felügyeletét és ellenőrzését ellátó pénzügyőrök rendvédelmi tevékenységet folytatnak, egyenruha és szolgálati fegyver viselésére jogosultak. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal rendészeti tevékenységének a lényege az alábbiakban foglalható össze. A NAV járőregységei és a határszolgálat által végzett olyan ellenőrzési tevékenység, amely a jogsértő cselekmények felderítésére, megelőzésére irányul, függetlenül attól, hogy a jogsértés felderítését követően milyen eljárás bevezetése válik szükségessé.

1. A NAV rendészeti és igazgatási jogkörében végzendő tevékenységei

A NAV rendészeti és igazgatási jogkörében a következő tevékenységeket végzi, amelyeket a **Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény** (a továbbiakban: NAV törvény) 13. § (8) bekezdése ír elő:

- 1) külön jogszabály által hatáskörébe utalt szabálysértések felderítése és elbírálása,
- 2) ellátja a NAV nyomozó hatósága által elrendelt személyi védelmet a vonatkozó jogszabályok keretei között,
- 3) meghatározott körben anyagi javak, értékek őrzése, kísérése,
- 4) elfogott, előállított, őrizetbe vett, valamint fogva tartott személyek őrzése, kísérése,
- 5) jogszabályban meghatározott ellenőrzési kötelezettségeinek és jogosultságainak végrehajtása egyik formájaként mozgó egységekkel végzi a Magyarország területén – az EU külső határán működő határátkelőhelyek kivételével – a mélységi ellenőrzési tevékenységet,
- 6) külön jogszabályban meghatározott rendvédelmi, igazgatási feladatok.

A pénzügyőrök intézkedési jogosultságai

Intézkedés bűncselekmény észlelésekor:

A pénzügyőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz. Bűncselekmény gyanúja esetén a pénzügyőr jogosult halaszthatatlan nyomozási cselekményként lefoglalás foganatosítására, és a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező nyomozó hatóság felé a szükséges intézkedések megtételére.*

A pénzügyőr a fenti esetben lefoglalást akkor is foganatosíthat, ha a szolgálati feladatok végrehajtása során nem a NAV nyomozó hatósága hatáskörébe tartozó bűncselekmény gyanúját észleli.

A helyszín biztosítása bűncselekményeseten:

- a pénzügyőr a szolgálati feladata ellátása során jogosult megtiltani, illetve megakadályozni, hogy a bűncselekmény helyszínét – a NAV hatáskörébe nem tartozó bűncselekmény felderítése esetén is a rendőrség megérkezéséig – megváltoztassák,
- akkor is, ha baleset helyszínének biztosítása szükséges. Ebben az esetben a helyszín biztosítására a pénzügyőr a rendőrség megérkezéséig jogosult,
- a NAV területi szervének vezetője legalább két főből álló – rendszeresített kényszerítő eszközökkel ellátott – pénzügyőr járőrt köteles kiállítani a hatósági eljárás biztonságos végrehajtása érdekében.

Intézkedés szabálysértés észlelésekor

A pénzügyőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy jogszabály által meghatározott esetekben helyszíni bírságot szabhat ki.

Figyelemmel a NAV törvény 36/C. § (3) bekezdésére, a pénzügyőr a szolgálati feladatok ellátása céljából a NAV hatáskörébe tartozó szabálysértés esetén ruházat, csomag és jármű átvizsgálást a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló törvény (a továbbiakban: Szabs. tv) szerint alkalmazhat. Az átvizsgálás ellen a Szabs. tv. szerinti panasznak van helye.

** Megjegyzés: 2018. július 1-től a törvény szövege a következő: Bűncselekmény gyanúja esetén a pénzügyőr halasztást nem tűrő esetben jogosult lefoglalással rendelkezni, és a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező nyomozóhatóság felé a szükséges intézkedéseket megteszi.*

A NAV hatáskörébe tartozó szabálysértés esetén a pénzügyőr lefoglalást a Szabs. tv. szerint alkalmazhat. A lefoglalásellen a Szabs. tv. szerinti panasznak van helye.

A helyszín biztosítása szabálysértés esetén:

A pénzügyőr a szolgálati feladata ellátása során jogosult megtiltani, illetve megakadályozni, hogy a szabálysértés helyszínét – a NAV hatáskörébe nem tartozó szabálysértés felderítése esetén is a rendőrség megérkezéséig – megváltoztassák.

Elfogás és előállítás, feltartóztatás

A pénzügyőr elfogást és előállítást alkalmazhat azon állampolgárral szemben:

- 1) akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek,
- 2) aki ellen elfogatóparancsot, nemzetközi elfogatóparancsot, illetve európai elfogatóparancsot adtak ki,
- 3) akinek őrizetét rendelték el,
- 4) aki az őrizet végrehajtása során megszökött,
- 5) aki pénzügyőri felszólításra nem tudja személyazonosságát hitelt érdemlően igazolni, vagy annak igazolását megtagadja,
- 6) aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható.

A személyi szabadság csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozható, de indokolt esetben egy alkalommal, 4 órával meghosszabbítható. Időtartamát az intézkedés kezdetétől kell számítani. Az elfogást, előállítást a pénzügyőr abban az esetben is alkalmazhatja, ha a szolgálati feladata végrehajtása során észleli, hogy az elfogás, előállítás feltételei olyan személlyel szemben állnak fenn, akivel szemben az elfogás, előállítás nem a NAV nyomozó hatósága hatáskörébe tartozó bűncselekmény miatt szükséges.

Feltartóztatás

Amennyiben gyanú merül fel arra, hogy az ellenőrzés alá vont személy testében, testüregében kábítószerrel vagy kábítószernek minősülő anyagot szállít, a pénzügyőr jogosult az ilyen személy

beleegyezésével vizeletvétel és orvosi vizsgálat elrendelésére. A beleegyezés megtagadása esetén a NAV feladat- és hatáskörrel rendelkező szervének vezetője felhatalmazó kérelmet terjeszt elő az illetékes ügyészhez azzal, hogy a kérelemben vizeletvétel helyett vérvételre való kötelezés indítványozható. Ilyen esetben a vérvétel és az orvosi vizsgálat csak az ügyész felhatalmazásával rendelhető el. A feltartóztatás és az orvosi vizsgálat időtartama a 8 órát nem haladhatja meg.

Intézkedés magánlakásban és közterületnek nem minősülő egyéb helyen:

Végrehajtásra jogosult a NAV szolgálati jogviszonyban álló hivatásos állományú tagja (*pénzügyőr*). Célja a vámhatóság hatáskörébe tartozó jogellenes magatartások felderítése.

Például:

- 1) a vámterületre jogosulatlanul bevitt vagy a vámfelügyelet alól elvont nem uniós áruk felderítése,
- 2) jövedéki adózás alól elvont áruk felderítése,
- 3) fémkereskedelmi engedélyköteles anyagok engedély nélküli tárolása esetén,
- 4) engedély nélkül folytatott dohánytermék-kiskereskedelmi tevékenység esetén.

Fő szabály: A NAV feladat- és hatáskörrel rendelkező szerve vezetőjének hatósági döntése alapján léphet be magánlakásba a pénzügyőr.

Kivételes szabály: Magánlakásba bebocsátás vagy hatósági döntés nélkül az alábbi feltételek fennállásakor:

- A NAV nyomozó hatósága hatáskörébe tartozó bűncselekmény elkövetésének megakadályozása, megszakítása vagy a NAV nyomozó hatósága hatáskörébe tartozó bűncselekmény miatt indult büntetőeljárás terheltjének elfogása és előállítása céljából.
- Elővezetés végrehajtása céljából (*Be. illetve a Szabs. tv. alapján*).
- Ha az előállítás a NAV törvényben meghatározott egyéb okból szükséges (*pl.: aki ellen elfogatóparancsot adtak ki*).

Egyéb fontos szabályok:

- 1) az elrendelés alapja: Azonosított és ellenőrzött forrásból származó adatok alapján,
- 2) a birtokos távollétében is történhet a behatolás (*két fő hatósági támu kötelező*),
- 3) a birtokos távollétében történt behatolást követően a NAV köteles a birtokost tájékoztatni, és a vagyonvédelem érdekében szükséges intézkedést megtenni,
- 4) magánlakásban, illetve egyéb helyen, helyiségben való tartózkodás csak a feladat végrehajtásához szükséges ideig tarthat,
- 5) az intézkedésről jegyzőkönyvet kell felvenni,
- 6) ha ezen intézkedést a vámhatóság hatáskörébe tartozó egyéb hatósági eljárás követi, a magánlakásba való belépés (behatolás) – magánlakásnak nem minősülő egyéb helyre is – ellen panasznak nincs helye, és az intézkedés során tanúsított pénzügyőri tevékenység az adott hatósági eljárásban biztosított, az ügy érdemét érintő jogorvoslati kérelemben támadható (*jogorvoslati jogosultság*).

A **magánlakásnak nem minősülő egyéb helyekre** (*pl.: közforgalmú intézmények*) a pénzügyőr a NAV törvényben meghatározott esetben és célból – a jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – beléphet és intézkedhet.

Ruházat, csomag és jármű átvizsgálása

Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak - ideértve a NAV törvény 36/D. § (7) bekezdés szerinti esetet is -, annak ruházatát, járművét a pénzügyőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy, illetve tárgyi bizonyíték előtalálása végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. A pénzügyőr a NAV törvény 36/A. § szerinti

igazoltatás során – akinek a személyazonosságát a szolgálati feladatok végrehajtása érdekében kell megállapítani – az igazoltatott személy ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása vagy bűncselekmény elkövetésének gyanúja szükségessé teszi. Ez abban az esetben is lehetséges, ha nem a NAV nyomozó hatósága hatáskörébe tartozó bűncselekmény elkövetésének gyanúja teszi szükségessé. A ruházat átvizsgálását - halaszthatatlan eset kivételével - az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szemérem sértő módon. A jármű átvizsgálása során a pénzügyőr póráz és szájkosár nélküli szolgálati keresőkutyát is alkalmazhat. A vizsgálat során a keresőkutya alkalmazására azt követően kerülhet sor, amikor a jármű vezetője és az utasok a járművet elhagyták.

A pénzügyőr az alábbi esetekben, a további intézkedéseket jogosult foganatosítani:

- a vám- és jövedéki jogszabályok, továbbá a NAV szerveinek feladatát meghatározó egyéb jogszabályok megsértésének felderítése érdekében átvizsgálhatja a NAV törvény 36/J. § alapján megállított járművet,
- átvizsgálhatja a vasúti és autóbusz-pályaudvarokon, hajóállomásokon, repülőtereken tartózkodó, illetve vasúton, hajón, személyszállító közforgalmú gépjárművön szállított utasok csomagjait a szállítóeszközön tartózkodás ideje alatt, menet közben vagy az állomásokon,
- a csomagküldemények jövedéki törvény szerinti ellenőrzése során azokat csomagátvizsgáló berendezéssel átvilágíthatja, szolgálati keresőkutyával vagy más alkalmas módon felbontás nélkül átvizsgálhatja.

Felvilágosítás kérés

A feltartóztatás a pénzügyőrnek az a tevékenysége, amelynek során azt a személyt, aki a személyazonosságának igazolását megtagadja, továbbá azt, akitől felvilágosítást kér, az intézkedés helyszínének elhagyásában korlátozza, vagy a további intézkedés megtételéig a helyszín elhagyásában megakadályozza. A feltartóztatást meg kell szüntetni, ha az intézkedés célját elérte, és további intézkedésre nincs szükség. A pénzügyőr a szolgálati feladatának ellátása során bárkihez kérdést intézhet, felvilágosítást kérhet, ha alaposan feltehető, hogy a megkérdezett olyan közlést tehet, amely a szolgálati feladatok teljesítéséhez szükséges. A felvilágosítás kérésének idejére a kérdezett személy feltartóztatható. Akitől a pénzügyőr felvilágosítást kér - ha jogszabály másként nem rendelkezik -, az általa ismert tényekkel, adatokkal kapcsolatos válaszadást nem tagadhatja meg. A felvilágosítás kérés során megkérdezett személy feltartóztatását meg kell szüntetni, ha az intézkedés célját elérte, és a megkérdezett személy közreműködésére a továbbiakban nincs szükség. A felvilágosítás kérés során a kért információ megszerzése érdekében kényszerítő eszköz nem alkalmazható.

Igazoltatás

A pénzügyőr igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a szolgálati feladatok végrehajtása érdekében kell megállapítani.

Az igazoltatás során a pénzügyőr:

- az igazoltatott személyt személyazonosító adatainak igazolására,
- az igazoltatott személyt lakcímének, tartózkodási helyének - az igazoltatott választása szerint - a lakcímet igazoló hatósági igazolvánnyal vagy más alkalmas dokumentummal történő igazolására, vagy a lakcímré, tartózkodási helyre vonatkozó nyilatkozat tételre kérheti fel.

Az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot - a személyazonosító igazolványon túl - minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető. A pénzügyőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként. A személyazonosság igazolásának megtagadása esetén az igazoltatott a személyazonosság megállapítása céljából feltartóztatható. A személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén a rendőrséghez, magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldi személy esetében az idegenrendészeti hatósághoz előállítható.

Képfelvétel, hangfelvétel, kép- és hangfelvétel készítése:

A pénzügyőr az intézkedéssel, illetve az ellátott szolgálati feladattal összefüggésben az intézkedéssel érintett személyről, a környezetéről, továbbá az intézkedés, illetve az ellátott szolgálati feladat szempontjából lényeges körülményről, tárgyról képfelvételt, hangfelvételt, kép- és hangfelvételt készíthet. Az így készített felvétel, illetve az abban szereplő személyes adat kizárólag az adott eljárásban (*pl.: büntetőeljárásban, szabálysértési eljárásban*) használható fel.

A NAV a felvétel kezelése során köteles megtenni az ahhoz szükséges szervezési, technikai és egyéb adatbiztonsági intézkedéseket, hogy az érintett személy személyes adatait, így különösen magántitkait és magánéletének körülményeit illetéktelen személy tudomására jutásától megóvja. Ha az adott eljárás lefolytatásához vagy az ott meghatározott egyéb célból azokra nincs szükség, a rögzített felvételt a rögzítést követő 30 nap elteltével törölni kell.

Egyéb pénzügyőri intézkedések:

- 1) a pénzügyőr a szolgálati feladatok ellátása céljából közutakon, közforgalom számára megnyitott területen személyeket, járműveket –a közúti közlekedés rendjéről szóló jogszabályban meghatározott jelzések alkalmazásával – megállíthat,
- 2) a pénzügyőr a vám- és jövedéki jogszabályok, továbbá a NAV szerveinek feladatát meghatározó egyéb jogszabályok megsértésének észlelése, gyanúja esetén elrendelheti az ellenőrzés tárgyát képező dolog hivatalos helyre történő azonnali beszállítását, amennyiben az ellenőrzés biztonságos és eredményes lefolytatásához az ellenőrzés helyszínén a feltételek nem adottak, vagy az ellenőrzés végrehajtása mások személyi, illetve vagyónbiztonságát veszélyezteti. A dolog birtokosa köteles az elrendelésnek eleget tenni, és amennyiben vele szemben az eljárás során jogsértést nem állapítanak meg, kérheti igazolt költségeinek megtérítését,
- 3) a pénzügyőr eljárása során megvizsgálhatja, hogy az ellenőrzés alá vont áru tulajdonosának van-e az állami adó- és vámhatóság felé meg nem fizetett, végrehajtható adó- vagy vámtartozása, illetve végrehajtás alá vont adó módjára behajtható köztartozása, továbbá e vizsgálat eredményeként jogosult végrehajtás alá vonható ingó vagyontárgyak lefoglalására,
- 4) ingófogalás céljából, továbbá - ha azt jogszabály lehetővé teszi - a végrehajtásban való pénzügyőri közreműködés céljából a pénzügyőr magánlakásba és magánlakásnak nem minősülő egyéb helyre beléphet,
- 5) rejtett ellenőrzés elrendelése (A NAV nyomozó szerve bűnüldözési, bűnmegelőzési célból figyelmeztető jelzés elhelyezését rendelheti el a Schengeni Információs Rendszerben, akivel szemben megalapozottan feltehető, hogy az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvényben foglalt súlyos bűncselekményt fog elköveti),
- 6) létesítmény őrzés-védelmi intézkedés (A létesítmény őrzés-védelmi intézkedések bevezetésével összhangban a lőfegyverhasználat szabályai között nevesíti a törvény az őrzött létesítmény ellen felfegyverkezve intézett támadás elhárítását. Továbbá jogosult a pénzügyőr – figyelemmel a NAV adatkezelésre vonatkozó szabályozásában

foglaltakra is – a NAV kezelésében lévő intézményekbe ki- és belépő személyek adatainak kezelésére. Jogosult a belépő személyek adatainak kiadására bűncselekmény vagy szabálysértés gyanújának észlelése esetén, vagy megkeresés alapján. A törvény szabályozza a kép- és hangfelvétel készítésének szabályait is az őrzött objektumban).

Eljárás diplomáciai vagy nemzetközi jogon alapuló más mentességet élvező személyekkel vagy közjogi tisztséget betöltő személlyel szemben

Alapvetően meg kell különböztetnünk a mentesség tekintetében:

- diplomáciai vagy nemzetközi jogon alapuló mentességet,
- közjogi tisztséget betöltő személyt meghatározott törvény alapján megillető mentességet.

A diplomáciai mentességet élvező személyek mentesek a magyar joghatóság alól. Személyi szabadságukban nem korlátozhatóak, mozgásukban nem akadályozhatóak. Velük szemben kényszerintézkedés nem alkalmazható, ellenük sem szabálysértési, sem büntetőeljárás nem indítható. A diplomáciai mentesség kiterjed az ezzel rendelkező személyre, lakóhelyére, csomagjára, járművére és annak rakományára (*Jogforrás: 1965. évi 22. törvényerejű rendelet a diplomáciai kapcsolatokról Bécsben, 1961. április 18-án aláírt nemzetközi szerződés kihirdetéséről.*)

Közjogi tisztséget betöltő személyekkel kapcsolatban: A mentelmi jog védelme alatt álló képviselő ellen szabálysértési vagy büntetőeljárás megindítása, illetve folytatása, - a tettenérés esetén foganatosítandó őrizet kivételével - büntető- eljárásjogi kényszerintézkedés alkalmazása kizárt. A bírót, az ügyészt és az EP képviselőt az országgyűlési képviselővel azonos mentelmi jog illeti meg.

Jogorvoslati jogosultság:

Akinek az intézkedés – a NAV törvényben meghatározott kivételektől és eltérésektől eltekintve – jogát vagy jogos érdekét sértette, panasszal fordulhat a NAV intézkedést foganatosító szervéhez, illetve nyomozó szervéhez. A panasznak nincs halasztó hatálya. A panaszt az intézkedést követő 8 napon belül az intézkedést foganatosító szervnél, illetve nyomozó szervnél lehet előterjeszteni. A panaszt a beérkezéstől számított 15 napon belül az intézkedést foganatosító szerv vezetője, illetve nyomozó szerv vezetője indokolással ellátott határozattal bírálja el, amely ellen a közléstől számított 8 napon belül a határozatot hozó szervnél, illetve nyomozó szervnél benyújtható, de az elbírálásra jogosult felettes szervhez címzett fellebbezéssel lehet élni.

2. A korlátozások és tilalmak hatálya alá tartozó fontosabb termékkörökhöz kapcsolódó engedélyek és szankciók ismertetése

Általános rendelkezések

Bizonyos áruk behozatala, illetve kivitele uniós és/vagy nemzeti jogszabályok, nemzetközi egyezmények alapján korlátozható. Az ilyen tiltó és korlátozó rendelkezések közös jellemzője, hogy elsődleges céljuk nem a költségvetési bevételek biztosítása, hanem az irányadó jogszabályokban, egyezményekben foglalt kötelezettségek teljesítése, valamint a biztonsági és védelmi kockázatok minimalizálása.

A szakterülethez tartozó részterületek közös jellemzője, hogy az adott termék nemzetközi forgalmára feljogosító engedélyek kiadását egy e célra kijelölt uniós és/vagy nemzeti

államigazgatási szerv hatáskörébe utalja, míg a termék nemzetközi forgalmának ellenőrzését a vámhatóságra bízta.

A korlátozás és tilalom hatálya alá tartozó termékköröket érintő vámeljárások váminformatikai rendszerben történő feldolgozásának sarkalatos pontja az adott termék tekintetében uniós és/vagy nemzeti szinten kialakított igazoláskódok helyes meghatározása és kitöltése.

A vámhatóság különösen az alábbi korlátozások és tilalmak hatálya alá tartozó termékkörök uniós és/vagy nemzeti szinten szabályozott áruforgalmát ellenőrzi:

- 1) haditechnikai termékek,
- 2) kettős felhasználású termékek,
- 3) radioaktív anyagok,
- 4) polgári használatra engedélyezett fegyverek és lőszer,
- 5) polgári felhasználású robbanóanyagok,
- 6) kábítószer-prekursorok, kábítószer,
- 7) pszichotróp anyagok és új pszichoaktív anyagok,
- 8) gyógyszerek,
- 9) biztonsági papírok,
- 10) veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok (CITES),
- 11) vadásztrófeák,
- 12) kulturális javak,
- 13) veszélyes anyagok és készítmények,
- 14) ózonréteget lebontó anyagok.

Jelen jegyzetben, fontosabb tiltó és korlátozó rendelkezések hatálya alá tartozó termékkörök bemutatása és a hozzájuk kapcsoló jogsértések ismertetése szerepel.

Haditechnikai termékek külkereskedelme

Engedélyező hatóság

Budapest Főváros Kormányhivatala (a továbbiakban: BFKH) Kereskedelmi, Haditechnikai, Exportellenőrzési és Nemesfém hitelesítési Főosztály látja el a hatósági/engedélyezési feladatokat a gyártás és a szállítás kapcsán is.

Engedélyköteles tevékenységek

A haditechnikai eszközök – lásd 156/2017. (VI. 16.) Kormányrendeletet – kivételével, behozatalával, transzferjével és tranzitjával, haditechnikai szolgáltatások nyújtásával és igénybevételével összefüggő kereskedelmi tevékenység Magyarország területén a hatóság által kiadott engedélyek birtokában folytatható. Haditechnikai eszköz kivitelére, újra kivitelére, behozatalára, transzferjére, haditechnikai szolgáltatás nyújtására és igénybevételére vonatkozó szerződés csak forgalmi engedély birtokában teljesíthető. Forgalmi engedély hatályos, haditechnikai külkereskedelemre vonatkozó tevékenységi engedély birtokában, azzal összhangban kérelmezhető, illetve vehető igénybe. A BFKH által kiadott engedélyek alapján a vámhatóság a haditechnikai termékek kiviteli, behozatali, tranzit, illetve transzfer forgalmát ellenőrzi, és kezeli ezeket az engedélyeket.

Engedélyköteles termékek

Az engedélyköteles haditechnikai termékek és szolgáltatások körét a 156/2017. (VI. 16.) Korm. rendelet 1. melléklete tartalmazza. Ez felöleli az EU közös katonai listáját – WA lista –, 22 fejezetét, de kiegészül négy magyar fejezettel:

- 1) kifejezetten katonai felszerelések,
- 2) kifejezetten katonai szolgáltatások,
- 3) kényszerítő és bünfelderítő eszközök,

4) titkosszolgálati eszközök.

A haditechnikai termékkörök külkereskedelméhez szükséges engedélyek alóli mentességeket a hatályos Korm. rendelet 5. § (2) bekezdésében találjuk.

A kínzóeszközök kereskedelmének tilalma [A Tanács 1236/2005/EK rendelete (2005. június 27.) egyes, a halálbüntetés, a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés során alkalmazható áruk kereskedelméről].

Az Európai Unió ellenzi a halálbüntetés, a kínzás vagy más kegyetlen és szokatlan büntetés alkalmazását az EU-n kívüli országokban is. Ezért tiltja egyes ilyen célra felhasználható eszközök és termékek - többek között az akasztófák, villamosszékek és halálos injekciók - kereskedelmét. E rendelet értelmében tilos az olyan áruk kivitele és behozatala, amelyeknek a halálbüntetésen vagy kínzáson és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódon vagy büntetésen kívül nincs más felhasználási formája. Ezen kívül az ilyen célokra felhasználható áruk kivitelére vonatkozó engedélyezési rendszert hoz létre.

Büntetőjogi következmények

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényben szereplő haditechnikai termékkel vagy szolgáltatással visszaélés bűncselekmény, amelynek nyomozása a NAV nyomozó szerveinek hatáskörébe tartozik.

Kettős felhasználású termékek külkereskedelme

Kettős felhasználású termékek

Azok a termékek, beleértve a szoftvert és a technológiát is, amelyek polgári és katonai célokra egyaránt felhasználhatók. Az ilyen termékek kivitele közösségi a behozataluk pedig nemzeti szabályozás alá esik.

Alapjogszabályok

A kettős felhasználású termékek kivitelére, transzferjére, brókertevékenységére és tranzitjára vonatkozó közösségi ellenőrzési rendszer kialakításáról szóló 428/2009/EK tanácsi rendelet, valamint annak módosításáról szóló 1232/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet, a kettős felhasználású termékek külkereskedelmi forgalmának engedélyezéséről szóló 13/2011. (II.22.) Korm. rendelet.

Engedélyező hatóság

BFKH, Európai Unió is, de tagállami engedély is elfogadható.

Engedélyköteles tevékenységek

Kettős felhasználású termékek kivitele, újra kivitele, EU-n belüli transzferje, EU vámterületén keresztül történő tranzitja, harmadik országos behozatala.

Az ellenőrzési lista 428/2009/EK tanácsi rendelet I. sz. mellékletének felépítése:

- 1) 0. Kategória: Nukleáris anyagok, létesítmények és berendezések,
- 2) 1. Kategória: Különleges anyagok és kapcsolódó berendezések,
- 3) 2. Kategória: Anyagfeldolgozás,
- 4) 3. Kategória: Elektronika,
- 5) 4. Kategória: Számítógépek,
- 6) 5. Kategória: Távközlés és „információbiztonság”,
- 7) 6. Kategória: Szenzorok és lézerek,
- 8) 7. Kategória: Navigáció és repülési elektronika,
- 9) 8. Kategória: Hajózás,
- 10) 9. Kategória: Légtér és hajtórendszerek.

Engedély típusok kivétel esetén:

- 1) egyedi Exportengedély,
- 2) globális Exportengedély,
- 3) transzfer engedély,
- 4) tranzit engedély,
- 5) brókerügyleti engedély,
- 6) uniós Általános Exportengedély EU001-006,
- 7) nemzeti Általános Exportengedély.

Behozatal harmadik országokból

Alapvetően nem engedélyköteles, kivéve:

- ha az exportőr országa szerinti hatóság kéri,
- Párizsi Vegyi fegyver Tilalmi Egyezmény I. Mellékletének hatálya alá tartozó anyagok esetében,
- a 428/2009/EK tanácsi rendelet I. Mellékletének „0. kategóriájába” tartozó termékek esetében (nukleáris anyag).

A fenti esetekben a behozatalhoz Nemzetközi Importigazolás szükséges. Az érintett gazdálkodónak már a beléptetés során rendelkeznie kell a szükséges Nemzetközi Importigazolással, amely a kiállításától számított hat hónapig érvényes.

Büntetőjogi következmények

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényben szereplő kettős felhasználású termékkel visszaélés bűncselekmény, amelynek nyomozása a NAV nyomozó szerveinek hatáskörébe tartozik.

3. Polgári felhasználású lőfegyverek, lőszer és robbanóanyagok

Nem kereskedelmi célú áruforgalom

Figyelemmel a 2004. évi XXIV. törvényben foglaltakra, a rendőrség által kiadott engedély szükséges többek között a lőfegyver, lőfegyverdarab, tüzfegyver, lőszer, hangtompító tartásához, továbbá az ország területére történő behozatalához, az ország területéről történő kiviteléhez, az ország területén történő átszállításához.

Engedély típusok

Tartási engedély, fegyver- és lőszerkísérő igazolvány, európai lőfegyvertartási engedély.

Kereskedelmi célú áruforgalom

Polgári felhasználású lőfegyverek, lőszer, alkatrészek, lőszerelemek Magyarország területre történő behozatalához, innen irányuló kiviteléhez a rendőrhatóság engedélye szükséges.

Büntetőjogi következmények

Lőfegyvert vagy lőszert engedély nélkül vagy az engedély kereteit túllépve az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít az elkövető a Btk. 325. §-ában található lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés bűncselekményt követi el. Hatáskörrel rendelkező nyomozó hatóság a rendőrség.

Polgári felhasználású robbanóanyagok

Figyelemmel az 52/2012. (III. 28.) Korm. rendelet mellékleteiben foglaltakra, robbanóanyagok és pirotechnikai termékek *kereskedelmi forgalomban* harmadik országból történő behozatala, az Európai Uniónak vagy az EGT-nek nem részes állama részére történő kivitele és újra kivitele engedélyhez kötött, amelyet a *Budapest Főváros Kormányhivatala (BFKH)* állít ki. Az ilyen áruk kereskedelmi szállításához a rendőrség által kiállított szállítási engedély is szükséges.

Büntetőjogi következmények

Robbanóanyagot engedély nélkül vagy az engedély kereteit túllépve az ország területére behoz, onnan kivisz, vagy azon átszállít az elkövető a Btk. 324. §-ában található robbanóanyaggal vagy robbantószerrel visszaélés bűncselekményt követi el. Hatáskörrel rendelkező nyomozó hatóság a rendőrség.

Kulturális javak körébe tartozó tárgyak

A kulturális örökség a nemzet egészének közös szellemi értékeit hordozza. Kulturális örökség elemei: a régészeti örökség, a műemléki értékek, valamint a kulturális javak.

Kulturális javakra jellemző:

- 1) viszonylag ritkán lelhetők fel,
- 2) rendszerint nem használják eredeti rendeltetésüknek megfelelően,
- 3) a hasonló használati értékű tárgyak szokásos kereskedelmi forgalmától eltérő, különleges ügyletek keretében cserélnek gazdát, és,
- 4) komoly értéket képviselnek.

Többek között, azon tárgyak is a kulturális javak körébe tartoznak, amelyek legalább 50 évnél régebben az ország területére kerültek és emellett meghatározott forgalmi értékkel bírnak.

Kulturális javak külföldre történő kivitele

A kulturális javakat – figyelemmel a Tanács 116/2009/EK Rendeletében foglaltakra is a harmadik országba irányuló kivitelkor – a 2001. évi LXIV. törvényben meghatározottak szerint lehet az ország területéről kivinni.

A kulturális javak nemzeti engedélyezési rendszere a nemzetközi gyakorlathoz és az EU szabályokhoz igazodik.

A védetté nyilvánított *(amelyek nem minősülnek védettnek, de pótolhatatlan és kiemelkedő jelentőségűek)* vagy a törvény alapján védett kulturális javak *(muzeális intézményekben, levéltárakban, közgyűjteményként működő kép- és hangarchívumokban, könyvtárakban muzeális dokumentumként nyilvántartott kulturális javak)* a hatóság engedélyével – Miniszterelnökség Örökségvédelmi Hatósági Főosztály által kiállított ideiglenes kiviteli engedély birtokában – vihetők ki az országból visszaviteli kötelezettség mellett.

A nem védett kulturális javak *(Lásd 2001. évi LXIV. törvény 1. számú melléklete)* tekintetében a kiviteli engedély iránti kérelem benyújtásának időpontjában legalább ötvenéves és meghatározott forgalmi értékkel bír – bizonyos kivételektől eltekintve – a hatóság engedélye alapján, műtárgykísérő igazolással vihetők ki az országból. Az érték megállapításához értékbecslés vagy műkereskedelmi számla szükséges. Ez a tulajdonos kötelezettsége.

Amennyiben a vámellenőrzések során *(pl.: utasok poggyászában, csomagok között, személygépkocsiban)* valószínűsíthetően, kulturális javak körébe tartozó tárgyat találunk, a helyszíni intézkedés alkalmával szaktanácsadót is igénybe kell venni, aki szakértelmével el tudja dönteni, hogy az előtalálásra került tárgy a kulturális javak körébe tartozik-e.

Büntetőjogi következmények

A Btk. 358. §-ában meghatározott védett kulturális javakkal bűncselekmény, amelynek nyomozására a rendőrségnek van hatásköre.

Veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok védelme (CITES fajok)

CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) Egyezmény a veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szól, amely egy nemzetközi kormányközi egyezmény, melyet 1973-ban Washingtonban kötöttek. Magyarország 1985-ben írta alá.

Az egyezmény célja: A veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok egyedeivel folytatott nemzetközi kereskedelem ne veszélyeztesse ezen élőlények fennmaradását.

Az Egyezmény hatálya alá közel 35 000 állat- és növényfaj tartozik, amelyeket különböző kategóriákba soroltak. Az Európai Unióban tanácsi rendeletek szabályozzák a vadon élő állat- és növényfajok kereskedelmét. Az EU szabályok függelékek helyett A, B, C, D mellékleteket használnak. Az A-C mellékletek tartalmazzák a CITES I-III. függelékében szereplő összes, valamint olyan, az Egyezmény hatálya alá nem tartozó fajt is, amelyek kereskedelmét szükséges szabályozni. A D melléklet tartalmazza azon fajokat – ezek nem az Egyezmény hatálya alá tartozó fajok –, amelyeknek a Közösségbe való behozatala folyamatos megfigyelés alatt kell, hogy álljon.

Forgalmi irányok:

- harmadik országba történő kivitel/behozatal esetén, illetve,
- egyes esetekben a Közösségen belüli forgalom is. *(Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség vagy a Földművelésügyi Minisztérium szakértőivel való egyeztetés.*

A meghatározott fajok kiviteléhez, behozatalához export/import engedély szükséges.

Engedélyező hatóság: Földművelésügyi Minisztérium Biodiverzitás- és Génmegőrzési Osztály. Engedély nélküli kivitel/behozatal büntetőjogi következményeket von maga után. Az engedély nélküli behozatal/kivitel az ország területéről a Btk. 242. §-ában meghatározott természetkárosítás bűncselekménynek minősül, amelynek nyomozására a rendőrségnek van hatásköre.

Kábítószerrel, pszichotróp anyagokkal, kábítószer-prekursorokkal és az új pszichoaktív anyagokkal kapcsolatos ellenőrzések

Jogi értelemben kábítószeren, kábítószer-prekursor, illetve új pszichoaktív anyag alatt a következőket értjük:

- 1) az élettanilag-társadalmilag veszélyes az 1961. évi New York-i Egységes Kábítószer Egyezmény jegyzékeiben foglalt kábítószer (Magyarországon az 1965. évi 4. törvényerejű rendelettel kihirdetve),
- 2) az 1971. évi bécsi egyezmény mellékleteiben szereplő pszichotróp anyagok (Magyarországon az 1979. évi 25. törvényerejű rendelettel kihirdetve),
- 3) az emberi felhasználásra kerülő gyógyszerekről szóló törvény mellékletében meghatározott pszichotróp anyagok,
- 4) a kábítószer-prekursorokról szóló 273/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet, valamint a 111/2005/EK tanácsi rendelet mellékleteiben szereplő anyagok,
- 5) az új pszichoaktív anyaggá minősített anyagokról vagy vegyületcsoportokról szóló 55/2014. (XII. 30.) EMMI rendelet 1. mellékletében szereplő anyag- vagy vegyületcsoport.

Tehát a fenti jogszabályokban foglalt anyagok minősülnek kábítószernek, kábítószer-prekuzornak, illetve új pszichoaktív anyagnak.

A kábítószerrel és pszichotróp anyagokkal, valamint az új pszichoaktív anyagokkal végezhető tevékenységekről, valamint ezen anyagok jegyzékre vételéről és jegyzékeinek módosításáról szóló 66/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet alapján:

A kábítószer és pszichotróp anyagok, valamint új pszichoaktív anyagok gyártása, exportja, importja, transzferje, beszerzése, forgalmazása, raktározása, tárolása, tartása, átadása, használata, valamint a velük kapcsolatos oktatás, kutatás, elemzés, továbbá kábítószer előállítására alkalmas növények termesztése, valamint a velük kapcsolatos oktatás, kutatás, elemzés – bizonyos esetek kivételével – kizárólag tevékenységi engedély birtokában folytatható.

A 66/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet alapján a kábítószer és pszichotróp anyagok, valamint új pszichoaktív anyagok importjához, exportjához, transzferjéhez eseti import- és/vagy exportengedély benyújtása szükséges.

Engedélyek, engedélyező hatóságok:

A prekursorok harmadik országból való importjához, illetve exportjához és tranzitjához a BFKH engedélye szükséges. A kábítószer és pszichotróp anyagok, új pszichoaktív anyagok behozatala, kivitele, tranzitja és transzferje szintén engedélyhez kötött, amelyet az Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet (OGYÉI) állít ki.

Büntetőjogi következmények:

- 1) Kábítószer-kereskedelem bűncselekmény (Btk. 176. § és a 177. §),
- 2) Kábítószer birtoklása bűncselekmény (Btk. 178. § és a 179. §),
- 3) Kóros szenvedélykeltés (Btk. 181. §),
- 4) Kábítószer készítésének elősegítése bűncselekmény (Btk. 182. §),
- 5) Kábítószer-prekuzorral visszaélés bűncselekmény (Btk. 183. §),
- 6) Új pszichoaktív anyaggal visszaélés bűncselekmények (Btk. 184. §).

Kézpénz-bejelentési kötelezettség az EU külső határain

Az 1889/2005/EK rendelet alapján, minden olyan az EU-ba belépő, vagy az EU-t elhagyó utas, akinél 10.000,-EUR, vagy azt meghaladó összegű készpénz (akár különböző pénznemekben), vagy ennek megfelelő összértékű, készpénz-helyettesítő eszköz(pl.: értékpapír, kötvény, részvény)van, a vámhatóságnak köteles írásban nyilatkozatot tenni.

Jogkövetkezmények:A fentiek megsértése esetén a 2007. évi XLVIII. törvény 5/A. §-a alapján bírság kiszabásának van helye.

Embargós intézkedések

Embargó: meghatározott árucikkek kivitelének, behozatalának tilalma bizonyos államból, vagy azzal szemben vagyoni korlátozó intézkedés elrendelése.

Az ENSZ szankciók típusai:

- általános kereskedelmi embargó (*egy adott ország egész lakosságát sújthatja*),
- célzott szankciók (*közvetlenül személyeket vagy szervezeteket érinthet*).

Az ENSZ Biztonsági Tanácsa az elmúlt évtizedekben több országgal szemben – akik a nemzetközi békét, biztonságot fenyegető vagy a nemzetközi jogba ütköző cselekményekért felelőssé tehetőek – döntött embargós intézkedések bevezetéséről. Ilyen országok voltak például: Afganisztán, Haiti, Irak, Irán, Líbia, Etiópia.

Az Európai Unió szankciói:az EU közös kül- és biztonságpolitikája keretén belül dönt a korlátozások, intézkedések bevezetéséről, az ENSZ BT határozatainak közös végrehajtása, illetve az EU külpolitika érvényesítése érdekében.

A szankciók típusai:

- 1) fegyverembargó (*pl.: haditechnikai eszközök importjának tilalma*),
- 2) egyéb kereskedelmi korlátozások (*meghatározott árucikkek export/importjának tilalma*),
- 3) vagyoni korlátozó intézkedések (*pl.: pénzeszközök és egyéb gazdasági erőforrások befagyasztása, valamint hozzáférhetővé tételük tilalma*),
- 4) katonai tevékenységhez, haditechnikai eszközök, kettős felhasználású termékek, kiviteléhez kapcsolódó szolgáltatások nyújtásához pénzügyi támogatásnyújtás, finanszírozás tilalma,
- 5) beutazási és tartózkodási tilalmak,
- 6) egyéb korlátozó intézkedések (*pl.: repülési tilalom*).

Büntetőjogi következmények

Az embargós intézkedések megsértőivel szemben büntetőeljárás bevezetésének van helye a Btk. 327. §-ában meghatározott nemzetközi gazdasági tilalom megszegése bűncselekmény megalapozott gyanúja miatt. Hatáskörrel rendelkező nyomozó hatóság: a NAV bünyügyi szervei.

Szellemi tulajdonjogok védelme

A NAV hatósági feladatainak körében fontos szerepet tölt be a szellemi tulajdonjogok védelme a jogsértések megelőzése, felderítése által. A szellemi tulajdonnak két ága létezik. Az egyik a szerzői jog, amely a művészeti alkotásokat és alkotóikat védi, a másik a műszaki alkotások védelmét hivatott szolgálni, ez az iparjogvédelem.

A Büntető Törvénykönyvben az alábbiak alatt találhatóak meg a szellemi tulajdonjogok elleni bűncselekmények:

- 1) Bitorlás (Btk. 384. §),
- 2) Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése (Btk. 385. §),
- 3) Védelmet biztosító műszaki intézkedés kijátszása (Btk. 386. §),
- 4) Jogkezelési adat meghamisítása (Btk. 387. §),
- 5) Iparjogvédelmi jogok megsértése (Btk. 388. §).

A szellemi tulajdonjogokat sértő bűncselekmények nyomozása a NAV bünyügyi szerveinek hatáskörébe tartozik.

Magánindítvány: Btk. 388/A. § A szellemi tulajdonjogok vámhatósági érvényesítéséről és az 1383/2003/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. június 12-i 608/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. cikk (1) bekezdése szerinti esetekben a 385. §-ban és a 388. §-ban meghatározott bűncselekmény csak magánindítványra büntethető kivéve, ha azzal összefüggően nem magánindítványra büntetendő bűncselekményt is elkövetnek.

Szellemi tulajdon elleni szabálysértések: Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése (Szabs.tv. 238/A. §), Iparjogvédelmi jogok megsértése (Szabs.tv. 238/B. §).

A szellemi tulajdonjogokat sértő szabálysértések felderítése és elbírálása a NAV szerveinek hatáskörébe tartozik.

A Szabs. tv. 238/C. § A szellemi tulajdonjogok vámhatósági érvényesítéséről és az 1383/2003/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. június 12-i 608/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. cikk (1) bekezdése szerinti esetekben a 238/A. §-ban és a 238/B. §-ban meghatározott szabálysértés miatt szabálysértési eljárásnak csak magánindítványra van helye.

4. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal szabálysértési tevékenysége

Szabálysértés fogalma: szabálysértés az a törvény által büntetni rendelt tevékenység vagy mulasztás, amely veszélyes a társadalomra.

A törvény alkalmazásában az a tevékenység vagy mulasztás veszélyes a társadalomra, amely a bűncselekményként történő büntetni rendeléshez szükségesnél kisebb fokban sérti vagy veszélyezteti az Alaptörvény szerinti állami, társadalmi vagy gazdasági rendet, a természetes és jogi személyek, valamint a jogi személyiség nélküli szervezetek személyét vagy jogait.

Jogforrások:

- 1) 2012. évi II. törvény a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről,
- 2) a szabálysértési jogsegélyről szóló 2007. évi XXXVI. törvény,
- 3) 32/2012. (XII. 4.) NGM rendelet a vámszabálysértések eljárási szabályairól, valamint felderítése és elbírálása végrehajtásának részletes szabályairól,
- 4) 22/2012. (IV. 13.) BM rendelet a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény végrehajtásával kapcsolatos rendelkezésekről, valamint ahhoz kapcsolódó egyes rendeletek módosításáról,
- 5) 63/2012. (IV. 2.) Korm. rendelet az egyes közlekedési szabálysértések miatt alkalmazandó szabálysértési pénzbírság, illetve helyszíni bírság kötelező mértékéről, valamint a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvénnyel összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról,
- 6) 57/2014. (XII. 5.) BM rendelet a szabálysértési eljárás végrehajtásának részletes szabályairól.

Szabálysértés miatt eljáró hatóságok, illetve a NAV szabálysértési hatóságai

Általános szabálysértési hatóság:

- Fővárosi, megyei kormányhivatal járási (fővárosi kerületi) hivatala különös hatáskörű szabálysértési hatóságok (törvény által hatáskörükbe utalt szabálysértések esetén):
- a rendőrség,
- a Nemzeti Adó- és Vámhivatal feladat- és hatáskörrel rendelkező szervei.

Szabálysértési elzárással is büntethető, valamint a törvényben meghatározott szabálysértés miatt első fokon a járásbíró jár el.

A NAV szabálysértési hatóságai:

- Megyei adó- és vámigazgatóságok,
- A NAV hatáskörébe tartozó szabálysértések miatt Budapesten az Észak-budapesti Adó- és Vámigazgatóság jár el azzal, hogy a Repülőtéri Igazgatóság illetékességi területén elkövetett szabálysértés esetén az eljárás lefolytatására – ha a szabálysértési eljárás gyorsabb és eredményesebb lefolytatása indokolja – a Repülőtéri Igazgatóság is jogosult.
- A Bevetési Igazgatóság által felderített szabálysértések tekintetében a szabálysértési eljárás lefolytatására – ha az eljárás gyorsabb és eredményesebb lefolytatása indokolja a Bevetési Igazgatóság is jogosult.

5. A NAV hatáskörébe tartozó szabálysértések ismertetése

Vámszabálysértés

A Szabs. tv. 209. § (1) Aki nem uniós árut a vámellenőrzés alól elvon, vagy a vámtartozás, az egyéb terhek, illetve a biztosíték megállapítása vagy beszedése szempontjából lényeges körülmények tekintetében valótlan nyilatkozatot tesz, feltéve, hogy a vagyoni hátrány a százezer forintot nem haladja meg, úgyszintén, aki e cselekmények bármelyikét megkísérli, szabálysértést követ el.

(2) Aki az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt a vagyoni hátrány mértékére tekintet nélkül gondatlanul követi el, szabálysértést követ el.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt a Nemzeti Adó- és Vámhivatal feladat- és hatáskörrel rendelkező szerve is szabhat ki helyszíni bírságot.

(3a) A vagyoni hátrány összegének megállapítása céljából érték-egybefoglalásnak van helye, ha az eljárás alá vont személy az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt több alkalommal, legfeljebb egy éven belül követte el, és ezeket együttesen bírálják el.

(4) E § alkalmazásában) biztosíték alatt a vámtartozás, illetve az uniós vámjog végrehajtásáról szóló törvényben meghatározott egyéb terhek megfizetésének – vámjogszabályok által meghatározott formában történő – biztosítását

b) vagyoni hátrány alatt a vámtartozás, illetve a nem közösségi adók és díjak megfizetésére vonatkozó kötelezettség nem teljesítése miatt bekövetkezett bevételkiesést kell érteni.

Vámszabálysértés elkövetőjének segítése

A Szabs. tv. 210. § (1) Aki a vámszabálysértés elkövetőjének segítséget nyújt azáltal, hogy a vámszabálysértésből származó haszon elérésében közreműködik, vagy elősegíti, hogy az elkövető a szabálysértési eljárás alól mentesüljön, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt a Nemzeti Adó- és Vámhivatal feladat- és hatáskörrel rendelkező szerve is szabhat ki helyszíni bírságot.

Vámorgazdaság

A Szabs. tv. 211. § (1) Aki vámszabálysértésből származó dolgot vagyoni haszon végett megszerez, elrejt vagy elidegenítésében közreműködik – értékre tekintet nélkül –, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt a Nemzeti Adó- és Vámhivatal feladat- és hatáskörrel rendelkező szerve is szabhat ki helyszíni bírságot.

Fémjelzési szabálysértés

A Szabs. tv. 212. § (1) Aki a nemesfém tárgyak árusításával és fémjelzésével kapcsolatos kötelességét megszegi, szabálysértést követ el.

(2) Az elkobzott nemesfém tárgyat díszítő drágakövek és gyöngyök mentesek az elkobzás alól.

A pénzüntázatra vonatkozó szabályok megszegése

A Szabs. tv. 213. § (1) Aki a Magyar Nemzeti Bank által kibocsátott, illetve forgalomba hozott és forgalomban lévő bankjegyről vagy érméről, valamint euro bankjegyről vagy érméről engedélyhez kötött utánzatot jogosulatlanul készít, megszerez, tart, azt az országba behozza, vagy utánzatként forgalomba hozza, szabálysértést követ el.

(2) Aki az utánzatok nyilvántartására, őrzésére, megsemmisítésére vagy bejelentésére vonatkozó előírásokat megsérti, szabálysértést követ el.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt a Nemzeti Adó- és Vámhivatal feladat- és hatáskörrel rendelkező szerve is szabhat ki helyszíni bírságot.

(4) Az (1) és (2) bekezdés szempontjából utánzatnak minősül:

- a magyar törvényes fizetőeszköz és az euro utánzataról szóló rendelet,
- az euro bankjegyek címleteiről, technikai jellemzőiről, utánzatai készítéséről, cseréjéről és bevonásáról szóló 2003. március 20-i 2003/205/EK európai központi banki határozat,
- az euro-érmékhez hasonló érmekről és zsetonokról szóló, 2004. december 6-i 2182/2004/EK tanácsi rendelet szerinti utánzat, illetve euro-érmékhez hasonló érem és zseton.

Versenytárs utánczása

A Szabs. tv. 231. § (1) Aki a versenytárs hozzájárulása nélkül árut olyan jellegzetes külsővel, csomagolással, megjelöléssel vagy elnevezéssel állít elő, amelyről a versenytárs, vagy annak jellegzetes tulajdonsággal rendelkező áruja ismerhető fel, vagy ilyen árut forgalomba hozatal céljából megszerez, tart, illetőleg forgalomba hoz, feltéve, hogy az áru értéke a százezer forintot nem haladja meg, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hatáskörébe tartozik.

(3) Az áru értékének megállapítása céljából érték-egybefoglalásnak van helye, ha az eljárás alá vont személy az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt több alkalommal, legfeljebb egy éven belül követte el, és ezeket együttesen bírálják el.

Gyógyszerrendészeti szabálysértés

A Szabs. tv. 199/A. § (1) Aki engedély nélkül gyógyszert készít, forgalmaz, vagy Magyarországon orvosi rendelvényre kiadható gyógyszernek minősülő anyagot, készítményt indokolatlan mennyiségben tart, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hatáskörébe tartozik.

(3) Az (1) bekezdés alkalmazásában indokolatlan mennyiség alatt olyan mennyiséget kell érteni, amelyről megállapítható, hogy nem valamely meghatározott beteg személyes szükségleteinek kielégítését célozza.

Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése

A Szabs. tv. 238/A. § (1) Aki

a.) másnak vagy másoknak a szerzői jogról szóló törvény alapján fennálló szerzői vagy ahhoz kapcsolódó jogát vagy jogait százezer forintot meg nem haladó vagyoni hátrányt okozva megsérti,

b.) a szerzői jogról szóló törvény szerint a magáncélú másolásra tekintettel a szerzőt, illetve a kapcsolódó jogi jogosultat megillető, százezer forintot meg nem haladó üreshordozó díj, illetve reprográfiai díj megfizetését elmulasztja, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hatáskörébe tartozik.

(3) Nem valósítja meg az (1) bekezdés a) pontja szerinti szabálysértést, aki másnak vagy másoknak a szerzői jogról szóló törvény alapján fennálló szerzői vagy ahhoz kapcsolódó jogát

vagy jogait többszörözéssel vagy lehívásra történő hozzáférhetővé tétellel sérti meg, feltéve, hogy a cselekmény jövedelemszerzés célját közvetve sem szolgálja.

(4) Az üres hordozó díj, illetve reprográfiai díj összegének megállapítása céljából érték-egybefoglalásnak van helye, ha az eljárás alá vont személy az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott cselekményt több alkalommal, legfeljebb egy éven belül követte el, és ezeket együttesen bírálják el.

Iparjogvédelmi jogok megsértése

A Szabs. tv. 238/B. § (1) Aki a jogosultnak törvény, törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés vagy európai uniós jogi aktus alapján fennálló szabadalmi oltalom, növényfajta-oltalom, kiegészítő oltalmi tanúsítvány, védjegyoltalom, földrajziárjelző-oltalom, formatervezési minta-oltalom, használatiminta-oltalom, topográfiaoltalom alapján fennálló jogát

a) az oltalom tárgyának utánzásával vagy átvételével,

b) az oltalom tárgyának utánzásával vagy átvételével előállított áru forgalomba hozatalával, vagy az ilyen áru forgalomba hozatal céljából való megszerzésével vagy tartásával megsérti, és ezzel százezer forintot meg nem haladó vagyoni hátrányt okoz, szabálysértést követ el.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hatáskörébe tartozik.

(3) A vagyoni hátrány összegének megállapítása céljából érték-egybefoglalásnak van helye, ha az eljárás alá vont személy az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt több alkalommal, legfeljebb egy éven belül követte el, és ezeket együttesen bírálják el.

A Szabs. tv. 238/C. § A szellemi tulajdonjogok vámhatósági érvényesítéséről és az 1383/2003/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. június 12-i 608/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 1. cikk (1) bekezdése szerinti esetekben a 238/A. §-ban és a 238/B. §-ban meghatározott szabálysértés miatt szabálysértési eljárásnak csak magánindítványra van helye.

6. Az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer (EKAER)

Az EKAER szám megállapítása érdekében teljesítendő bejelentésekről az adózás rendjéről szóló törvény (*Art.*) rendelkezik, így az adózók számára ez hasonló kötelezettség, mint bármely más, az Art.-ben rögzített bejelentési kötelezettség (*adókötelezettség*) teljesítése.

A bejelentést az adózónak az EKAER elektronikus felületén (<https://ekaer.nav.gov.hu/>) kell megtenni. Itt az állami adó- és vámhatóság minden bejelentéshez ad egy EKAER számot, mely 15 napig érvényes (*az adózónak vagy képviselőjének jogosultjának az EKAER felületre történő belépéshez első alkalommal regisztrálnia kell, melyhez ügyfélkapus azonosítás is szükséges*).

Az EKAER rendszer lényege, célja, jogforrásai, a bejelentés szabályai

Az EKAER rendszer segítségével ellenőrizhetővé válik a termékértékesítés, termékbeszerzés – Közösségen belüli és belföldi forgalomban – közúti áru fuvarozás tekintetében, valamint ezzel összefüggő adókötelezettségek teljesítése.

Célja:

- 1) jogkövető piaci szereplők pozíciójának erősítése,
- 2) áFA csalások visszaszorítása,

- 3) emberi egészséget veszélyeztető élelmiszerekkel kapcsolatos visszaélések megakadályozása,
- 4) áruforgalom ellenőrzése.

Útdíj köteles gépjárművel, továbbá a 3,5 tonna össztömeget meghaladó gépjárművel végzett, közúti fuvarozással járó:

- az Európai Unió más tagállamából Magyarország területére irányuló termékbeszerzés vagy egyéb célú behozatal,
- Magyarország területéről az Európai Unió más tagállamába irányuló termékértékesítés vagy egyéb célú kivitel,
- belföldön nem közvetlen végfelhasználó részére történő első általános forgalmi adóköteles termékértékesítést.

Kizárólag érvényes EKAER számmal rendelkező adózó folytathat.

Nem útdíj köteles gépjárművel történő, közúti fuvarozással járó:

- az Európai Unió más tagállamából Magyarország területére irányuló termékbeszerzés vagy egyéb célú behozatal,
- Magyarország területéről az Európai Unió más tagállamába irányuló termékértékesítés vagy egyéb célú kivitel,

VI.

BÜNYGYI FELADATOK

Belföldön nem közvetlen végfelhasználó részére történő első általános forgalmi adóköteles termékértékesítés esetén, amennyiben azt kockázatos termékkel végzik, és a fuvarozott termékek tömege az 500 kg-ot vagy az adó nélküli ellenértéke az 1 millió forintot meghaladja, EKAER számot kell igényelni.

Az EKAER szám olyan termékegységet azonosít, amelyet egy feladó egy gépjármű általi egyszeri fuvarozás során juttat el adott címzetthez, adott útvonal megadása mellett. Egy EKAER számmal azonosított termékegységen belül különböző vámtarifaszám megadása mellett lehetőség van több termékfajta, illetve terméktétel megadására. Az EKAER szám rögzítéstől számított 15 napig érvényes, és a határidő lejárta előtt az arra feljogosított személyek által módosítható, érvényteleníthető az érvénytelenítés indokának megadásával.

Jogkövetkezmények és intézkedések

Ha az adózó a fuvarozott termék vagy annak egy része tekintetében nem tett eleget EKAER bejelentési kötelezettségének, vagy a bejelentési kötelezettségét hibásan, valótlan adattartalommal vagy hiányosan teljesíti, az állami adó- és vámhatóság az adózó terhére a be nem jelentett, illetve a hibásan, valótlan adattartalommal vagy hiányosan bejelentett áru értékének negyven százalékaig terjedő mulasztási bírságot szabhat ki.

Ha az állami adó- és vámhatóság az EKAER bejelentési kötelezettség elmulasztása, hibásan, valótlan adattartalommal vagy hiányosan történő teljesítése miatt mulasztási bírságot szab ki, a fuvarozott terméket – *a romlandó áru és az élő állat kivételével* – a kiszabott bírság összegének mértékéig, annak biztosítékként lefoglalhatja, és erről a bírságot kiszabó határozatban rendelkezik

1. A nyomozó hatóságokra vonatkozó szabályok

A büntetőeljáráásban a nyomozó hatóság feladata a bűncselekmények felderítése, amelyet a nyomozó hatóság az előkészítő eljárás és a nyomozás (felderítés, valamint vizsgálat) elvégzésével lát el.

A nyomozó hatóság az előkészítő eljárást és a felderítést önállóan végzi. A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) a nyomozó hatóság feladatai közt rendezi az ügyészségi utasítás teljesítésének kötelezettségét is, így a nyomozó hatóság önállósága csak az ügyészség eltérő rendelkezésének hiányában érvényesül az ügyészségi irányítás alatt álló vizsgálati szakban.

A nyomozó hatóság jogosult mindazon eljárási cselekmény elvégzésére és határozat meghozatalára, amelyet törvény nem utal a bíróság vagy az ügyészség hatáskörébe.

Általános hatáskörű nyomozó hatóság

A Be. 34. § (1) bekezdése alapján általános nyomozó hatóságként a rendőrség általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervének nyomozó hatósági feladatok ellátására kijelölt szervei járnak el, tehát a nyomozás teljesítése a rendőrség feladata minden olyan ügyben, amelyet jogszabály nem utal más nyomozó hatóság hatáskörébe.

Az általános hatáskörű nyomozó hatóság mellett a Be. más szerveket, hatóságokat is felruházhat nyomozó hatósági jogosultságokkal. E hatósági jogosultságok meghatározott bűnügyekre, vagy a bűnügyek egy meghatározott körére terjednek ki.

Különös hatáskörű nyomozóhatóság

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV) végzi a nyomozást a Be. 34. § (2) bekezdése alapján az olyan bűncselekmények miatt, amelyek:

- a NAV adóztatási, illetve vámszerveit által beszedett adókra, vámokra, jövedékekre,
- az államháztartás alrendszerének költségvetését illető más befizetésekre, illetve,
- az e költségvetésekből származó támogatásokra, kifizetésekre.

elkövetett bűncselekmények, továbbá amelyek:

- fentiek eszközselekményeiként fordulnak elő, avagy,
- összefüggenek áruknak, illetve jellemzően szolgáltatásoknak az országba való behozatalával, kivitelével, az országon történő átszállításával.

Fentieknek megfelelően a NAV elsődleges és másodlagos nyomozó hatósági jogköre különíthető el.

Elsődleges nyomozó hatósági jogkör

- 1) Nemzetközi gazdasági tilalom megszegése (Btk. 327. §),
- 2) Nemzetközi gazdasági tilalom megszegése feljelentésének elmulasztása (Btk. 328. §),
- 3) Haditechnikai termékkel vagy szolgáltatással visszaélés (Btk. 329. §),
- 4) Kettős felhasználású termékkel visszaélés (Btk. 330. §),
- 5) Orgazdaság, ha vámellenőrzés alól elvont nem közösségi áruja vagy jövedéki adózás alól elvont termékekre követik el (Btk. 379. §),
- 6) Bitorlás (Btk. 384. §),
- 7) Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése (Btk. 385. §),
- 8) Védelmet biztosító műszaki intézkedés kijátszása (Btk. 386. §),
- 9) Jogkezelési adat meghamisítása (Btk. 387. §),
- 10) Iparjogvédelmi jogok megsértése (Btk. 388. §),
- 11) Társadalombiztosítási, szociális vagy más jóléti juttatással visszaélés (Btk. 395. §)
- 12) Költségvetési csalás (Btk. 396. §),
- 13) Költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettség elmulasztása (Btk. 397. §),
- 14) Jövedékkel visszaélés elősegítése (Btk. 398. §),
- 15) Számvitel rendjének megsértése (Btk. 403. §),
- 16) Csődbűncselekmény (Btk. 404. §),
- 17) Engedély nélküli nemzetközi kereskedelmi tevékenység (Btk. 406. §),
- 18) Versenytárs utánzása (Btk. 419. §).

Másodlagos nyomozati jogkör

Az előbbieken felsorolt bűncselekményekkel összefüggésben elkövetett:

- 1) Közokirat-hamisítás (Btk. 342–343. §),
- 2) Hamis magánokirat felhasználása (Btk. 345. §),
- 3) Egyedi azonosító jellel visszaélés (Btk. 347. §),
- 4) Bélyeghamisítás (Btk. 391. §),
- 5) Pénzmosás (Btk. 399–400. §),
- 6) Pénzmosással kapcsolatos bejelentési kötelezettség elmulasztása (Btk. 401. §).

Ad hoc nyomozó hatóság

A külföldön lévő magyar felségjelű kereskedelmi úszó létesítményen vagy polgári légi járművön a magyar büntető joghatóság alá tartozó bűncselekmény miatt az úszó létesítmény, illetve a légi jármű parancsnoka jogosult a nyomozó hatóságra vonatkozó rendelkezések alkalmazására.

A nyomozó hatóságokra vonatkozó általános szabályok

A nyomozó hatóságok hatáskörét és illetékességét jogszabály határozza meg. A nyomozó hatóságok között felmerült hatásköri összeütközés esetén, valamint, ha a rendőrség, illetve a NAV hatáskörébe tartozó bűncselekménnyel halmazatban olyan bűncselekmény is megvalósult, amelynek nyomozására e nyomozó hatóság hatásköre nem terjed ki, és az eljárás elkülönítése nem célszerű, az eljáró nyomozó hatóságot az eljáró ügyészség jelöli ki. Eljáró nyomozó hatósággként az ügyészség olyan nyomozó hatóságot is kijelölhet, amelynek hatásköre a bűncselekmény nyomozására egyébként nem terjed ki.

A nyomozó hatóságok a vezetőik megállapodása alapján az ügyészség jóváhagyásával egy ügyre vagy ügyek meghatározott csoportjaira közös nyomozó csoportot hozhatnak létre.

A nyomozó hatóságok a legfőbb ügyész engedélyével külön törvényben meghatározott feltételek esetén az Európai Unió tagállamainak nyomozó hatóságai, továbbá az Európai Rendőrségi Hivatal (EUROPOL) részvételével egy ügyre vagy ügyek meghatározott csoportjaira közös nyomozó csoportot alakíthatnak, illetőleg abban részt vehetnek.

A nyomozó hatóság tagjának kizárása

A nyomozó hatóság tagjaként nem járhat el

- 1) aki az ügyben bíróként járt el, valamint az ügyben eljáró vagy eljáró bíró hozzátartozója,
- 2) aki az ügyben terheltként, védőként, sértettként, feljelentőként vagy e személyek segítőjeként vesz vagy vett részt, valamint e személyek hozzátartozója,
- 3) aki az ügyben tanúként vagy szakértőként vesz vagy vett részt,
- 4) akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható (e pont alkalmazásában önmagában nem kizárási ok, ha a nyomozó hatóság eljáró tagja a sérelmére a büntetőeljárásban részt vevő személy által az eljárása alatt, illetve emiatt elkövetett bűncselekmény miatt feljelentést tett).

Nem kizárási ok, ha a nyomozó hatóság tagja a szolgálati feladata teljesítése során tudomására jutott bűncselekmény miatt tett feljelentést.

A nyomozó hatóság tagjának kizárásáról a nyomozó hatóság vezetője, az utóbbi kizárásáról a felettes nyomozó hatóság vezetője határozattal dönt, az országos illetékességű nyomozó hatóság vezetőjének kizárásáról az eljáró ügyészség határoz.

Kiegészítő szabályok:

- 1) a nyomozó hatóság tagja a vele szemben felmerült kizárási okot köteles a nyomozó hatóság vezetőjének haladéktalanul bejelenteni. A kizárási ok bejelentésétől kezdve a nyomozó hatóság tagja az ügyben nem járhat el,
- 2) ha a nyomozó hatóság tagja a kizárási okot nem maga jelentette be, a bejelentés elintézéséig az ügyben korlátozás nélkül eljárhat,
- 3) a kizárási iránti bejelentést indokolni és a kizárási ok fennállását valószínűsíteni kell, a nem indokolt bejelentést érdemi indokolás nélkül el lehet utasítani,
- 4) a kizárási iránti, nyilvánvalóan alaptalan bejelentés érdemi indokolás nélkül elutasítható, és a bejelentés előterjesztője rendbírsággal sújtható,
- 5) a nyomozó hatóság vezetője a tudomására jutott kizárási ok miatt a nyomozó hatóság

- tagja kizárását hivatalból kezdeményezi,
- 6) a kizárásnak helyt adó határozat ellen panasznak nincs helye.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal nyomozó hatóságaira vonatkozó szabályok

A NAV Bűnügyi Főigazgatóságára, valamint a bűnügyi igazgatóságokra vonatkozó részletes szabályokat a NAV szerveinek hatásköréről és illetékességéről szóló 485/2015. (XII. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) rendelkezései határozzák meg.

A Bűnügyi Főigazgatóság:

- 1) hatáskörében ellátja a NAV törvény szerinti titkos információgyűjtésre felhatalmazott szerv feladatait,
- 2) ellátja a Be. által a NAV hatáskörébe utalt bűncselekmények tekintetében a NAV törvényben meghatározott fedett nyomozati tevékenységgel kapcsolatos feladatokat,
- 3) ellátja a NAV vámigazgatási, jövedéki igazgatási, fémkereskedelmi, szabálysértési és nyomozó hatósági jogkörében eljárva a NAV rendelkezése alá került dolgok kezelésével, valamint az elkobzott áruval kapcsolatos, jogszabályban meghatározott feladatokat,
- 4) ellátja a büntetőeljárásban résztvevők, az igazságszolgáltatást segítők Védelmi Programjáról szóló törvény szerinti, a NAV nyomozó szervét érintő feladatokat;
- 5) végzi a NAV hatáskörébe utalt bűncselekmény megakadályozása, megszakítása érdekében a tetten ért vagy a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy elfogását,
- 6) végzi a fokozottan veszélyesnek minősülő olyan elfogott, előállított, őrizetbe vett és fogva tartott személy őrzését, kísérését, akinek szökésétől, erőszakos magatartásától, illetve a kiszabadítására, a büntetőeljárásban való részvétele alól történő kivonására irányuló külső fellépéstől lehet tartani,
- 7) a büntetőeljárásban résztvevők, valamint az eljárást folytató hatóság tagjai személyi védelme érdekében külön jogszabály rendelkezéseinek megfelelően ellátja a NAV nyomozó szervei által elrendelt személyi védelmet,
- 8) az eljáró szerv megkeresésére ellátja a c) pontban nem szereplő eljárásokban lefoglalt, a NAV rendelkezése alá került dolgok szállításával és tárolásával kapcsolatos feladatokat is.

Különös hatáskör

A Bűnügyi Főigazgatóság hatáskörébe tartozik a büntetőeljárásról szóló törvény által a NAV hatáskörébe utalt bűncselekmények tekintetében

- az egy milliárd forintot meghaladó értékre üzletszerűen vagy bünszövetségben elkövetett bűncselekmények nyomozása,
- a bünszervezetben elkövetett bűncselekmények nyomozása,
- az *a)* és *b)* pontba nem tartozó olyan bűncselekmények nyomozása, amelyeket az elkövető személye vagy az elkövetés körülményei, illetve a bűncselekmény társadalomra veszélyességének kiemelkedő foka miatt a Bűnügyi Főigazgatóság főigazgatója önállóan, vagy a NAV bűnüldözési és nyomozó hatósági feladatai ellátásáért felelős helyettes államtitkár javaslatára a Bűnügyi Főigazgatóság hatáskörébe von, illetve utal.

A Bűnügyi Főigazgatóság főigazgatója egyedi ügyekben *aza)* és *b)* pontban meghatározott nyomozó hatósági jogkörét a bűnügyi igazgatóságokra ruházhatja át, ha ezt a nyomozási cselekmények hatékonyabb elvégzése indokolja.

Ha az adott bűncselekmény nyomozására hatáskörrel rendelkező nyomozó hatóságtól a bűncselekmény nyomozását a Bűnügyi Főigazgatóság főigazgatója hatáskörébe vontavagy más nyomozó hatóság hatáskörébe utalta, kizárólag a Bűnügyi Főigazgatóság főigazgatójának döntése, vagy a NAV bűnüldözési és nyomozó hatósági feladatai ellátásáért felelős helyettes államtitkár javaslata alapján kerülhet sor a nyomozásnak az arra eredetileg hatáskörrel rendelkező nyomozó hatóság részére történő visszaadására.

Bűnügyi Igazgatóságok

A bűnügyi igazgatóságok – a Bűnügyi Főigazgatóság kizárólagos jogkörébe tartozó ügyek kivételével – végzik a NAV hatáskörébe utalt bűncselekmények megelőzését, felderítését, valamint nyomozását, hatáskörükben ellátják a NAV törvény szerinti titkos információgyűjtésre felhatalmazott szerv feladatait.

Illetékességi szabályok

A Bűnügyi Főigazgatóság a feladatait országos illetékességgel látja el.

A bűnügyi igazgatóságok illetékességi szabályai:

- 1) a NAV hatáskörébe utalt bűncselekmények nyomozására az a bűnügyi igazgatóság az illetékes, amelynek a területén a bűncselekményt elkövették,
- 2) ha az elkövetés helye nem állapítható meg, az a bűnügyi igazgatóság jár el, amelynek illetékességi területén a bűncselekményt felderítették,
- 3) ha az elkövető a bűncselekményt külföldön követte el, az elkövető lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes bűnügyi igazgatóság jár el,
- 4) ha az elkövető több területi bűnügyi igazgatóság illetékességi területén követett el bűncselekményt, az a bűnügyi igazgatóság illetékes, amely az ügyben korábban intézkedett (megelőzésen alapuló illetékesség),
- 5) a Bűnügyi Főigazgatóság főigazgatója a nyomozás lefolytatására azt a bűnügyi igazgatóságot is kijelölheti, amelynek eljárása a területén végzendő nyomozási cselekmények többsége miatt vagy a hatékonyabb bűnüldözés érdekében indokolt (kijelölésen alapuló illetékesség),
- 6) a bűnügyi igazgatóságok közötti illetékességi összeütközés esetén a Bűnügyi Főigazgatóság dönt (döntésen alapuló illetékesség).

Illetékességi területen kívül végzett nyomozási cselekmények:

- a bűnügyi igazgatóságok felsorolását, illetékességi területét és székhelyét a Korm. r. melléklete tartalmazza,
- a nyomozást folytató bűnügyi igazgatóság az illetékességi területén kívül nyomozási cselekményt a Bűnügyi Főigazgatóság és az illetékes bűnügyi igazgatóság egyidejűleg történő, előzetes értesítése mellett végezhet,
- halaszthatatlan nyomozási cselekmény végzésekor, illetve ha a tájékoztatás megtétele a szükséges nyomozati cselekmény eredményességét, időszerűségét veszélyezteti, az értesítést utólag haladéktalanul meg kell tenni.

Áru- és Bűnjelkezelő Főosztály

A Bűnügyi Főigazgatóság keretén belül működő Áru- és Bűnjelkezelő Főosztály (a továbbiakban: ÁBF) végzi a büntetőeljárásban:

- az elkobzás és a vagyoneklobzás érdekében lefoglalt dolog vagy elektronikus adat, illetve a zár alá vett vagyon (együtt bűnügyi vagyon), továbbá,
- a lefoglalt bizonyítási eszköz (bűnjel) kezelését, nyilvántartását, tárolását és őrzését.

Az ÁBF minden olyan intézkedést köteles megtenni, illetve a döntésre jogosult bíróságnál, ügyészségnél vagy nyomozó hatóságnál minden olyan büntetőeljárású döntést kezdeményezhet, amely a bűnügyi vagy, illetve a lefoglalt bizonyítási eszközök értékének megóvásához szükséges.

A nyomozó hatóság tagjának kizárására vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni az ÁBF tagjának kizárására is.

2. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal hatáskörébe tartozó bűncselekmények

A költségvetést károsító bűncselekmények

A NAV mint állami adó- és vámhatóság alapvető feladatai közé tartozik:

- a részben vagy egészben a központi költségvetés, a Nyugdíjbiztosítási Alap, az Egészségbiztosítási Alap vagy az elkülönített állami pénzalap javára teljesítendő kötelező befizetés,
- a központi költségvetés, az elkülönített állami pénzalap terhére juttatott támogatás, adó-visszaigénylés vagy adó-visszatérítés,
- az uniós vámjog végrehajtásáról szóló törvény hatálya alá tartozó kötelező befizetések megállapítása, beszedése, nyilvántartása, végrehajtása, visszatérítése, kiutalása és ellenőrzése, feltéve, ha törvény vagy kormányrendelet eltérően nem rendelkezik.

Fentiekkel összhangban a NAV nyomozó hatósági jogkörébe tartozik a költségvetést károsító bűncselekmények megelőzése, felderítése, megszakítása és nyomozása is.

Társadalombiztosítási, szociális vagy más jóléti juttatással visszaélés⁷

A tényállás a társadalombiztosítási és a szociális ellátás rendszerét kizáró, kisebb kárt okozó elkövetési magatartásokkal szemben nyújt büntetőjogi védelmet. A bűncselekmény jogi tárgya közvetve a közteherviselési kötelezettségét teljesítő embereknek a költségvetések prudens működéséhez fűződő érdeke, közvetlenül pedig a törvényi tényállásban megjelölt ellátások rendszere (Az allokáció során adott minden olyan pénzbeli vagy természetbeni pénzeszköz, illetve dolog, amely a természetes személyek részére a korábbihoz képest kedvező változást eredményez. Így különösen nyugdíj, járandóság, táppénz, segély stb.).

A bűncselekmény célzatos, az elkövetési magatartást a tényállásban felsorolt jogviszonyok alapján járó vagy nyújtható juttatások megszerzése vagy megtartása céljából kell tanúsítani, ezért a bűncselekmény csak egyenes szándékkal követhető el.

Elkövetési magatartások:

- Tévedésbe ejtés (aktív magatartás). A tévedés valakinek helytelen elképzelése a valóságról, annak tényleges folyamatairól. A tévedésbe ejtés ennek megfelelően az elkövető azon magatartása, amikor a valótlanítást valódiként tünteti fel, valódi tény elferdít, megmásít. A törvény nem követeli meg, hogy a tévedésbe ejtés kifejezetten fondorlatos, elháríthatatlan legyen, egyszerű hazugsággal is megvalósítható.

⁷ 395. § (1) Aki társadalombiztosítási ellátás, vagy az államháztartás alrendszereiből jogszabály alapján, természetes személy részére nyújtható pénzbeli vagy természetbeni juttatás megszerzése vagy megtartása céljából mást tévedésbe ejt, tévedésben tart vagy a valós tény elhallgatja, és ezzel kárt okoz, vétséget követ el, és két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekménnyel okozott kárt a vádirat benyújtásáig megtéríti.

- Tévedésben tartás (megvalósulhat aktív és passzív magatartásban is). Ebben az esetben a tévedés az elkövetőtől függetlenül keletkezett, az elkövető azonban felismerve a másik fél tévedését, nem oszlatja el, esetleg erősíti azt,
- Valós tény elhallgatása (passzív magatartás). Az elkövető kötelezve van nyilatkozattételre, ennek keretében a valós tények közlésére, azonban e kötelezettségét kötelezettségszegően nem teljesíti (elmulasztja).

A bűncselekmény eredménye a kár, amely nem más, mint a vagyonban bekövetkezett értékcsökkenés. Elmaradt vagyoni előny e bűncselekmény kapcsán nem értelmezhető. A tévedés és a károkozás közötti okozati kapcsolat elengedhetetlen. A bűncselekmény akkor befejezett, amikor a kár bekövetkezik, mindaddig a cselekmény kísérletként értékelendő.

Az ötvétezer forintot meghaladó kárt okozó magatartások valószínűleg meg bűncselekményt. E bűncselekmény - amennyiben az okozott kár az ötszázézer forintot nem haladja meg - konkurál a költségvetési csalással, azonban speciális ahhoz képest, ezért amennyiben az elkövető a költségvetésnek e tényállásban írt magatartás kifejtésével okoz ötszázézer forintot meg nem haladó kárt, akkor a társadalombiztosítási, szociális vagy más jóléti juttatással visszaélés vétsége állapítandó meg. Ezt meghaladó károkozás esetén értelemszerűen a költségvetési csalást kell megállapítani.

A bűncselekmény tényállásának (2) bekezdése - a vádirat benyújtásáig - a büntetés korlátlan enyhítésére ad lehetőséget, ösztönzendő az elkövetőt az általa okozott kár megtérítésére.

Költségvetési csalás⁸

A tényállás mind a költségvetésbe történő befizetési kötelezettségek, mind pedig az e szakaszhoz fűzött értelmező rendelkezésben felsorolt bármely költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában tanúsított megtévesztő magatartást büntetni rendeli.

⁸ 396. § (1) Aki

a) költségvetésbe történő befizetési kötelezettség vagy költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában más tévedésbe ejt, tévedésben tart, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy a valós tényt elhallgatja,
 b) költségvetésbe történő befizetési kötelezettséggel kapcsolatos kedvezményt jogtalanul vesz igénybe, vagy
 c) költségvetésből származó pénzeszközöket a jóváhagyott céltól eltérően használ fel,
 és ezzel egy vagy több költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) – (5) bekezdések minősítő körülményként tartalmazzák a nagyobb, a jelentős, a különösen nagy és a különösen jelentős értékeket, továbbá az üzletszerűséget és a bünszövetséget.

(6) Az (1)-(5) bekezdés szerint büntetendő, aki a jövedéki adóról szóló törvényben, valamint a felhatalmazásán alapuló jogszabályban megállapított feltétel hiányában vagy hatósági engedély nélkül jövedéki terméket előállít, megszerez, tart, forgalomba hoz, vagy azzal kereskedik, és ezzel a költségvetésnek vagyoni hátrányt okoz.

(7) Aki költségvetésből származó pénzeszközökkel kapcsolatban előírt elszámolási, számadási, vagy az előírt tájékoztatási kötelezettségének nem vagy hiányosan tesz eleget, valótlan tartalmú nyilatkozatot tesz, vagy valótlan tartalmú, hamis vagy hamisított okiratot használ fel, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(8) Korlátlanul enyhíthető annak a büntetése, aki az (1)-(6) bekezdésében meghatározott költségvetési csalással okozott vagyoni hátrányt a vádirat benyújtásáig megtéríti. Ez a rendelkezés nem alkalmazható, ha a bűncselekményt bünszövetségben vagy különös visszaesőként követik el.

(9) E § alkalmazásában

a) költségvetésen az államháztartás alrendszerének költségvetését - ideértve a társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak költségvetését és az elkülönített állami pénzalapokat -, a nemzetközi szervezet által vagy nevében kezelt költségvetést, valamint az Európai Unió által vagy nevében kezelt költségvetést, pénzalapokat kell érteni. Költségvetésből származó pénzeszköz vonatkozásában elkövetett bűncselekmény tekintetében a felsoroltakon kívül költségvetésen a külföldi állam által vagy nevében kezelt költségvetést, pénzalapokat is érteni kell;

b) vagyoni hátrány alatt érteni kell a költségvetésbe történő befizetési kötelezettség nem teljesítése miatt bekövetkezett bevételkiesést, valamint a költségvetésből jogosulatlanul igénybe vett vagy céltól eltérően felhasznált pénzeszközt is;

c) a különös visszaesés szempontjából hasonló jellegű bűncselekmény a költségvetést károsító bűncselekmény.

A jogalkotó összevonta a következő, korábban külön nevesített bűncselekményeket:

- bevételi oldalon: adócsalás, munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás, visszaélés jövedékkel, csempészet, adóra, járulékra és költségvetési támogatásra elkövetett csalás,
- kiadási oldalon: jogosulatlan gazdasági előny megszerzése, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek megsértése, illetve a csalás minden olyan esete, amely a költségvetés sérelmével jár.

Az (1) bekezdésben meghatározott elkövetési magatartások:

- a költségvetésbe történő befizetési (jellemzően adó-, illetve vámigazgatási területen előírt) kötelezettség vagy (nemzeti, európai uniós, továbbá külföldi állam, illetve nemzetközi szervezet által vagy nevében kezelt) költségvetésből származó pénzeszközök vonatkozásában más tévedésbe ejtése, tévedésben tartása, valótlan tartalmú nyilatkozat tétele, vagy a valós tény elhallgatása,
- költségvetésbe történő befizetési kötelezettséggel kapcsolatos kedvezmény (így különösen adó/vám/illeték -mentesség, illetve -kedvezmény, továbbá a munkabért terhelő közterhekkkel kapcsolatos kedvezmények) jogtalan igénybevétele, vagy
- költségvetésből származó pénzeszközöknek a jóváhagyott céltól eltérő felhasználása.

A tényállás (6) bekezdése fedi le a korábbi jövedékkel visszaélés elkövetési magatartásait, ennek keretében értékelhető a jövedéki termék engedély nélküli, illetve jogszabály megszegésével történő előállítás, megszerzése, tartása, forgalmazása, valamint kereskedelme. A költségvetési csalás (1)-(6) bekezdése eredmény bűncselekmény, eredményként nem a kár, hanem a vagyoni hátrány szerepel, amelyhez a (9) bekezdésben meghatározott, külön értelmező rendelkezés is tartozik, így a vagyonban okozott értékcsökkenés (kár) és az elmaradt vagyoni előny mellett ebbe tartozik a költségvetésbe történő befizetési kötelezettség nem teljesítése miatt bekövetkezett bevételkiesés, valamint a költségvetésből jogosulatlanul igénybe vett vagy céltól eltérően felhasznált pénzeszköz is.

Nem valósul meg bűncselekmény, illetve vámszabálysértés valósul meg, ha a költségvetési csalással okozott vagyoni hátrány a százezer forintot nem haladja meg. A tényállás alapesetben azokat a magatartásokat rendeli büntetni, amikor a vagyoni hátrány a százezer forintot meghaladja, de az ötszázezer forintot nem, ötszázezer forint feletti értékre történő elkövetés minősített eset megállapítására alkalmas.

2015. július 1. napjától bűncselekmény valósul meg abban az esetben is, ha az ugyanazon elkövető által, egy éven belül elkövetett és együttesen elbírált vámszabálysértés esetén a vagyoni hátrány a 100.000 Ft-ot érték - egybe foglalás folytán meghaladja. A (7) bekezdéssel megállapított tényállás kiegészítő jellegű, a támogatások átláthatósága érdekében biztosít büntetőjogi védelmet a költségvetésből származó pénzeszközökkel kapcsolatosan tájékoztatási kötelezettség elmulasztása vagy hiányos, illetve nem valós adatokkal történő teljesítésével szemben. Aminek az a rendeltetése, hogy a költségvetésből származó pénzeszközöket megfelelően, célhoz kötötten használják fel, és azt valós tartalmú okiratokkal bizonyítsák is. Az elkövetési magatartás a jogszabályban vagy szerződésben előírt elszámolási, számadási vagy tájékoztatási kötelezettség elmulasztását, hiányos megtételét, vagy ennek során valótlan tartalmú nyilatkozat megtételét, illetve ezzel összefüggésben valótlan tartalmú, hamis vagy hamisított okirat felhasználását rendeli büntetni. A tényállás (8) bekezdése - annak érdekében, hogy az elkövető érdekelt legyen a cselekményével a költségvetésnek okozott vagyoni hátrány megfizetésében - valamennyi értékhatár esetén a büntetés korlátlan enyhítésére ad lehetőséget a korábbi büntethetőséget megszüntető ok helyett. Ez a kedvezmény nem alkalmazható, ha a bűncselekményt bünszövegségben vagy különös visszaesőként követik el.

A költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettség elmulasztása⁹

A tárgyalt bűncselekmény járulékos jellegű, azt időben a költségvetési csalás előzi meg. A tényállás büntetni rendeli a vezetői felelősség körébe tartozó felügyeleti, illetve ellenőrzési kötelezettség elmulasztását, ha annak teljesítése megakadályozhatta volna a bűncselekmény elkövetését.

Elkövetési magatartás a felügyeleti vagy az ellenőrzési kötelezettség elmulasztása.

Az ellenőrzésre vagy felügyeletre vonatkozó kötelezettség tartalmát a gazdálkodó szervezet tevékenységére vonatkozó külön jogszabályok és a szervezeti, működési szabályzatok, munkaköri leírások határozzák meg. A tag, illetve a dolgozó kriminális cselekményét addig lehet megakadályozni, amíg azt a kísérlet szakaszába nem juttatja, tehát a költségvetési csalás - a tag, illetve a dolgozó általi - megkezdésével a vezető, illetve az ellenőrzésre vagy felügyeletre feljogosított cselekménye befejezetté válik.

A tényállás speciális alanyt határoz meg. A bűncselekményt tettesként a gazdálkodó szervezet vezetője, ellenőrzésre vagy felügyeletre feljogosított tagja, illetve dolgozója követheti el. A bűncselekmény csak önálló tettesként valósítható meg, mert a tényállásban felsorolt kötelezettségek a bűncselekmény lehetséges alanyait saját tevékenységre kötelezik.

A bűncselekmény csak szándékosan követhető el. Hangsúlyozni szükséges, hogy a szóban forgó tényállás akkor állapítható meg, ha a jelen bűncselekmény alanya szándékosan mulasztotta el a felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettségét, amellyel az alapcselekmény elkövetését megakadályozhatta volna, és a vezető és a költségvetési csalást a gazdálkodó szervezet érdekében megvalósító tag, illetve dolgozó között nincs szándékegység a költségvetési csalás elkövetésére. A szándékegység fennállása esetén mindannyian költségvetési csalásért felelnek.

Jövedékkel visszaélés elősegítése¹⁰

Jogi tárgy az állami monopóliumon alapuló - jövedéki termékeket terhelő - jövedéki adó bevételezéséhez fűződő érdek, a jövedéki adóval terhelt termékek illegális előállításának, forgalmának megakadályozása. A tényállás (1) bekezdés a) pontja a költségvetési csalás Btk.

⁹397. § A gazdálkodó szervezet vezetője, ellenőrzésre vagy felügyeletre feljogosított tagja vagy dolgozója, ha a felügyeleti vagy az ellenőrzési kötelezettség teljesítését elmulasztja, és ezáltal lehetővé teszi, hogy a költségvetési csalást a gazdálkodó szervezet tagja vagy dolgozója a gazdálkodó szervezet tevékenysége körében elkövesse, büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

¹⁰ 398. § (1) Aki

a) jövedéki termék előállítására alkalmas, a jövedéki adóról szóló törvényben meghatározott berendezést, készüléket, eszközt vagy alapanyagot engedély nélkül vagy a jogszabály megszegésével előállít, megszerez, tart, forgalomba hoz, illetve

b) a forgalomba hozatalhoz szükséges zárjegyet engedély nélkül vagy jogszabály megszegésével előállít, megszerez vagy tart, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntetett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt

a) üzletszerűen,

b) jelentős mennyiségű alapanyagra vagy zárjegyre,

c) jelentős vagy azt meghaladó értékű adójegyre

követik el.

(3) A (2) bekezdés b) pontja alkalmazása szempontjából

a) az alapanyag jelentős mennyiségű, ha

aa) motorbenzinként vagy gázolajként, motorbenzin- vagy gázolaj-adalékként, illetve hígító anyagként felhasználható adómérték nélküli ásványolajtermék esetén a 20 000 litert,

ab) adómérték nélküli cseppfolyós szénhidrogén esetén a 45 000 kilogrammot,

ac) adómérték nélküli gáz-halmazállapotú szénhidrogén esetén a 100 000 nm³-t,

ad) cukorcefre esetén a 10 000 litert,

ae) cukor- vagy keményítőtartalmú mezőgazdasági eredetű termékből készült cefre esetén a 25 000 litert,

af) szárított dohány, fermentált dohány vagy vágott dohány esetén az 5 kilogrammot,

b) a zárjegy jelentős mennyiségű, ha az 5000 darabot meghaladja.

396. § (6) bekezdésében foglalt alapesetéhez, mint alapbűncselekményhez kötődő előkészületi magatartásokat „sui generis” önálló, befejezett bűncselekményként szankcionálja.

Elkövetési tárgy a jövedéki termék előállítására alkalmas berendezés, készülék, eszköz, alapanyag, valamint a zárjegy.

A berendezés, készülék, eszköz, alapanyag, valamint a zárjegy – mint a jövedéki termékek egy részének forgalomba hozatalához szükséges dolog – meghatározását a jövedéki jogszabályok rendelkezései tartalmazzák, erre utal a tényállás szövegezése is.

Elkövetési magatartások az elkövetési tárgy előállítása, megszerzése, tartása, forgalomba hozatala, illetve a forgalomba hozatalhoz szükséges zárjegy előállítása, megszerzése, tartása.

Az elkövetési magatartásokat engedély nélkül vagy a jogszabály megszegésével kell tanúsítani. A bűncselekmény csak szándékosan követhető el. Az elkövető tudatának át kell fognia azt a körülményt, hogy a jövedéki jogszabályok előírásai ellenére, vagy engedély nélkül készít olyan készüléket vagy a tényállásban felsorolt egyéb dolgot, amelyre a jogszabályok előírásai kiterjednek, illetőleg ezekkel a dolgokkal kapcsolatban tényállásszerű magatartást (megszerzés, tartás stb.) tanúsít.

A bűncselekménynek - az önálló jellegből következően - nem feltételea költségvetésnek történő vagyoni hátrány okozása. Úgyszintén nem feltétel a berendezés, készülék, eszköz, alapanyag felhasználása, működtetése, illetve a zárjegy felhelyezése.

A jogalkotó célzatot sem határozott meg, tehát a tényállásszerű magatartás tanúsítása esetén nem releváns, hogy az elkövetőt mi motiválta.

3. A gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmények

A számvitel rendjének megsértése¹¹

A tényállás két alapesetet tartalmaz:

- az (1) bekezdésben foglalt alapesetet a számvitelről szóló törvény hatálya alá tartozó gazdálkodó,
- a (2) bekezdésben meghatározottat pedig a törvény hatálya alá nem tartozó gazdálkodó (így különösen az egyéni vállalkozó, vagy az a korlátlan felelősséggel működő cég, amely az üzleti évben /adóévben/ nyilvántartásait az egyszerűsített vállalkozói adóról (EVA), illetve a kisadózó vállalkozások tételes adójáról és a kisvállalati adóról

¹¹403. §(1) Aki a számvitelről szóló törvényben vagy a felhatalmazásán alapuló jogszabályokban előírt bizonylati rendet megsérti vagy könyvvezetési, beszámoló készítési kötelezettségét megszegi, és ezzel

- a) a számvitelről szóló törvény szerinti megbízható és valós képet lényegesen befolyásoló hibát idéz elő, vagy
- b) az adott üzleti évet érintően vagyoni helyzete áttekintését, illetve ellenőrzését megghiúsítja,

büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő az egyéni vállalkozó, valamint a számvitelről szóló törvény hatálya alá nem tartozó más gazdálkodó is, aki jogszabályban meghatározott nyilvántartási, bizonylatolási kötelezettségét megszegi, és ezzel vagyoni helyzetének áttekintését, illetve ellenőrzését megghiúsítja.

(3) A büntetés az (1) bekezdés esetén két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt pénzügyi intézmény, befektetési vállalkozás, árutőzsdei szolgáltató, befektetési alapkezelő, kockázati tőkealapkezelő, tőzsdei, elszámolóházi, központi értéktári vagy központi szerződő fél tevékenységet végző szervezet, biztosító, viszontbiztosító vagy független biztosításközvetítő, önkéntes kölcsönös biztosító pénztár, magánnyugdíjpénztár vagy foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézmény vagy szabályozott ingatlanbefektetési társaság körében követik el.

(4) E § alkalmazásában a megbízható és valós képet lényegesen befolyásoló a hiba, ha egy adott üzleti évet érintően feltárt hibák és hibahatások - eredményt, saját tőkét növelő-csökkentő - értékének együttes, előjeltől független összege meghaladja a hiba elkövetésének üzleti évére vonatkozó számviteli beszámolóban kimutatott nettó árbevétel húsz százalékát és mérlegfőösszeg húsz százalékát is. Minden esetben megbízható és valós képet lényegesen befolyásoló a hiba, ha egy adott üzleti évet érintően feltárt hibák és hibahatások - eredményt, saját tőkét növelő-csökkentő - értékének együttes, előjeltől független összege meghaladja az ötszázmillió forintot.

(KATA/KIVA) szóló törvény előírásai szerint vezet)követheti el.

Jogi tárgy a gazdasági ügymenet átláthatósága, nyomon követhetősége és ennek következtében áttételesen az adókötelezettség és járulékfizetési kötelezettség megállapíthatósága. (A számviteli előírások megtartásához fűződő érdek.)

A számvitelről szóló törvény legfontosabb alapelvei (pl. vállalkozás folytatása; teljesség; valóság; bruttó elszámolás, a tartalom elsődlegessége a formával szemben, lényegesség; költség-haszon összevetése, világosság; következetesség; folytonosság stb.) adják tartalmilag a bűncselekmény elkövetési tárgyának tartalmát.

Elkövetési magatartások:

- 1) a bizonylati rend megsértése,
- 2) könyvvezetési kötelezettség megszegése,
- 3) beszámoló készítési kötelezettség megszegése,
- 4) nyilvántartási kötelezettség megszegése,
- 5) bizonylatolási kötelezettség megszegése.

A számviteli bizonylat a gazdasági esemény számviteli elszámolását (nyilvántartását) támasztja alá. Előírt kötelezettségek: szabályszerű kiállítás; adatok rögzítése; a főkönyvi könyvelés, az analitikus nyilvántartások és a bizonylatok adatai közötti egyeztetés és ellenőrzés lehetőségét biztosítani kell; a készpénz kezeléséhez kapcsolódó bizonylatokat szigorú számadási kötelezettség alá kell vonni; megőrzési kötelezettség (legalább 8 év).

Könyvvezetés keretében a gazdálkodó a tevékenysége során előforduló, a vagyoni, pénzügyi, jövedelmi helyzetére kiható gazdasági eseményekről folyamatosan nyilvántartást vezet, és azt az üzleti év végével lezárja (egyszeres vagy kettős könyvvitel).

A gazdálkodó a működéséről, vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről az üzleti év könyveinek zárását követően, könyvvezetéssel alátámasztott beszámolót köteles –magyar nyelven – készíteni. A beszámoló megbízható és valós összképet ad a gazdálkodó vagyonáról, annak összetételéről (eszközairól és forrásairól), pénzügyi helyzetéről és tevékenysége eredményéről. Formája lehet éves, egyszerűsített éves, összevont (konszolidált) éves, valamint egyszerűsített beszámoló.

A bűncselekmény alapesetének megállapítására akkor kerülhet sor, ha annak eredményeként a számvitelről szóló törvény szerinti megbízható és valós képet lényegesen befolyásoló hiba előidézésére kerül sor, vagy ha az elkövetési magatartással összefüggésben az adott üzleti évet érintően a vagyoni helyzet áttekintése, illetőleg ellenőrzése meghiúsul.

A megbízható és valós képet lényegesen befolyásoló a hiba meghatározását a tényállás (4) bekezdésében fogalmazza meg a jogalkotó.

A vagyoni helyzet ellenőrzésének, áttekintésének meghiúsítása akkor állapítható meg, ha a gazdálkodó tevékenységének alapvető elemei az előírt kötelezettségek – rendszerint sorozatos – megszegésével okozati összefüggésben véglegesen, a gazdálkodás egésze vagy döntő része vonatkozásában áttekinthetlenné, követhetlenné, megismerhetlenné, hozzáférhetlenné válnak. Az áttekintés rendszerint a piaci partnerek tájékozódását jelenti, a vagyoni helyzet ellenőrzése azonban már kizárólag az állami szervek tevékenységével kapcsolatos.

A tényállás csak a szándékos elkövetést rendeli büntetni.

Súlyosabban minősül a cselekmény, ha mások vagyonával gazdálkodó tevékenységet végző szervezet keretében valósul meg a tényállásszerű eredmény.

A beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségek megszegése, emellett a bizonylati rend megsértése természetes egység (összefüggő cselekménysor).

Ha a számvitel rendjének megsértésére valamilyen egyéb bűncselekménnyel összefüggésben kerül sor, úgy valóságos halmazat megállapítására kerülhet sor, így különösen halmazatban

állapítható meg a csődbűncselekmény, a költségvetési csalás, illetve a hamis magánokirat felhasználása bűncselekmények mellett.

Csődbűncselekmény¹²

A tényállás négy alapesetet tartalmaz:

- 1) bekezdés „Vétkes gazdálkodás” (fizetési képtelenséggel fenyegető helyzetben történő elkövetés),
- 2) bekezdés a) pont „Csalárd bukás” (fizetési képtelenség vagy látszatának előidézése),
- 3) bekezdés b) pont „Fedezet elvonó csődbűncselekmény” (fizetési képtelen helyzetben történő elkövetés),
- 4) bekezdés „Hitelező jogtalan előnyben részesítése”.

Bármely eset csak szándékos elkövetés esetén büntethető.

Az első három alapesetben elkövetési magatartása gazdálkodó szervezet vagyonát ténylegesen vagy színleg csökkentése:

- 1) a vagyon elrejtésével, eltitkolásával, megrongálásával, megsemmisítésével, használhatatlanná tételével,
- 2) színlelt ügylet kötésével,
- 3) kétes követelés elismerésével,
- 4) az ésszerű gazdálkodás követelményeivel ellentétes más módon történő elkövetéssel.

Eredmény a hitelező vagy a hitelezők kielégítésének megghiúsítása részben vagy egészben.

Minősített eset:

- különösen jelentős értékre történő elkövetés (500 millió forint) felett,
- stratégiaileg kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetre történő elkövetés (a felszámolónak, illetve a bíróságnak speciális eljárás keretében kell lefolytatnia a

¹²404. §(1) Aki a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó gazdálkodó szervezet fizetési képtelenséggel fenyegető helyzete esetén

a) a vagyon vagy annak egy része elrejtésével, eltitkolásával, megrongálásával, megsemmisítésével, használhatatlanná tételével,

b) színlelt ügylet kötésével vagy kétes követelés elismerésével, vagy

c) az ésszerű gazdálkodás követelményeivel ellentétes más módon

a gazdálkodó szervezet vagyonát ténylegesen vagy színleg csökkenti, és ezzel a hitelező vagy a hitelezők kielégítését részben vagy egészben megghiúsítja, büntetett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó gazdálkodó szervezet

a) fizetési képtelenné válását vagy annak látszatát az (1) bekezdésben meghatározott magatartások valamelyikével idézi elő, és ezzel vagy

b) fizetési képtelensége esetén az (1) bekezdésben meghatározott magatartások valamelyikével

a hitelező vagy a hitelezők kielégítését részben vagy egészben megghiúsítja.

(3) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha

a) a csődbűncselekményt stratégiaileg kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetre nézve követik el, vagy

b) a tényleges vagy színlelt vagyonszökkenés mértéke különösen jelentős.

(4) Aki a felszámolás elrendelését követően valamely hitelezőjét a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló törvényben meghatározott kielégítési sorrend megsértésével előnyben részesíti, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(5) Az (1)-(3) bekezdésben meghatározott bűncselekmény akkor büntethető, ha

a) a csődeljárást megindították,

b) a felszámolást, kényszer-végelszámolási eljárást elrendelték, vagy

c) a felszámolási eljárás megindítása törvény kötelező rendelkezése ellenére nem történt meg.

(6) A csődbűncselekményt tettesként az követheti el, aki az adós gazdálkodó szervezet vagyonával vagy annak egy részével rendelkezni jogosult, vagy arra lehetősége van, akkor is, ha a vagyonnal történő rendelkezés alapjául szolgáló jogügylet érvénytelen.

felszámolási eljárást az adott társaság nemzetgazdaságban betöltött szerepére tekintettel).

Objektív büntethetőségi feltétel: a bűncselekmény akkor büntethető, ha:

- a csődeljárást megindították,
- a felszámolást, kényszertörlési, illetve kényszer-végelszámolási eljárást elrendelték, vagy,
- a felszámolási eljárás megindítása törvény kötelező rendelkezése ellenére nem történt meg.

A negyedik, „Hitelező jogtalan előnyben részesítése” elnevezésű alapeset leírása:

- a bűncselekmény kizárólag a felszámolás elrendelését követően valósítható meg.
- A csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló törvényben meghatározott sorrend megsértésével valamely hitelezőt előnyben részesítik, ennek következtében sorban előbb lévő hitelező(k) kielégítése részben vagy egészben meghiúsul.

A csődbűncselekményt tettesként az követheti el, aki az adós gazdálkodó szervezet vagyoniával vagy annak egy részével rendelkezni jogosult, vagy arra lehetősége van, akkor is, ha a vagyonnal történő rendelkezés alapjául szolgáló jogügylet érvénytelen. A felszámolás elrendelését követően megszűnnek a tulajdonosnak a gazdálkodó szervezettel kapcsolatos, külön jogszabályban meghatározott jogai, ebből fakadóan ezen időponttól kezdődően a képviselő vagyongazdálkodói jogosultsága is megszűnik, és a vagyonnal való rendelkezésre kizárólag a felszámoló jogosult.

Az új büntető törvény a felszámolóknak feljelentési kötelezettséget¹³ ír elő a számvitel rendjének megsértése, valamint a csődbűncselekmény gyanúja észlelése esetére, melynek elmulasztásával bűncselekményt valósít meg.

A szellemi tulajdonjog elleni bűncselekmények

Bitorlás¹⁴

A bűncselekmény egyrészt a szellemi alkotásokhoz fűződő vagyoni jogviszonyokat, másrészt a szellemi alkotáshoz, illetve annak érvényesítéséhez kapcsolódó személyiségi jogot védi. Az elkövetési tárgy a szellemi alkotás, amelynek a fogalmát a (2) bekezdés tételesen felsorolja.

A Btk. a büntetőjogi védelmet csupán a szerzői jogi védelemben részesülő és az iparjogvédelmi oltalmak alá helyezhető alkotásokra korlátozza. A szerzői jogi védelem, illetve az iparjogvédelmi oltalom előfeltételeit a szerzői jogra és az egyes iparjogvédelmi oltalmi formákra vonatkozó ágazati törvények határozzák meg.

¹³404/A. § Az a felszámoló, aki a felszámolási eljárás során hitelt érdemlő tudomást szerez a számvitel rendjének megsértése (403. §) vagy csődbűncselekmény (404. §) elkövetéséről, és erről a hatóságnak, mihelyt teheti, nem tesz jelentést, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

¹⁴384. §(1) Aki

a) más szellemi alkotását sajátjaként tünteti fel, és ezzel a jogosultnak vagyoni hátrányt okoz,
b) gazdálkodó szervezetnél betöltött munkakörével, tisztségével, tagságával visszaélve más szellemi alkotásának hasznosítását vagy az alkotáshoz fűződő jogok érvényesítését attól teszi függővé, hogy annak díjából, illetve az abból származó haszonból vagy nyereségből részesítsék, illetve jogosultként tüntessék fel,
büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) E § alkalmazásában szellemi alkotás:

a) a szerzői jogi védelem alá tartozó irodalmi, tudományos vagy művészeti alkotás,
b) a szabadalmazható találmány,
c) az oltalmazható növényfajta,
d) az oltalmazható használati minta,
e) az oltalmazható formatervezési minta,
f) a mikroelektronikai félvezető termék oltalmazható topográfiaja.

Elkövetési magatartás:

- Az elkövető az elkövetési tárgyat sajátjaként tünteti fel. Ebben az esetben az elkövető a saját nevében lép fel, azt állítja vagy arra utaló magatartást fejt ki, hogy a kérdéses szellemi alkotás a sajátja és nem másé.
- A szellemi alkotásból való részesedés követelése. Az elkövető a gazdálkodó szervezetnél betöltött munkakörével, tisztségével, tagságával él vissza azért, hogy a díjból, nyereségből részesítsék, vagy az alkotás kapcsán jogosultként tüntessék fel.

A bűncselekmény mindkét fordulata csak szándékosan követhető el.

Az (1) bekezdés a) pontban írt cselekmény alanya bárki lehet, aki nem az alkotás kizárólagos jogosultja, a b) pontban írt elkövetési magatartást azonban csak speciális alany követheti el, olyan személy, akinek a gazdálkodó szervezetnél betöltött munkakörénél, tisztségénél, tagságánál fogva kötelezettségei közé tartozik a szellemi alkotásokkal kapcsolatos érdemi ügyintézés.

Az (1) bekezdés a) pontban eredményt határoz meg a jogalkotó, ezért a bűncselekmény a vagyoni hátrány bekövetkeztével lesz befejezett, míg ab) pont esetén már az elkövetési magatartás tanúsításával befejezetté válik.

Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése¹⁵

Jogi tárgy a szerzői jogi védelem alá tartozó alkotásokhoz fűződő vagyoni jogviszonyok, alapvetően az irodalmi, tudományos vagy művészeti alkotások szerzőinek és a kapcsolódó jogi teljesítmények jogosultjainak önálló jogai.

Az elkövetési tárgyak körét a szerzői jogról szóló törvény határozza meg. A bűncselekmény elkövetési magatartása valamennyi, az előzőekben felsorolt szerzőt, illetve kapcsolódó jogi teljesítmény jogosultját megillető vagyoni jogok megsértése.

A jogalkotó a „másnak vagy másoknak” szófordulat alkalmazásával összefoglalt bűncselekményt hozott létre, így az elkövetőnek a különböző jogosultak sérelmére akár egységes akarat-elhatározással egy alkalommal, akár eltérő akarat-elhatározással, különböző alkalommal elkövetett és egy eljárásban elbírált cselekményei törvényi egységet alkotnak. Tipikusnak tekinthető ugyanis, hogy az elkövető cselekményével (többszörözés, terjesztés) nem egy, hanem több szerző vagy kapcsolódó jogi teljesítmények jogosultjának jogát, illetve jogait sérti meg. Az összefoglalt bűncselekmény révén az egyes sértetteknek okozott vagyoni hátrányok összeadódnak, és ezen érték alapján történik a cselekmény minősítése. Az érték-egybeszámítás nem akadályozza annak, hogy a sértettek polgári jogi igényüket a büntetőeljárásban érvényesítsék.

¹⁵385. § (1) Aki másnak vagy másoknak a szerzői jogról szóló törvény alapján fennálló szerzői vagy ahhoz kapcsolódó jogát vagy jogait vagyoni hátrányt okozva megsérti, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a szerzői jogról szóló törvény szerint a magáncélú másolásra tekintettel a szerzőt, illetve a kapcsolódó jogi jogosultat megillető üreshordozó díj, illetve reprográfiai díj megfizetését elmulasztja.

(3) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértését nagyobb vagyoni hátrányt okozva követik el.

(4) Ha a szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértését

a) jelentős vagyoni hátrányt okozva követik el, a büntetés büntett miatt egy évtől öt évig,

b) különösen nagy vagyoni hátrányt okozva követik el, a büntetés két évtől nyolc évig,

c) különösen jelentős vagyoni hátrányt okozva követik el, a büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés.

(5) Nem valósítja meg az (1) bekezdés szerinti bűncselekményt, aki másnak vagy másoknak a szerzői jogról szóló törvény alapján fennálló szerzői vagy ahhoz kapcsolódó jogát vagy jogait többszörözéssel vagy lehívásra történő hozzáférhetővé tétellel sérti meg, feltéve, hogy a cselekmény jövedelemszerzés célját közvetve sem szolgálja.

A szerzői jogok megsértése mindig vagyoni hátrányt jelent a jogosult oldalán, s a cselekmény minősülése szempontjából a vagyoni hátrány meghatározása szükségszerű. Az eredmény a jogsértő magatartással okozati összefüggésben következik be. A bűncselekmény az eredmény bekövetkezésével befejezett.

Csak a százezer forintot meghaladó vagyoni hátrányt okozó, illetve a százezer forintot meghaladó üres hordozói díjra vagy reprográfiai díjra nézve elkövetett szerzői vagy szerzői jogok megsértése számít bűncselekménynek, továbbá a jogalkotó az érték-egybefoglalásra figyelemmel mellőzi az üzletszerűség minősítő körülményként történő megjelölését.

2015. július 1. napjától bűncselekmény valósul meg akkor is, ha az ugyanazon elkövető által:

- elkövetett és együttesen elbírált szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése szabálysértés esetén, ha az egyes cselekményekkel más vagy mások, szerzői jogról szóló törvény alapján fennálló szerzői vagy ahhoz kapcsolódó jogát vagy jogait 100.000. Ft-ot meghaladó vagyoni hátrányt okozva sértik meg,
- egy éven belül elkövetett és együttesen elbírált szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése esetén az üres hordozó díj, illetve a reprográfiai díj a 100.000 Ft-ot érték-egybefoglalás folytán meghaladja.

Az internethasználat elterjedésével a felhasználói szokások is gyökeresen megváltoztak, a sok esetben a szerzői jogot sértő módon közzétett tartalmakhoz való hozzáférés módjai között a letöltés és a különböző fájlmegosztó rendszerek használata elterjedt a társadalomban, és egy adott szerzői mű vagy kapcsolódó jogi teljesítmény letöltésével egyidejűleg szükségszerűen annak hozzáférhetővé tétele is bekövetkezik. A büntetőjog, mint végső eszköz szempontjából indokolatlannak tűnik a nem jelentős mennyiségű szerzői mű vagy kapcsolódó jogi teljesítmény vonatkozásában megvalósuló, személyes célokat szolgáló felhasználások tömeges kriminalizálása. Az (5) bekezdésben meghatározott büntethetőséget kizáró ok megállapítására azonban nem kerülhet sor akkor, ha az bármilyen módon, akár csak közvetetten is jövedelemszerzés (bevétel elérése) célját szolgálja.

A büntethetőséget kizáró ok kizárólag a büntetőjogi felelősség megállapítását és a büntetőjogi szankciók alkalmazását zárja ki, az egyéb jogági jogérvényesítés, illetve szankció alkalmazásának lehetőségét nem befolyásolja.

Védelmet biztosító műszaki intézkedés kijátszása¹⁶

A bűncselekmény a későbbi szerzői jogi jogsértés elő cselekménye, jogi tárgya a szerzői és a kapcsolódó jogi teljesítmények teljes körű sérthetlensége, védelme.

Az elkövetési tárgy a szerzői jogról szóló törvényben meghatározott műszaki intézkedés.

¹⁶386. §(1) Aki a szerzői jogról szóló törvényben meghatározott hatásos műszaki intézkedést hasznonszerzés végett megkerüli, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Az (1) bekezdés szerint büntetendő, aki a szerzői jogról szóló törvényben meghatározott hatásos műszaki intézkedés megkerülése céljából

a) az ehhez szükséges eszközt, terméket, számítástechnikai programot, berendezést vagy felszerelést készít, előállít, átad, hozzáférhetővé tesz, vagy forgalomba hoz,

b) az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő gazdasági, műszaki vagy szervezési ismeret másnak a rendelkezésére bocsátja.

(3) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a műszaki intézkedés kijátszását üzletszerűen követik el.

(4) Nem büntethető a szerzői jogról szóló törvényben meghatározott hatásos műszaki intézkedés megkerüléséhez szükséges eszköz, termék, berendezés, felszerelés készítése vagy előállítása miatt az, aki mielőtt tevékenysége a hatóság tudomására jutott volna, azt a hatóság előtt felfedi, és az elkészített, illetve az előállított dolgot a hatóságnak átadja, és lehetővé teszi a készítésben vagy az előállításban részt vevő más személy kilétének megállapítását.

Az első bekezdésben kerülnek meghatározásra a kizárólag a tettes előnyét biztosító cselekmények, a második bekezdésben pedig a kapcsolódó, nagyobb részt bűnsegédi jellegű, haszonszerzési elemet nem feltétlenül magába foglaló esetek.

Elkövetési magatartás a mű illegális felhasználásával szemben védelmet biztosító műszaki intézkedés megkerülése, kijátszása, illetve:

- az ehhez szükséges eszköz, termék, számítástechnikai program, berendezés vagy felszerelés készítése, előállítása, átadása, hozzáférhetővé tétele, forgalomba hozatala,
- az ehhez szükséges vagy ezt könnyítő gazdasági, műszaki, szervezési ismeretek rendelkezésre bocsátása.

A bűncselekmény elkövetésének tipikus eszköze a megkerülést lehetővé tevő számítástechnikai program, elszaporodott ugyanis a hatásos műszaki intézkedés megkerülését lehetővé tevő számítástechnikai programok interneten keresztül történő hozzáférhetővé tétele.

A hozzáférhetővé tétel nem vonható az átadás fogalma alá, mert közvetlen személyhez kötődő átadásról nincs szó.

A törvény minősített esetként az üzletszerű elkövetést határozza meg.

A törvény büntetlenséget biztosít a hatásos műszaki intézkedés megkerüléséhez szükséges eszköz, termék, berendezés, felszerelés készítése vagy előállítása miatt annak, aki:

- mielőtt tevékenysége a hatóság tudomására jutott volna, azt a hatóság előtt felfedi és,
- az elkészített, illetve az előállított dolgot a hatóságnak átadja és,
- lehetővé teszi a készítésben vagy az előállításban részt vevő más személy kilétének megállapítását.

Jogkezelési adat meghamisítása¹⁷

Jogi tárgy a szerzői vagy szomszédos jog sérthetlensége, elkövetési tárgy a szerzői jogról szóló törvényben meghatározott jogkezelési adat, amely a szerzői vagy szomszédos jogi védelem alá tartozó műnek a felhasználásával összefüggésben keletkezik.

Elkövetési magatartás:

- hamis jogkezelési adat készítése (jogosulatlan előállítás), következtében a jogkezelési adatnak a tárgyiasult termékeken való megjelenítése a külső szemlélő számára olyan képzetet alakít ki, mintha az azt létrehozó vagy árusító az Szjt. (törvény a szerzői jogról) szerinti valamely fizetési kötelezettségének eleget tett volna, miközben erre nem került sor,
- a jogkezelési adat jogosulatlan eltávolítása vagy megváltoztatása.

A bűncselekmény célzatos, az elkövető haszonszerzés végett cselekszik, így csak egyenes szándékkal valósítható meg.

A bűncselekmény alanya bárki lehet, kivéve az, akit az adott mű vagy teljesítmény vonatkozásában szerzői vagy szomszédos jogi védelem megillet.

Iparjogvédelmi jogok megsértése¹⁸

A tényállás kerettényállás, amelyet az egyes, a nemzetközi szerződéseknek is megfelelő ágazati

¹⁷387. § Aki haszonszerzés végett

a) hamis jogkezelési adatot készít,

b) a szerzői jogról szóló törvényben meghatározott jogkezelési adatot eltávolítja vagy megváltoztatja, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

¹⁸388. §(1) Aki a jogosultnak törvény, törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés vagy európai uniós jogi aktus alapján fennálló iparjogvédelmi oltalomból eredő jogát

a) az oltalom tárgyának utánzásával vagy átvételével,

törvények, valamint a közvetlenül hatályosuló európai jogi aktusok töltenek ki tartalommal. Az egyes oltalmak alapján a jogosultnak kizárólagos joga van az oltalom tárgyának használatára. Az iparjogvédelmi oltalom megszerzése egy lajstromban szereplő, hatósági vizsgálat eredményeképpen létrejövő kizárólagos jogot keletkeztet, amely a büntetőjog területén is erősebb védelmet igényel, mint a lajstromozás nélküli megjelölések használata és az ezúton keletkező relatív természetű versenyjogi védelem.

Elkövetési magatartás:

- az oltalomból eredő jogok megsértését az oltalom tárgyának utánzása, illetve átvétele,
- az oltalom tárgyának utánzásával vagy átvételével előállított áruforgalomba hozatal céljából történő megszerzése, tartása, illetve forgalomba hozatala.

Az elkövetési érték az okozott vagyoni hátránynak felel meg, a cselekmény százezer forintig szabálysértés, azt meghaladóan bűncselekmény. 2015. július 1. napjától bűncselekmény valósul meg akkor is, ha az ugyanazon elkövető által, egy éven belül elkövetett és együttesen elbírált iparjogvédelmi jogok megsértése esetén a vagyoni hátrány a 100.000 Ft-ot érték-egybefoglalás folytán meghaladja.

Az üzletszerű elkövetés, mint minősítő körülmény a bűncselekményi értékhatárt elérő, de a nagyobb értéket meg nem haladó vagyoni hátrányhoz kapcsolódik.

Az (1) bekezdés b) pontjában feltüntetett árut a (4) bekezdés b) pontja definiálja, mely szerint áru alatt értendő minden birtokba vehető forgalomképes ingó dolog és a szolgáltatás.

4. A másodlagos nyomozati jogkörbe tartozó bűncselekmények

Orgazdaság¹⁹

A bűncselekmény akkor tartozik a NAV nyomozati hatáskörébe, ha költségvetési csalásból származó, vámellenőrzés alól elvont, nem közösségi árura vagy jövedéki adózás alól elvont

b) az oltalom tárgyának utánzásával vagy átvételével előállított áru forgalomba hozatalával, vagy az ilyen áru forgalomba hozatal céljából való megszerzésével vagy tartásával megsérti, és ezzel vagyoni hátrányt okoz, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az iparjogvédelmi jogok megsértését üzletszerűen követik el.

(3) Ha az iparjogvédelmi jogok megsértését

a) jelentős vagyoni hátrányt okozva követik el, a büntetés egy évtől öt évig,

b) különösen nagy vagyoni hátrányt okozva követik el, a büntetés két évtől nyolc évig,

c) különösen jelentős vagyoni hátrányt okozva követik el, a büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés.

(4) E § alkalmazásában

a) iparjogvédelmi oltalom:

aa) a szabadalmi oltalom,

ab) a növényfajta-oltalom,

ac) a kiegészítő oltalmi tanúsítvány,

ad) a védjegyoltalom,

ae) a földrajziárjelző-oltalom,

af) a formatervezésiminta-oltalom,

ag) a használatiminta-oltalom,

ah) a topográfiaoltalom;

b) áru alatt értendő minden birtokba vehető forgalomképes ingó dolog és a szolgáltatás.

¹⁹379. §(1) Aki

a) költségvetési csalásból származó vámellenőrzés alól elvont nem közösségi árut,

b) jövedéki adózás alól elvont terméket, vagy

termékre követik el, tekintet nélkül arra, hogy ki derítette fel vagy a feljelentést mely hatóságnál tették.

A bűncselekmény járulékos, ezért csak a más által elkövetett költségvetési csalásból származó vámellenőrzés alól elvont nem közösségi árura, a más által jövedéki adózás alól elvont termékekre, illetve a más által elkövetett vagyon elleni bűncselekményből származó dologra követhető el.

Jogi tárgy a vagyoni jog, amely azáltal sérül, hogy az orgazda biztosítja a vagyon elleni cselekményt közvetlenül elkövető által kialakított jogellenes helyzet fenntartását.

Elkövetési magatartások:

- **Megszerzés:** az elkövetési tárgy tényleges birtokba vételét jelenti, ami az alapcselekmény elkövetőjének és az orgazdának a megállapodásán nyugszik. Nem feltétel, hogy az orgazda ellenérték fejében szerezzék meg a dolgot, és annak sincs jelentősége, hogy az adott ellenszolgáltatás arányban áll-e a dolog értékével,
- **Elrejtés:** az elkövető rejtkehelyet biztosít az alapcselekményből származó dolog elrejtésére. Elrejtésként értékelhető továbbá minden olyan művelet, melynek eredményeként az eredeti dolog felismerhetetlenné (azonosíthatatlanná) válik,
- **Elidegenítésben közreműködés:** közvetítő szerep az eladó és a vevő között, a dolog feletti rendelkezési jog megszerzése nélkül. Ha az elkövető rendelkezési jogot szerez az elkövetési tárgy felett, akkor magatartása megszerzésként értékelendő.

Az orgazdaság alanya általános, tehát bárki lehet, kivéve, aki alapcselekmény elkövetésében bármilyen minőségben részt vett, illetve a dolog (legális) tulajdonosa.

Az orgazdaság csak szándékosan követhető el, a célzat miatt kizárólag egyenes szándékkal.

A cselekmény célja a vagyoni haszonszerzés, e végett kell az elkövetési magatartást tanúsítani. Vagyoni haszonszerzési cél nélküli elrejtés, illetve elidegenítésben közreműködés bűnpártolást (Btk. 282. §), illetve amennyiben volt előzetes megállapodás a későbbi segítségnyújtásra, akkor bűnsegédi magatartást valósít meg.

A cselekmény ötvenezer forintig szabálysértés, ezt meghaladóan bűncselekmény.

c) lopásból, sikkasztásból, csalásból, hűtlen kezelésből, rablásból, kifosztásból, zsarolásból, jogtalan elsajátításból vagy orgazdaságból származó dolog

vagyoni haszon végett megszerez, elrejt, vagy elidegenítésében közreműködik, orgazdaságot követ el.

(2) A büntetés vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztés, ha az orgazdaságot

a) kisebb értékre vagy

b) szabálysértési értékre üzletszerűen

követik el.

(3) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha az orgazdaságot

a) nagyobb értékre,

b) védett kulturális javak körébe tartozó tárgyra, műemlékre, régészeti lelőhelyre vagy régészeti leletre,

c) kisebb értékű nemesfémre vagy

d) kisebb értékre üzletszerűen

követik el.

(4) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az orgazdaságot

a) jelentős értékre vagy

b) nagyobb értékre üzletszerűen

követik el.

(5) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az orgazdaságot

a) különösen nagy értékre vagy

b) jelentős értékre üzletszerűen

követik el.

(6) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha az orgazdaságot

a) különösen jelentős értékre vagy

b) különösen nagy értékre üzletszerűen

követik el.

2015. július 1. napjától bűncselekmény valósul meg akkor is, ha az ugyanazon elkövető által, egy éven belül elkövetett és együttesen elbírált ugyanolyan tulajdon elleni szabálysértés esetén a dolog értéke az 50.000.-Ftot érték-egybefoglalás folytán meghaladja.

Versenyhárs utánzása²⁰

A törvényi tényállás kiségitő jellegű, csak akkor kerülhet megállapításra, ha más bűncselekmény nem valósul meg.

Elkövetési tárgy az áru, melynek olyan jellegzetes a külső megjelenítése, a csomagolása, a megjelölése vagy az elnevezése, hogy arról a versenyhárs, illetőleg annak jellegzetes tulajdonsággal rendelkező áruja ismerhető fel. Az áru fogalma a fejezet végén kerül meghatározásra, miszerint ez alá értendő a termék, az ingatlan, a szolgáltatás és a vagyoni értékű jog. Szolgáltatásoknál maga a tevékenység, a magatartás, az eljárás hordoz olyan jellegzetességeket, amelyek meghatározott versenyhársokhoz köthetők. A gyakorlatban általában silányabb minőségű termékekről van szó, de a tényállás megvalósulása szempontjából közömbös az áru minősége.

Elkövetési magatartás:

- 1) Előállítás: minden olyan művelet, melynek eredményeként olyan áru jön létre, amely jellegzetes külsővel, csomagolással, elnevezéssel vagy megjelöléssel rendelkezik, és így arról a versenyhárs, vagy annak jellegzetes tulajdonsággal rendelkező áruja ismerhető fel,
- 2) Megszerzés: minden olyan aktív és passzív magatartás, amely révén a korábban ilyennel nem rendelkező személy a termékhez jut. A magatartás már a rendelkezési jog megszerzésével befejezett, nem szükséges a tényleges birtokbavétel. Történhet az áruval rendelkező személlyel való megegyezés útján ingyenes vagy visszterhes ügylet keretében. A magatartás akkor tényállásszerű, ha forgalomba hozatal céljából tanúsítják,
- 3) Tartás: a tényleges birtoklás és minden olyan magatartás, amely a rendelkezési, használati jogot biztosítja. A birtoklás – tartás – feltételezi az előállítást vagy a megszerzést, de azokat meghaladó időtartamot jelent, magában hordozza a jogellenes állapot fenntartását. Ennek az elévülés kezdete szempontjából van jelentősége, mert a bűncselekmény elkövetése mindaddig fennáll, amíg a tartás meg nem szűnik, azaz a bűncselekmény bevezetté nem válik. A magatartás akkor tényállásszerű, ha forgalomba hozatal céljából tanúsítják,
- 4) Forgalomba hozatal: a dolog egy vagy több személy részére való juttatása. A magatartás következtében az áru a fogyasztó vagy végfelhasználó részére való eljuttatása érdekében kikerül a gyártó (forgalmazó) kizárólagos rendelkezése alól. Lehet visszterhes vagy ingyenes. A magatartás befejezett, ha az áru a „forgalom” folyamatába bekerült (megrendelés elfogadása, szerződés aláírása és számla kiállítása), vagy a fogyasztóhoz jutott.

Bármely elkövetési magatartás csak akkor tényállásszerű, ha az áru előállítása, megszerzése, tartása illetve forgalomba hozatala a versenyhárs hozzájárulása nélkül történik (ún. negatív tényállási elem). A hozzájárulás csak konkrét és kifejezett formában nyilvánulhat meg, a nem tiltakozás nem tekinthető hallgatólágos hozzájárulásnak. Az utólágos hozzájárulás közömbös, legfeljebb a megrovás alkalmazására adhat alapot.

²⁰419. §(1) Aki a versenyhárs hozzájárulása nélkül árut olyan jellegzetes külsővel, csomagolással, megjelöléssel vagy elnevezéssel állít elő, amelyről a versenyhárs vagy annak jellegzetes tulajdonsággal rendelkező áruja ismerhető fel, vagy ilyen árut forgalomba hozatal céljából megszerz, tart, vagy forgalomba hoz, ha más bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha a bűncselekményt jelentős mennyiségű vagy értékű utánzott árua követik el.

A bűncselekmény alanya általános, általában egyik versenytárs követi el a másik sérelmére. A versenytárs előzetes, kifejezett hozzájárulása kizárja az alannyá válás lehetőségét.

A bűncselekmény csak szándékosan követhető el. A megszerzés és a tartás esetében a jogalkotó célzatot nevesít, ezért e magatartások csak egyenes szándékkal követhetők el.

A cselekmény 100.000. Ft-ig nem bűncselekmény, hanem szabálysértés. Az elkövetési érték megállapításánál a termék forgalmi értékét kell figyelembe venni. A 100.000. Ft-ot meghaladó bűncselekményi elkövetési értéket versenytársanként kell számítani, a bűncselekmény annyi rendbeli, ahány versenytárs sérelmével járt a jogsértés.

2015. július 1. napjától bűncselekmény valósul meg akkor is, ha az ugyanazon elkövető által, egy éven belül elkövetett és együttesen elbírált versenytárs utánzása esetén az áru értéke a 100.000.-Ft-ot érték-egybefoglalás folytán meghaladja.

Minősítő körülmények a jelentős mennyiségű árura és a jelentős értékű árura történő elkövetés. Más minősítő körülmény alapján a jogalkotó nem differenciál, ezek legfeljebb súlyosító körülményként vehetők figyelembe a tényállásban meghatározott büntetési tételen belül.

Amennyiben az utánzás vagy az utánzott árura elkövetett jogsértés bejegyzett oltalom által védett jogokat sért (oltalombitorlás) az iparjogvédelmi jogok megsértése állapítandó meg, míg ha a jellegzetes külsejű, csomagolású, megjelölésű, elnevezésű áru nem áll iparjogvédelmi oltalom alatt, de az a fogyasztók számára az adott jellegzetességgel vált ismertté (jellegbitorlás), akkor e bűncselekményt kell megállapítani.

Mind oltalombitorlás, mind jellegbitorlás esetén a sértett ugyanazokkal a polgári jogi eszközökkel élhet, azaz tipikusan polgári jogi felelősség körében kártérítést követelhet a károkozótól.

Közokirat-hamisítás²¹

Elkövetési tárgy a közokirat, melynek fogalmát a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 323. § határozza meg: olyan papír alapú vagy elektronikus okirat, amelyet bíróság, közjegyző vagy más hatóság, illetve közigazgatási szerv ügykörén belül, a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően állított ki, mint közokirat teljesen bizonyítja a benne foglalt intézkedést vagy határozatot, továbbá az okirattal tanúsított adatok és tények valóságát, úgyszintén az okiratban foglalt nyilatkozat megtételét, valamint annak idejét és módját. Ugyanilyen bizonyító ereje van az olyan okiratnak is, amelyet más jogszabály közokiratnak nyilvánít.

„Általános közokirat-hamisítás (342. §)”

²¹342. § (1) Aki

a) hamis közokiratot készít, vagy közokirat tartalmát meghamisítja,

b) hamis, hamisított vagy más nevére szóló valódi közokiratot felhasznál,

c) közreműködik abban, hogy jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó valótlán adatot, tény vagy nyilatkozatot foglaljanak közokiratba, büntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az (1) bekezdés a) vagy b) pontjában meghatározott közokirat-hamisításra irányuló előkészületet követ el, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(3) Aki az (1) bekezdés c) pontjában meghatározott közokirat-hamisítást gondatlanságból követi el, vétség miatt elzárással büntetendő.

343. § (1) Az a hivatalos személy, aki hivatali hatáskörével visszaélve

a) hamis közokiratot készít,

b) közokirat tartalmát meghamisítja, vagy

c) lényeges tény hamisan foglal közokiratba,

büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) E § rendelkezéseit a külföldi állam igazságszolgáltatási vagy bűnüldözési feladatot ellátó hatóságának a törvény alapján Magyarország területén eljáró tagjára is megfelelően kell alkalmazni.

Elkövetési magatartás:

- hamis közokirat készítése, vagy közokirat tartalmának meghamisítása,
- hamis, hamisított, vagy más nevére szóló valódi közokirat felhasználása,
- közreműködés jog vagy kötelezettség létezésére, megváltozására vagy megszűnésére vonatkozó valótlán adat, tény vagy nyilatkozat közokiratba foglalásában.

Hamis közokirat esetén egy új, korábban nem létezett közokirat létesül, amelynek nem az a kiállítója, akit az irat feltüntet, hanem az okirat az elkövetői magatartás folytán jött létre. Nem bír jelentőséggel, hogy az elkészített közokirat-utánszat valós vagy valótlán tartalommal bír-e. Meghamisítás az eredeti, korábban már létező közokiraton végzett tartalmi változtatás.

A felhasználás aktív magatartást - felmutatást, iratokhoz csatolást stb. - jelent.

Az (1) bekezdés c) pontjában írt cselekmény - az ún. intellektuális közokirat-hamisítás elkövetése során valódi közokiratba a valóságostól eltérő tartalom kerül rögzítésre. Ez utóbbi eset a közvetett tettesség egy formája.

A közokirat-hamisítás csak szándékosan valósítható meg, azonban az intellektuális közokirat-hamisítás esetén a gondatlan elkövetés is megalapozza a felelősségre vonást. Az (1) bekezdés a) és b) pontja szerinti közokirat-hamisítás előkészülete is büntetendő.

„Hivatalos személy által megvalósított közokirat-hamisítás”²²

A hamis közokirat készítése, a közokirat tartalmának meghamisítása, valamint a lényeges tény hamis közokiratba foglalása súlyosabban büntetendő, ha azt speciális alanyként hivatalos személy hivatali hatáskörével visszaélve követi el.

Ha a közokirat kiállítása nem tartozik a hivatalos személy hatáskörébe, ezen bűncselekmény megállapítása kizárt.

A bűncselekmény csak szándékosan követhető el.

A tényállás speciális a hivatali visszaélés büntetétéhez képest. Így ha a hivatali köteleességszegés kizárólag a hamis közokirat készítésében, az okirat meghamisításában nyilvánul meg, úgy a hivatalos személy által elkövetett közokirat-hamisítás büntetétének minősül a cselekmény.

Hamis magánokirat felhasználása²³

Elkövetési tárgy a magánokirat, amelynek fogalmát csak a közokirathoz viszonyítva lehet meghatározni. A magánokirat olyan okirat, amely a közokiratok kellékeivel nem rendelkezik. Azt, hogy egy okirat mikor minősíthető magánokiratnak, a Pp. 325-326. § határozza meg. A magánokiratok is bizonyító erővel bírnak, tehát alkalmasak jog vagy kötelezettség létezésének, megváltoztatásának vagy megszűnésének bizonyítására. Minden magánokirat büntetőjogi védelemben részesül, függetlenül attól, hogy teljes bizonyító erejű-e vagy sem.

Hamis a magánokirat, ha az azon feltüntetett személy nem azonos azzal, aki azt kiállította.

Hamisított a magánokirat, ha a már létező magánokiraton - jogosulatlanul - tartalmi, formai változtatást végeztek, így az már nem a kiállítójának a nyilatkozatát rögzíti.

Valótlán tartalmú a magánokirat, ha az abban feltüntetettek nem felelnek meg a valóságnak attól függetlenül, hogy az a kiállító nyilatkozatát tartalmazza-e.

²²343. § (1) Az a hivatalos személy, aki hivatali hatáskörével visszaélve

a) hamis közokiratot készít,

b) közokirat tartalmát meghamisítja, vagy

c) lényeges tény hamisan foglal közokiratba,

büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) E § rendelkezéseit a külföldi állam igazságszolgáltatási vagy bűnüldözési feladatot ellátó hatóságának a törvény alapján Magyarország területén eljáró tagjára is megfelelően kell alkalmazni.

²³345. § Aki jog vagy kötelezettség létezésének, megváltozásának vagy megszűnésének bizonyítására hamis, hamisított vagy valótlán tartalmú magánokiratot felhasznál, vétség miatt egy évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

Elkövetési magatartás a felhasználás, azon minden olyan, a joghatás kiváltása érdekében történt átadást, továbbítást érteni kell, amelynek folytán a magánokirat az elkövetői körön kívül álló más személyekhez kerül. A nem joghatás kiváltására alkalmas felhasználás - ha a magánokiratot nem jog vagy kötelezettség létezésének, megváltozásának vagy megszűnésének bizonyítására használják fel - nem valósítja meg a bűncselekményt. A bűncselekmény csak szándékosan követhető el.

Egyedi azonosító jellel visszaélés²⁴

Jogi tárgy a hatósági regisztráció alapját képező egyedi azonosítást szolgáló jelölés valóságára iránti közbizalom.

Elkövetési tárgy az egyedi azonosító jel, amelynek fogalmát a tényállás utolsó bekezdésében található értelmező rendelkezés tartalmazza.

Az (1) bekezdés a) pontja minden olyan magatartást büntetni rendel, amely az egyedi azonosító jel eredetiségén, elhelyezésén, meglétén változtat. Eltávolítás alatt többek között az egyedi azonosító jelek (rendszám, motorszám stb.) leszerelését, kireszelését, kimarását, kivágását, szám átütését értjük.

Az (1) bekezdés b) pontja a hamis, hamisított, eltávolított azonosító jelű dolog megszerzését, felhasználását, az ilyen dologról való rendelkezést rendeli büntetni.

A bűncselekmény csak szándékosan követhető el.

Minősített eset az üzletszerű és a bünszövetségben történő elkövetés.

5. A büntetőeljárás megindítása

Nyomozást az ügyészség vagy a nyomozó hatóság rendel el:

- a hivatali hatáskörében, valamint,
- az ügyésznek vagy a nyomozó hatóság tagjának a hivatali minőségében tudomására jutott adatok, illetve,
- feljelentésalapján.

Az ügyészség vagy a nyomozó hatóság a feljelentés megérkezésétől számított három munkanapon belül megvizsgálja, hogy az ügyben a nyomozást el kell-e rendelni, vagy

- a feljelentés kiegészítésének,
- a feljelentés elutasításának, illetve az ügy áttételének van-e helye.

Az ügyészség vagy a nyomozó hatóság tájékoztatja a sértettet a nyomozás elrendeléséről, ha a sértett személye és elérhetősége ismert. A nyomozó hatóság az általa elrendelt nyomozásról huszonnégy órán belül tájékoztatja az ügyészséget.

²⁴**347. § (1) Aki**

a) egyedi azonosító jelet eltávolít vagy meghamisít,

b) olyan dolgot szerez meg, használ fel, vagy olyan dologról rendelkezik, amelynek egyedi azonosító jele hamis, hamisított, vagy amelynek egyedi azonosító jelét eltávolították, büntetés miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az (1) bekezdésben meghatározott bűncselekményt üzletszerűen vagy bünszövetségben követik el.

(3) E § alkalmazásában egyedi azonosító jel: az olyan dolognak, amelynek a birtoklását vagy rendeltetészerű használatát jogszabály hatósági engedélyhez köti, a gyártónak vagy a hatóságnak a dologon, illetve annak alkotórészén alkalmazott, egyedi azonosításra szolgáló jelölése.

Az adó- és vámigazgatási szervek eljárása bűncselekmény gyanújának észlelése esetén

Közvadra üldözendő bűncselekmény miatt bárki tehet feljelentést (jogosultság), azonban a hatóság tagja és a hivatalos személy, továbbá, ha törvény előírja, a köztisztület köteles a hatáskörében tudomására jutott, közvadra üldözendő bűncselekményt feljelenteni (kötelezettség).

A hatóság által tett feljelentésben meg kell jelölni a bizonyítási eszközöket, egyidejűleg gondoskodni kell a bűncselekmény nyomainak, a bizonyítási eszközök, valamint az elkobozható vagy vagyoneklobzás alá eső dolgok és vagyon megőrzéséről (a pénzügyőr ennek érdekében lefoglalást foganatosíthat).

Feljelentést az ügyészségnél vagy a nyomozó hatóságnál lehet tenni, azonban a feljelentést más hatóság (így a NAV szervek) és a bíróság is köteles fogadni, és azt a nyomozó hatóságnak, illetve az ügyészségnek megküldeni.

Eljárási cselekmény elvégzése határozat nélkül

Késedelmet nem tűrő esetben bármely nyomozó hatóság végezhet eljárási cselekményt, köteles azonban erről a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező nyomozó hatóságot haladéktalanul tájékoztatni.

Az ügyészség és a nyomozó hatóság halasztást nem tűrő esetben határozat hozatala nélkül:

- nyomban végrehajthatja az olyan kényszerintézkedést és elvégezheti az olyan bizonyítási cselekményt, amelynek elrendelésére egyébként jogosult, illetve,
- nyomban elrendelheti a terhelt előállítását vagy a terhelt és más személy elővezetését, valamint elfogatóparancsot bocsáthat ki.

Általános szabályok:

- az eljárási cselekményről készült jegyzőkönyvben a halaszthatatlanság tényét és az ezt megalapozó körülményeket fel kell tüntetni,
- a kényszerintézkedés, az előállítás és az elővezetés elrendelését, valamint az elfogatóparancsot utólag, legkésőbb három munkanapon belül határozatba kell foglalni.

Az adó- és vámigazgatási szervek által a NAV törvény alapján végrehajtott lefoglalásra²⁵ vonatkozó speciális szabályok:

- az elrendeléséről szóló határozatot a lefoglalást elrendelő/foganatosító szerv hozza meg,
- a lefoglalással összefüggésben bejelentett jogorvoslat elbírálása érdekében a Be. alapján hatáskörrel és illetékességgel rendelkező nyomozó hatóság intézkedik, és
- a lefoglalás elrendelésével megindult nyomozás elrendeléséről a feljegyzést utólag a nyomozás lefolytatására hatáskörrel, illetékességgel rendelkező nyomozó hatóság készíti el.

²⁵36/L. §(1) Bűncselekmény gyanúja esetén a pénzügyőr jogosult halaszthatatlan nyomozási cselekményként lefoglalás foganatosítására és a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező nyomozó hatóság felé a szükséges intézkedések megtételére.

(2) A (1) bekezdést a pénzügyőr abban az esetben is alkalmazhatja, ha a szolgálati feladata végrehajtása során nem a NAV nyomozó hatósága hatáskörébe tartozó bűncselekmény gyanúját észleli.

(3) A NAV nyomozó hatósága hatáskörébe tartozó bűncselekmény gyanúja esetén az (1) bekezdés szerinti jogosultság és kötelezettség a szolgálaton kívül levő pénzügyőrré is vonatkozik akkor, ha a szolgálatban levő pénzügyőrt az intézkedésben segíteni kell, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában a szolgálaton kívül levő pénzügyőr intézkedésre alkalmas állapotban van.